כ"ד אב תשמ"ג, 3.8.83 | מיספר 2396 | שנה 47 | 72 עמודים | המחיר 80 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

פרשת חברון מוכיחה:

טרור בחסות הממשלה

דו"ח מיוחד

לפני שאתה מפרסם מודעת לוח בעיתון - רצינו שתדע:

מבצע

מעתה - במחיר מודעה וחצי, יש לך פרסום בכל ששת העיתונים החשובים במדינה!

יש לך נכסים למכירה ★
רוצה למכור מגרש ★ אתה מחפש
קונה למכוניתך או לדירתך הישנה?

אתה צריך פרסום בקנה מידה ארצי!

נצל את חבילת הפרסום
של דחף ותקבל יותר!

סניפי דחף לשרותך:

ת"א מרכז: סמטת בית השואבה 8 טל' 611001
דיזנגוף: רח' דיזנגוף 118, טל' 239952 (24 שעות ביממה)
אלנבי: רח' אלנבי 123 (ככר המושבות), טל' 611806
בן יהודה: רח' בן יהודה 9, טל' 656120
ירושלים: רח' יפו 43 (ככר ציון) טל' 226335
חיפה: רח' הרצל 11, טל' 645333
ובכל סוכנויות דחף בארץ.

דחפון - שרות מודעות בטלפון:
ת"א 611001, 03,239952. חיפה 04-671106/7.
ירושלים 02-226335/6.

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי ◆ המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 232262/3/4־03. תא־דואר 136. ◆ העורך הראשי: אורי אבנרי ◆ עורך תבנית: יוסי שנון ◆ רכז המערכת: שלמה פרנקל ◆ עורכי ביתוב: תמי מוטזביץ וגיזרא נוימן ◆ צלמי מערכת: ציון צפריר, ענת סרגוסטי וציפי מנשה ◆ עורכת דסק: אהובה קורן ◆ ראש המינהלה: אברהם סיטון ◆ מחלקת המודעות: רסי זברוני ◆ המו"ל: „העולם הזה" בע"מ ◆ הדפסה: „הדסון החדש" ◆ הפצה: „גד" בע"מ

לויה ביום השלישי

ביום השלישי לפני־הצהריים בוצעה הזוועה במיכללה האיסלאמית בחברון. הדיווח הראשון על כך בעיתונות הכתובה הופיע כעבור כמה שעות בגליון העולם הזה (2395). שנמכר ברחובות תל־אביב ביום השלישי אחרי־הצהריים. הקדמנו את כל העיתונות הישראלית.

היה זה שיא של מהירות עיתונאית. תופעה נדירה היא בעולם כולו ששבועון יקדים את היומונים בדיווח על חדשות. היכולת הזאת נובעת מסידורי־העבודה של העולם הזה, המותאמת לשאיפת השבועון לאקטואליות קיצונית.

הדברים שנכתבו על המאורע בשבוע שעבר („רצח בע"מ", במדור במדינה/העם) עמדו במיבחן הזמן. היום, שבוע לאחר מכן, אחרי פירסום פרטים נוספים רבים, אין צורך לשנות בהם אף מילה אחת.

אך ביניתיים עברו צוותי העולם הזה באופן אינטנסיבי לסיקור נרחב של הפשע. את התוצאות תוכל לקרוא בגליון זה (עמודים 8־11).

„שקר וכזב"

לפני חודש כתב חיים ברעם, במדור עולם קטן, דברים חמורים מאוד על פעולת הליגה נגד השמצה של אירגון בני־ברית. בין השאר הצביע על מסע־ההשמצה של הליגה נגד הממשלה הסאנדיניסטית של ניקאראגואה, שנועד לגייס את תמיכת יהודי ארצות־הברית למדיניות־המילחמה של הנשיא רונלד רגן, תמורת תמיכתו של רגן במדיניות־המילחמה של מנחם בגין (העולם הזה 2392).

הקורא הארי וואל, מנהל הליגה נגד השמצה של בני־ברית בירושלים, שיגר לנו מיכתב־תשובה נזעם.

הנה המיכתב במלואו:

מאמרכם מלא באי־דיוקים, עיוותים וכזבים. במקום לדון במעלותיו של דו"ח הליגה נגד השמצה על גידוש יהודים מניקאראגואה והחרמת רכושם על־ידי הסאנדיניסטים, עוסק חיים ברעם בהתקפה זולה וזדונית נגד הליגה. בדרך כלל, האשמות מגוחכות כמו אלה של מר ברעם אינן ראויות לתגובה, אבל רצוי שקוראיכם יהיו מודעים לעובדות הבאות:

אתם מעירים שאנשי הליגה „אינם יודעים באמינותם היתרה". אם נכון הדבר, איך אתם מסבירים את העובדה שבמשך 70 שנה פקידי־המימשל, אמצעי־התיקשורת והציבור הרחב רואים בליגה נגד השמצה את הסמכות בארצות־הברית על ענייני אנטי־שמיות וקנאות?

לא, הליגה אינה „שופר" לממשלת־בגין, כפי שאתם כותבים. עמדת הליגה היתה ונשארה עמדת תמיכה בישראל בענייני הסכמה ציבורית, מבלי להתחשב באיזו ממשלה שולטת בירושלים.

ההאשמה שאנשי הליגה עוסקים ב„השמצה שיטתית של מנהיגי מחנה־השלום הישראלי" הינה שקר וכזב. האם אמנון רובינשטיין, שלמה אבינרי, עמוס עוז והירש גודמן, הסופר הצבאי של „רוסלם פוסט", הם מתנגדי מחנה־השלום? אם כן, אלה חדשות לאלפי האמריקאים ששמעו את נאומיהם בשנים האחרונות במיסגרת סיבובי־ההרצאות של בני־ברית. הליגה רואה בחילוקי־הדיעות בישראל את ההמחשה של שהליגה ניצלה את זכותה הדמוקרטית לעודד תמיכה בישראל בארצות־הברית, יכול גם המימשל האמריקאי לגייס את תמיכת הקהילה היהודית במדיניותה במרכז־אמריקה. שני העניינים אינם קשורים זה בזה.

ולסיום, בביקורתה על האנטי־שמיות, הליגה נגד השמצה אינה מבדילה בין שילטונות הימין לשילטונות השמאל. פעולתנו למען יהודי ארגנטינה ידועה היטב, וכמו כן מאמצינו למען יהודי ברית־המועצות. לבודד את העניין של ניקאראגואה, ולהסיק מסקנה אידיאולוגית על בסיס ההיסטוריה שלנו בשטח זה, משקף יותר את הדיעות הקדומות של מר ברעם מאשר את רשימת ההישגים שלנו.

ליגה להשמצה

עד כאן המיכתב של נציג הליגה לעורך העולם הזה. למרבה צערו של הכותב ושולחיו, יש בפי העורך עדות אישית משלו.

לפני כמה שנים הוזמנתי למסע־הרצאות בארצות־הברית. המזמין היה אירגון ליברלי, שאינו מעורב בסיכסוך הישראלי־ערבי. בין השאר נקבעו לי 20 הרצאות באוניברסיטות, בחסות הרבנים המקומיים של בית הילל – גוף השייך גם הוא לבני־ברית.

בבואי לנמל־התעופה של ניו־יורק היתה בפי המארח שלי בשורה מדהימה: 19 מבין 20 ההרצאות בוטלו ברגע האחרון, בלי הסבר. המארחים עשו מאמצים לקיימן בכל זאת, ולבסוף התקיימו כימעט כולן בחסות כמרים נוצריים.

איש אמיץ אחד הראה לי, בסוד, את גורם הביטול: מיכתב חשאי של הליגה נגד השמצה אל הרבנים המארחים. שבו נאמר: „בעוד שאין לומר כי חברי־הכנסת אורי אבנרי הוא בוגד, אנו סבורים בכל זאת כי הופעתו במצב הנוכחי אינה רצוייה..." זה הספיק. כמו רמז של מזכיר המיפלגה הקומוניסטית בצ'כוסלובקיה, די היה בכך כדי לסגור את כל הדלתות. למשל: בעיר גדולה כמו בולטימור, שבה אוכלוסיה יהודית ענקית, לא מצא מארח יהודי עקשן אף בעל אחד של אולם בית־כנסת. תיאטרון או קולנוע שהיה מוכן להסתכן ולאפשר לי להרצות שם, ולבסוף הופעתי במרתף קטן של שיכון. מובן שהליגה לא שלחה לי העתק של הוראת־החרם.

אלה הן שיטות של מישטרה פוליטית חשאית, ואכן, הליגה נגד השמצה („הליגה להשמצה", כפי שאני רגיל לקרוא לה) פועלת על פי שיטות שלא היו מביישות את שליחי סטאלין בימיו הטובים, כשהטילו את מרותו המוחלטת על המיפלגות הקומוניסטיות בעולם. מה שקרה לי קרה, כעבור שנים, גם לאלוף (מיל') של צה"ל, מתיתיהו פלד, ובוודאי גם לאחרים.

נכון ש„הליגה להשמצה" משרתת כיום את בגין באותה הנאמנות שבה שירתה את ראשי מפא"י. אין הבדל: היא מעמידה את שרותיה העכורים לרשות כל פריץ ישראלי. נכון גם שהיא מזמינה מדי פעם „אנשי־שלום" מטעם. הפועלים במיסגרת ה„קונסנזוס הלאומי", והעוזרים בעקיפין להסברת ממשלת־בגין. אנשים כאלה מופעלים כיום על־ידי מנגנון־התעמולה של מישרד־החוץ הישראלי בכל העולם, ברוח השיטות של הסי־איי־אי.

אשר ל„אמינות" — על פי נסיוני, „הליגה להשמצה" היא „ליגה להפחדה." איש אינו מעז לעמוד מולה, כי יש בכוחה להרוס בהינף־קולמוס כל פוליטיקאי או איש־עסקים, על־ידי הטלת חרם חשאי. להסוות גוף זה כאירגון תמים, המפיץ דיעות בדרך של הסברה — הרי זה כמו לתאר את הגסטאפו כגוף אקדמי להסברת תורת־הגזע.

מאיר שלו

היום שבו...

היום שבו עברו סעד צברי וג'מאל נזאל מקלקיליה את שער המיכללה האיסלאמית בחברון (בתמונה) הם נקטלו בידי שלושה־ארבעה אלמונים שיצאו לעשות שפטים במקום. זה היה גם היום שבו ערכה אי־ה־אם אבו־זעזדר משכם הכנות אחרונות לחתונתה. וסיימה את חייה ברחוב הראשי של שכם, מפני שבמכרה נקלעה בדרכו של מתנחל מזוין. העולם הזה משחזר את שעותיהם האחרונות של הקרבנות.

8

...שלט הטרור

חסימה סורית

מדוע לא הביס צה"ל את הצבא הסורי, למרות עליונותו הצבאית הגדולה? בכתבה רביעית בסידרה ממשיך העולם הזה לנתח את המהלכים הצבאיים של המילחמה.

49

קו ללא תיקווה

ספק רב אם תשיג הפריסה החדשה את היעדים שהציבו לעצמם ממשלת ישראל וצה"ל – כך קובע הפרשן הצבאי של העולם הזה, ומנתח באופן שיטתי מה ישתנה, ומה לא, אחרי הנסיגה החלקית של צה"ל אל קווי נהר האוולי.

27

בורסת העבדים

ב־27 ביולי, ב־1 בצהריים, בקפה **סקאלה** בתל־אביב נחתם גורלם של שחקני הכדורסל בארץ. העסקנים קונים, ומוכרים. שחקנים בתמונה: ענת דרייגור.

68

מתי הוא משקר?

איך יודעים מתי אריאל שרון **משקר, שואלת הבדיחה. התשובה: בכל פעם שהוא פותח את פיו! העולם הזה בדק בצורה מדעית את דבריו של שרון בתוכנית** מוקד. **התוצאות אינן מחמיאות כלל.**

5

בעיקבות ברנס

חודש אחרי שזכה **עמוס ברנס** בחנינה על רצח החיילת **רחל הלר** ושוחרר, נרח **עמוס אלי־טורי**, רועה ברווי שנדון למאסר עולם. בעוון רצח ורד ויינר.

67

מורסת ההילומים

„בבר סחטנו את המוגלה מתוך הפצע של ענף ההילומים", מבריז נשיא בורסת־ההילומים **משה שניצר.** האופטימיות מוקד־מת מדי. החודש צפויות, בנראה, ששי־טות־ירנל נוספות.

62

הזקן והים

בגיל 80 מרגיש **אהרון** („אהרונצ'יק") **בראל**, המצייל התל־אביבי ה־וותיק, כמו ילד. כותב שירים ונהנה מהחיים.

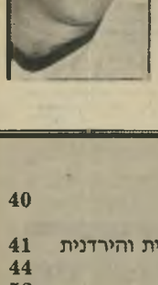
48

פרס על ראשו!

שבתאי ששון, מארגן ומפיק מופעי־מין, גנב משותפו **שמעון שגיא** 120 מיליון לירות ונעלם. השותף מוכן לשלם רבע מסכום זה לכל מי שימצא אותו.

42

הלם קרב

האם להחזיר את האדם לסיטואציה שממנה הוא ברח? יוסי הדר (בתמונה), **מתחבט בבעיה זו במחזה שכתב.**

46

כל הג'אז הזה

אורחי סמטיבל הג'אז, שנערך השבוע בישראל, הדהימו את השומעים ב־מיקצועיותם. הישראלים הר־כיחו כי יש להם מה ללמוד.

39

כתבת השער הקידמי:

זורעי המוות

בישראל פועלות כנופיות־טרור בחסות הממשלה. לכן נושאת ממשלת־ישראל באחריות הישירה לרצח אמיל גרינ־צוויג, להתנקשויות ב־ראשי־הערים בגדה, ל־רצח תלמידי המיכללה ו־לעוד פשעים אחרים.

7

כתבת השער האחורי:

קרמרמן נגד סוויסה

הגרושה העשירה מאשימה את ידידה הנשוי בכך שחבר יחד עם אשתו בדי להשתלט על רכושה. להשפילה ולהתישה. הידיד־לשעבר טוען שהיא מאיימת עליו באמצעות כל מיני אנ־שים מהעולם התחתון.

64

המדורים הקבועים:

תשקיף	4	שידור	40
במדינה	5	מיבחר שידורים —	
הנדון	7	בטלוויזיה הישראלית והירדנית	41
יומן אישי — מארלנה דיטריך ועוד	15	נמר של נייר	44
אנשים	16	חלון ראווה	52
בלונים	18	רחל המרחלת	54
זה היה העולם הזה שהיה	19	לילות ישראל	56
מיכתבים	20	מה הם אומרים, מה הן אומרות —	
הורוסקופ — מזל אריה	21	אברהם גינדי, גאולה כהן,	
תשבץ	22	נימרוד אשל, מאיר פלבסקי,	
עולם קטן — בריטניה		נירה רבינוביץ וחיים מרקוביץ	58
ארצות־הברית, ההרפס והאיד"ס	31	קילנוע — דיוויד ניבן ובונואל	60
אנשים בעולם	32	תמרורים	68
זה וגם זה	34	אתה והשקל	70

תשקיף

רבין יציע תפקידים?

אנשי „מטה ההתמודדות", שהקים ח"כ־המערך יצחק רבין, מייעצים לו להציע תפקידים בממשלתו, אם ייבחר, לח"כים בכירים במיפלגת־העבודה ובמפ"ם, כדי להשיג את תמיכתם במאבק שהוא מנהל נגד שימעון פרס.

רבין לא החליט אם לקבל את ההצעה.

פרס נפגש עם לווינסון

לפני שבועיים נפגשו יו"ר מיפלגת העבודה, שימעון פרס, ואיש „בנק הפועלים", יעקב לווינסון לשיחה ממושכת בארבע עיניים.

השניים סערו ביחד, ושיחתם נסבה על עניינים פנימיים של מיפלגת־העבודה.

הסתה לרצח ב„קול ישראל"?

ביום השני בערב, 16 שעות לפני ביצוע הרצח הכמוני במיכללה האיסלאמית בחברון, שידר „קול ישראל" דרשה דתית, שניתן היה להבינה כקריאה לרצח. הדרשה של אמציה דרזרי, במיסגרת העיונים בפרשת השבוע, טיפלה בפרשת יעקב, ונשמעה למאזינים רבים בהצרקת הריגתם של לא־יהודים.

הליברלים ישנו את התקנון

חמשת האישים החזקים של המיפלגה הליברלית — יצחק מודעי, צבי רנר, אברהם שריר, גידעון פת ומשה ניסים — עומדים לחתום על הסכם לשינוי תקנון־המיפלגה.

בפגישה שהתקיימה בלישכתו של פת, אחרי ישיבת הממשלה, הוחלט שישוריינו שני מקומות ריאליים לאיגוד העובדים הליברלים של רנר, מחסום 60־האחוזים לבחירת מועמדים שכיהנו שתי קאדנציות בכנסת יתבטל, ותוקם מחדש ועדת־מינויים למועמדים לכנסת, שתבוא תחת בחירות חשאיות.

ארבעה ליברלים אחרים — יצחק ברמן, מנחם סבידור, דן תיכון ודרור זייגרמן — סיכמו ביניהם שאם התקנון ישונה, הם יקימו חטיבה נפרדת.

חוק בוררות חובה יעבור?

גורמים בליכוד ינסו להעביר את חוק בוררות חובה באותה שיטה שבה הועבר חוק הארכיאולוגיה.

גורמים אלה מעריכים כי התנגדות ההסתדרות לחוק זה היא מן השפה אל החוץ.

מילחמה נגד משל

יריביו של מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל, המבקשים להביא לפרישתו, מנהלים נגדו „מילחמת התשה." משל מבקש להבטיח מקור־מימון עצמאי למכון־לבון לחקר תנועת־העבודה, שהוא יעמוד בראשו אחרי פרישתו מתפקיד מזכ"ל ההסתדרות, ויריביו מסרבים להבטיח לו את המימון, אלא אם כן יתחייב על תאריך פרישה קרוב.

רפאל לא יתמודד

מנהיג סיעת ליכוד ותמורה במפד"ל, הד"ר יצחק רפאל, החליט סופית שלא להתחרות על מקום ריאלי ברשימת המפד"ל לכנסת הבאה.

יתכן שרפאל יעמוד בראש רשימה עצמאית בבחירות המוניציפליות בירושלים.

צנזורה פוליטית של משרד־החוץ

הזמנה שנשלחה על־ידי מזכירות האו"ם למועצה הישראלית למען שלום ישראלי פלסטיני, להשתתף בוועידה על עניינים־פלסטין שהתקיימה בז'נבה בראשית יולי, עוכבה על־ידי משרד־החוץ הישראלי במשך חודשיים.

ההזמנה, שנשלחה על־ידי האו"ם ב־31 במאי ושהועברה באמצעות משרד־החוץ הישראלי, נמסרה לתעודתה ב־31 ביולי. כך הצליח משרד־החוץ לסכל את השתתפות המועצה בוועידה.

הגנה על קפליוק

ראש מערכת היומון על המשמר בירושלים, העיתונאית דליה שחורי, מתנגדת לניסיונות הנערכים במערכת הירושלמית להביא לעזיבתו של העיתונאי אמנון קפליוק.

יחסי קפליוק עם „על־המשמר" נקלעו למשבר, אחרי שהוא ראיין את יו"ר אש"ף, יאסר ערפאת.

יומון כלכלי חדש

זלמן ויהושע ליבוביץ — לשעבר בעלי בית־ההרשת „עין הזית", משתתפים ביחד עם יצחק דווידוב, בעל חברת־הייעוץ „גלובס פבלישר", בהוצאת יומון כלכלי חדש. המהדורה המוקדמת של היומון תופץ מדי ערב בין מנויי, ולקהל הרחב הוא יימכר רק בבוקר שלמחרת.

מישפחת ליבוביץ היא בעלת חברת ההשקעות חל"ב ושותפה בחברת HLS — ביחד עם קבוצת אייזנברג.

לחצים לגניזת הדו"ח

על ראש מה"ד, האלוף יוסי סלה, מופעלים לחצים חזקים למניעת פירסומו של הדו"ח המזכה את גורודיש על חלקו במילחמת יום־הכיפורים.

הלחצים מופעלים על־ידי קצין בצה"ל, עיתונאי וחבר־כנסת.

אשתו של האלוף (במיל') שמואל („גורודיש") גונן יצאה לחופשה, עד שתשכך ההתעניינות הציבורית בפרשה.

בית־המישפט העליון יורחב

מתחילים לחצים פוליטיים להוספת שלושה שופטים לבית־המישפט העליון, אחרי פרישתו של נשיא בית־המישפט העליון, השופט יצחק כהן.

כבל הנראה, ימלא השופט שלמה שמגר את מקומו של כהן.

מילחמת הנשים

יתכן כי בעיקבות מינוייה של שרה דורון לתפקיד שרה בממשלה, תיאלץ ניצה שפירא־ליבאי לעזוב את תפקידה כיועצת ראש־הממשלה לענייני נשים.

דורון תבקש לשמור לעצמה מונופול על תחום הטיפול בנשים.

פרישות מ„רחוב ראשי"

שני אנשי רדיו־לשעבר, שמילאו תפקידים בכירים ברשת־העיתונים של חברת „איתן", „רחוב ראשי", פורשים מעבודתם.

האחד הוא דניאל כהן־שגיא, שעבד בגלי־צה"ל ושהקים את מערכת רחוב ראשי. השני הוא איתן אלמוג, שהיה מפיק בכיר בקול ישראל, ועתה הוא העורך המחוזי של איזור־הדרום ברחוב ראשי. הוא הגיש כבר את מיכתב־ההתפטרות שלו.

מאבקים חדשים ב„אל־על"

נחמן פרל, מי שהיה יו"ר מועצת המנהלים של „אל־על", ינסה לשוב ולהשתלט על החברה.

הדבר קשור במאבקים פנימיים בתנועת־החרות. פרל הוא מאנשי אריידור, והוא ישאף להעביר עמדת־כוח נוספת לידי שר־האוצר. שר־התחבורה, חיים קורפו, יתנגד לכך בתוקף.

מישאל עורכי־דין על אתיקה

ועד מחוז תל־אביב של לישכת עורכי־הדין הפיץ בין חברין שאלון, ובו הם מתבקשים לחוות דיעה על כללי האתיקה של הלישכה הנהוגים כיום.

עורכי־הדין נשאלים אם להשאיר על כנם את הכללים הקיימים, האוסרים פירסום לעורכי־דין, לבטלם לחלוטין או להכניס בהם שינויים.

גור פתח בית־חולים פרטי

הפרופסור דני גור, מנתח־הלב הנודע שמלאו לו החודש 50 שנה, מפעיל מזה כמה זמן בית־חולים פרטי.

גור מבצע את ניתוחיו במרכז הרפואי, מול חדר־עבודתו של אבא אבן בהרצליה־סיתווה. שעליו היה נטרש מאבק מישפטי.

פילוג בקרב צעירי חרות

צפוי סילוג בקרב צעירי חרות.

הסיבה: סיכסוך על הגדרת סמכויות בין יושב־ראש אגף הצעירים ודור־ההמשך בתנועה, רוני מילוא, ובין יושב־ראש הוועד־המנהל של צעירי־חרות, יקי סקולר.

הסיורים בגדה ייפסקו

מיבצע „ארץ יפה", סיורים בליווי מדריכים שמארגן מישרד־החקלאות במימון ממשלתי בגדה ובמיצפים בגליל, ייפסק בסוף אוגוסט.

מאז הופעלו האוטובוסים לפני חודשיים, ביקרו בהתנחלויות 5000 איש.

פיקל במקום זמיר?

ראש המישלחת הכלכלית בניו־יורק, ישראל פיקל, שבא לארץ לביקור קצר, שוחח עם ראשי חרות על עתידו.

דובר איתו על האפשרות שהוא יחליף את היועץ המישפטי לממשלה, כשזה יפרוש.

בעניין זה הוא ניהל שיחה אריכה עם סגן־השר דב שילנסקי.

ביולי 1972 ייצג פיקל את איש המאפיה האמריקאית, ג'ו סטאשר, במישפט נגד ח"כ אגודת ישראל, מנחם פרוש, על בעלות מלון המרכז בירושלים.

מלונות ללא־מחירים

המלונאים מעכבים את ההודעה על מחירי־חדרים לעונת 1984, ביגלל חילוקי־דיעות ביניהם על הסדר־כובל של מחירי־מינימום קבועים, בדולרים, לחדרים.

בתוצאה מכך לא יכולים סיטונאי־תיירות בחו"ל להרכיב חבילת־תיור לארץ. אם לא ייעשה הסדר תוך זמן קצר מאוד, צפוייה ירידה תלולה במיספר התיירים שיבקרו בארץ בשנה הבאה.

היורש נוטרל

מנכ"ל סולל־בונה, שרגא רוטמן, העביר לחיפה את מנכ"ל סולל־בונה לעבודות חוץ, אהוד שילה, והרחיק אותו מהשפעה בהנהלה המרכזית.

הסיבה: שילה נחשב כמי שיירש את המנכ"ל, ורוטמן מבקש למנוע לחצים העלולים להביא לפרישתו.

העם

סלים יכולות לרצוח

יהודי „נרצח", ערבי „נהרג". סיגוע אחד הוא „פשע נתעב", והשני הוא „אירוע טראגי".

מה קרה בחברון ביום השלישי שעבר?

אלוף פיקוד־המרכז הגדיר זאת היטב. בהודעותיו באותו יום הוא ריבר על „אירוע". בפעם אחרת באותו יום הוא דיבר על „הסיפור" שהיה.

אחרים מדוברי־השילטון הרחיקו לכת ודיברו על „אירוע טראגי" ועל „אסון".

המינהל האזרחי פירסם הודעה תקיפה, שבה הביע „הסתייגות" מן המעשה.

לא היה עולה על איש בישראל לדבר על רצח הספורטאים הישראליים במינכן כעל „אירוע," טראגי או בלתי־טראגי. גם לא היה עולה על איש בשילטון להביע „הסתייגות" מרצח בחור־הישיבה בחברון. בוודאי לא היו מדברים על „אסון" במעלות, כי אסון הוא אירוע מן השמיים, לא מעשה ידי אדם.

הדיבר — רק ליהודים. האימרה העתיקה אומרת ש„חיים ומוות בידי הלשון." הדבר נכון שיבעתיים כאשר מדובר על לשון במובן הכולל — שפת־הדיבור של עם.

כשם שבגדה המערבית נוצרו שתי מערכות־חיים שונות — רשת של כבישים מיוחדים להתנחלויות היהודיות לצד רשת הכבישים הישנה, המשרתת את הישובים הערביים, מוסדות־שילטון של יהודים ומוסדות־שילטון לערבים, מערכת חוקים ובתי־משפט ליהודים מול מערכת מישפטית ושיפוטית לערבים, כך נוצרו עתה שתי לשונות — לשון ליהודים ולשון לערבים.

היהודים „מפגינים", הערבים „מתפרעים". היהודים „נרצחים", הערבים „נהרגים". היהודים נקראים שלא לקחת את החוק בידיהם, הערבים מוזהרים שהשילטון יגיב ביד חזקה על כל הפרת־סדר.

הדברים השתרשו במידה כזאת, שהאזרח הישראלי המצוי כלל אינו מרגיש שהוא משתמש זה מכבר בשתי מערכות־ערכים ובשתי מערכות לשוניות שונות. על כן מדבר האלוף, מבלי להרגיש בכך, במונחים כמו „אירוע" ו„אסון" לגבי רצח שלושה צעירים ערביים חפים־מפשע, בפעולת־טרור של יהודים, בעוד שהוא מדבר על „רצח נתעב" כאשר פעולה דומה מבוצעת על־ידי ערבים כלפי יהודים. מלים יכולות לרצוח, כשהן משרישות בתודעת הציבור כי מעשה מסויים הוא מובן ונסלח, ואינו כפוף לדיבר התנ"כי „לא תרצח". הדיברות, כך מסתבר, חלים רק ביחסים בין יהודים לבין עצמם.

כרגיל, היה זה אריאל שרון שקרא לילד בשמו. הוא התנגד ל„איזון" — כשכוונתו היא לשיוויון בני־אדם מבחינת החוק והזכויות האנושיות היסודיות. וכשאין שיוויון אנושי בין „עם־אדונים" ו„תת־אדם" — אין גם שיוויון לשוני.

להגר מישראל אל ארץ־ישראל

בישראל גוועת החקלאות. ובאותה שעה מושקעים סכומי־ענק כדי לטפח את ההתנחלות בשטחים הכבושים.

אחת התופעות המוזרות ביותר בישראל היא אי־יכולתו של הישראלי המצוי לקשור ביחד שתי תופעות, שהקשר ביניהן בולט לעין.

חיילי־מילואים מבלים עתה חלק גדול מחייהם בשרות מיותר. שאין בו תועלת לאומית כלשהי, ואולי אף כרוך בו נזק לאומי.

רק חלק קטן מחיילי־המילואים, הנשלחים ללבנון במיסגרת מדיניות־כיבוש חסרת־תכלית, מבינים שיש דרך פשוטה לשים קץ למצב זה: יציאה מכל לבנון לאלתר. אך בשעה שמעטים מפגינים מדי פעם לפני ביתו של ראש־הממשלה, במחאה אין־אונים, ממשיכים המוני אנשי־המילואים לשרת בשקט. הם מתנגדים לשהות בלבנון, אך איכשהו אין זה עולה ברעתם שאורך־השרות שלהם קשור במישרין בפעייה פוליטית זו.

בולט הדבר עוד יותר בחברון. רוב חיילי־המילואים המשרתים בלבנון זועמים על אורך תקופת־השרות שלהם. הם גם סולדים מכנופייתו של הרב משה לווינגר ומן הקנאים הרצחניים המסתובבים בחברון (ראה הנדון ועמודים 8-13). אך אין הם מקשרים את שתי התופעות ביחד. הם משרתים תקופה ארוכה מפני שעל כל מתנחל בחברון יש כעת לפחות חיל־צה"ל אחד, השומר עליו. בגלל הפרובוקציה המתמדת של המתנחלים, מחייב המצב המתוח בעיר גיוס מתמיד של כוחות־מילואים גדולים, לצד הפעלתם של יחידות סדירות ושל מישמר־הגבול.

בדיחה עגומה. אך לשיא הגיעה התופעה הזאת השבוע, כאשר הסתבר כי ישובי חבל־לכיש כורעים להת־מוטט.

מושב אחד נמצא כבר במצב של התפוררות, כאשר חבריו מתנדנדים בין בית־הסוהר ופשיטת־רגל, בגלל חובר־תיהם האדירים. מושבים אחרים מתקרבים למצב זה. כל זה בגלל אי־נכונותה של הממשלה לסייע לחקלאים לעמוד בהפסדים, שנגרמו במישרין על־ידי מדיניות־הממשלה.

באותה שעה משקיעה הממשלה סכומי־עתק בהשתלת התנחלויות אובחנו מתחים המאפיינים רוברי שקר. חילופי־הדברים עסקו בביכול במחדלי ארנס בלבנון ובגדה.

שרון נשאל לגבי אירועי חברון. (יום לפני השידור נרצחו שלושה מתלמידי המיכללה האיסלאמית). שרון אמר: „אין היום משימה יותר חשובה, יותר דחופה, מאשר יישוב מהיר של יהודה ושומרון באוכלוסיה יהודית גדולה ככל שרק ניתן." בתשובה זו לא אובחנו מתחים המאפיינים רוברי שקר. שרון, מסתבר, אכן מאמין במה שהוא אומר לגבי עתיד הגדה, בניגוד לאותם החושבים שתמיכתו בהתנחלות מאסיבית היא טקטית בלבד.

בהקשר זה נשאל שרון: „האם הישוב היהודי בלב חברון אינו מגדיל את הסיכסוך בין יהודים וערבים ועושה את הדבר לבלתי־אפשרי? השיב שרון: „בשום פנים ואופן לא. הנוכחות אינה מגבירה חיכוך. הנוכחות מפחיתה חיכוך." בתשובה זו, על־פי אמסל, אובחנו מתחים המאפיינים רוברי שקר. שרון מודע לכך שההתנחלויות הן הסיבה לתסיסה בגדה וגידול המתנחלים לא יביא לשקט וליחסי שכנות כי אם להיפך.

בדיקת קולו של שרון מגלה: שרון חותר תחת ארנס

איך יידעים מתי אריאל שרון משקר, שואלת הבדיחה. התשובה היא: כאשר הוא פותח את פיו.

ביום הרביעי שעבר התראיין השר־ללא־תיק בתוכנית מוקד. לא היה זה סתם ראיון. בימים אלה נמצא שרון בעיצומו של מסע לחיזוק כוחו בתנועת־החרות. הוא עובר מסניף לסניף ואומר את דברו. קהל מאזיניו לא תמיד רוצה או מסוגל לשפוט אם הוא דובר אמת. כך היה גם בתוכנית־הטלוויזיה.

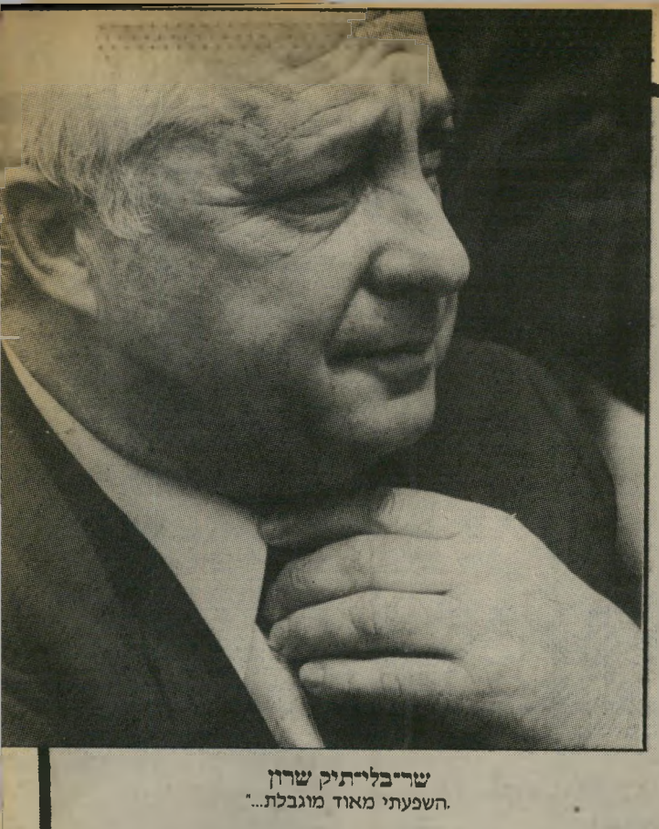
העולם הזה ביקש לבחון את תשובותיו העיקריות של השר בתוכנית מוקד. בשיטה מדעית אמינה. זהו מד־מתח־נפשי (ממ"נ). גלאי־שקר הפועל על פי אינחון גל־הקול.

החוקר הפרטי טוביה אמסל ערך באמצעות מיכשור מתאים את הבדיקה, על־פי פיענוח סרט־הקלטה של השידור. תוצאותיה אינן מחמיאות לשר־ללא־תיק.

שרון נשאל רבות, וגם ענה, על שאלת השפעתו בממשלה. הוא אמר: „דעו לכם שהשפעתי בסך־הכל היא מאוד מצומצמת. ...השפעתי מאוד מוגבלת." מדוע אם כן הוא נשאר בממשלה? השיב שרון: „כל עוד יש סיכוי להשפיע ולו קטן יש טעם." ובתשובה לשאלה אחרת הוא השיב: „באישיותי לא השתניתי במאומה. לא בעמדותי, לא באישיותי ולא בראייתי הברורה לדעת את המצבים ואת הפיתרונות." על שאלות אלה לא אינחן המכשיר מתחים המאפיינים דוברי שקר. השקפת־עולמו, אם־כן, לא השתנתה.

אך לעומת זאת, כאשר הוא נשאל על יחסים מתוחים עם שר־הביטחון משה ארנס הוא השיב: „לא. בשום פנים ואופן לא. היחסים הם על הרבה מאוד שנים." בתשובה זו, במילים המודגשות, אובחנו מתחים המאפיינים רוברי שקר. כלומר, קיימת מתיחות ביחסי שרון־ארנס המפריעה לפעילותו של שר־הביטחון הנוכחי בתפקידו.

שרון נשאל: „בישיבת הממשלה היו חילופי דברים בינך ובין ארנס?" תשובת שרון: „הדברים האלה לא היו נכונים ולא מדוייקים." גם בתשובה זו אובחנו מתחים המאפיינים רוברי שקר.

שר־בלי־תיק שרון
.השפעתי מאוד מוגבלת..."

שני תדרים

ד"ר מסקנה המפתיעה ביותר של הדו"ח היא לגבי „הירושה", ושאיפתו של השר ללא־תיק לתפקיד הרם ביותר. אומר שרון: „כל הדיבורים על יורשים וירושות הם כולם דיבורי הבל. אני אמשיך לפעול בחיים הפוליטיים. אני רואה את עצמי לא בתפקיד כזה ולא בתפקיד אחר. אני רואה את עצמי כאיש המשתתף בחיים הפוליטיים." בתשובה זו לא אובחנו אומנם דיברי שקר. אך יתכן שאילו השאלה לא היתה מנוסחת כך אלא אחרת ולא מדברת על „יורשים" מילה בעלת צליל מלוכני — היו דיברי שרון מקבלים צורה אחרת בבדיקה.

חוקר אמסל
תדר נוסף

שרון נשאל גם על מסקנות דו"ח ועדת החקירה לעניין הטבח במחנות הפליטים. אמר שרון: „נגרם עוול לעם, נגרם עוול למדינה ונגרם עוול לצבא. יש היום אדם אחד הנושא את הדבר הזה על כתפיו וזה אני, וכל האחרים רחצו בניקיון כפיהם." בתשובה זו לא אובחנו מתחים המאפיינים דוברי שקר. מכאן ששרון אכן מאמין שנגרם עוול לו ולמדינה, ויש להתייחס ברצינות לאיומו שאם יוכל, יביא לביטול מסקנות הוועדה, כפי שאמר באותה תוכנית טלוויזיה.

האם הבחינה היא אכן מרעיתי? כבדיקה דומה שערך העולם הזה לראיון של שרון בטלוויזיה (העולם הזה 2346). הסביר אמסל, כי בזמן הדיבור מתלווה לקולנו רעד של שרירי מערכת־הדיבור. שרירים אלה מפעילים בהרמוניה את הלסת, השפתיים, מיתרי־הקול וכל איבר אחר הלוקח חלק בפעולת־הדיבור. רעד שרירים זה נמצא בתחום תדרים תת־קולי. רהיינו מתחת לטווח שאוזן אדם מסוגלת לקלוט. זהו למעשה, תדר נוסף, בלתי־קליט לאוזן, המתלווה לקולנו.

תופעה נוספת המאפיינת את רעד השרירים היא שבעת מתח נעלם הרעד. ההסבר לתופעה נעוץ בעובדה שהשרירים, שבזמן רגיעה נשלטים על־ידי מערכת העצבים המרכזית, עוברים בזמן סכנה לשליטת מערכת העצבים האוטונומית. מערכת עצבים זו מפעילה בעיקר את אברי־הגוף הפנימיים, כגון הלב ומערכת העיכול, שעל פעולתם אין לנו שליטה רצונית. מסתבר שמערכת העצבים האוטונומית משתלטת על רעד השרירים ומפסיקה את פעולתו. התדר שיוצר רעד השרירים נעלם בשעה זו מקולנו.

מכשיר הממ"ן מסוגל לקלוט את תדר רעד השרירים ולהופכו לגרף. מהשוואה של הרישומים אפשר לראות כי בזמן רגיעה נפשית המכשיר קולט שני תדרים. האחד תדר־קול, השני תדר־רעד־שרירים. בזמן סכנה רושם המכשיר אך ורק את תדר הקול. כאמצעות ניתוח של נתונים אלה ניתן לאבחן אמירת אמת או שקר. כאשר אדם משקר ביודעין, מתנהג גופו כמו בזמן סכנה, ואז נעלם תדר־השרירים מקולו. על־ידי בדיקות והשוואות שונות ניתן לקבוע אם ההתרגשות נובעת מאמירת שקר או מסיבה אחרת. האבחנה היא מדוייקת מאוד. אך תלוייה בכישוריו של הבודק.

אמסל, מוסמך אוניברסיטת בר־אילן לקרימינולוגיה, עובד בחקירות מאז 1970. הוא השתלם בארצות־הברית, וגופים שונים הנעזרים בשירותי מישרדו הם ההוכחה למהימנות כדיקתו.

מאחר ששרון אינו יכול לשלוט על תדר שרירי גופו בזמן שהוא משקר, הרי שהבדיקה המדעית היא דרך אובייקטיבית לבחון את דבריו של מי שמספרים עליו, בבדיחות הדעת, שהוא משקר בכל פעם שהוא פותח את פיו.

בן־ציון ציטרין ■

במדינה

(המשך מעמוד 5)

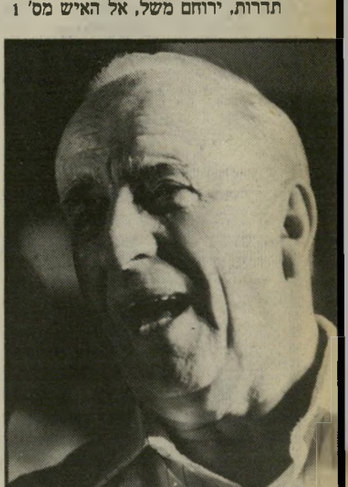
חליפין: „את ישראל כבר קילקלנו. אז הבה נחזיר אותה לערבים, ונקה במקומה את הגדה והרצועה, שהן עדיין בלתי־מקולקלות." עתה, כאשר החיים היומיומיים בישראל תלויים בעבודתם של 100 אלף פועלים מן הגדה, בעוד שהחקלאות הישראלית מתמוטטת וההתנחלויות בגדה קמות בקצב מסחרר, הבריחה חדלה להיות בדיחה. כמו בדיחות רבות בישראל, היא הפכה מציאות עגומה.

הסתדרות

רוזוליו והגזענות

מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל, התייחס ברצינות המתאימה לשאלה שהוסנתה אליו במדור „עולם קטן".

המיכתב שהיפנה מזכ"ל ההס־תדרות, ירוחם משל, אל האיש מס' 1

מזכ"ל משל
סגן נשיא

של המשק ההסתדרותי דני רוזוליו, היה חריף למדי בנימתו. משל תבע למעשה ממזכיר חברת־העובדים כי ישיב בכתב להעולם הזה על הידיעה כי חברת העובדים משתפת פעולה עם דרום־אפריקה הגזענית, וגם דרש כי העתק מן התשובה יועבר אליו.

הידיעה בעולם קטן (2393) נוסחה כ„שאלה לירוחם משל," וזה היה תוכנה: „מבית כור נמסר לעולם קטן על עשרות ישראלים שגוייסו בעת האחרונה לעבודה בדרום־אפריקה. נשלחו גם מומחים ממיפעל השייך אף הוא לחברת העובדים. מינויו של דני רוזוליו, סוציאליסט מוצהר, לתפקיד ראש חברת העובדים, לא שינה את המדיניות של שיתוף־פעולה עם הגזענים.

„מה בדעת מזכ"ל ההסתדרות, ירוחם משל, לעשות בעניין זה, בטרם יתחיל לחץ מאסיבי עליו ועל אירגונו מצד אירגוני־עובדים ומיפלגות סוציאל־דימוקרטיות מכל רחבי אירו־פה?"

חיים ברעם ניסח את השאלה ב־13.7.83. משל לא המתין זמן רב. הוא שיגר את מיכתבו אל רוזוליו כבר ב־17.7.83.

משל כתב אל רוזוליו:

כידוע לך, היננו חברים באינטרנציונל האיגודים המיקצועיים החופשיים, אשר בו היננו משמש כסגן נשיא. החלטות האינטרנציונל אליו אנו מסונפים מחייבות אותנו בקשרינו הבין־לאומיים.

החלטתנו בנידון קובעת, כי אין לקיים קשרים מסחריים ישירים עם דרום־אפריקה כל עוד קיימת בה 'ההפרדה הגזענית'. זוהי מדיניות שקיבלנו על עצמנו לקיים והתאמנו את פעילותנו אליה.

*כתבה זו (במדור **עולם קטן**) מנסה לסתור את הנוהלים הברורים שקבענו בנידון. לכן, הינך מתבקש לברר את הדברים המועלים בתוכן הידיעה ולהשיב באופן מוסמך בנדון למערכת עיתון **העולם הזה**.*

אבקשך להמציא לי העתק מתשובתך בנדון.

על החתום: **ירוחם משל**, מזכ"ל ההסתדרות.

ער עתה לא התקבלה במערכת העולם הזה תגובתו של דני רוזוליו על ההאשמות כי הוא משתף פעולה עם דרום־אפריקה הגזענית, ולפיכך, כנראה, גם לא הגיע העתק התגובה אל מזכ"ל ההסתדרות ירוחם משל.

אם יגיע הדבר לידיעת אינטר־נציונל האיגודים המיקצועיים החופשיים, שמשל משמש בו סגן נשיא, ימצא עצמו מזכ"ל ההסתדרות במצב לא־נעים.

דעות

הסופר והאלוף

בשני ראיונות שהתפרסמו השבוע אומרים הסופר א"ב יהושע והאלוף (במיל') יאנוש בן־גל דברים דומים — אבל הנימה יוצרת היפוך מפתיע.

התאומים הרצל ובלפור שאלו את הסופר א"ב יהושע אם הוא מוכן „לדרוש ניקוי הארץ גם מערביי הקו הירוק." הסופר הוגדר על־ידי מראיניו לשבועון הליכוד כ„איש שמאל." הוא ידוע כיונה, ותומך בפיתרון מדיני שבמיסגרתו תהיה מדינה פלסטינית בשליטת אש"ף לצד מדינת ישראל, עם גבולות פתוחים.

א"ב יהושע לא היסס: „אני מוכן לעודד אותם (את הערבים אזרחי ישראל). כשתקום המדינה הפלסטינית אז אוכל לומר להם: תראו, 15 דקות מכאן נמצאת המדינה שלכם, הרגל שלכם. אם ישארו כאן, אדרוש מהם את כל החובות, גם גיוס לצבא. ערביי ישראל הם מיעוט נסבל. נכון, יש בעייה. הם הולכים וגדלים. אבל יחד עם ערביי הגדה זה פיתרון דו־לאומי, ובעיניי זו קללה, זה אסון."

„רקמות של גויים." א"ב יהושע שתולים בתוך רקמות של גויים? אני רוצה שנוכל לדבר בינינו בלי שערבי יהיה באמצע. אני רוצה בניקיון של זהות יהודית." לזה התפללתי."

הצירוף הזה של ביטויים כמו „מיעוט ניסבל," „עכברים מסוממים," „הבטן השמנה של העם הערבי" ו„ניקיון של זהות יהודית," הוא מפחיד במיוחד כשהוא בא מפיו של מי שדוגל בפיתרון של שלום, וידוע בציבור כיונה.

„המאוויים הלאומיים." האלוף (במיל') יאנוש בן־גל רואיין על־ידי יצחק בן־נר ועל־ידי אלכס אנסקי בידיעות אחרונות. בן־גל, שפשט לא מזמן את מדיו, אחרי שלא הצליח לזכות במישרת הרמטכ"ל, בילה עשרות שנים במילחמה נגד הערבים. הוא התפרסם כאשר השתמש לפני כמה שנים בביטוי דומה לביטויים שבהם משתמש עכשיו יהושע, ואמר על הערבים בגליל כי הם „משולים לסרטן." כבר אז הועברו רמזים לכלי־התיקשורת, כי בן־גל מצטער על הביטוי.

מבחינת הפיתרון הפוליטי, אין הבדל רב בין יהושע ובין בן־גל. האיש שנחשב גם לפי עדותו כמקורבו של הרמטכ"ל־לשעבר, רפאל איתן, אומר תיאר בספריו דמויות אנושיות של גיבורים ערבים. אך בין הספרות ובין הפוליטיקה, ככל הנראה, אין קשר רב. הגימה הגזענית שבה וחוזרת לכל אורך הראיון. כאשר מתאר יהושע את התנהגותם של הפלסטינים, הוא אומר: „תראה איך הם רצים כעכברים מסוממים מארץ לארץ..."

השלום שמבקש יהושע לכרות עם ערפאת, תכליתו אחת: ליצור מדינה שתהיה „ערבי־ריין," הערבים מפריעים לו. הוא אומר את הדברים במפורש: „רי לנו להיות שתולים בתוך הבטן השמנה של העם הערבי. נחייה כמדינה יהודית לעצמנו, בלי שערבי יחצוץ בינינו. מרוע אנחנו צריכים גם כאן להיות במצב לא־נעים.

שאלת „העולם הזה"
התשובה מתמהמהת

שאלת משל

סופר יהושע

אלוף בן־גל

מה יגיד רפול

במפתיע שמדינת־ישראל יכולה להרשות לעצמה „לוותר על השטחים," וזאת „כדי לספק את המאוויים הלאומיים של התנועה הפלסטינית."

בן־גל אומר, כי צריך לשוחח עם אש"ף „למרות המיטען הריגשי המתלווה לזיכרוני מזוועות שמיר, בית־שאן, קריית־שמונה, מעלות, אוטובוס־הדמים." הוא מוסיף: „אני מאמין שאין טעם במילחמה נוספת להכחדת אש"ף. יש צורך למצוא פתרון לעימות שלא באמצעות שימוש בכוח. אני מקווה שתיגבר ידם של המתונים באש"ף — אם יש כאלה — ותפגיש אותנו איתם." בן־גל מפריד בין הפלסטינים ובין הסורים. הוא מוכן לוותר על הגדה המערבית ורצועת־עזה — אך לא על רמת־הגולן.

אך לא פחות מתוכן הדברים, חשובה נימתם. האלוף־לשעבר מדבר על הערבים, אויביו בשדה הקרב, ללא שמץ שינאה, ואף בהערכה רבה. הוא אינו מזלזל בחיילים הסוריים שנגדם לחם, ומספר כי למד ביסודיות רבה להכיר את תכונותיהם של המנהיגים ושל המצביאים הסוריים: „אינני קוטל אותם ואיני בז להם. כן. יש לי הערכה אליהם. אינני מקבל את דרכו המדינית ואת צורת שילטונו של אסאד, אבל אני מעריך אותו כמנהיג ערבי... גם אינני מזלזל בכושר לחימתם של הסורים ובמהירות שבה הם מפיקים את ליקחיהם מהתמודדות עימנו."

בן־גל גם תוקף בחריפות את צורת ניהולה של מילחמת הלבנון, ונראה כי פטרונו־לשעבר, רב־אלוף (במיל') רפאל איתן, יוכל לצרף אותו למועדון „עוכרי ישראל."

תל־אביב

חיים בסכנה

המצילים בתל־אביב נוקטים בעיצומים כבר חודש, ילדים רבים בחופשה נמצאים בסכנת־חיים.

ילד קטן בתוך המים צעק: „אמא!" הוא נסחף אל בין הגלים המתנפצים ולא יכול היה להגיע אל החוף. אמו ראתה אותו מרחוק, אך לא יכלה להגיע אליו. בייאושה רצה לעבר סוכת המציל.

היא הגיעה לסוכה מתנשפת ומתנשמת והביטה למעלה. דגל שחור התנופף ברוח. הסוכה היתה ריקה. השעה היתה 3 אחרי הצהריים.

בחור צעיר ששכב על החוף והשתזף, התנדב להוציא את הילד הקטן מן המים.

מז"מ דרך בתי־המישפט. המ־צילים בחופי תל־אביב נוקטים בע־צומים כבר חודש. במיסגרת העיצומים הם מסיימים את עבודתם ב־2 וחצי אחרי הצהריים, ולא ב־7 בערב.

הריונים עם המעסיק — עיריית תל־אביב — מתנהלים דרך בתי־המישפט. בית־המישפט קבע, שהמצילים לא יעבדו יותר מ־12 שעות נוספות בשבוע, דבר המחייב את העיריה להוסיף תקנים למצילים, כדי שתחנות־ההצלה יהיו מאוישות עד לשקיעת השמש בימים אלה, של החופש הגדול. עיריית תל־אביב לא הוסיפה תקנים, המשא־ומתן הופסק, והמצילים לא עובדים שעות נוספות.

בחודש שעבר טבע אדם אחד בחוף בוגרשוב. עובדה זו לא גרמה לחידוש המשא־ומתן, והמצב נשאר בעינו.

ההנדון:

אני קובע חד־משמעית: הממשלה אשמה במישרין

ביתות־מוות

כמה ארצות בעולם פועלות כיתות־מוות — DEATH SQUADS בלעז.

אלה הן חוליות של חיילים או שוטרים, הפועלים מחוץ למיסגרת החוקית הרשמית, או אזרחים, הפועלים כשליחי השילטון לביצוע עבודות שחורות.

בארצות כמו אל־סלוואדור, הכיתות האלה רוצחות את שוחרי־הרפורמה, דוברי האופוזיציה, פרופסורים, כוהני־דת וראשי האגודות המיקצועיות. הגוויות נמצאות מושלכות בשדה.

בארצות כמו בראזיל ואינדונסיה הכיתות רוצחות עבריינים מועדים, סוחרי־סמים ופושעים ידועים אחרים. אין למישטרה הסבלנות הדרושה להעמדתם לדין.

בכל הארצות האלה, כיתות־הרצח פועלות מטעם השילטון או בחסותו. גם אם זהות חבריהן אינה ידועה ברבים, הכל יודעים מי שלח אותם, מי מנחה אותם והיכן הם נמצאים.

ברור עתה כי מדינת־ישראל הצטרפה לרשימה מפוארת זאת.

בישראל פועלות עתה כיתות־רצח מטעם השילטון.

■ ■ ■

אני בא כאן לבטא דברים ברוטליים, כלי כחל ושרק, בלי חסינות פרלמנטרית ובלי עדינויות לגליסטיות.

זהו עניין של פיקוח־נפש — נפש המדינה, נפש האומה, נפשו של כל אחד מאיתנו. פיקוח־נפש דוחה שבת. הוא גם דוחה פילפול מישפטני ונורמות של התבטאות הנאותות במדינת־חוק.

אני בא לקבוע בצורה חד־משמעית:

אני מטיל על ממשלת־ישראל את האחריות הישירה לרצח אמיל גרינצוויג, להתנקשויות בראשי־הערים בגדה, לרצח תלמידי המיכללה האיסלאמית בחברון ולשורה ארוכה של הריגות, תקיפות, חבלות, השחתת־רכוש ופשעים אחרים.

■ ■ ■

נה „מילכוד 22", נוסח ישראל 83': אסור להטיח בפני ציבור כלשהו את האשמה בפשע מסויים, כל עוד לא נתפסו מבצעי־הפשע.

פשעים המבוצעים בשטחים הכבושים נגד ערבים (ובישראל נגד שוחרי־השלום) אינם נתפסים לעולם.

לעולם לא.

המסקנה: אסור להאשים אף אחד בסידרה של מעשי־רצח פוליטיים נתעבים.

זהו מצב בלתי־נסבל, ואיני מתכוון לסבול אותו.

■ ■ ■

פשע פוליטי ביכלל, ורצח פוליטי בפרט, נבדל מכל פשע אחר בכך שקל להוות את מבצעיו.

כימעט בכל פשע אחר מנסה הפושע לטשטש את עיקבותיו. הטרוריסט הפוליטי אינו נוהג כך. להיפך, עצם מעשהו נושא בחובו מסר פוליטי, ווזהי כל מטרתו. הוא מעוניין בפירסום המסר הזה.

לכן אין שום סיבוך בפשע פוליטי. מטבע מדותו, זהו פשע שקוף, ברור.

ב־99% של המיקרים, שבהם נתפסים האשמים בביצוע פשע פוליטי, זהותם מאשרת את החשד הראשון שהתעורר. דיפלומטים תורכיים אינם נהרגים בידי הוטנטוטים, אלא בידי ארמנים. חברי כנופיית בארד־מיינהוף אינם פאשיסטים דרום־אפריקאיים, אלא אנשי־שמאל גרמניים. הרוצחים של אנשי־השמאל בארגנטינה ש„נעלמו" לא היו שליחי אירגון אמנסטי, אלא אנשי הצבא הארגנטיני.

האשמים, שאליהם מצביעה האצבע, טוענים לא־פעם שזוהי „פרובוקציה", שהמעשה נעשה בידי יריביהם כדי להביאש את ריחם. אולם ב־99.99% של המיקרים זוהי אשמת־שווא.

הפשע הפוליטי הוא פשע הגיוני. הוא נועד להשיג בדיוק את המטרה המסתמנת בו עצמו.

■ ■ ■

אין שמץ של ספק לגבי המגמה הגלומה במעשי־הפשע הפוליטיים בשטחים הכבושים.

המגמה היא לפלס את הדרך לפני התנחלות יהודית ולשתק את ההתנגדות הפלסטינית, על־ידי חיסול מנהיגות האוכלוסיה הכבושה ויצירת אווירה כללית של פחד ואימה, נוספת על כך המגמה להפעיל על הערבים לחץ סמוי וגלוי למכירת האדמות ולהגירה מן הארץ.

אלה אינן המגמות של אירגון קנאי זה או אחר בילבד. אלה הן המגמות של ממשלת־ישראל, כפי שבוטאו על־ידי שריה בחציפה ובפה־מלא.

ממשלה זו חימשה את המתנחלים, ביניהם אנשים שאינם מסתירים את כוונתם להביא לגירוש הערבים מן הגדה המערבית. היא יצרה, למעשה, מיליציה עצמאית, חמושה ומאורגנת היטב, המקבלת את הנחיותיה מידי קנאי מטורף, שהיה מאושפז בעבר בבית־חולים לחולי־נפש. לממשלה זו משתייכת מיפלגה, שהיתה זוכה בכל מקום אחר בעולם בכינוי „ניאו־פאשיסטית".

מילבר רצח אמיל גרינצווייג נעשו כל המעשים בשטח שבו קיימת דיקטטורה צבאית מוחלטת, ושבו אין שום הגבלה שהיא לכוחו של המושל הצבאי הישראלי.

לא יכול להיות כל ויכוח על כך שממשלת־ישראל נושאת באחריות מישפטית עבור כל המתרחש בשטחים הכבושים. כך אומר החוק הבינלאומי. אך קביעה זו אינה נוגעת לגוף העניין. לאור הנתונים המעשיים, חלה על הממשלה גם האחריות הישירה.

הפשעים מבוצעים בחסותה, בעידודה וב־תמיכתה.

זוהי קביעה מינימלית. בדיקת המעשים עצמם עלולה להוביל למסקנה חמורה עוד הרבה יותר.

■ ■ ■

קח, למשל, את פרשת ההתנקשויות בראשי הערים של שכם. רמאללה ואל־בירה.

מטרתן היתה בלי ספק, לרצוח את שלושתם. רק מיקרה הוא שהתנקשות אחת הסתיימה בקטיעת שתי רגליו של הקורבן,

אחד הפצועים של מיכללת חברון

וההתנקשות השנייה בקטיעת רגל אחת, והשלישית בפציעתו של איש מישמר־הגבול.

חוליות־הרצח — לפחות שלוש במיספר — פעלו באותו לילה ברחבי השטחים הכבושים, כל תנועה חשודה מעוררת תגובה מיידית של כוחות־הביטחון. הם נעו בחופשיות, התקינו מיטעני־חבלה מתוחכמים ונסוגו — דבר שקשה לעשותו בלי שיתוף־פעולה של מישהם בזרועות־השילטון.

אחרי המעשה הבריזו השילטונות כי נפתחה החקירה הגדולה ביותר בתולדות המדינה. אחרי יותר משלוש שנים לא הושגו שום תוצאות — בעוד שכל הפיגועים שבוצעו בידי ערבים פוענחו.

בדיקה בשטח העלתה כי השילטונות לא טרחו אף לגבות עדות מכמה עדי־הראייה הערביים, ולא ערכו חקירה רצינית במקום הפשע.

מאחר ששלושת הקורבנות המייועדים נשארו בחיים, הם הודחו על־ידי השילטונות. נגד הקורבן העיקרי, בסאם אל־שכעה, הופעלה מאז שיטה של טירטורים, הפועלת מדי יום, במשך 24 שעות ביממה, כשמשמרות של חיילים ושוטרים ממרדים את החיים לאיש, למישפחתו ולמבקריו.

הפרשה כולה מסריחה. והריח מוביל אל הממשלה.

■ ■ ■

פרשת אמיל גרינצווייג ברורה לא פחות. הכוונה היתה לרצוח רבים, ורק במיקרה נהרג איש אחד בילבד.

שוב הודעות על חקירה פנטסטית, חסרת־תקדים. והתוצאות: אפס.

מדי פעם, כשהמצב הוא כלתי־נעים (אחרי הכל, הקורבן היה יהודי) אוסרים מישהו ומפרסמים הודעות כוזב. המאסרים וההודעות מסיחות את הדעת מן המבצעים האמיתיים, שזהותם הפוליטית ברורה לגמרי, לאפיקים של מילחמת אשכנזים־מיזרחיים, הסתה בינעדתית ונוער־שוליים. אך כל ילד מבין כי אין כל קשר בין הטרדה ספונטאנית של המפגינים על־ידי נערי־רחוב ובין פשע פוליטי מתוכנן ומחושב, כמו זריקת רימון־יד.

יש רק הסבר אחד להתנהגות זו: השילטונות משובנעים, כמוני, כי המעשה בוצע על־ידי אירגון־טרור יהודי, המשרת את מגמות הממשלה. וקרוב לוודאי: אותו אירגון־הטרור הפועל גם בשטחים הכבושים.

■ ■ ■

דלג על עשרות פשעים אחרים, כגון יריות של „אזרחים" לעבר זורקי־אבנים וסתם עוברי־אורח בגדה המערבית, פוגרומים כמו „ליל־הברולח" באל־בירה ושריפת השוק בחברון, ועוד ועוד. נגיע ישר אל המיקרה האחרון: נסיון הרצח ההמוני בחברון.

גם פה, אך מיקרה הוא שנהרגו רק שלושה. רימון־יד ומיספר־יריות שנורו יכלו להביא, בנקל, להריגת עשרות צעירות וצעירים.

מה נעשה אחרי הרצח? הוטל עוצר על הערבים בחברון. ליהודים ניתן לעבור בה באופן חופשי. נאסר על עיתונאים להיפגש עם הפצועים בבתי־החולים.

מה לא נעשה? לא הוטל עוצר מיידי על הכבישים, כדי למנוע את סילוק המכונית של הרוצחים, ועל השכונה החשודה ביותר. לא נערכה חקירה רצינית של עדי־הראייה הערביים. צוות העולם הזה, שהיה במקום באותו היום ולמחרתו, השתכנע כי החקירה באה רק כדי לצאת ידי חובה.

ברור לחלוטין מניין באו הרוצחים, לאן חזרו, ומה היתה מטרתם. הם יכלו לבצע את הפשע מפני שידעו כי לא יאונה להם שום רע, שלא תתנהל נגדם שום חקירה רצינית, ושהם משרתים למעשה את מגמות השילטון.

הם צודקים.

■ ■ ■

אחרי הרצח ההמוני הזה לא ננקטה שום פעולה כדי למנוע את הישנותו, בממדים גדלים והולכים. המיליציה לא פורקה, הנשק לא הוחרם, מוקדי־הטרור לא חוסלו, הגופים שהצדיקו את המעשה בפה מלא לא הוצאו אל מחוץ לחוק.

שיטות־החקירה לא שונו. השיטות שהופעלו נגד ערבים, ושגרמו לכך שכל הפיגועים בשטחים פוענחו וכל המבצעים נתפסו, אינן מופעלות כלפי טרוריסטים יהודיים.

בשעתו פורסם שראש שרות־הביטחון־הכללי התפטר, מפני שראש־הממשלה, הממונה עליו במישרין, לא הירשה לו להשתמש בשיטות מרחיקות־לכת (אך חוקיות) נגד הגופים החשודים — והרי כל הארץ יודעת מי הם. לחוקרים לא הורשה להשתמש אף בשיטות המינימליות לניהול חקירה אמיתית. בתנאים אלה, החקירות הן פארסה אם לא גרוע מזה.

המסקנה הבלתי־נמנעת היא שהממשלה אינה מעוניינת שהחקירה תניב תוצאות — מפני שגם היא יודעת, כמוני וכמו החוקרים, מי ביצע את הפשעים.

■ ■ ■

מצב כזה, אין עוד לדבר על „מחדלים", על „חקירה כושלת", על „אחריות מיניסטריאלית" של שר זה או אחר.

הממשלה אשמה — בולה.

די לשאול מה היה קורה אילו נערכו ההתנקשויות נגד שלושה ראשי־עיריות של ירושלים, פתח־תיקוה ובית־שאן (שלא לדבר על ראשי קריית־ארבע, אריאל ומעלה־אדומים); או אילו הושלך רימון־יד לעבר הפגנה של גוש־אמונים, או אילו פרצה חוליית־רצח אל תוך האוניברסיטה העברית שעל הר־צופים (או ישיבת־ההסדר בחברון). התשובה, המתבקשת מאליה, חושפת את הסיבות להתנהגות ממשלת־ישראל. אריאל שרון מיטיב להסביר אותן.

נסיון ההתנקשות בדיפלומט ישראלי אחד בלונדון, בידי אירגון־טרור המופעל על־ידי ממשלת־סוריה, הספיק כאמתלה לפתיחת מילחמה שבה ניספו רבבות בני־אדם, וביניהם 505 צעירים ישראליים (עד הרגע הזה). הפעולה השיטתית של כיתות־הרצח בגדה המערבית אינה מספיקה כדי לשנות את היחס אל הציבורים שממנו מתגייסים הרוצחים.

המסקנה היא חד־משמעית: אין טעם להתייחס אל אותם ציבורים ואל הרוצחים עצמם. יש להתייחס אל הממשלה הפורשת עליהם את חסותה. המעודדת אותם במעשיה ובמחדליה. היוצרת מצב שבו יודע כל אחד מהם שהוא יכול לרצוח ולטבוח, מבלי שצפוי לו כל עונש.

■ ■ ■

עצם קיומן ופעולתן החופשית של כיתות־רצח בישראל משנה את מהות המדינה.

טמון בו מסר נורא לגבי העתיד, הרחוק והקרוב.

הרוצחים, המוכנים לשפוך דם ערבי ודם יהודי כאחד, ושתומכיהם יושבים בדרגות הגבוהות ביותר בצמרת, יודעים מה עליהם לעשות. הם מובילים לאסון היסטורי.

ממשלת־ישראל מקבלת על עצמה אחריות נוראה.

היום שבו מתה אילהאם

ענת סרגוסטי משחזרת במילים ובחצלומים את אשר קרה במיכללה — ואת קורות הנפשות המעורבות בטרגדיה

תלמיד המיכללה האיסלאמית מחזיק בחרמיל של קלצ'ניקוב שנשאר מוטל על הארץ במקום שבו נרצח חברו

יום ג', שעה 6 בבוקר, שכם. אילהאם אבו־זערור פקחה זוג עיניים חומות גדולות. היא התמתחה בעצלתיים והביטה החוצה. השמש כבר היתה גדולה וצהובה בשמיים כחולים נקיים. „היום יהיה יום חם," חשבה לעצמה וקמה להתרחץ. מצב־רוחה היה מרומם. נותרו חמישה ימים בלבד עד לחתונה שלה, והיא חיכתה לטקס בכיליון־עיניים.

אילהאם התלבשה. היא ידעה שגם היום לא תלך לאוניברסיטה — מיכללת אל־נג'אח בשכם — מכיוון שזו סגורה כבר מזה שלושה חודשים. היא עמדה לנסוע עם אמה לירושלים, לבקר את בן־דודה השוכב בבית החולים.

אילהאם לא ידעה כיצד יסתיים היום.

באותה שעה התעורר בקלקיליה סער צברי. גם הוא התעורר מוקדם, מרוב התרגשות. ליבו רפק. אחרי ארבע שנות־לימוד בהתכתבות עמד לנסוע לאוניברסיטה בחברון, לבחינה האחרונה. סער קם להתלבש. הוא היה גבר מוצק. אשתו כבר היתה ערה. היא טיפלה בארבעת ילדיהם הקטנים. סער בן ה־40 שם לב שאינה מרגישה בטוב. הוא הניח שזה בגלל הריונה, שנכנס לחודש השני, והבטיח לה לחזור הביתה מייד אחרי הבחינה. הוא ארז את סיפרי־הלימוד בתיק קטן, לעיון אחרון שלפני הבחינה, נשק לילדים ויצא מן הבית.

הוא לא ידע שלא יחזור עוד.

בבית שמעבר לרחוב בקלקילה התעורר ג'מאל נזאל מבכי בתו התינוקת. אשתו קמה להאכיל אותה, והוא קם להתלבש. גם הוא עמד לנסוע לחברון, לבחינת־הסיום, יחד עם סער שכנו. הוא ידע את החומר על בוריו, אבל לא יכול היה להשתחרר מן ההתרגשות שלפני בחינה גדולה וקובעת. בתו הגדולה, בת השנתיים נידנדה לו, אבל לא היה לו ראש אליה. הוא נפרד ממישפחתו והבטיח לחזור בצהריים.

הוא לא ידע שלא יוכל לקיים את הבטחתו.

מקום מוצל

ב אותו בוקר קמו שלושה אנשים אחרים באי־שם בארץ. אין לדעת מה הרגיש כל אחד מהם לעצמו, כשהתפלל את תפילת־השחרית. אחרי התפילה התיישבו שלושתם (אולי ארבעתם, ואולי יותר), ובדקו את הפרטים האחרונים של המיבצע שתוכנן לאותו יום. מכונית הפיגו הלבנה עמדה לפני ביתו של אחד מהם מוכנה, מיכל־הדלק היה מלא. שתי כופיות, אחת אדומה ואחת שחורה, היו מוכנות ומקופלות.

שעת השי"ן התקרבה. ליבם של הצעירים

מוות מול מוות למעלה: גל־האבנים שהוקם בכיכר שליד השוק בחברון, במקום שבו נרצח תלמיד־הישיבה אהרון גרוס. משמאל: שלולית הדם במקום שבו נרצח אבו־בקר, מוקפת אבנים למחרת הירצחו.

כתם של דם כמה שעות אחרי הרצח נותר על ריצפת־הבטון שמאחורי המיכללה רק כתם דם כהה של אבו־בקר. המקום היה ריק מאדם. פרט לחיילים שהסתובבו בשטח. ברקע למעלה: חייל עם נשק מסתובב על השביל מעל לשלולית הדם. למחרת היום היתה השלולית מוקפת באבנים לזכר הקורבן, בדומה לגל האבנים לזכרו של גרוס.

אילהאם בת ה־20 נהרגה בכיכר בשכם ביום שבו אירע הרצח בחברון. אילהאם עמדה להתחתן.

דפק, אך הם לקחו את הנשק ללא היסוס וצעדו לעבר המכונית.

אילהאם ישבה במונית ליד אמה. היה חם, והיא התחילה להזיע, אבל כל זה לא הטריד אותה. אפילו מחסומי הצבא בדרך, שעיכבו אותם כל כמה קילומטרים, ושלידם נדרשו להציג את תעודותיהם, לא עיצבנו אותה באותו יום. היא ידעה שבעוד פחות משבוע תהיה כבר אשה נשואה.

ההזמנות לחתונה כבר נשלחו, והמישפחה כולה התכוננה לאירוע. בת־דודתה, מרים, סיפרה לה שהיא מתכננת ללכת לקנות שימלה במרכז שכם באותו היום. חיוך עלה על שפתיה כשנזכרה במסיבת־האירוסין שלה ושל באסם.

המונית הירוקה נסעה במהירות בכביש המתפתל משכם לירושלים. חקלאים בכופיות עיבדו בשקט פסטורלי את אדמות ההר. הגפנים לאורך כל הדרך היו כפופים מאשכולות הענבים. הכל נראה יפה ופורח.

סעד וג'מאל ישבו גם הם במונית. סעד דיפדף בעצבנות בספר שבידו.

המונית עצרה. מחסום. כל הנוסעים התבקשו לצאת החוצה. ג'מאל הזיע. הוא העיף מבט חטוף בשעון. „מתחיל להיות מאוחר," חשב וניסה להחזיק את עצמו שלא להתעצבן.

בדיקת תעודות שיגרתית, מבטים קשוחים של החיילים אל תא־המיטען, חיפוש קל בתוך האוטו וקדימה, אל המחסום הבא. השניים יצאו מוקדם. הם ידעו שהדרך מלאת עיכובים, והם לא רצו לאחר.

חברון נראתה באופק. הם נסעו ברחוב הראשי אל מרכז העיר. מימין, על הגיבעה, ראו את המיבנה החדש של המיכללה. הם ירדו מן המונית כדי לנסוע למיכללה. זוג מתנחלים בכיפות סרוגות חלפו על פניהם. לכל אחד מהם היה תלוי על הכתף, ספק ברישול, ספק בהיכון, תת־מיקלע עוזי.

סעד השפיל את עיניו. ממול, במקום שבו היתה עד לא מזמן התחנה המרכזית של חברון, היו עכשיו גדרות־תיל. מבעד לפתחים ביצבצו אוהלים צבאיים גדולים. רגל כחול־לבן התנפנף ברוח חמה של בוקר. אבל סעד לא רצה להטריד את מחשבתו באותו היום בדברים אלה, והוא מיהר לנסוע למיכללה.

המיכללה המתה אנשים. זה היה יום של בחינות, ובבוקר הסתובבו בחצר ובכניסה לבניין תלמידות ותלמידים רבים מכל הגילים. לכולם היו ספרים ביד, הם עמדו קבוצות־קבוצות, מעבירים אחד לשני מידע של הרגע האחרון.

לאט־לאט נכנסו כולם אל הכיתות. שקט השתרר בבניין־האבנים היפה של המיכללה, בעל ארבע הקומות. הדלתות היו סגורות, והאנשים ישבו בפנים וניסו להתרכז בדפי־הבחינות שבידיהם.

סעד היה בין הראשונים שגמר את הבחינה. הוא מסר את הטפסים, לקח את ספריו ויצא החוצה אל החצר. היתה שעת־צהריים. השמש עמדה במרכז השמיים והיה חם, חם מאוד. הוא חיפש מקום מוצל, רצה לשבת בשקט ולהשוות את תשובותיו עם הספר שבידו. מתחת לבניין המיכללה יש חורשת עצי־אורן, וסעד ירד אל החורשה. שם התיישב, כשהוא נשען על אחד העצים, והתחיל להירגע. הוא פתח את הספר וקרא בו.

ילדה על הקיר

השעה היתה 12.25. הפיגו 504 הלבנה העצרה מול השער האחורי של המיכללה האיסלאמית. המכונית היתה מאותו הדגם כמו המכונית שבה נמלטו, כביכול, דוקריו של אהרון גרוס, 20 ימים לפני כן. לוחיות־הזיהוי של המכונית היו צהובות — לוחיות־זיהוי ישראליות. שני בחורים יצאו מן הרכב, כשקלצ'ניקובים טעונים וררוכים בידיהם. שניהם כיסו את ראשיהם ופניהם בכופיות. האחת אדומה והשניה שחורה. שלישי נשאר במכונית, שהמנוע שלה המשיך לפעול, כדי שההימלטות תהיה מהירה. יתכן שרביעי עמד לידה כדי לחפות על המתנקשים.

הכל דפק לפי התוכנית. השניים ירדו מהמכונית והתחילו להתקדם לכיוון בניין המיכללה, כשהם סורקים במבטיהם את השטח כדי לאתר קורבנות אפשריים. הם ראו תלמיד יושב בין העצים. זה היה סעד. הם רצו אליו, ולפני שהבין מה קורה המטירו בו צרור ארוך ממרחק של מטר. כמה כדורים פגעו בו, האחרים נתקעו בעצים ובקרקע.

השניים לא התעכבו כדי לבדוק את תוצאות הירי. הם התקדמו הלאה. בקירבת מקום, על מישטח־בטון, ישב סמיח פתחי אבו־בקר, וחיכה לאחותו, שתיגמור את הבחינה שלה. גם הוא נקצר בצרור ארוך של קלצ'ניקוב.

באותה שעה היתה מועצת־התלמידים של המיכללה מכונסת בחדר הפנימי של אולם־הכניסה. במועצה תישעה חברים. שניים מהם כלואים כעת בבית־הסוהר. בחדר ישבו באותו רגע שיבעה צעירים וצעירות ודנו בעניני המיכללה.

החדרים שמעליהם היו מלאים. הבניין היה שקט, הכל ישבו וכתבו את הבחינות שלהם.

שיבעת התלמידים ישבו בחדר קטן סביב שולחן־עץ צר. על הקיר היה תלוי ציור בכחול של ילדה בוכה.

איש מהם לא שמע את היריות שקטלו את חבריהם בחצר. הרעש באולם־הכניסה הסמוך היה רב מדי. הם המשיכו בדיונים.

מחוץ לחדרון הקטן התחילו להתאסף התלמידים שסיימו את בחינותיהם. הם עמדו בקבוצות וביחידים, ובדקו את תשובותיהם. גם הם לא שמעו את היריות בחוץ.

לפתע נשמעה התפוצצות אדירה. שיברי זגוגיות התנפצו לכל עבר. צרורות של יריות קרעו את הדממה האקדמית.

אחרי שהרגו הרוצחים בדם קר את שני הקורבנות הראשונים, התקדמו במעלה שביל־הבטון, בין האורנים, לכיוון בניין המיכללה.

הם הלכו מהר. הדלת לאולם־הכניסה היתה פתוחה. אחד הרוצחים שיחרר את ניצרת־הרימון והטיל אותו בקשת פנימה, לתוך האולם, בעוד חברו מחפה עליו ויורה צרורות מהקלצ'ניקוב לתוך החלונות של כל הקומות.

מייד התחילו לסגת לכיוון המכונית שחיכתה מחוץ לשער האחורי. הם רצו כשהם ממשיכים לירות ללא הרף לכיוון חלונות המיכללה, לעבר כל הקומות.

בתוך דקות ספורות היו שוב במכוניתם ונמלטו בזריזות מהמקום, כשבדרך הם מסירים את הכופיות שכיסו את ראשיהם.

„הבת שלי מתה!"

הברי מועצת־התלמידים לא ידעו שחייהם ניצלו בנס. הרימון נפל והתפוצץ שני מטרים

(המשך מעמוד 9)

מהמקום שבו ישבו. אבל קיר דק, בגובה מטר אחד, חצץ בינם ובין המוות. החלק התחתון של הקיר, שחלקו העליון כולו זגוגית, עצר את רסיסי הרימון.

הם שכבו מייד על הריצפה, וכך נשארו במשך רבע שעה, דוממים ומפוחדים, שוכבים בין שברי־הזכוכית. אחרי כן קמו ונמלטו מהמקום.

בחדרון הקטן נותרה נעל אחת של גבר, תיק פתוח ומפוזר של אשה, סיפרי־לימוד מיותמים. ארונות־הברזל היו פתוחים, ארגזי־קרטון רבים היו זרוקים על הריצפה ותוכנם מפוזר, והרבה־הרבה שיברי זגוגיות.

ג'מאל נזאל, שיצא מן הבחינה ועמד אותה שעה באולם־הכניסה, נהרג מרסיס הרימון. אחרים נפצעו מן היריות ומן הרסיסים.

זוהיר ענתי, מורה לערבית, השגיח על תלמידיו שנבחנו באחת הכיתות בקומה השלישית. היריות ופיצוץ הרימון החרידו את השקט של הבחינה. כולם היו בטוחים כי הרוצחים השתלטו על הבניין, וכי הם עולים תוך כדי יריות במדרגות.

פאניקה וכהלה אחזה במורה ובתלמידיו. הם לא היססו פעמיים, עזבו את טופסי הבחינה, את התיקים, הספרים והמחברות וזינקו החוצה מחלונות הקומה השלישית.

זוהיר ענתי מאושפז בבית־החולים בבית־ג'אלה. שתי רגליו שבורות ונתונות בגבס. הוא אינו מסוגל לזוז.

חדשה ממונטה־קרלו

ב־1 וחצי בצהריים שמעו בני מישפחת צברי בקלקיליה, כמו בכל יום, את החדשות המשודרות בערבית מתחנת־הרדיו של מונטה־קרלו. זוהי התחנה בעלת קהל־השומעים הגדול ביותר בעולם הערבי כולו. נאמר כי אירע משהו זוועתי במיכללה האיסלאמית בחברון.

אחיו של סעד היה מודאג. הוא התקשר לקרוביו בירושלים, כדי לנסות ולברר פרטים נוספים. שום דבר לא היה וראי. ב־4 וחצי אחרי־הצהריים הגיעו לביתם שכנים מן העיירה והודיעו להם, כי אירע הנורא מכל — סעד לא יחזור עוד הביתה.

מאוחר יותר הודיע להם ראש־המועצה, כי גופתו של סעד נמצאת במכון הפאתולוגי באבו־כביר. בן־דודו של סעד נסע לשם לקחת את הגופה.

גם מישפחתו של ג'מאל נזאל, שכנו של סעד, שמעה על האירוע ברדיו מונטה־קרלו. זמן קצר אחרי כן התקשר איתם מכר, עיתונאי מאל־שעב, והודיע להם כי ג'מאל נרצח בחברון.

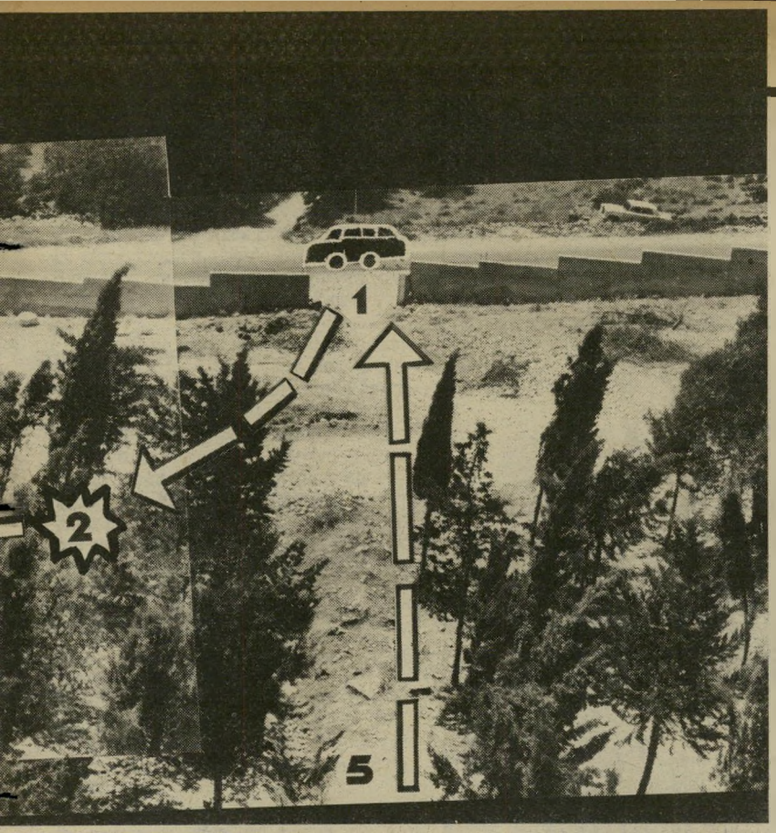
אילהאם ואמה גמרו באותה השעה את ביקורן בבית־החולים הדסה בירושלים, ויצאו בדרכן לשכם. היא ציפתה להגיע כבר הביתה. היה לה חם. היא גם היתה מאוד סקרנית לראות איזו שימלה קנתה בת־דודתה לחתונה.

השעה היתה שעת־צהריים, והמונית יצאה בדרכה צפונה, לכיוון שכם. הנהג הוריד את הנוסעים בכיכר המרכזית, ביכר חוסיין.

אילהאם ואמה שמו לב להתקהלות בכיכר. מייד עם היוודע דבר הרצח בחברון, התאספו באופן ספונטאני כמה צעירים בכיכר המרכזית ויידו אבנים לעבר מכונית ישראלית שחנתה במקום.

אילהאם ואמה התחילו לצעוד לכיוון ביתן, הנמצא בסימטה קטנה לא הרחק משם. מולן, מן העבר השני של הרחוב, הלכה מרים, עמוסת חבילות. היא גמרה את קניותיה לחתונת אחיה ובת־דודתה, והתחילה גם היא פוסעת לכיוון ביתה.

מרים זיהתה את אילהאם מעבר לרחוב. קראה בשמה ורצה לקראתה בשימחה.

נחיב הרצח תצלום מן הקומה העליונה של מיבנה המיכללה. החיצים מתארים את המסלול שבו הלכו הרוצחים. 1. הרוצחים הגיעו למקום במכונית פיז'ו 504 לבנה. הם באו מכביש צדדי והעמידו את המכונית ליד השער האחורי של המיכללה. שני הרוצחים יצאו מן המכונית כשראשיהם מכוסים בכופיות. הם ראו את סעד

מטח היריות היה קצר. אמה של אילהאם הפנתה את ראשה וראתה פתאום בתה מוטלת לידה על המידרכה, שותתת דם. מטרים ספורים ממנה שכבה על הכביש פצועה מרים, בת־דודתה, כשהחבילות הרבות מפוזרות סביבה.

מרים הספיקה לראות את היורה. זוג מתנחלים שנסעו במכונית בעלת מיספר ישראלי נקלעו לתוך ההתקהלות. הם ספגו מטח אבנים. הגבר יצא מייד מן המכונית והתחיל לירות בנישקו ללא אבחנה לעבר הקהל.

אילהאם היתה ללא רוח־חיים. אמה רצה לכיוון באותו היום אחר־הצהריים היתה המיכללה של חברון ריקה מאדם. דלתות הברזל הירוקות של הבניין היו נעולות. מבעד לחלונות המנופצים נראה ההרס שזרע הרימון בתוך אולם־הכניסה. כיסאות היו מוטלים על הריצפה במישרדי האוניברסיטה. קול לא נשמע, ורק הרוח נשבה חרישית בצמרות העצים. שקליעי קלצ'ניקוב היו נעוצים בהם.

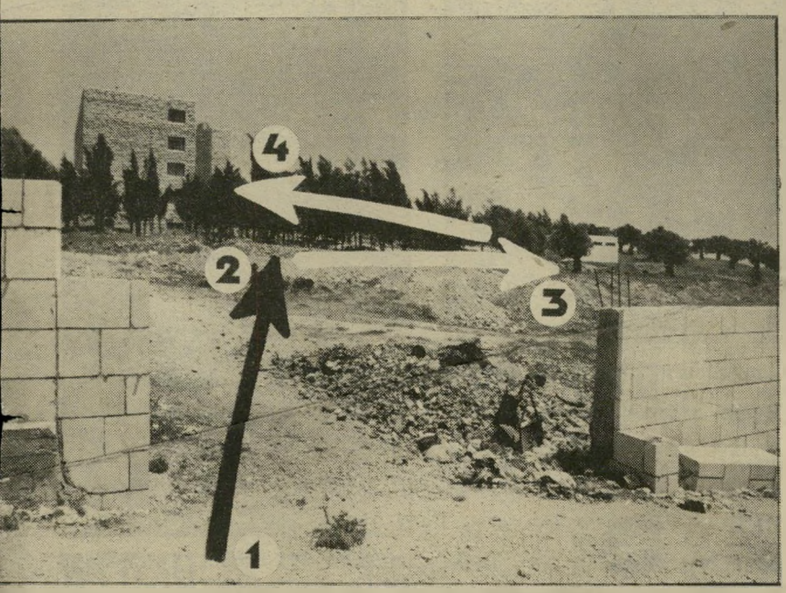
קומנדקר צבאי עמד ליד שער־הכניסה המסוגנן. כמה חיילים הסתובבו בחצר בנעליים כבדות. על שביל־הבטון העידו טיפות־דם עדות הבית, כשהיא צועקת לכל עבר: „הרגו את הבת שלי! הבת שלי מתה!".

קרובי־מישפחה, ששמעו את הצעקות, רצו אל הכיכר ולקחו את שתי הבנות אל בית־החולים בשכם. הם גם הזעיקו את שכנם, דוקטור ג'יהאד עאונאללה, לבית־החולים. הוא ניתח את אילהאם המתה והוציא מגופה שני כדורי־רובה.

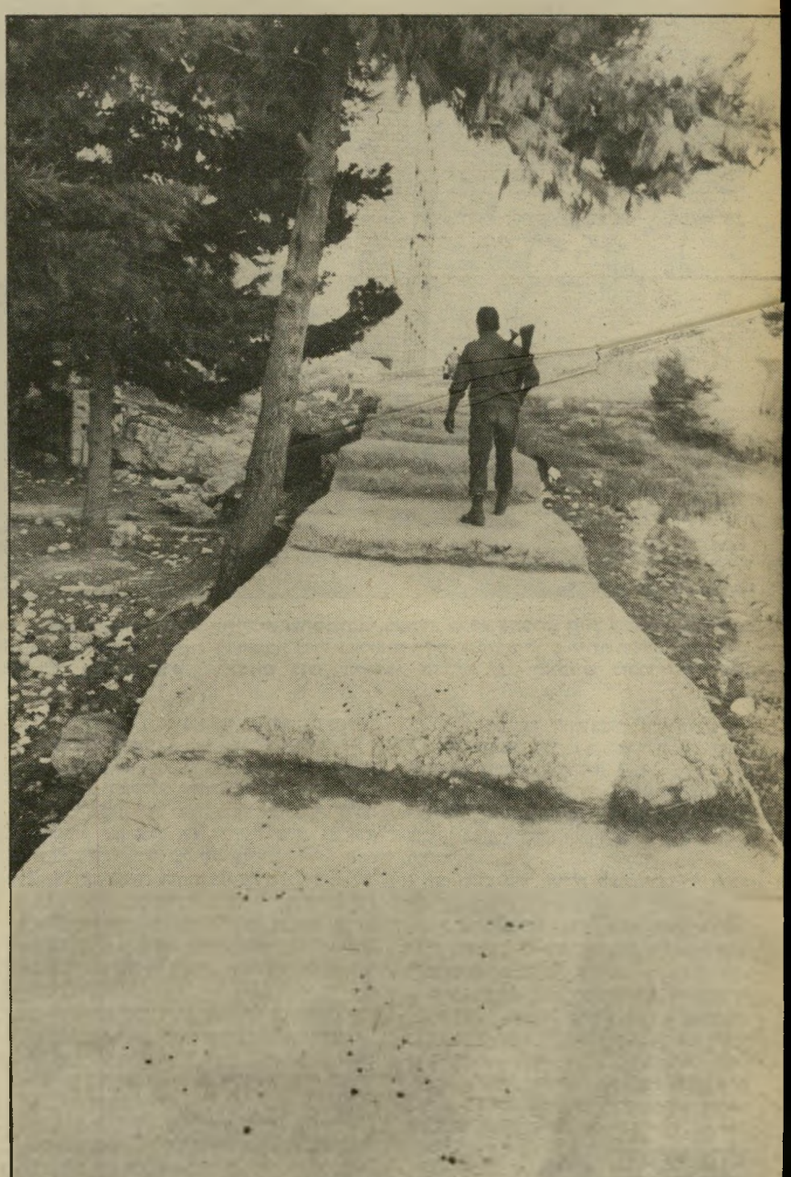
זמן קצר אחרי־כן נעצר הרופא, ושוחרר רק כעבור יומיים. המושל הצבאי אסר על ערבים לנתח גופות של מי שנהרגו בידי יהודים. גופתה של אילהאם נלקחתה על־ידי חוקרי המישטרה למכון הפאתולוגי באבו־כביר.

על מרכז שכם הוטל מייד עוצר.

גם על העיר חברון הוטל עוצר.

מבעד לשער האחורי מראה מקום האירוע מן המקום שבו עמדה מכוניתם של הרוצחים. ליד השער האחורי. 1. הפתח שדרכו נכנסו. 2. המקום שבו נרצח הקורבן הראשון. 3. מישטח הבטון שעליו נרצח הקורבן השני. 4. הדרך שבה הלכו הרוצחים אל בניין המיכללה. שם זרקו את הרימון וירו.

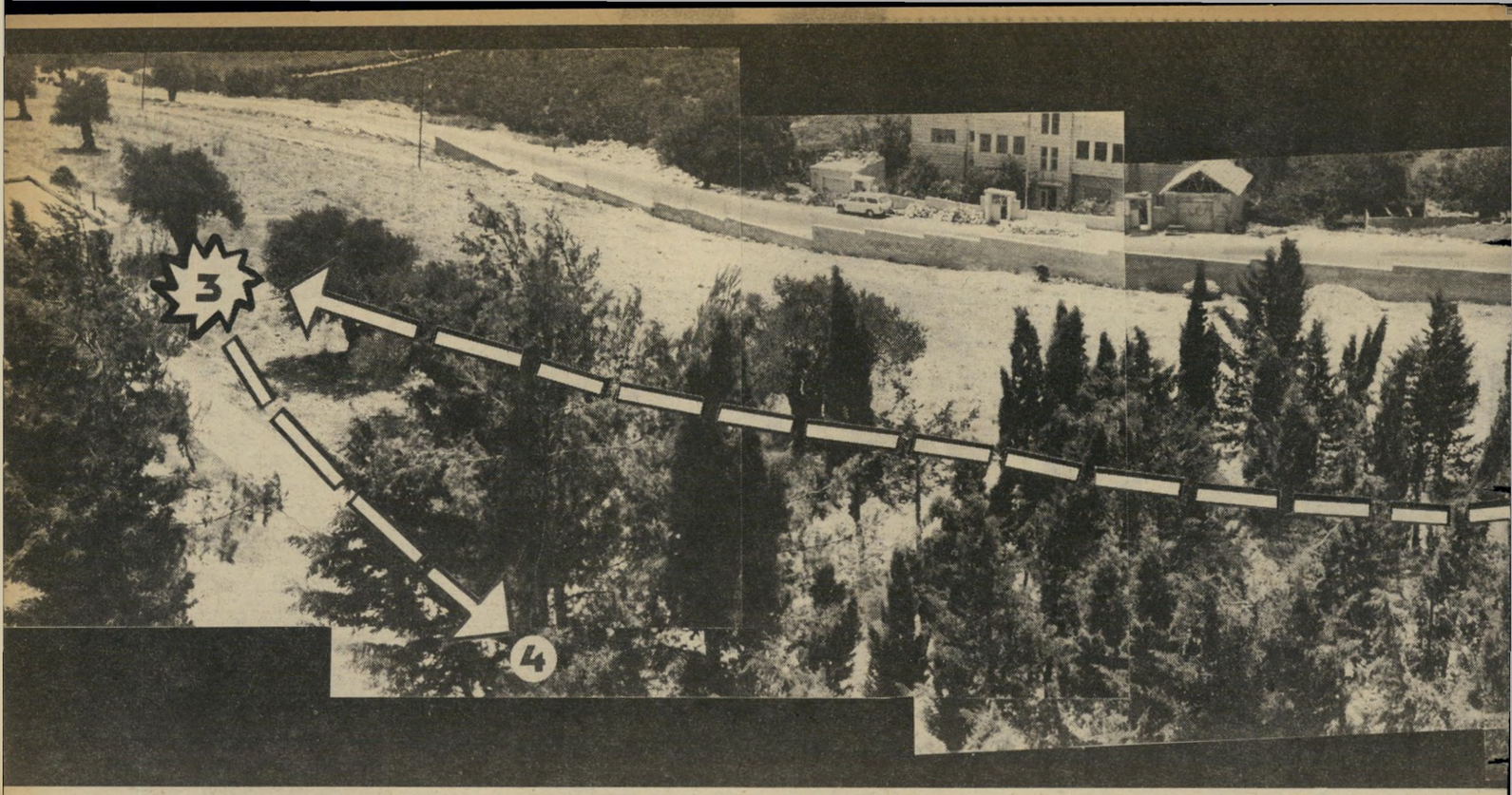
טיפות דם שביל הבטון המוביל מחורשת העצים אל פתח הבניין. למעלה משמאל נראה בניין המיכללה מאחורי העצים. כמה שעות אחרי הרצח וגם ביום שלמחרת עדיין נראו על השביל סימני דם במסלול שבו נשאו את גופותיהם של הנרצחים.

אילמת למה שקרה שם רק שעות מעטות קודם לכן.

זבובים עטו על דמו השפוך של סעד, שקרש על הארמה החמה. איש מבין התושבים לא העז להסתובב באותו יום במקום. כולם הסתגרו בבתיהם והגיפו את תריסי־הברזל.

רשיון־קבורה בעברית

בית־החולים הנסיכה עאליה במרכז חברון היה מלא פצועים. חלקם כאלה נפצעו ישירות מן היריות ומרסיסי־הרימון, חלקם נפצעו כאשר קפצו בפחד מן החלונות של הקומות

צברי יושב מתחת לאחד העצים (2). ניגשו אליו וקטלו אותו מטווח יריות קצר. תרמילי כדורים רבים נמצאו ליד שלולית הדם. במקום שבו נרצח סעד. אחר־כך ניגשו אל מישטח הבטון (3), שם ישב סמיח אבו־בקר וחיכה לאחותו שתצא מן הבחינה. גם הוא נרצח בצרור יריות מקרוב ומת במקום. משם רצו הרוצחים לכיוון בניין המיכללה עצמו (4). הם עלו בשביל בין העצים וניגשו אל דלת הבניין שהיתה פתוחה. אחד מהם זרק רימון פנימה לתוך אולם הכניסה. כשהשני מחפה עליו ביריות דרך חלונות הבניין. אחרי כן התחילו לסגת, תוך כדי יריות אל חלונות הכיתות בכל ארבע הקומות של המיכללה. דרך העצים (5) אל המכונית שחיכתה בכל אותו זמן על הכביש כשהמנוע פועל והנהג מוכן לזינוק מהיר מהמקום.

העליונות של הבניין, שבורי רגליים וידיים.

כוחות גדולים של צבא שמרו על פתח בית־החולים ולא איפשרו לאיש מן העיתונאים להיכנס פנימה. „זהו איזור צבאי סגור!" הכריזו.

שיירות אוטובוסים של חיילים הוזרמו לעיר. מחסומים וקונצרטינות של גידרות־תיל הוצבו על הכבישים הראשיים. איש לא הסתובב ברחובות. אפילו לא המתנחלים, שברוך־כלל, במיקרים של עוצר, נוהגים להפגין את עליונותם ואת עובדת היותם חסיני־עוצר. הכל היה שקט ומתוח.

גופותיהם של ג'מאל וסעד הובאו באותו הלילה לקלקיליה. שילטונות הצבא לא רצו שהלווייתם השניים תהפוך להפגנה המונית, והכריחו את המישפחות לקבור את יקיריהן עוד באותו הלילה. הם אישרו השתתפות של חמישה אנשים בלבד בכל לוויה.

ברישיון־הקבורה שצורף לגופות נכתבה סיבת המוות: „בלתי טיבעית". הטופס היה כתוב עברית בלבד, ובני המישפחה היו זקוקים למתורגמן כדי להבין את הכתוב.

למחרת היום, היום הרביעי, עדיין היה עוצר בחברון. אך למרות זאת, המתה המיכללה אנשים. הסטודנטים, אותם שלא נפצעו, התחמקו מן העוצר דרך סימטות צרות וצדדיות, והגיעו אל המיכללה. הם עמדו בפתח הבניין והחליפו חוויות ועובדות. אחד מעדי־הראייה סיפר. כי למכונית הפיגו של הרוצחים היתה לוחית־זיהוי צהובה, ישראלית.

מוחמד ראשד ג'עברי נכנס פנימה ובדק את מידת הנזק בתוך המישרדים ובאולם־הכניסה. רוב החלונות בחזית הבניין היו מנופצים. זגוגיות שבורות היו פזורות על פני כל הקומה הראשונה. ספרים, ניירות ותיקים של תלמידות ותלמידים נשארו מיותמים בכיתות הריקות. גם בקומה העליונה היו זכוכיות מנופצות מכדורים, שפגעו גם בקירות והשאירו חורים עמוקים.

בצד הבניין עמדה קבוצת נערות צעירות, רובן בתילבושת מסורתית, מיטפחות קשורות לראשיהן, עיניהן מושפלות מטה. הן עמדו עם חבילותיהם, חיכו לאוטובוס שיוציא אותן מתוך חברון שתחת העוצר, כדי שיוכלו לנסוע בחזרה לבתיהן בערים האחרות בגדה. הן כמעט שלא דיברו ביניהן. נראה שהיו עדיין בהלם ממעשה־הזוועה שהתרחש באוניברסיטה יום קודם.

העוצר היה הפעם „עוצר עדין", כהגדרת התושבים הערביים. בפעם הקודמת, אחרי הירצחו של תלמיד־הישיבה אהרון גרוס, היה העוצר חמור בהרבה, וימים רבים עברו עד שהוסר לשעות מעטות כדי שהתושבים יוכלו אף להצטייד במיצרכי־מזון. במיקרה זה, מכיוון שיהודים הרגו ערבים (בזאת אין לתושבי חברון כל ספק), הוסר העוצר לכמה שעות כבר למחרת היום.

תושבי חברון, המורגלים בימים רבים של עוצר, מחזיקים בבתיהם מחסנים של מיצרכי־מזון.

הם גם התרגלו לשבת בתוך בתיהם, ומעבירים את הזמן במישחקי־קלפים. הגברים בפיג'מות מפוספסות. הנשים בגלביות ובמיטפחות־ראש.

בין מישחק למישחק הם מחליפים דיעות. „את בחור־הישיבה הרגו היהודים כדי לגרש אותנו," אומר אחד. השני מאשר: „שמעו את הרוצחים שהם מדברים ביניהם בעברית. איזה ערבי יעשה דבר כזה?" שלישי מזכיר שהרצח בוצע במקום קרובי־מישפחה ולמחרת, כאשר הוסר העוצר לכמה שעות, הזדרז וחזר לביתו בחברון.

בשעה 2 בצהריים עברה מכונית עם רמקול ברחובות העיר והודיעה לתושבים על ביטול העוצר למשך שלוש שעות. והם, כמי שמורגלים בהפסקות כגון אלה, קפצו מייד מבתיהם, סלים בידיהם ורצו אל השוק. לשכונות הרחוקות יותר הגיע הרמקול באיחור של 45 דקות — אך התושבים כבר ידעו את הבשורה מפי השמועה, המתפשטת בחברון בדרכים מיסתוריות ובמהירות הבזק.

מקום הפגיעה מנהל מיכללת חברון, מוחמד ראשד ג'עברי, עומד בקצה אולם הכניסה. החץ בתמונה מראה על המקום שבו התפוצץ הרימון. מאחורי ג'עברי החלונות השבורים של החדרון הקטן, ושיברי זגוגיות רבים על הריצפה.

מסלול הרימון מבט מדלת הכניסה של הבניין. המקום שבו עמדו המרצחים. החץ מסמן את כיוון זריקת הרימון. הרימון התפוצץ מאחורי הכיסאות. מאחורי מקום־הפיצוץ: החדרון שבו ישבו באותה שעה חברי מועצת־התלמידים.

שעליו משקיף זקיף של צה"ל מראש גג סמוך.

אשה צעירה, סטודנטית באוניברסיטת בית־לחם, היתה בדרכה הביתה לחברון כאשר הוטל העוצר ביום השלישי. בדרך, מרחוק, ראתה את תכונת החיילים, את פריסת גידרות התייל והצבת המחסומים, והבינה שסגירת העיר קרבה. אך היא היתה חייבת להגיע לביתה. אשה הגונה מבית טוב אינה נשארת ללון בבתים זרים, זה לא מקובל ולא מכובד. לכן היתה צריכה לעשות את דרכה בכל מיני דרכים עקלקלות, דרך סימטות צדדיות, כדי להגיע הביתה. אחיה, לעומת זאת, שהה באותו הזמן בירושלים ולא היתה לו כל אפשרות לחזור הביתה. הוא נשאר ללון אצל

סימטות השוק התמלאו בתוך זמן קצר בהמון־אדם. כולם מיהרו לערוך את קניותיהם. בתוך דקות הגיעו משאיות עמוסות פירות וירקות אל השוק. סוחרים זריזים מילאו את הדוכנים ליד הכיכר המרכזית — דוכנים, שסימני הפוגרום שנעשה שם לפני שלושה שבועות עדיין ניכרים בהם.

התושבים קנו מכל הבא ליד, כשהסוחרים מכריזים בקול על סחורתם.

בכל פינה של העיר ישבו חיילים. ערב רב. מאות חיילים, בכומתות אדומות וירוקות. בנעליים חומות ושחורות. שרועים בתנוחות שונות של שיעמום. מנסים לתפוס כל מילימטר

(המשך בעמוד 11)

של צל, אפילו בצידי הקומנדקרים.

הם לא הבינו בדיוק על מי הם שומרים ומפני מי. הם הובהלו למקום ביום השלישי, מייד אחרי הרצח. לא ידעו לכמה זמן. חיילים שאינם מורגלים בשמירה על אוכלוסיה אזרחית, חיילי־מילואים שעזבו את עולמם מאחור ולבשו את המדים. חייל אחד התעניין לדעת מה חושבים בתל־אביב על כל העניין, כאילו הוא נמצא בחוץ־לארץ.

ב־4 וחצי התחיל השוק להתרוקן. אנשים עמוסי־מזון צעדו בזריזות לבתיהם. שיחות אחרונות, ניפנופים לשלום, עד ההפסקה הבאה. הסוחרים מיהרו לרוקן את הדוכנים. מחירי הסחורות ירדו פלאים. מי יודע אם הסחורה תחזיק מעמד, ולא תירקב עד ההפסקה הבאה בעוצר?

ארגזים ריקים הועמסו על המשאיות. מכוניות עמוסות הזדרזו להסתלק מהשוק. נשים עם ילדים ערכו ביקורים אחרונים אצל קרובי־משפחה, לפני שתיסגר העיר שוב.

הכל נעשה כמו תוכנן מראש. החיילים נותרו חסרי־מעשה — ב־5 בדיוק היו רחובותיה של חברון ריקים מאדם. רק התולים נראו משוטטים בין דוכני־השוק הריקים, מחטטים בערימות־הזבל.

המושל בא לביקור

עוצר הוטל ביום השישי גם על קלקיליה, עיירה שקטה שאינה מורגלת בעוצר. רמקול על־גבי מכונית הכריז עליו בדיוק לפני שעת תפילת־הצהריים. דתיים חרוצים, שהגיעו למיסגדים מוקדם, נצטוו לצאת החוצה ולחזור לבתיהם.

מישפחת נזאל האבלה קיבלה ביקורי תנחומים. הגברים ישבו בתוך החצר הפנימית של הבית על מיזרונים, תחת עץ־התאנה שפירותיו הבשילו. אנשים ניהלו ביניהם שיחות שקטות, כמעט בלחש. פיתאום, ללא כל התראה, הקיפו כמה חיילים מזויינים את בית־המישפחה. המושל הצבאי של האיזור בא להביע את תנחומיו למישפחה. הוא, שלא טרח להודיע למישפחה על הירצחו של בנם, צעד באותו יום אל תוך החצר המרוצפת והמוצלת. הוא לבש מדים, הנשק היה תלוי ברישול על כתפו, וכולו אומר שילטון ושררה. הביקור היה קצר.

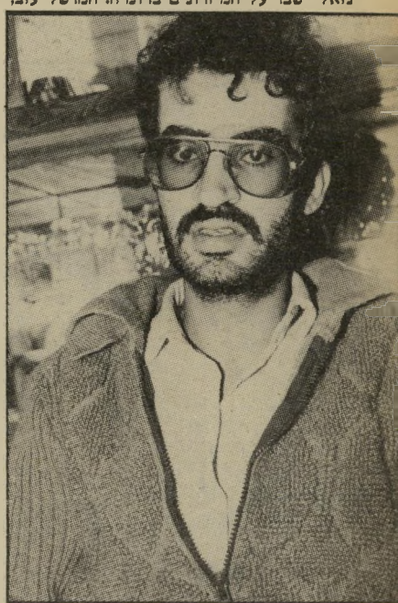
אחיו וקרובי־מישפחתו האבלים של ג'מאל נזאל ישבו על המיזרונים ברומיה. המושל עזב, אך העוצר בקלקיליה נמשך גם למחרת.

גם בקסבה של שכם נמשך העוצר.

מישפחתה ההמומה של אילהאם היתה מרוכזת בבית הקטן שבמרכז העיר. היא חיכתה לגופה שתחזור מהמכון הפאתולוגי.

ביום השישי, בשעה 11 וחצי בלילה, הגיעה גופתה של אילהאם לשכם. למישפחה לא הותר על־ידי השילטונות לראות את הגופה כולה, אלא רק את פניה הצעירות. שילטונות־הצבא גם סירבו לאפשר למישפחה לערוך הלווייה ראוייה. הם הכריחו אותה לקבור את בתם באישון־לילה, הגבילו את מיספר המשתתפים והקפידו להרחיק זרים, כמו היה להם במה להתבייש.

אילהאם נקברה ביום השישי בלילה, בחושך. שלושה ימים לפני מועד חתונתה.

החתן בן־דודה של אילהאם, באסם אבו־זערור, המום ממותה של ארוסתו. החתונה עמדה להיערך ביום א' השבוע. תחת חתונה רבת־משתתפים. נערכה לאילהאם הלוויה כמעט־חשאית.

הכנופיות בפעולה: רשימת הפיגועים

ההתנקשות בראשי־הערים של שכם, ראמללה ואל־בירה לא היתה פעולת־הטרור הראשונה של הכנופיות המחתרתיות בגדה המערבית. התנקשות זו באה אחרי שורה ארוכה של פעולות־טרור, שכוונו נגד ערבים.

הריכוז העיקרי של פעולות אלה היה באיזור חברון.

● **חלחול:** באמצע חודש מרס 1979 ערכו מתנחלים פוגרום בחלחול והרגו שם צעיר וצעירה. תושבי קריית־ארבע שנחשדו כי עשו את המעשה, סירבו למסור את נישקם לבדיקה.

● **גבעת הג'עברה:** ב־24.4.79 גדעו חברי הכנופיות מאות גפנים שהיו נטועים על הגיבעה ליד חברון.

● **הקסבה:** אנשי הכנופיות פרצו לבתים בחברון, התעללו בתושבים הערבים והשחיתו רכוש.

● **חלחול:** באמצע יוני 1979 גרמו המתנחלים נזק ל־27 מכוניות של ערבים בעיירה הסמוכה לחברון.

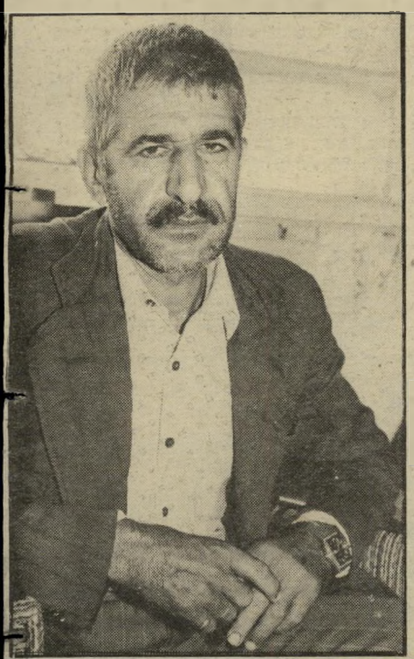
● **שכם, ראמללה, אל־בירה:** ב־2.6.80 התנקשו חברי הכנופייה המחתרתית בראשי הערים.

אחרי ההתנקשות זאת, חלה הפוגה קצרה בפעילות הכנופיות. המישטרה ושירות־הביטחון חקרו את הפרשה, והכנופיות „הורידו פרופיל". אך אחרי שהסתבר, כי למרות שזהות המתנקשים ידועה לחוקרים אין נעשה נגדם דבר, התחדשה הפעילות בהדרגה. אחרי הבחירות ב־1981 מונה שר־ביטחון חדש, אריאל שרון. בסוף 1981 ובהתחלת 1982 הוא התחיל בביצוע שינויים אירגוניים בשילטון הכיבוש הישראלי בגדה המערבית. לכנופיות המחתרתיות היתה הרגשה כי הן יכולות לפעול כאוות־נפשן, והתוצאות לא איחרו לבוא.

יום האירוסין תמונה מתוך חגיגת האירוסין של באסם ואילהאם עם בני־מישפחה. השניים נראים בתמונה מאושרים ומחובקים חיבוק של אהבה, על רקע של בלונים ופרחים. איש לא ציפה שזה יסתיים בטרגדיה נוראה כל־כך.

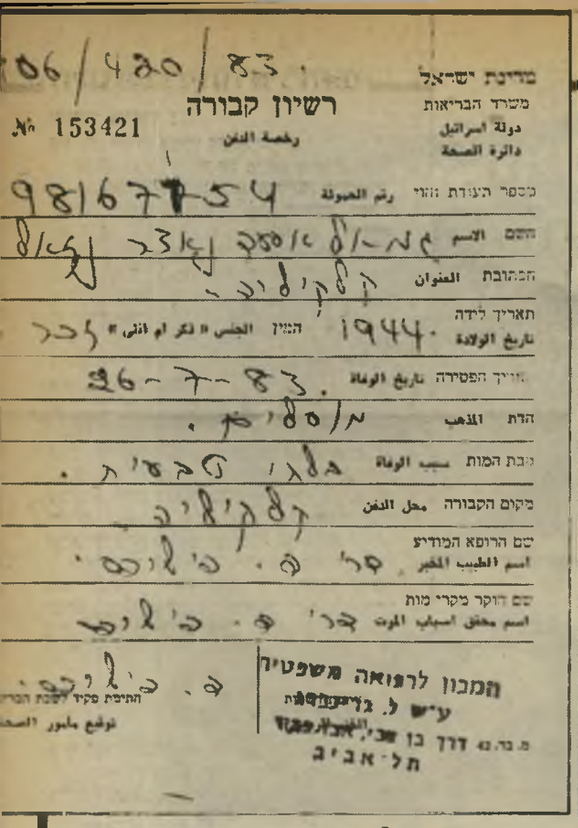
אבא אביה של אילהאם (למעלה) ואמה (למטה מימין). האם המומה מאז מות בתה, אילהאם, ואינה מסוגלת לדבר. בתמונה למעלה: שער־הכניסה הראשי למיכללת חברון. השער מסוגנן ומעוטר.

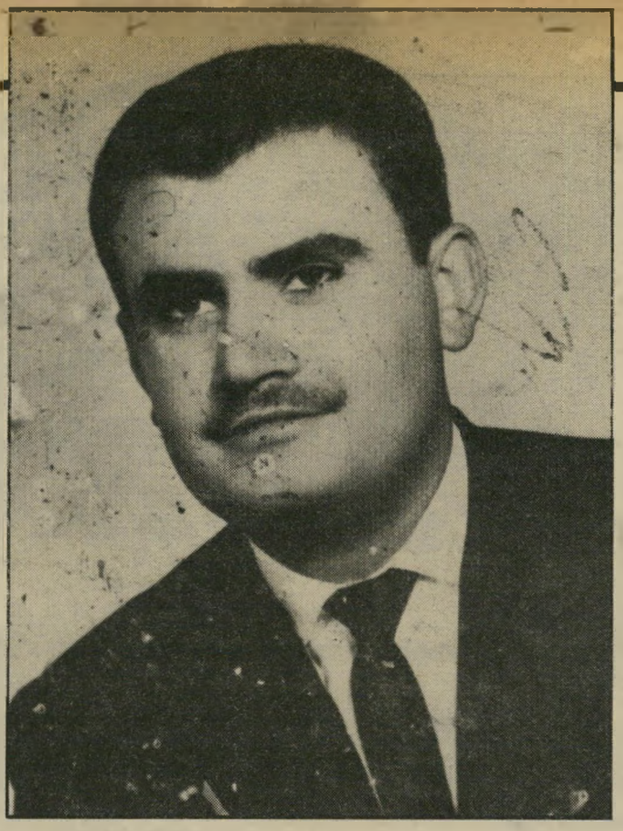
● **ירושלים:** מתנחלים מקריית־ארבע פרצו לשער הר־הבית, היכו שוטרים ודקרו את אחד המתפללים בסכין.

● **חברון:** ב־10.3.82 השליכו אנשי הכנופיות רימון ליד בית בחברון והטרידו אלמנה תושבת העיר.

● **אל־בירה:** ב־21.3.82 נופצו זגוגיות של 20 מכוניות בעיירה על־ידי הטרור־יסטים.

● **טול־כרם:** ב־17.3.82 פתחו אנשי הכנופיות באש על ביתו של ערבי.

● **דהיישה:** ב־17.3.82 הציתו הטירוריס־טים תחנת־דלק במחנה הפליטים שליד חברון.

● **חברון:** ב־19.3.82 מתנחלים פצעו ביריות כמה תושבים ערבים שהשתתפו בהפגנה בעיר העתיקה.

● **סינבל:** ב־19.3.82 הטירוריסטים הציתו גנרטור בכפר.

● **שילה:** ב־20.3.82 ירו מתנחלים בקבוצת מפגינים שחסמו את הכביש להתנחלות. נער אחד נהרג, שניים נפצעו.

● **רמאללה:** ב־21.3.82 הציתו הטירוריס־טים שני אוטובוסים ערביים בכפר.

● **ביתין:** ב־21.3.82 הציתו אנשי הכנופיות שתי מכוניות פרטיות בכפר.

● **סנג'ל:** ב־23.3.82 תפסו מתנחלים נער מן הכפר והיכו אותו בשעה שהוא היה עצור על־ידם.

● **בני נעים:** ב־24.3.82 ירו מתנחלים מקרית־ארבע במפגינים בכפר והרגו אחד מהם.

● **ראמללה:** ב־26.3.82 ניפצו מתנחלים שמשות של עשרות בתים בעיר.

● **חלחול:** ב־27.3.82 ירו מתנחלים מתוך מכונית במפגינים בעיירה ליד חברון והרגו נער בן 17.

● **לייבה:** ב־27.3.82 פרצו מתנחלים לבית בכפר שליד ראמללה השחיתו רכוש וירו לכל עבר.

● **ירושלים:** ב־22.4.82 הניחו אנשי המחתרת מטען־דמה בלוויית מיכתב־אזהרה ליד ביתו של יו"ר המועצה המוסלמית.

● **שכם:** ב־24.4.82 חתכו אנשי הכנופיות צמיגים של 100 מכוניות בעיר.

● **עין־אל־ערוב:** ב־2.5.82 ירה מתנחל בנערה בת 14 בכפר.

קורבן צברי

סעד צברי היה הקורבן הראשון של הרוצחים. הוא היה בן 40, תושב קלקיליה. צברי נסע באותו יום לבחינות־הסיום שלו. אלמנתו בהריון, ולה עוד ארבעה ילדים קטנים.

קורבן נזאל

זוהי התעודה שקיבלה מישפחתו של גמאל נזאל מן המכון הפאתולוגי באבו־כביר. בסעיף סיבת המוות נכתב: „בלתי טבעית".

● **חברון:** ב־19.10.82 הניחו מתנחלים רימונים בבית־ספר בעיר.

● **שכם:** ב־26.10.82 הרגו מתנחלים נער בן 16 בשכם, ופצעו נער אחר.

● **שכם:** ב־1.12.82 ירה מתנחל לעבר בתים וחנויות בעיר.

● **עין־אל־ערוב:** ב־22.12.82 מאיימים מתנחלים מקריית־ארבע על מוכתר הכפר בביתו.

● **חברון:** ב־5.1.83 הרסו אנשי הכנופיות קו חשמל של העיריה הערבית.

● **חברון:** ב־9.1.83 הרסו מתנחלים מקרית ארבע בית של ערבי.

● **ירושלים:** ב־10.2.83 הרגו הטרוריסטים את אמיל גרינצווייג בהפגנת שלום עכשיו.

● **חברון:** ב־26.2.83, ערב פורים, השתוללו אנשי הכנופיות, ירו לכל עבר ופצעו ילדה בת ארבע.

● **חברון:** ב־27.2.83, בפורים, פוצצו הטירוריסטים מטען חבלה ליד המיסגד בעיר.

● **קלנדיה:** ב־9.3.83 פרצו מתנחלים למחנה־הפליטים ואיימו על התושבים.

● **ירושלים:** ב־10.3.83 נעשה ניסיון של עשרות מתנחלים וחיילים מישיבות בגדה לעלות להר־הבית.

● **אל־בירה:** ב־11.3.83 ירו מתנחלים במפגינים ופצעו נער בן 12.

● **ירושלים:** 13.3.83 חשפה המישטרה תוכנית של הכנופיות להתנקש בשר־הפנים, הד"ר יוסף בורג.

● **בית ג'אללה:** ב־3.5.83 חיבלו אנשי הכנופיות ב־40 מכוניות של תושבים ערביים.

● **חלחול:** ב־5.5.83 פגעו הטרוריסטים ב־40 מכוניות של ערבים בעיירה שליד חברון.

● **ראמללה:** ב־6.5.83 הציתו אנשי הכנופיות 80 מכוניות של ערבים תושבי העיר.

● **אל־בירה:** ב־9.5.83 ניפצו הטרוריסטים שמשות של שמונה מכוניות בעיר.

● **חברון:** ב־12.5.83 חתכו אנשי הכנופיות צמיגים של 10 מכוניות.

● **עין־אל־ערוב:** ב־30.6.83 הציתו הטרוריסטים אוטובוס ערבי במחנה־הפליטים.

● **חברון:** ב־30.6.83 גרעו אנשי הכנופיות חמישה עמודי־חשמל של העיריה הערבית.

● **חברון:** ב־7.7.83 הציתו מתנחלים דוכנים בשוק של חברון וירו לעבר הבתים בקסבה.

עוצר מייד אחרי הרצח הוטל עוצר מוחלט על העיר חברון כולה. איש לא הסתובב ברחובות. החנויות היו סגורות. מפעם לפעם נראתה מכונית של מתנחלים חסיני־עוצר חולפת במהירות בתוך העיר, שנראתה כעיר־רפאים. בכל פינת רחוב עמדו קבוצות־קבוצות של חיילים, ששמרו על העוצר. התושבים הערביים היו מסוגרים בבתיהם.

נדוד בראש

עידה שיוחי נפצע בראשו כשכדור חלף מעליו ושיפשף את קודקודו. הוא נפגע גם מכדור באגן־הירכיים. הוא מאושפז בבית־החולים בית־ג'אלה, ומחובר לאינפוזיה. באותו יום התקיימו בחינות במיכללה.

רגליים שבורות שתי סטודנטיות ממיכללת חברון שוכבות במיטות סמוכות בבית־החולים בבית־ג'אלה. לשתיהן רגליים שבורות מכיוון שקפצו מחלון הקומה הרביעית למטה, אל החצר, בהתכוונן למלט עצמן ממוות.

לנוסעים לחו"ל
הזמן בארץ
קנה אופל בביהח"ר בגרמניה!
עוד שירות של חב' ליאו גולדברג בע"מ
לנוחות הלקוחות

הרקורד של אופל: אופל רקורד

פנים חדשות באולם התצוגה

את אופל רקורד כמעט ואין צורך להציג.
אנו מציגים רק את החידושים שלה.
לבחירתך 2 דגמים: סטנדרט ולוקסוס.
בנפח מנוע 1800 סמ"ק (90 כ"ס O.H.C) ו־2000 סמ"ק (100 כ"ס), נוסף על ה־1700 סמ"ק המוכרת.
חסכון כ־15% בצריכת הדלק לעומת הדגם הקודם.
הוצאות אחזקה נמוכות יותר.
מיבנה אוירודינמי משופר.
תיבת הילוכים חדשה (4 הילוכים עם אפשרות ל־5 הילוכים) או הילוכים אוטומטיים+ הצתה אלקטרונית, אביזרי נוחות רבים וגימור מהודר.
אפשרות להגה כח בדגמי 1800 ו־2000 סמ"ק.

מאז 1953 נמכרו 6.8 מיליון מכוניות אופל רקורד!

OPEL REKORD
Reliability comes as standard.

משרד ראשי: ת"א, דרך פ"ת 65; דרך פ"ת 86, טל 251374, **חיפה:** דרך יפו 132, טל 04-528285-7, **ירושלים:** שלומציון המלכה 15, טל 231798, 02-234536.
סוכנים: חיפה: בית המכונית, יפו 19, טל 04-512251 **נתניה:** מכונית נתניה, סמילנסקי 24, טל 053-39423. **נצרת:** בישארה יוסף סרוג'י, רח' פאולוס השישי 56, טל 065-54677. **באר-שבע:** רכב בן שושן העצמאות 49 טל 057-38338

ליאו גולדברג בע"מ
המניע להצלחת אופל שברולט וביואיק בישראל

מות על הגשר

אורי אבנרי

יומן אישי

ראיתי את מארלנה דיטריך בסרט הישן של היצ'קוק, שהוקרן השבוע בטלוויזיה שלנו, ונזכרתי באחת החוויות הגדולות בחיי.

בשנות ה־50 באה מארלנה לביקורה הראשון בארץ. היא עמדה להופיע בקולנוע תל־אביבי, שהיה אז חדש לגמרי. צוות העולם הזה יצא לסקר את החזרות. מכיוון שהמערכת שכנה אז בבניין הסמוך, החלטתי לקפוץ לכמה רגעים ולראות במו עיני את האשה, שהיתה אלילת הוריי בגרמניה עוד בשנות ה־20. ידעתי שנולדה ב־1904, ושששה האמיתי הוא מאריה מאגדלנה פון־לוש.

האולם הגדול היה ריק. דיטריך האלוהית (מי לא שמע על רגלייה האגדתיות, שבוטחו בזמנו במיליוני דולארים?) עמדה על הבמה ושרה את לילי מארלן, שיר שנכתב על אשה אחרת לגמרי, אך שכל העולם זיהה אותו עימה. כמה אנשים, שהיו קשורים במופע וכמה עיתונאים הסתודדו לרגליה (תרתי משמע).

דיטריך

החזרה הסתיימה, מארלנה ירדה מן הבמה, מישהו הציג אותי לפניה, והחלפנו כמה מלים. ואז קרה משהו, שאיני יכול להסביר.

החלפנו כמה מישפטים על הא ועל דא, שאלתי כמה שאלות, היא ענתה, ופיתאום נוצר בינינו קשר. איני יודע מה גרם לכך, אולי העובדה שהייתי היחיד במקום שדיבר גרמנית. דיברנו על סרטים גרמניים חדשים — אז לא הגיע עדיין שום סרט גרמני ארצה — ואיכשהו התגלגלה השיחה לסרט בשם הגשר. היא אמרה שזהו סרט אנטי־מילחמתי, המייצג את הרוח החדשה בגרמניה. לה עצמה לא היה כל קשר לסרט זה. היא ראתה אותו כצופה.

היא התחילה לספר לי מה קורה בסרט — ולפתע נסחפה בשטף התיאור שלה עצמה. נשכחו האנשים מסביב, נשכח האולם שבו ישבנו לאור היום, ונמצאנו בחושך של אולם־קולנוע. לנגד עיני, על בד שלא היה, קם הסרט כולו לתחייה. סצנה אחרי סצנה.

גרמניה, 1945. הימים האחרונים של מלחמת־העולם השניה. הרייך השלישי התמוטט. האמריקאים מתקדמים אל תוך גרמניה. בעיירה אחת החליט עסקן נאצי מטופש שצריכים להגן על גשר — גשר חסר כל חשיבות, שהצבא נטש אותו בנסיגתו. הוא הטיל את התפקיד על כיתה של הנוער ההיטלראי, נערים מכיתה של גימנסיה.

אלה, הנערים שטופי־המוח של הרייך, נלהבים למשימה. הם רואים את עצמם כגיבורים, המגינים על המולדת והפירר. הם נהרגים בזה אחר זה בקרב חסר־התכלית וחסר־התועלת. אחדים מהם מתפכחים ברגעים האחרונים של חייהם המבוזבזים. רק נער אחד נותר בחיים, והוא המספר את הסיפור — סיפור של ביזבוז החיים בכל מילחמה, של ניצול האידיאליזם של צעירים שטופי־מוח.

איני יודע כמה זמן ארך הסיפור — חמש דקות, עשר, חצי שעה, שעה. הזמן עמד מלכת. הסתכלתי מרותק בפניה של האשה המושכת, שראיתיה פעמים כה רבות על הבד, הקשבתי כמהופנט לקולה העמוק, שהעלה לעיני מראות ודמויות. עיניה התמלאו דרמעות, קולה הביע את הרגשות המשתנים, היא ביימה, שיחקה וחיה כל רגע.

בסוף נגמר הסיפור, והקסם נשבר. הרגשתי כפי שאני מרגיש לפעמים כשאני יוצא מאולם־קולנוע אחרי שחזיתי בסרט מרגש מאוד, המום ושיכור. נפרדנו.

לא ראיתיה עוד. רק מדי פעם קיבלתי ממנה דרישות־שלום, באמצעות ידידים כמו שי אופיר שראו אותה. היא זכרה את אותו מעמד.

אחרי שנים קראתי את הספר, שעליו מבוסס הסרט. היה נדמה לי שקראתיו מזמן. כל שורה בו היתה מוכרת לי.

אשה מול מישטר

את זדנה הכרתי בבון. ביום כניסתם לפרלמנט רצו „הירוקים" לחלק את שימחתם עם כמה אנשים ונשים מרחבי העולם, שנראו להם כנציגי המאבקים הגדולים למען השלום והצדק. גם היא וגם אני היינו בין המוזמנים.

היא לא היתה זוהרת. אשה שקטה, צנועה מאוד, שלא צחקה אף פעם אחת. נפגשנו בבית־המלון הקטן בשעה ארוחת־הבוקר, ובמשך יומיים היינו, פחות או יותר, ביחד. כרגיל בכינוסים כאלה, כאשר פוגשים בהמון אנשים חדשים, היה לי קשה לזהות אותה תחילה, ובילבלתי אותה לא פעם עם הלוחמה הבריטית נגד החימוש הגרעיני והקאתולית האמריקאית הפעילה בתנועת־השלום.

אך במהלך הפגישות המיקריות — בחדר האוכל, בשעת התהלוכה, ליד הפרלמנט, בערב שבו נאמנו שנינו — סיפרה לי את סיפורה, קטע אחרי קטע. וככל שהתארך הסיפור, נוכחתי לדעת שהיא גיבורה אותנטית.

לא תפסתי את שמה בנקל, ולכן רשמה אותו למעני. לא היה לה כרטיס־ביקור, ועל כן כתבה אותו על גבי הכרטיס של השחקנית הגרמנית, הפועלת נגד שחשחת המזון. קראתי את הרשום: „זדנה טומין", מחזאית צ'כית, דוברת־לשעבר של קבוצת אמנה 77 בפראג. כתובת זמנית: לונדון, אנגליה.

הסיפור היה מזעזע, ורשמתי את עיקרו במדור זה („חורף בפראג", העולם הזה 2382). הטירטור המתמיד; ההתנפלות של שוטר־חרש אלמוני עליה בחדר־מדרגות חשוך, שגרם לה וזעזוע־מוח; העיקוב הצמוד והברוטאלי; ניתוק הטלפון; ההתעללות בילדיה ברחוב, עד שנשברה והחליטה להגר. סיפור ממושך ומדכא של חיים במישטר טוטאליטרי, אך גם סיפור מעודד של אומץ־לב ועמידה על כבוד־האדם. בייחוד כשהוא בא מפי אשה שברירית, בלתי־פוליטית מעיקרה, שלא היה עולה על דעתה להתבלט במישטר רגיל.

היא סיפרה לי שזה עתה הכינה בבריטניה סרט־טלוויזיה על נסיונה. אמרתי לה שסרט כזה יוצג בוודאי גם בישראל. ואכן, כשבוע שעבר ראיתי אותו על המירקע. ולמרות שכבר שמעתי את כל פרטי הסיפור מפי הגיבורה עצמה, הוזדעזעתי בשנית.

הסרט הבהיר באופן פלאסטי שאין הבדל בין המישטר הקומוניסטי באירופה המיזרחית ובין כל מישטר טוטאליטרי אחר, הרומס את כבוד האדם, יהיה שמאלי או ימני, שילטון אזרחי או מימשל צבאי. חייב אדם חופשי בכל אתר להילחם בכל המישטרים האלה. המילחמה למען זכויות־האדם אינה ניתנת לחלוקה. ובאותם יומיים בבון, כאשר התקבצו לוחמים מכל העולם, זה היה ברור מאוד.

הופענו יחד בערב בינלאומי מטעם „הירוקים", וכל אחד מאיתנו סיפר במשך כמה דקות על המאבקים שבהם השתתף. אני סיפרתי על ההפגנות נגד מילחמת־הלבנון והפגישות עם יאסר ערפאת. זדנה סיפרה על חוויותיה בצ'כוסלובקיה. היא סיכמה את דבריה במלים: „אני עדיין סוציאליסטית, למרות שחייתי במישטר סוציאליסטי."

שתי נשים

על מה חשב כל אחד מאיתנו, כאשר ראה את הסרט של זדנה על הדיכוי בצ'כוסלובקיה?

רבים בוודאי חשבו רק על הדיכוי באותה ארץ קומוניסטית, ובירכו את עצמם על שאינם חיים במישטר כזה.

השכנה שלי חשבה על תנועת־השלום הישראלית. „המורכבת מאינטלקטואלים ושאינה מסוגלת לדבר אל לב ההמונים," כמו שנאמר בסרט על הגיבורים של אמנה 77 בפראג.

אני חשבתי על רמונדה טוויל.

יש לזה סיבה. לפני שלושה שבועות, כאשר השתתפתי בטירה בווארית בסמינר על הסיכסוך הישראלי־פלסטיני (דיווחתי עליו בשבוע שעבר), הוצג באחת ההפסקות סרט של בימאית גרמניה על רמונדה, העיתונאית מרמאללה.

קשה להעלות על הדעת שתי נשים שונות יותר זו מזו מאשר זדנה ורמונדה. זדנה היא מופנמת, נחבאת אל הכלים, צפונית ובלונדית. רמונדה היא בעלת טמפרמנט לוהט, כולה אש, ים־תיכונית ושחורת־שיער. אך יש ביניהן דימיון מדהים.

זדנה הפכה, בעל כורחה, דוברת המרד של שוחרי־החרות בצ'כיה. רמונדה הפכה דוברת האוכלוסיה המדוכאת בגדה המערבית. כל עיתונאי זר שבא בשעתו לפראג אץ לזדנה, כשם שכל עיתונאי זר שבא לגדה אץ אל רמונדה. זדנה נשואה, אם לשני ילדים. רמונדה נשואה, אם לחמישה. זדנה היגרה עם בעלה וילדיה. רמונדה לא היגרה, אך כל ילדיה לומדים בחו"ל, וגם היא מבלה שם תקופות יותר ויותר ארוכות.

נגד השתיים הופעלו אותן השיטות עצמן. אילו לימד רפאל איתן את הצ'כים כיצד לטרטר אוכלוסיה („זה עובד טוב על צ'כים"), או אילו לימדו ראשי הבולשת הצ'כית את רפול כיצד לבודד את לוחמי־החופש („כמו ג'וקים מסוממים בבקבוק"), לא היה איש מרגיש בהבדל.

בשני הסרטים הופיעו אותם הטיפוסים בדיוק. חיילי־הכיבוש, חלקם ברוטאליים וחלקם מתנצלים ונבוכים; חוקרי שרות־הביטחון; השכנים הנפחדים. הופיעו כל הסממנים של מישטר דיכוי: הטירטור המתמיד, המעצרים, החקירות האלימות, ההפחדה השיטתית, ולבסוף — הגירוש.

זדנה ורמונדה היו שתיהן במעצר, וגם במעצר־בית. הן התרגלו לחיות ולגדל ילדים כשבתיהן מוקפים בשוטרים יומם ולילה.

בסרט על זדנה ראינו את הפרופסורים הבריטים, שבאו לביתה כדי להביע לה סולידריות. בסרט על רמונדה ראיתי את אנשי־השלום הישראליים, שבאו אליה הביתה כדי להביע באוזניה את ריגשי־התיעוב של חלק גדול מן הציבור הישראלי כלפי מישטר־הכיבוש.

ההשוואה היא כימעט אוטומטית. אך כמה אנשים אצלנו חשבו על כך? כמה ישראלים מסוגלים בכלל להעלות בדמיונם מה קורה בחברון ובשכם, במרחק של כמה עשרות קילומטרים מביתם, ממש ברגע זה?

אומרים ישנה ארץ

זה קרה אי־שם באירופה.

ילד וילדה, הוא בן 11 והיא בת 12, נפגשו בבריכת־שחייה. הם התיידדו ושיחקו ביחד.

אחרי חצי שעה שאלה הילדה: „מאיפה אתה?" היא הבחינה שהוא מדבר בשפת־הארץ במיבטא זר.

„אני מפלסטין," אמר הילד. הוא בנו של נציג אש"ף באותה ארץ.

„אין כזאת ארץ," אמרה הילדה. „קוראים לארץ הזאת ישראל." היא נולדה בחיפה, והוריה ירדו לאירופה.

„לא נכון," אמר הילד.

„זה כן נכון," אמרה הילדה. „אני באה משם."

הילד חשב לרגע, ואז צחק ואמר: „מה זה חשוב איך קוראים להז את יכולה לקרוא לארץ ישראל, ואני אקרא לה פלסטין. לא כדאי לריב על שם."

שני הילדים המשיכו לשחק.

(מניין אני יודע? ראיתי את הילד, והוא סיפר לי את זה.)

הפריצה הגדולה

קשה להאמין שכבר עברו 25 שנים מאז המרד הגדול בכלא שאטה. אך מבט בעמוד 19 של גליון זה מלמד שאכן זה כך. השבוע חל יום־השנה למאורע.

אני מקווה שבמרחק של כמה מאות קילומטרים מכאן, בדירתו שבפרבר מועדי ליד קאהיר, חוגג אחמד עות'מאן את התאריך.

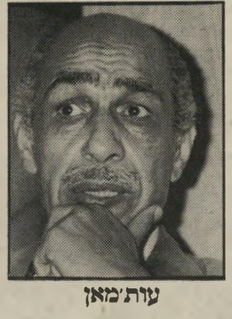
עות'מאן היה המוח המבריק שעמד מאחורי הפריצה הגדולה. הוא ישב בכלא במעצר מינהלי, כסוכן כפול. הוא גוייס על־ידי שרותי־הביון של ישראל, ורק במאוחר הסתבר כי אינו אלא סוכן מתוחכם של הביון המצרי, שהצליח להסתנן לשרות הישראלי. מכיוון שהיה מוסווה כעיתונאי, הודבק לו הכינוי „העיתונאי המיצרי".

הפריצה היתה מאורע גדול, כמעט טראומטי. אחדים נהרגו, רבים הצליחו לברוח. אך אחמד עות'מאן עצמו נפצע ונתפס.

במישפטו הפך כמעט לגיבור לאומי. התברר שמנע מעשי־הרג בעת הפריצה, שהציל בגופו את חייו של סוהר חסר־מזל. השופטים העלו על נס את גישתו האנושית. הוא נודע כג'נטלמן מושלם.

בשנות מאסרו למד היטב עברית. פעם עתר לבית־המשפט הגבוה לצדק בדרישה לראות אותי, אך הבקשה נדחתה. לא הכרתיו.

כשהגעתי לקאהיר, אחרי ביקורו של אנוור אל־סאדאת, אמר לי אחד המארחים המצריים שיש לי אורח. גבר יפה־תואר, גבה־קומה ושחום, שרמה מאוד לסאדאת, ניגש אלי, הושיט לי את היד ואמר בעברית: „אני אחמד עות'מאן, העיתונאי המיצרי."

עות'מאן

לדבריו, היה לו קשה להגיע אלי. „לא רצו לתת לי להיכנס למלון מינה־האוס. אמרתי למפקד המישמר: הישראלים לא הניחו לי להיפגש עם אורי אבנרי, אבל במצריים אני אראה אותו!"

בילינו שעות ביחד בארוחות בקאהיר, ופעם גם בביתו, המקושט בחרבות מכל התקופות. הוא סיפר לי שהוא סוחר בנשק לצורכי־ספורט. שאיפתו הגדולה ביותר היתה לבקר בארץ, להיפגש עם האנשים הרבים שהכיר בכלא ובבית־המישפט. שלטונות־ישראל חששו, כנראה, להתיר זאת. אבל הוא ביקש ממני להעביר דרישות־שלום לכמה וכמה ישראלים.

הוא נהנה לדבר איתי עברית. פעם, בימים הראשונים, ישבנו בבית־הקפה של מלון שרתון ליד הנילוס. מלצרית חיננית שאלה בהיסוס מנומס: „האם מותר לשאול איזו שפה הארונים מדברים?"

עות'מאן השיב: „אנחנו מדברים עברית. האדון הזה הוא ישראלי."

הצעירה פערה את עיניה בתדהמה ואמרה: „מה, כך נראה אוייב?"

לפני 25 שנים, בלילה של הפריצה הגדולה, לא חזה איש את צפונות העתיד. בוודאי לא חלמתי שאשב אי־פעם עם מארגן המרד על שפת הנילוס, ואחליף חיוכים עם מלצרית מצרית. אז דובר על „הרודן המצרי" (כדברי בךגוריון) ועל „היטלר של המיזרח התיכון" (כדברי בגין), ועוד עמדו לפנינו עוד שלוש מילחמות (אם מונים גם את מילחמת־ההתשה).

אי־אפשר היה גם לחזות שכעבור 25 שנים יחזור כלא־שאטה לחדשות בעקבות פרשת־שחיתות, וכי באותו השבוע יארגנו ערבים פריצה מוצלחת מכלא באר־שבע.

מישמר־הכנסת חילץ את הח"כ הדתי שנרדם בסוף הישיבה והמפיק היה חייב להשתכנע שעמוס ברנס הוא חף־מפשע, לפני שריאיין אותו

■ הח"כים לא ישכחו את שבוע־העבודה האחרון של מושב־הקיץ, כאשר הצליח הרב **מנחם סורוש** להעביר את חוק־הארכיאולוגיה בקריאה טרומית, ביום לפני שנקבע לכך. הוא אמר לאחד מאנשיו ביידיש: „אתה יודע על מה אני שמח? **שאברהם שפירא** יושב עכשיו במלון שלו ומכין את הנאום שלו למחר."

■ ביום השלישי, יום אחרי תרגיל הארכיאולוגיה, הסתיימו הדיונים אחרי השעה 10 בלילה. הח"כים שישבו במיזנון קיבלו הודעה שאפשר ללכת הביתה. קם **יוסי שריד** ואמר בקול רם: „אני לא הולך עד שאני רואה שגם פורוש הלך!"

■ ח"כ מפ"ם **יאיר צבן** הצליח למשוך את הדיון על חוק מישפחות ברוכות־ילדים שעות על גבי שעות, בפיליבסטר ארוך. ח"כ המפד"ל **אליעזר אבטבי**, שהשתתף בדיון, הבחין שהשעה היא כמעט חצות. הוא אמר לצבן: „אני הולך לתפוס רבע שעה של תנומה, ואז אחזור יותר חזק." בשעה 1 אחרי־חצות הסתיימה הישיבה, כל הנוכחים עזבו את המישכן. אבטבי התעורר רק ב־2 אחרי חצות, ומצא עצמו נעול בבניין. הוא הצליח להיחלץ רק אחרי שהזעיק את מישמר־הכנסת.

■ סיעת המערך נאלצה לדון בהצעת תמ"י להקדים את הבחירות. הד"ר **מיכאל** („מיקי") **ברזוהר** התנגד לרעיון: „מה אתם רוצים — אנחנו מתחילים להיות הכלב של הזנב?" ענה לו **שימעון פרס**: „אל תהפוך את חיינו לחיי־כלב. גם כך הם די גרועים."

■ ח"כ העבודה **רענן נעים**, ממתנגדי החלת ההטבות של חוק מישפחות־ברוכות־ילדים גם על אותם שפאינם יוצאי־צבא, עמד בפתח האולם שבו ערכה סיעתו דיון בנושא. הוא ספר את מיספר הנכנסים. „אני רוצה לברוק מי זה כאן קי"ץ (קיבוצאות יוצאי־צבא) ומי זה חורף," אמר. כשהתברר שאין די תומכים, לא העלה לדיון את הצעתו.

שימעון פרס מקבל מח"כ העבודה, שלמה הלל את מישקפיו. פרס, שישב במליאת הכנסת, גילה שמישקפי־הקריאה שלו אינם בכיסו. מכיוון שהיה עליו לקרוא במהירות את הכתוב, הוא חיפש בסביבתו מישקפיים. לעזרתו נחלץ חברו למיפלגה הלל, שישב מאחוריו, והציע לו את מישקפיו. בעזרתם סיים פרס לקרוא את הכתוב, למרות אי־הזהות למישקפיו שלו.

■ ח"כים רבים התייצבו מול מכשיר הטלוויזיה, כדי לראות את שידור מוקד עם השר־ללא־תיק **אריאל שרון**. כאשר הוא אמר שבעת ההצבעה על הדחתו הוא ניצב בודד מול 16 שתמכו באימוץ מסקנות ועדת־החקירה, קרא **יובל נאמן**, שר המדע וח"כ התחיה: „זה מפני שאני לא הייתי. אילו השתתפתי בישיבה, הייתי מצביע עם אריק."

■ שר־הפנים, הד"ר **יוסף בורג**, ראה במהדורת מבט את ח"כ התחיה **גאולה כהן**, שאמרה כי אינה מישפטנית, אך היא תומכת בהודעתו של י' ושב־ראש הבית **מנחם סבידור**, שההצבעה הטרומית על חוק הארכיאולוגיה בטלה ומבוטלת. אמר בורג: „את לא יודעת עור הרבה דברים אחרים." לתדהמתו ראה שכהן יושבת במרחק צעדים ספורים ממנו. ח"כ התחיה העדיפה להתעלם מהדברים שהושמעו ליד אוזנה.

■ סבידור הכריז: „זו הש־אילתא האחרונה של ח"כ (העבודה) **עדנה סולודור**." בורג, שעמד על הדוכן, העיר: „אני מבקש לתקן את יושב־הראש. זו השאילתא האחרונה של סולודור."

■ אחת השאילתות שבורג היה אמור להשיב עליהן היתה של ח"כ העבודה **חיים ברלב**. מכיוון שהוא לא נכח באולם, הציע סבידור שהתשובה תועבר לפרוטוקול. ח"כ שינוי **אמנון רובינשטיין** ביקש שבורג יקרא את תשובתו בקול. כשסיים בורג, ביקש רובינשטין רשות לשאלה נוספת, ושאל במילה אחת בלבד: „נו?" ענה בורג: „לי יש תשובה שמתמצת בשתי מילים: נרנו!" ח"כ העבודה **שושנה ארבלי־אלמוזלינו** התעוררה: „מה זאת אומרת נו?"

■ באותו ערב שבו הועבר במארב פרלמנטרי חוק הארכיאולוגיה, רואיין רובינשטין על־ידי **איתן דנציג** בחולון. הוא נשאל אם אינו מתגעגע לפקולטה למישפטים. מבלי לדעת עד כמה קולעים דבריו למתרחש באותה שעה בכנסת, אמר: „ודאי שאני מתגעגע לאוניברסיטה, אך הפוליטיקה היא דבר כה מסעיר, קשה, ברוטאלי, פראי, מחשל, מאלף — שאסור לזנוח אותה ולתת לעשבים שוטים לצמוח בתוכה."

■ חברו לסיעה של רובינשטיין, ח"כ **מרדכי וירשובסקי**, תקף את חוק מימון־הבחירות לרשויות המקומיות. כאשר עלה לבימה **שימעון פרס** כדי להגן על החוק, הוא אמר לווירשובסקי, המתמודד על ראשות עיריית תל־אביב: „אתה לא רץ כדי לזכות, אז מה זה חשוב לך?" וירשובסקי ענה לו: „אני רץ דווקא כן כדי לזכות. יש כמה שלא רוצים שאתה תזכה, והם בתוך המיפלגה שלך." במיזנון המשיך פרס לתקוף את וירשובסקי בעניין זה, וח"כ שינוי לא נשאר חייב: „יש בי שמץ של אנושיות, כי אילו הייתי רשע, הייתי אומר — מי שרץ כדי שלא לנצח זה אתם, כי העמדתם את **דב בן־מאיר**. לא רציתי לשפוך את דמו של אדם אחר, מה גם שהוא לא היה במליאה."

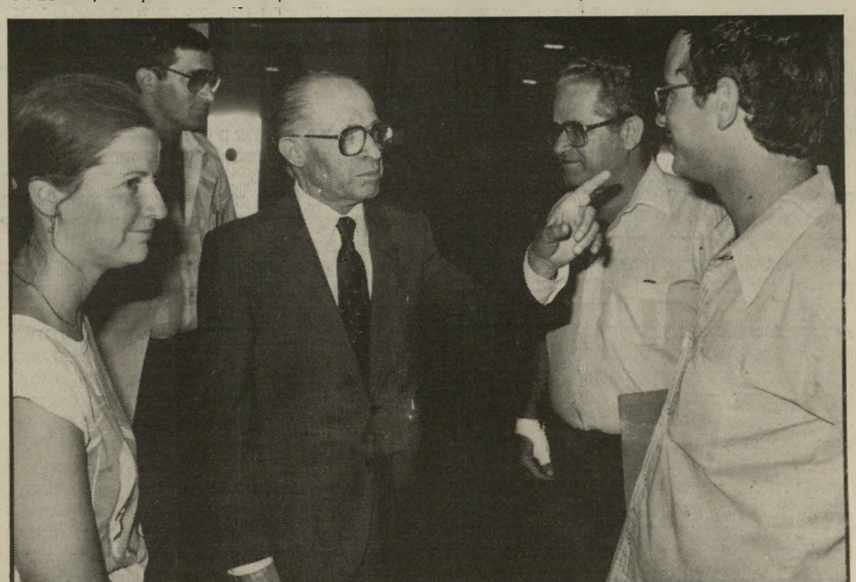
■ ביום הרביעי אחרי חצות, כאשר הכל חיכו לסיום הדיונים, ישבו ח"כים במיזנון ושרו. נשאל וירשובסקי מדוע הוא, כחובב מוסיקה, לא מצטרף לשרים. תשובתו: „אני ממתין למוסיקה של צילצול־הפעמון, שנוכל להצביע וללכת הביתה."

■ סוף־סוף אישרה הנהלת המיפלגה הליברלית את תקציב המיפלגה, כפי שהוגש על־ידי ח"כ **צבי רנר**, גזבר־המיפלגה. כאשר עברו החברים על פירטי התקציב, הם התקשו להבין את מרכיביו. לפעולות הסניפים הוקצבו 20 אלף שקל לכל סניף. העיר הפירסומאי **דויד אדמון**: „זה לא יספיק לחמוצים ול־זיתים".

■ שר־האנרגיה והתשתית **יצחק מודעי**, שהוא יושב־ראש ההנהלה, ניסה להגן על רנר. „זה תקציב טוב, אבל יש בתוכו כל מיני קרנות, שמפאת הסודיות אני עצמי לא יודע מה הן."

■ בערב בימת פנורמה שאל העיתונאי **אריה אבנרי** את ח"כ העבודה **אורה נמיר** לדעתה, מי מבין שני המתמודדים הניצחיים לראשות המיפלגה מתאים יותר. ענתה נמיר: „(**יצחק**) **רבין** הוא המועמד הטוב ביותר שמיפלגת העבודה יכולה להציג לפני הבוחר." המרואיין הבא, ח"כ חרות **מיכה רייסר**, שישב באולם, קרא: „גם אני מסכים עם נמיר, שרבין הוא יותר מתאים מפרס."

■ ערב־הראיונות נערך בראשון־לציון, ולבימה עלו כל המתחרים על כס ראש־העירייה. מועמד הליכוד **בן־עמי קפלן**, אמר על **חנניה גיבשטיין**, ראש־העירייה הנוכחי: „הוא חושב שהוא כליל השלמות של מחשבה, ללא יעוץ, ללא מערכת." „דיקטטור?" שאל אותו אבנרי. „דיקטטור קטן," השיב קפלן. „אתה מנסה ללמד

שלומי ציפור (מימין) בא עם אביו, מרדכי, לכנסת. הוא בא מלווה באשתו אירית (משמאל). השלושה פגשו בראש־הממשלה, מנחם בגין, כאשר זה נכנס למישכן מדלת המובילה למיגרש־החנייה. בגין התעניין לדעת מי המלווים.

אנשים

אותו הילכי שילטון?" שאל המראיין. "אפילו אשתו לא מצליחה בכך," השיב קפלן.

■ השבוע, במוצאי־שבת, יראיין **חיים יבין** את **עמוס ברנס**, בפעם הראשונה לפני ציבור. האיש שהגיש את הסכמת ברנס להתראיין הוא **יוסי פאר**, מפיק ערב־ראיונות. אך שלא כבמיקרים אחרים, לא את ברנס היה צריך פאר לשכנע לבוא ולהתראיין. כאשר פנה פאר לברנס, היפנה אותו האסיר לשעבר **לעזרא גולדברג**, האיש שפעל ללא ליאות לשיחרורו של האיש שהורשע לרצח החיילת **רחל הלר**. פאר הוזמן לביתו של גולדברג לשיחה. גולדברג היתנה את הסכמתו של ברנס להתראיין בכך, שפאר ויבין יקראו את סיפרו של גולדברג. כל האמת על פרשת ברנס. פאר עשה זאת. התכונן היטב וחזר לגולדברג רק אחרי שהיה בטוח שהוא מכיר את כל הפרטים המופיעים בספר. בשלב זה אמר פאר לגולדברג: "שוכנעתי שברנס הוא חף־מפשע. אני רוצה לתת לו בימה לומר את זאת לפני כל הציבור." גולדברג בחן את פאר אם אכן הוא שולט בחומר. אחר־כך דרש שערב הראיון ישובו אליו פאר ויבין, כדי לקיים עימו שיחת־דקע על הראיון. גולדברג עצמו יתלווה לברנס בהופעתו הציבורית הראשונה, ולשניהם יצטרף סגן־השר **דב שילנסקי**.

■ ערב־ראיונות אחר של פאר התקיים במוצאי שבת שעברה בנצרת. השתתפה בו המועמדת לראשות עיריית חיפה, **יעל רום**, שרואיינה על־ידי **דן כנר**. אך המעניין הוא, שהערב נערך בנצרת הערבית, באולם מלא מפה־לפה באזרחי העיר. הראיונות היו דווקא בעברית.

■ **אסף** בן החצי שנה, בנם של השחקנים **תמי אשל** ו**יוסף ברמון**, אינו מפריע להוריו בתוכניותיהם. אשל שבה לשחק בתיאטרון הקאמרי, אחרי חופשת־לידה, בתפקיד הנער **טוביאס** במחזה סוויני טוד. כרמון נמצא בחזרות באנגלית למחזהו של **חנוך לוין** סוחרי הגומי, שיוצג בפסטיבל ארינבורו החודש. כאשר ייצא כרמון לשם, יצטרפו אליו אשתו הצעירה ואסף. בתום הפסטיבל יחזרו השלושה לישראל, אחרי טיול־נהרות בספינות שיערכו בכל אירופה.

■ כאשר ביקר ראש עיריית **תל־אביב שלמה** ("צ'יץ") **להט** בערב התרחשות מוסיקאלית של העירייה ביפו, הוא התקבל בכבוד רב על־ידי אורחים שראו אותו. לפתע ניגשה אליו אשה שאמרה לו: "אני חושבת שאתה מאוד לא בסדר." צ'יץ ביקש מיד לדעת למה. התשובה היתה מקורית: "למה אתה לא ראש עיריית בת־ים? אני גרה שם."

■ עובדי מחלקת־המופעים של העירייה, שבראשה עומד **יעקב מנדל** — בעלה של הזמרת **דורית ראובני** — היו המומים. בעל הקול מעברו השני של קו הטלפון, שצילצל במחלקה, סירב להזדהות בשמו, אך היה מוכן לומר שהוא מדבר מישיבה של חוזרים בתשובה הנמצאת מחוץ לתל־אביב. הוא הודיע, שאחד החוזרים בתשובה סיפר, שכאשר היה עדיין חילוני הוא גנב לפני שנה שישה כיסאות ממופע מוסיקפה של העירייה, שנערך בכל קיץ ברחבת בית־העירייה הישן ברחוב ביאליק. עתה הוא רוצה להחזירם לבעליהם. מנהל הסכים מייד, ואחרי כחצי שע ה באו שני בחורי־ישיבה ובידיהם הכיסאות.

■ "הדבר האחרון שחלמתי עליו הוא שאחגוג כאן את יום־הולדתי ה־60," אמר האלוף (מיל') **מתי פלד**, ד"ר לספרות ערבית ויושב־ראש המועצה הי־ שראלית למען שלום ישראלי־ פלסטיני, שחגג בקייב את יום־הולדתו. פלד, שהשתתף במישלחת אישי־הציבור שיצאה לביקור בברית־המועצות, על־פי הזמנת ועד־השלום הסובייטי, הופתע שאורחיו שלפו בקבוקי וודקה ובירכו את "גנרל־השלום הישראלי", ליום חגו. באותו לילה נסעה המישלחת הישראלית ברכבת מקייב למוסקווה. חבריה שרו שירים ישראליים, והמלווים הסובייטים הצטרפו אליהם בזימזום הנעימות שהיו מוכרות להן, משום שהן היו מנגינות־עם רוסיות. אחרי סיום הביקור בברית־המועצות נסע פלד לבלות שבועיים באייר־יוון.

■ הפרקליט התל־אביבי **צבי לידסקי** הירצה לפני סטודנטים ירושלמיים על מאמר של ה־ שופט העליון בדימוס, **חיים כהן**. באותו מאמר המשיל השופט את המישפט למאהבת, ותיאר את מערכת יחסיו עם מיקצועו כיחסי גבר ואשה. "אני מתבייש לקרוא לפניכם את דיברי השופט. נדמה לי שאני מסמיק ממה שכתוב כאן," אמר לידסקי לשומעיו. אחת הס־ טודנטיות לא נשארה חייבת וענתה לו: "אתה כבר לא תסמיק לעולם וגם אם כן — הרי שאתה שוזף כל־כך, שאיש לא יבחין בכך."

■ הרב הראשי של יהודי צרפת, **שמואל סירט**, פרופסור באוניברסיטת סורבון, נאם לפני המוני המתכנסים ב־ פתיחת כנס שורשים. כאשר החל מדבר, התקלקלו הרמ־ קולים באגף הצפוני של איצ־ טדיון בלומפילד ביפו — שם נערך הטקס. היושבים צעקו לעברו: "לא שומעים. לא שומעים!" סירט לא התבלבל וענה להם: "רק משה רבנו יכול היה לדבר לפני קהל כה גדול ללא מיקרופונים."

■ הרומאן החדש של איש־ העסקים הצעיר **הרי זימנד** עם חברתו, שאותה הוא מתכוון לשאת לאישה, קיבל כבר הכשר חוקי ראשוני. זימנד, שהכיר את **אנדה בורטס** ותוך פחות משבוע הציע לה נישואין (העולם הזה 2395), חגג ביום השישי האחרון את אירוסיו לצעירה. הוא הביא למקום שבו נערכה המסיבה שומרים מחברת־שמירה פרטית, כדי שימנעו כניסת זרים שלא הוזמנו.

■ הוא יורד שוב. **מוני יקים**, הצעיר בן ה־38 שלקח על עצמו את זכויות־היוצרים של המוזג "אשכנאצי," חוזר שוב לארצות־ הברית. יקים, שבתחילת שנות ה־70 הקים והפעיל את תיאטרון מרתף בתל־אביב, יצא לארצות־ הברית שהה שם שש שנים, וחזר לפני שנתיים. הוא למד מיד־ רחנות באוניברסיטה, ואת פר־ נסתו מצא בעבודות מלצרות. עתה הוא קיבל הצעת־עבודה מעבר־לים, ובימים אלה הוא אורז שוב את מיזוודותיו.

■ הממונה על החוקת הכנסת, **יחיאל אקהאוז**, בא לדובר מפ"ם, **אמנון לורי**, וביקש את עצתו. "אני לא יודע אם קר או חם במליאה. הקצרניות אומרות שהן קופאות, ואילו שר־הפנים אומר שהוא נחנק מחום." לורי הציע לו שינהג כמו הכרטיסן ברכבת, ששתי נוסעות התלוננו לפניו. האחת אמרה שקר לה, והשניה שחם לה. "הפיתרון הוא פשוט," אמר לו לורי, "סגור חלון, וזה יחנוק את זו שחם לה, ואחר־כך תפתח את החלון, וזו שקר לה תקפא למוות."

■ ח"כ רק"ח **מאיר וילנר**, עבר בטיילת בתל־אביב וראה את הכיסאות שהעירייה הציבה לאורחה. אמר וילנר: "כל־כך הרבה כיסאות מציב ראש־העיר כדי לזכות בכיסא אחד!"

לילה עות'מאן

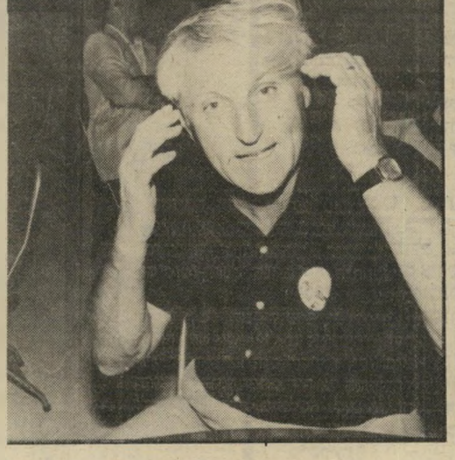
מעצבת האופנה ה־נודעת ממצריים (ב־מרכז) באה לישראל למסיבת בר־המיצווה של בן־אחיה הישראלי, ג'ו שדה (משמאל) ואשתו שירלי (מימין). המסיבה נערכה באותו מלון שבו נערכה קבלת־הפנים של שגרירות מצרים לרגל יום־השנה למהפכה. ליילה שהוזמנה גם למסיבה זו, נאלצה לעבור מאולם לאולם במשך הערב.

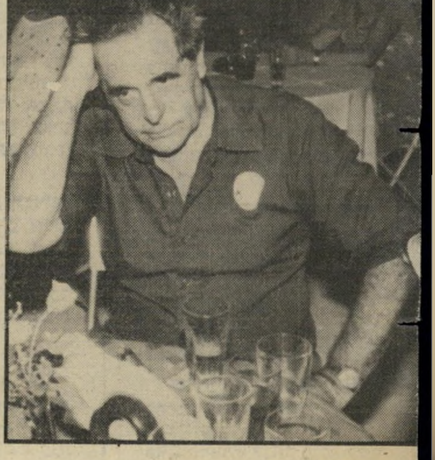

סבר פלוצקר

העורך המיועד של יומון מפ"ם, על המשמר. (למעלה מימין) מחייך, העיתונאי בועז עברון מקרב את ידו לאוזנו כדי להיטיב לשמוע סיפור שנלחש לו (למעלה משמאל). הסופר חיים גורי (למטה מימין) וראש עיריית תל־אביב, שלמה להט (למטה משמאל) מיישרים את שערם, לכבוד הצילום, במסיבה במלאות 40 שנה ליומון שנערכה בשבוע שעבר.

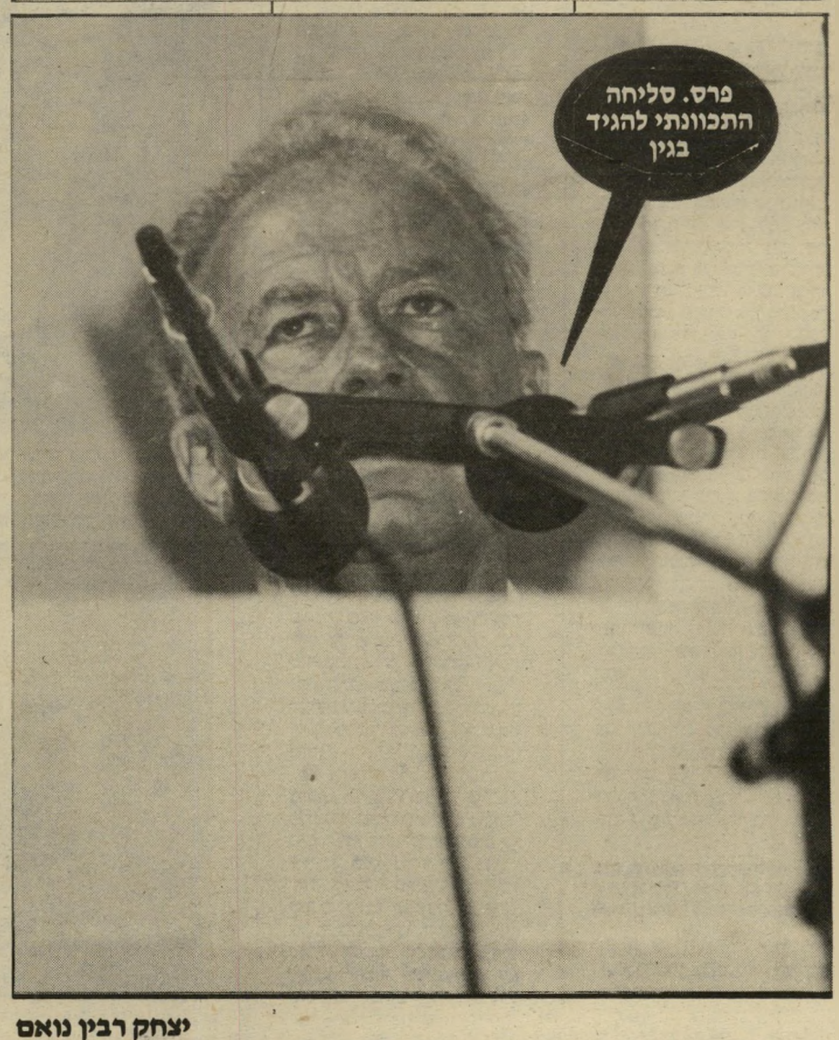
פסוקי השבוע

● **אלוף (מיל') אביגדור ("יאנוש") בן־גל**: "יש לנו מספיק שטח ונוכל לוותר על

בלונים

מאת דניאלה שמי

יצחק רבין נואם

אנשים

הסופר רוצה לדבר עם יהודים בלי שהערבים יפריעו לו ומה חושב השופט בדימוס על בתי־הסוהר

חלק מסויים ממנו, ובכך לספק את המאווים הלאומיים של התנועה הפלסטינית."

● **הנ"ל**, על מילחמת־לבנון: "האוכלוסיה הבינה, שמשלב מסויים המילחמה איננה מילחמת־מגן או מילחמה הכרחית, ושהמאמצים והמחיר אינם מצדיקים את המטרות."

● **הסופר אברהם ב' יהושע**, על "חזון השלום" שלו: "נחיה כמדינה יהודית לעצמנו, בלי שערבי יחצוץ בינינו... אני רוצה שנוכל לדבר בינינו בלי שערבי יהיה באמצע. אני רוצה בניקיון של אלוהות יהודית. לזה התפללתי."

● **הנ"ל**, על עתיד הערבים אזרחי מדינת־ישראל: "אני מוכן לעודד אותם, כשתקום המדינה הפלסטינית. אז אוכל לומר להם — תראו, 15 דקות מכאן נמצאת המדינה שלכם. הדגל שלכם... ערביי ישראל זה מיעוט נסבל. נכון, יש בעיה, הם הולכים וגדלים."

● **העיתונאי עמוס קינן**, לראש־הממשלה: "אם קיווית פעם שהמיתוס שלך יגמד את מיתוס (רויד) בן־גוריון, היום קיימת בעליל הסכנה שאתה תכנס להיסטוריה כאיש שגמר את מה שבן־גוריון התחיל."

● **שופט בית־המישפט העליון בדימוס חיים כהן**: "אני שולל את עונש־המאסר. לאסירים אין שטח מחיה מספיק, ולכן מחובתו של כל שופט להימנע מלשלוח אנשים לבית־סוהר."

● **הרב מנחם הכהן**: "החיים הפרלמנטריים שלנו נעים בין קואליציה חסרת־משמעות לבין אופוזיציה חסרת מישמעת."

● **הח"כ לשעבר יוחנן בדר** על הכנסת כיום: "כמו שוק. שוק מבחינת הסידורים ושוק מבחינת הסיגנון. צועקים כמו חזירים. ואני מתנצל מראש ומרגיש, שאינני רוצה לפגוע בכבודם של החנוונים בשוק."

● **המחזאי יהושע סובול**: "רוד סטיוארט נסע מישראל לדרום־אפריקה, והשאיר אותנו פה עם גוש־אמונים והרב מאיר כהנא."

● **הנ"ל**, על חידוש המאבק בין שימעון פרס ויצחק רבין: זו בעיה בסכסולוגיה. השאלה איננה מי התחיל. השאלה היא איך עוזרים להם לגמור."

● **ח"כ יצחק רבין**, באותו עניין: "פוליטיקה זה לא אגודה לאהבה הדדית."

● **שחקן הכדורגל ריפעת טורק**, על אפשרות שובו למדי הפועל תל־אביב: "הלשון שלי לא תתחבר לאנשים המכובדים שיושבים בבלומפילד."

● **ח"כ העבודה שימעון פרס**, בדיון על חוק מימון בחירות לרשויות המקומיות: "שש שנים אני הולך כמו קבצן כדי לגייס כסף לבחירות. מה רוצים — שנחניף למיליונרים, לספקולנטים, ליבואנים, כדי שנשיג מימון לבחירות?"

● **ח"כ מפ"ם יאיר צבן**, על שר־האוצר: "הוא דמגוג יקר. אתה יודע כמה הוא עולה לנו כל שנה?"

● **המשורר יב"י**: "הארכיאוניה — בשם האל נוהגים כנוכלים וזוכים להכשר."

● **הנ"ל**: "מהפכן, בטרם מהפכה, כשהוא אהוב על כל חלקי העם, לא יהי חלקי עם חזונו ומיטבחו."

בתיה לישנסקי מתבוננת בפיסלה ביחד עם בעלת הגלריה שנטל (משמאל). לישנסקי בת ה־83 נענתה להצעת שנטל, שהיא ציירת בעצמה, וחברה אלי זילבר, לשעבר דוברו של אריאל שרון במישרד־החקלאות, להציג בגלריה החדשה שהשניים פתחו בדרום תל־אביב. בפתיחת התערוכה, ביום החמישי שעבר, התעכבו השתיים ליד פיסלה של לישנסקי הנקרא "לרקוד עם הרוח". על קירות הגלריה הוצגו עבודותיה של שנטל, עולה חדשה מצרפת. כאשר הוצע לפסלת הקשישה לחבר ספר על חייה ועבודתה היא השיבה שיש לה זמן.

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גליון "העולם הזה" שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הביא כתבת־שער נרחבת על מרידת האסירים הערביים בכלא־שאטה, תחת הכותרת "מרד בכלא". בליווי תצלומים נדירים. בתוצאה ממרידת מאה ותישעים האסירים, נהרגו שני סוהרים ואחד נפצע. 67 אסירים הצליחו להימלט, 13 נהרגו וחמישה נפצעו. בתבה יוצאת־דופן היתה רשימתו של ציון בן־אפריים "שליחות במתת־רע", שתיארה ביצד החמיצה ישראל את הסיכוי הנדיר לסייע לקבוצת המהפכנים העיראקית, אשר תוללה את המהפיכה בבגדאד, במהלכה הומתו המלך פייצל וראש־הממשלה נורי סעיד. עוד כתבה בענין ההסיבה העיראקית היתה: בגדאד למתת המהפכה".

כתבת־דיווח סיפרה לקוראי "העולם הזה" על המאבק על כתר התנ"ך העולמי", בין עמוס חכם, יצחק שליו והרב אלשיך, מאבק שבסופו ניצח עמוס חכם. תחת הכותרת "עולם הדממה והצבעים של הציירת היפה" נגול עולמה של ג'ני קלי. הציירת החירשת, שהצליחה להמחיש באמצעות תמונותיה את גודעי עולמה.

בשער הגליון: מתמונות מרד בלא שאטה.

"העולם הזה": 1088
תאריך: 6.8.1958

עיריה נוסח ראשון־לציון ★ נחמן פרקש בפעולה ★ עשיר כאלתרמן, מוכשר כמגד

העם

אותיות של דם

"תפקידכם הוא לברוח מכאן. תפקידי הוא לדאוג שלא תברחו מכאן" (המפקח הבריטי גראנט, מפקד בית־הסוהר בעכו, לאסירי המחתרת העברית).

אלמלא כיסו גופותיהם של הסוהרים והאסירים ההרוגים את השטח מסביב לכלא שטאה, היתה המדינה כולה מתפקעת השבוע מצחוק. היה משהו היתולי במיקום בית־הסוהר לפידאיון בטוח יחיית אבן מן הגבול, בסידורי הביטחון המגוחכים ובחוסר מיתקני־אועקה במקום.

הביקורת הציבורית היתה כה ספונטאנית, אחידה ומובנת מאליה, שאפילו בטאון מפא"י דבר החליט שאין טעם להתנגד לגל, ומוטב לעלות עליו בעוד מועד. הוא מיהר להטיח האשמות חמורות בפניו של שר־המישטרה המפא"יי, בכור שיטרית.

אולם היה זה מאוחר מדי לגבי רוכבי־גלים מדופלמים כמו עורכי דבר. מזה שנים השמיעו גורמים רבים את התביעה לביטול מישרד־המישטרה, שהוקם לצורכי נוחיות קואליציונית, והמשבש את היעילות המינהלית. בשעת המערכה הגדולה, אותה ניהל העולם הזה לגילוי השחיתות בצמרת המישטרה, הוכח מה מוצדקת היתה תביעה זו לגבי מישטרת־ישראל, המשוחררת כיום למעשה מכל פיקוח דמוקרטי. השבוע הוכח באותיות של דם, שהתביעה היתה מוצדקת באותה מידה לגבי שירות בתי־הסוהר, שהפך למנגנון פקידותי נטול־יעילות.

לפי הסיפור הישן, יהודי טוב קונה לו מיטריה אחרי שכבר חלה בדלקת־ריאות. המרידה הגדולה בכלא־שטאה הוכיחה, כי דלקת־הריאות של מישרד־המישטרה כבר הגיעה לשלב אנוש.

עדיות

חופשה ברומא

אחרי שנה מאומצת בסילוק ההשפעה שר־הפנים, ישראל בר־יהודה, האוהב חוק וסדר הרבה יותר מכפי שהוא אוהב ראשי־עיריות ציונים־כלליים, והודיע שהמינוי פסול: אין ראש־העירייה יכול למנות את ממלא־מקומו. הלה צריך להיבחר במועצת העירייה, כמו ראש־העירייה עצמו.

עיכוב זה הספיק להעלות מחשבה חדשה בלב חברי־העירייה? סגן ראש־העירייה מטעם תנועת החרות, איתן בלקינד: "מדוע לא אני?" שאל את עצמו עמוד־תווך זה של הקואליציה הראשון־לציונית, ותבע את המינוי לעצמו.

כך נשארה ראשון־לציון בלי ראש־עירייה ועם עודף של מועמדים. שירת החופשה של חנה לוין באמצע הופסקה. השבוע הוזעקה חזרה לארץ, לישיבת הבחירה. משם תחזור הישר למטוס, להשלמת החופשה שהיא תהיה זקוקה לה עתה יותר מכל.

פשעים

האסיר ברח

שלושה ימים לפני הפריצה הגדולה מכלא המפא"יית בעיריית ראשון־לציון, סברה ראש־העירייה, חנה לוין, עסקנית הציונים־הכללים ולשעבר קצינת אט"ס (חיל הנשים) בצבא הבריטי, כי הגיעה שעתה לנוח ולהינפש. בלב קל חתמה על מינויו של עסקן הציונים הכלליים, שמואל גוטמן, כראש־העירייה בפועל, ויצאה לנופש באיטליה שטופת־השמש.

היא לא התחשבה בעינו הזועמת של

אנשים

● סידרת הקללות שהושמעה בשידור האחרון של התוכנית שלושה בסירה אחת עוררה את זעמם של כמה מאזינים. הקללה לסופרים שהושמעה באותה תוכנית מפי **אמנון אחי־נעמי** ("שתהיה עשיר כמו אלתרמן ומוכשר כמו אהרון מגד"), נראתה בעיני הנהלת קול ישראל כביקורת ספרותית מוגזמת. אחי־נעמי הוכרח להתנצל לפני **אהרון מגד**, ואילו **נתן אלתרמן** הקריש לקללתו את הטור השביעי בדבר. והסביר בו כי חוש־ההומור שלו נגמר בשעה שמדובר בר־עצמו: "יש מחלוקת: אי גבול בין מותר ואסור / בהומור? אך שעה שבדיחתו אומללת / מגיעה בפרהסיה אל גבול האבסורד / תם ויכוח. ובכך מביאה היא תועלת."

● חברי־הכנסת מטעם **חרות חיים לנדאו**: "לא קשה לעשות עסקים בכספי הציבור. תנו לי מיליון ל"י, ואני אבנה בית. והוא יהיה יפה."

● מועצת עיריית תל־אביב מתקדמת לאט־לאט, אבל בהתמדה ובהצלחה. לקראת השוואת רמת דיוניה לוז של הכנסת. השבוע, בעת דיון במועצה על מינהל יפו, קרא נציג המפלגה הפרוגרסיבית **משה גולדשטיין** לעברו של נציג מפ"ם **יוסף ימבור**: "דבריך היו הערב ריקים מתוכן". השיב "ימבור": "אתה חמור". גולדשטיין לא נסוג, וקבע מייד את דרגתו של "ימבור": "אתה אידיוט".

● אחרי ששיעול קל תקף את **זלמן שז"ר**, עת עמד לומר את המילה "ציונות", בטקס שבו קיבל תואר ד"ר של כבוד, העיר ד"ר **נחום גולדמן**, נשיא ההסתדרות הציונית, לדייר **בן־גוריון**, שנכח אף הוא באותו מעמד: "אתה רואה כשרואים אותך, מפחדים לומר את המילה ציונות."

שאטה, עבדו מכשירי־האלחוט בתחנות־המישטרה בקרחתנות. המוקד הארצי בתל־אביב שידר הודעה דחופה: "גמלט אסיר מבית־הכלא המרכזי ברמלה. שמו: נחמן פרקש. תיאורו: בן 28. גובה: 170 ס"מ. עיניים חומות; שערות תומות מסולסלות; אף רחב; גוון פנים שזוף; מיבנה גוף חסון. התיאור אף התפרסם בעיתונות, והובא לידיעת הציבור, שהתבקש לעזור למישטרה בגילוי הבורח.

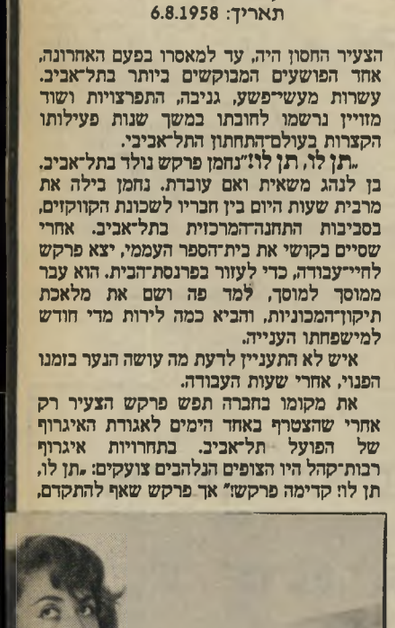
התברר כי פרקש עבד בגינה שליד בית־הסוהר, דילג על הגדר הנמוכה, נמלט על נפשו בטרם השגיחו בו השוטרים. המישטרה פתחה בחיפושים.

לא היתה זו הפעם הראשונה שמישטרת ישראל מחפשת בקדחתנות אחרי נחמן פרקש. הצעיר החסון היה, עד למאסרו בפעם האחרונה, אחד הפושעים המבוקשים ביותר בתל־אביב. עשרות מעשי־פשע, גניבה, התפרצויות ושוד מזויין נרשמו לחובתו במשך שנות פעילותו הקצרות בעולם־התחתון התל־אביבי.

"תן לו, תן לו!" נחמן פרקש נולד בתל־אביב. בן לנהג משאית ואם עובדת. נחמן בילה את מרבית שעות היום בין חבריו לשכונת הקווקזים, בסביבות התחנה־המרכזית בתל־אביב. אחרי שסיים בקושי את בית־הספר העממי, יצא פרקש לחיי־עבודה, כדי לעזור בפרנסת־הבית. הוא עבר ממוסך למוסך, למד פה ושם את מלאכת תיקון־המכוניות, והביא כמה לירות מדי חודש למישפחתו העניית.

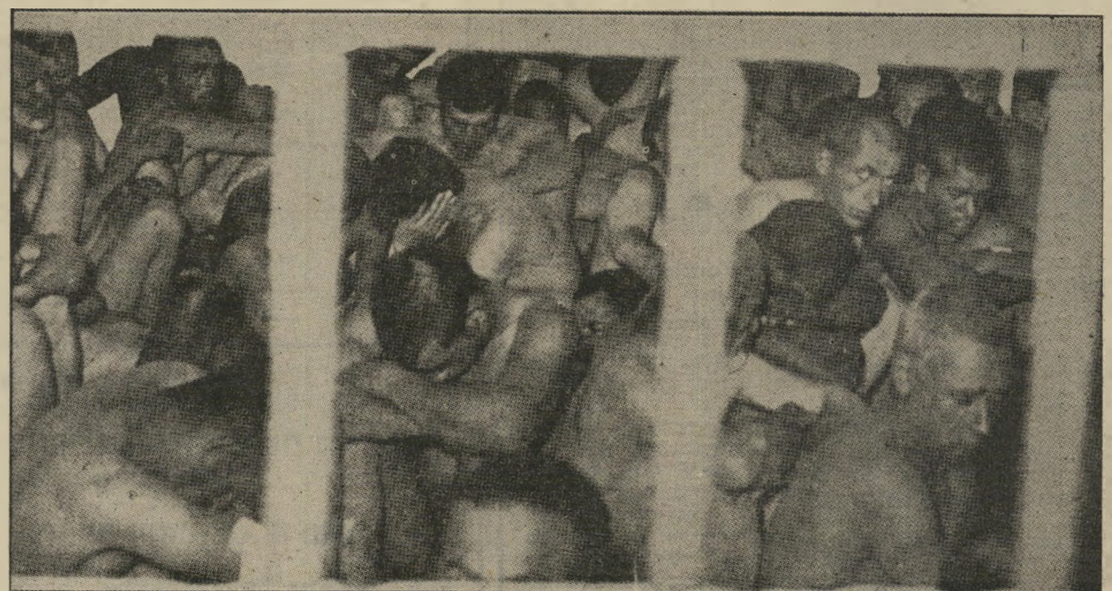
איש לא התעניין לדעת מה עושה הנער בזמנו הפנוי, אחרי שעות העבודה.

את מקומו בחברה תפש פרקש הצעיר רק אחרי שהצטרף באחד הימים לאגורת האיגרוף של הפועל תל־אביב. בתחרויות איגרוף רבות־קהל היו הצופים הנלהבים צועקים: "תן לו, תן לו! קדימה פרקש!" אך פרקש שאף להתקדם,

ג'ני קלי הציירת החירשת ג'ני קלי מציגה את אחד מציוריה בתערוכת־יחיד בגלריה צ'מרינסקי בת"א. ג'ני קלי העניקה להעולם הזה ראיון יוצא דופן, שפורסם השבוע לפני 25 שנה.

והאיגרוף והעבודה במוסך לא נתנו לו את אשר רצה יותר מכל: התקרמות בחיים. יחד עם חבריו ממישחקי הרחוב, שהפכו בחלקם דמויות ידועות בעולם התחתון, יצא פרקש לדרכו החדשה: הוא הצטרף לכנופייתו של הפורץ יצחק כהן, שנרצח אחר־כך בידי חברו לכנופיה, ישראל חרבון.

העירומים והמתים אסירים עירומים בכלא שאטא, שנותרו בין כתליו אחרי הבריחה הגדולה. השבוע לפני 25 שנה. היה זה המרד הגדול ביותר בבתי־הכלא בישראל, ובמהלכו הצליחו לברוח עשרות אסירים אל מעבר לגבול הירדני. 13 אסירים אחרים נהרגו, וחמישה נוספים נפצעו. תוך כדי ההתקוממות נהרגו גם שני סוהרים.

חיזוי העתיד בעזרת האסטרולוגיה לאלה שאינם מאמינים לאסטרולוגים

מאת שבתאי לביא

מקץ אינסוף שנות פעילות אסטרולוגית יש די והותר הוכחות שאסטרולוגיה "עובדת". את זה גילו מזמן סוחרי הבורסה, הפסיכיאטרים, הפוליטיקאים ואמצעי התקשורת. הפונים אל האסטרולוג כדי לברר כהלכה את הערב ולהקשיב לצפונותיו של העתיד.

כשבונים נשר, עובדים לפי תוכנית — אחרת אין הנשר מגיע לגדה שממול החיים הם נשר — מלידה עד מוות — וקוראי ספר זה, מאת האסטרולוג הנודע שבתאי לביא, לומדים להניח אותו כמו שצריך!

איש אינו נעשה צעיר יותר בכל שנה שעוברת. לכן במקום לבקר אצל אסטרולוג ולקבל אינסטנט-עתיד, **מוטב ללמוד ביצד לחכנן, להבין ולחזות את העתיד הפרטי שלך ושל יקיריך טוב מכולם.**

פשוט מאד, לך זה חשוב!

האסטרולוג הוא אדם כמוך. עם חשבון במכולת ואנו נפוח. אם הוא למד לחשב את העתיד מספרי-האסטרולוניה **גם אתה יכול לעשות זאת!**

אנו ממליצים על ספרו של שבתאי לביא, היות והוא הספר היחיד בנושא חיזוי-עתיד באסטרולוניה המופיע בשפה העברית. הוא כתוב בצורה פופולרית, שכל בוגר תיכון מסוגל להבינה. הוא מבוסס על נסיונו העשיר של מר לביא בחיזוי ובהוראת-החיזוי בקבוצות הלימוד שלו; ובעיקר

הוא מדוייק!

הספר יופץ בחנויות הספרים המובחרות, מאוקטובר 83 ומחירו יניע, ככל הנראה, לכ-850 שקל

חברת A.I.F. העוסקת בקידום מכירות בעזרת אסטרולוגיה, מאפשרת לך לרכוש אותו עכשיו, באמצעות הדואר, **ב-500 שקל בלבד.**

אל תוותר על מכירה מוקדמת זו **היא עשוייה לשנות את חייך!**

קץ עיף!

נצל הזדמנות-פז זו להזמנת "חיזוי העתיד בעזרת האסטרולוגיה לאלה שאינם מאמינים לאסטרולוגים" ישירות מהוצאת A.I.F. באמצעות הטופס הרצ"ב.

הספר יישלח בדואר, על-חשבון ההוצאה, באריזת אל-מעך מיוחדת. חשבונית מ.ע.מ. תצורף.
(נא לשלוח ההזמנה בדואר רשום).

תודה !

לכבוד
הזמנה
שבתאי (שבי) לביא
A.I.F קץ עיף!
שד' אברהם 5 רמת-גן 52423
טל 03-734847

שלחו אלי בדואר עותקים מספר "חיזוי העתיד בעזרת האסטרולוגיה לאלה שאינם מאמינים לאסטרולוגים" לפי 500 שקל העותק.

הכתובת למשלוח _____

רצ"ב שיק מס' _____ משוך על בנק _____

ע"ס _____ ש' שם המזמין _____

תאריך _____ החתימה _____

מכחבים

גלות במידבר

אחרי שריצה את עונשו – 14 שנות מאסר – הוגלה עלי שהיין מביתו בצו מינהלי.

אנו שולחים לכם צו שהוצא על־ידי המפקד הצבאי של איזור חבל עזה. קיבוץ כרם־שלום רואה בחומרה עצם הוצאת צו כזה על־ידי מדינת ישראל וצה"ל. במקרה זה מדובר בצו המגביל אדם שאינו מואשם בעבירה כלשהי. הצו מעביר אותו ממקום מגוריו לכפר דהניה, הנמצא במרחק קילומטר אחד מקיבוצנו, ושם אותו במעצר־בית בכפר זה.

קיימת מערכת מישפטית בשטחים, אבל הוחלט בכל זאת להעניש את עבד־אל־עזיז עלי שהין, למרות חוסר היסוד המישפטי להעמידו לדין. שהין ישב בעבר במאסר 14 שנה, כפי שנקבע על־ידי בית־המישפט. היום, אחרי שיחרורו ממאסר, עדיין מענישים אותו. היום שהין אינו רשאי לראות את מישפחתו או כל אדם אחר.

בעינינו, בידוד זה מנוגד לעקרונות הדמוקרטיה. אם למדינת ישראל יש חשדות ששהין עובר על החוק, יש לטפל בענין דרך בתי־המישפט.

קיבוץ כרם־שלום תובע את שיחרורו המידי של עבד־אל־עזיז עלי שהין ממעצר־בית, הגליה וכל עונש אחר, ותובע לבטל את השימוש בצווים מינהלים. לא נוכל לסבול פגיעה כזו בזכויות־האדם שמתרחשת ליד ביתנו.

חברי קיבוץ כרם־שלום

● *נוסח צו ההגליה – במי־סגרת עמוד זה.*

● ● ●

שורש הרע

חיפוש השורשים בכינוס "שורשים" הצחיק את הקורא.

חשבתי שסוף־סוף יהיה לי במה להשוויץ לפני שכני האשכנזי — עץ גיניאלוגי לתיפארת. הנה משהו שלי יש ולו אין.

ניגשתי אליו וסיפרתי לו בגאווה. הוא קצת נבוך, כיחכח בגרונו ואפילו גימגם. בסוף גילה לי את סודו: הוא לא רוצה לשמוע על שורשיו, מפחד פן מישהו בציבור ישמע עליהם. פעם, כך סיפר, חקר את תולדות מישפחתו בכפר קטן במיזרח פולין, עד שהגיע לשורש מאוד בלתי־סימפאטי — פורע אוקראיני רשע, גוי בכל רמ"ח, רחמנא ליצלן, שנטפל לבת־ישראל כשרה וחילל את תומתה.

חשבתי על כך ונבהלתי. נזכרתי שסבתי התביישה תמיד באחד מאבותיה, שלפרנסתו נהג לגנוב ולשדוד. פעם אפילו שלח ידו בתשמישי־הקדושה של הקהילה.

החלטתי לוותר על השורשים ועל זכות אבות. די לי בכך שאני זלזל צנוע.

משה עם שלם, בת־ים

● ● ●

מוטב מוות ברעב

הקורא, ששיכל את בן־אחותו בלבנון, מציע שביתת־רעב נגד המילחמה.

איני יכול לשתוק עוד. בכינוס הורים נגד שתיקה שמעתי את דיברי האם השכולה, את דבריו הנכונים של אברהם בורג, את הקטעים מיומנו של המילואימניק מקיבוץ מנרה: „החיים שם היו קלים. פעם ירינו פגז לשמאל, לכיוון הדרוזים, פעם לכיוון הנוצרים, וכך הפסקנו את הקרבות ביניהם."

האם אנחנו צריכים להיות המם־צריקים של לבנון? האם הפלונטר לא ייפתר? עד מתי?

קורא רץ
שביתת־רעב

אחרי שחזרתי מהאסיפה של הורים נגד שתיקה, צילצל הטלפון בביתי מאוחר בלילה. הודיע לנו שבן־אחותי עלה על מוקש ונהרג.

בן אחותי. הבן הטהור של איילת־השחר, מזכיר הקיבוץ — השאיר אחריו חמישה ילדים זכים.

לא אשתוק עוד. לא די במתן תרומות כספיות לגופים המתנגדים למילחמה הבזויה הזו. יש ללמוד מהרופאים ולהכריז שביתת־רעב כללית. מוטב למות רעב מאשר (המשך בעמוד 22)

צבא הגנה לישראל
צו בדבר הוראות במחן תש"ל — 1970

צו הגבלה ופיקוח מיוחד

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 85 ו־86 לצו בדבר הוראות בשחון תש"ל — 1970 ויתר סמכויותי עפ"י תחיקת הבטחון ולאחר ששכנעתי כי הדבר הכרחי למען הבטחת שלום הציבור הגנת האזור וקיומו של הסדר הציבורי הנני מורה בזאת כי:

עבד־אל־עזיז עלי שהין

יהיה נתון להגבלות ולפיקוח מיוחד החל מיום חתימתו של צו זה ועד ל־

כדלמקמן:

1. יגור בבית מס' 80 בתחומי הועד המקומי רפיח בגבול השיפוט של רפיח כמופיע במפה שנחתמה ע"י מפקד האזור ביום 1 בנובמבר 1976.
2. לא יהיה רשאי לעזוב את תחומי הועד המקומי רפיח אלא אם קיבל לכך רשות ממני או מי מטעמי.
3. ישאר מאחורי דלתות הבית האמור כל יום מהשעה 17.00 עד השעה 08.00 ביום שלמחרת.
4. לא יהיה רשאי ליצור קשר עם אנשים אחרים אלא אם קיבל לכך רשות ממני או מי מטעמי.
5. לא יהיה רשאי להפיץ ידיעות או רעות.

צו הפיקוח המיוחד שהוצא כנגד ע"א עזיז עלי שהין ב־ז' שבט התשמ"ג (20 ינואר 1983) יפקע תוקפי מיד עם כניסתו לתוקף של צו זה.

תחילת תוקפו של צו זה מיום חתימתו.

כ"ח אייר התשמ"ג (11 מאי 1983)

ת א ר י ך

עמיקם נגר־לוי סגן־אלוף
מפקד צבאי באזור חבל עזה

תעריפון המנויים של העולם הזה
החל מ־15.7.83

	לשנה בשקל				לחצי שנה
	מחיר העיתון	הוצאות משלוח	מ.ע.מ.	סה"כ	בשקל
♦ בארץ	2425	264	403	3092	1780
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אוויר					
♦ אירופה	2425	1008	515	3948	2270
♦ ארה"ב, מקסיקו	2425	2305	710	5440	3200
♦ ארגנטינה, קולומביה, ונצואלה, ברזיל, פרו, אוסטרליה, ניו־זילנד	2425	4227	998	7650	4400
♦ דרום־אפריקה, טוגו, חבש, קניה	2425	2619	756	5800	3350
♦ פנמה	2425	3253	852	6530	3760
♦ תאילנד, הונג־קונג, סינגפור, קוריאה, יפן, טאיוון	2425	2619	756	5800	3350

בעיות ולבטים בחיי המין

מאת

ד"ר מרדכי זידמן

הוצאת רשפים

מינוי נכבד,

נשלחה אליך הודעת חידוש — אנא שלם בזמן.

הודעה נוספת לא תישלח

מחלקת המנויים

מרים בנימיני

מזל החודש:

אריה

איזור השמש

בכף היד

לבני מזל אריה כשרונות רבים ומגוונים, המתפרשים על שטחים רבים. כמעט כל אחד המשתייך למזל זה מכיר את יכולתו הגבוהה לבצע כל דבר בצורה טובה ומושלמת.

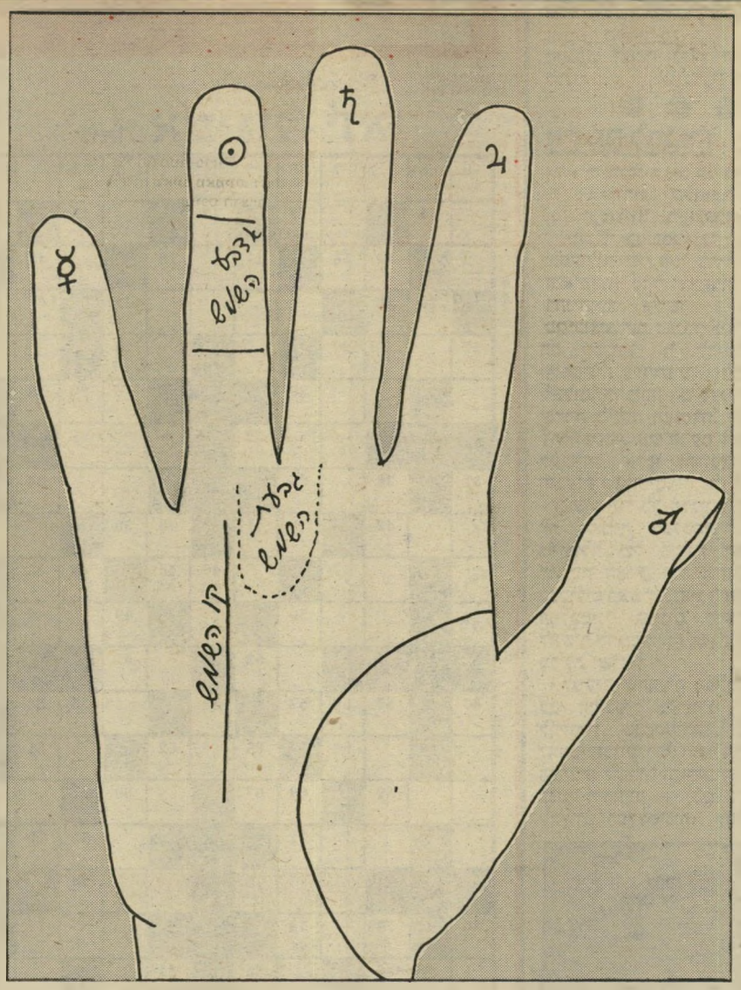
בני אריה מתאימים ונמשכים לכל תחומי האמנות והספרות. כמו כן, מתאים להם לעסוק בחינוך.

אם צריך לתקן דבר־מה – הם לא צריכים ללמוד איך לתקן. יש להם חוש מיוחד, העוזר להם להסתדר עם כל דבר.

שפע־הכישרונות שבו הם מבורכים, לא תמיד מביא להם ברכה, משום שלעיתים קרובות הם אינם מנצלים את כישרונותיהם. הכל בא להם בקלות, לכן אינם חשים בצורך להשקיע מאמץ כדי להתקדם בשטח מסויים ולהגיע להישגים. הם קוצרים שבחים בכל מעשי־ידיהם, ולעיתים זה מקלקל אותם וגורם להם לזלזל בכישרונותיהם־הם.

בכף היד קיים איזור המשתייך למזל אריה. איזור זה נקרא איזור־השמש, או איזור אפולו. הכוונה לקמיצה (האצבע השלישית, אצבע הטבעת) ולגיבעה שמתחתיה, הנקראת גיבעת־השמש, וכן לקו שרץ מול אותה אצבע, לאורך היד, וגם הוא נקרא באותו השם – קו השמש.

באיזורים אלה ניתן לראות מי הוא המוכשר באמת, מי מנצל את כישרונותיו, ומי מקל ראש בהם ואינו משקיע דבר כדי לפתחם.

באצבע זו ניתן לראות את עולמו הפנימי של האדם, הקשר שלו אל אנשים, כוחות־היצירה, שיטחי האמנות, וכישורים שאינם קשורים בכוח־הרצון.

האצבע השלישית טוב שתהייה שווה בגודלה לאצבע הראשונה (המורה). השוויון בין שתי אצבעות אלה הוא סימן לאישיות מאוזנת, בעלת ביטחון והערכה עצמית.

„האם משתלם לי לעשות זאת?" זוהי השאלה הנשאלת על־ידי אנשים אשר אצבעם השלישית מתכופפת לכוון השנייה. הללו תמיד נמצאים בעמדת־הגנה. הם פוחדים שכל מה שיעשו או יאמרו – יסתיים באובדן או באי־נעימות. אינסטינקט השמירה על עצמם הוא כל־כך חזק עד, שכמעט מגיע למימדים שיש בהם כדי להטיל מום.

קמיצה שהיא ארוכה מהאצבע המורה מעידה על נטייה להימורים

ביד אינטלגנטית, אצבע שמש ארוכה (יחסית לראשונה) הוא סימן מבשר טובות, לאותם שהקריירה שלהם קשורה באמנותיות ציבוריות, הבידור הקל, מכירות ופירסום: הם בעלי כשרון למשוך אליהם את תשומת הלב ולרכוש כבוד ותהילה לעצמם וללקוחותיהם ומפיקיהם.

אולם ביד חלשה, לאצבע ארוכה כזאת משמעות שונה לגמרי. בעליה נמצא תמיד בחיפוש אחרי תישבחות ותשומת־לב, כדי לפצות את עצמו על הרגשה סמויה של אי־התאמה. הוא מתרברב ומשתוקק לעשות רושם גדול, על־ידי כך שהוא מתלבש בסיגנון רעשני ונוצץ, ומתפאר בהצלחותיו. כשהאצבע נוטה פנימה כלפי כף היד, סימן שבעליה סובל מאכזבות תמידיות בצד הריגשי. כשהאצבע ארוכה מהראשונה, (המורה) ומגיעה כמעט לגודל

(המשך בעמוד 48)

עלה

21 במרס – 20 באפריל

אי־הבנות במישור הריגשי עלולות להכניס אתכם למתח. בחיי־הנישואין כדאי לנהוג ביתר מתינות, ולא לאבד את הסבלנות כלפי בן־הזוג. יש לנ־הוג בטקט ובדיפ־לומטיה, ולבלוע את הביקורת הנאמרת על־ידי השותף. בתוך זמן־מה המתיחות תרד, והכל יחזור שוב לשיגרה הרגילה. פני־שות עיסקיות ח־שובות כדאי לדחות בכמה שבועות, אם אפשר, ואם לא – יש לשים לב לכל פרט.

* * *

ההרגשה הכללית אינה טובה ביותר. יתכן שתיאלצו לשהות בבית כמה ימים, בגלל בעיות בריאותיות. השגיחו על עצמכם ואל תזלזלו במצבכם. בני שור אינם אוהבים להודות כאשר הם אינם חשים טוב, אך הפעם עליכם להשגיח על עצמכם. בשטח ה־רומנטי צפויות אכז־בות – כדאי לנהוג בכפפות של משי ולא־להסיק מסקנות מהירות. מצב הכוכבים מקשה על חיי האהבה, לכן רצוי לחכות.

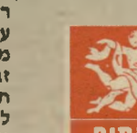

שור

21 באפריל – 20 במאי

* * *

השבוע יתחיל במצב־רוח די עליז, תרגישו את עצמכם יותר חזקים ובעלי מרץ מחודש. רצוי לא לתכנן נסי־עות קצרות השבוע, מאחר שצפויות אכ־זבות מנסיעות. מב־חינה חברתית עליכם להיות זהירים בכל מה שאתם אומרים, שכן קרוב לוודאי שתתחרטו מאוחר יו־תר על כך שאמרתם יותר מכפי שהת־כוונתם. המצב הכספי משביע רצון, השבוע תוכלו לקחת יוזמה ולהעז לבצע פעולה.

תאומים

21 במאי – 20 ביוני

בתחילת השבוע אתם עלולים להרגיש עצמכם חלשים ועייפים. רצוי שתנוחו ואל תתכננו לעצמכם מיפ־גשים חברתיים או נסיעות לשם בילויים. יומיים מאוחר יותר שוב תחושו יותר טוב, ותוכלו לבצע את כל מה שתכננתם. במי־קום־העבודה עלול ל־היווצר לחץ. שיגרום לכם להחליט בצורה חפוזה ונמהרת ולגרום לכם להתפרץ על עמיתים לעבודה ולומר להם את כל מה שהצטבר עד עתה.

סרטן

21 ביוני – 20 ביולי

* * *

השבוע תתחילו סוף־סוף לחוש בהקלה ממצב־הרוח הקודר והמתוח שליווה אתכם לאחרונה. הסיבות ל־מתח מתחילות למ־צוא את פיתרונן, אולם יהיה עליכם להקדיש תשומת־לב רבה מן הרגיל לבן־הזוג, שהתנהגותו אי־נה מובנת לכם וגו־רמת לכם אי־שקט. מבחינה כספית יהיה עליכם להקפיד שלא לבזבז את כספכם – ההוצאות המרובות שהיו לכם לאחרונה דילדלו את כיסכם.

אריה

21 ביולי – 21 באוגוסט

* * *

מצב־הרוח שלכם כבד ודי קשה. אתם מודאגים כמעט מכל דבר. וכועסים בקלות על אנשים הקרובים לכם. במקום־העבודה לא מוכנים להתחשב בכם וללכת לק־ראתכם, רצוי לבקש חופשה – למרות שתיתקלו בקשיים לא מעטים בקשר לבקשה זו. בן־הזוג עומד לבלות את החופשה לבדו, בחוץ־לארץ או אפילו בארץ, רחוק מהבית. נסו להירגע ולחדש קשרים ישנים עם ידידים מנוער.

בתולה

23 באוגוסט – 22 בספטמבר

תוכניות הקשורות לחוץ־לארץ עשויות להעסיק אתכם בתחילת השבוע, יתכן שתוכלו לצאת בקרוב לביקור בארץ אחרת, אולם זה יגיע כל־כך במפתיע, שאפילו כ־עת אינכם מסוגלים להאמין שזה אכן יק־רה. ידידים ותיקים עלולים לאכזב אתכם – קחו זאת בקלות ונסו להדק את ה־קשרים עם אנשים שהכרתם לא מזמן. בנות מאזניים יוכלו להרשות לעצמן לקנות להן בגדים חדשים.

מאזניים

23 בספטמבר – 22 באוקטובר

* * *

אתם ממשיכים להתלבט בקשר להצעות שקבלתם במקום־העבודה. שימו לב שלא לקחת על עצמכם יותר מדי – יתכן שמציעים לכם הצעה שנראית מפתה. אולם ההתערבות של הממו־נים עליכם עלולה לעכב אתכם ולעצור את התנופה ורעיונות חדשים שתרצו להכ־ניס. מיכתב שתקבלו מחו"ל ישמח אתכם ויתן תיקווה חדשה. יתכן שעוד השנה תמצאו את עצמכם נוסעים לחו"ל ונהנים מבילויים.

עקרב

22 באוקטובר – 22 בנובמבר

* * *

השבוע תוכלו לפעול רבות כדי לקדם את ענייניכם החומריים. תרגישו את עצמכם יותר חזקים ומוכנים להתמודד עם אתג־רים חדשים. במקום־העבודה זה הזמן להציע רעיונות ותוכ־ניות חדשות לאנשים, או אפילו לבקש הע־לאה במשכורת. חיי־החברה יהיו מאוד מהנים, צריך להשקיע פחות מאמץ, אנשים יבקשו את חברתכם וקירבתכם ויזמינו אתכם למסיבות ולבילויים משותפים.

קשת

23 בנובמבר – 20 בדצמבר

הכל מתנהל בכבדות. העניינים אינם הולכים לפי המתוכנן, בעיות שונות בתחומים שונים גורמות לכם לעייפות ולהרגשת־אכזבה. ב־שטח הכספי עליכם להיות זהירים מאוד – אל תלוו מכספכם בתקופה זו, ואל תסכ־נו את כספכם בשום צורה אחרת. בני־משפחה מבוגרים גורמים דאגה נוספת, ונדמה כאילו לעולם לא תמצאו לעצמכם מנוחה. נסיעה שתיכ־ננתם לבצע עלולה להידחות או להתבטל.

גדי

21 בדצמבר – 19 בינואר

* * *

סוף־סוף תוכלו להרשות לעצמכם לנוח ולהתרחק מכל החובות וההתחייבויות שהעסיקו אתכם ל־אחרונה. בשטח הרו־מנטי ילך לכם – בני המין השני מגלים בכם עניין ומעוניינים ליצור קשרים יותר רציניים. אולם כל קשר שיווצר בתקופה זו עתיד להתחזק מע־מד לא יותר מחודש וחצי. לכן כדאי להתייחס לכך בקלילות, ולא להבטיח דבר. בשטח הכספי מצבכם אינו יציב ביותר.

דלי

20 בינואר – 18 בפברואר

* * *

אתם רוצים לנוח. אך איננכם יכולים להרשות לעצמכם. אתם נאלצים לעבוד קשה ולקחת על עצמכם עבודות של מישהו אחר. כדי ל־הקל על המעמסה של האחרים. מבחינה בריאותית רצוי שתש־גיחו על עצמכם. אינ־כם חזקים במיוחד ונוטים לחלות במהי־רות. הבטן תהיה רגישה במיוחד. לכן רצוי להקפיד על תזי־נה נכונה השבוע, ולהימנע מאכילת אוכל כבד מדי. השטח הרומנטי עלול לאכזב.

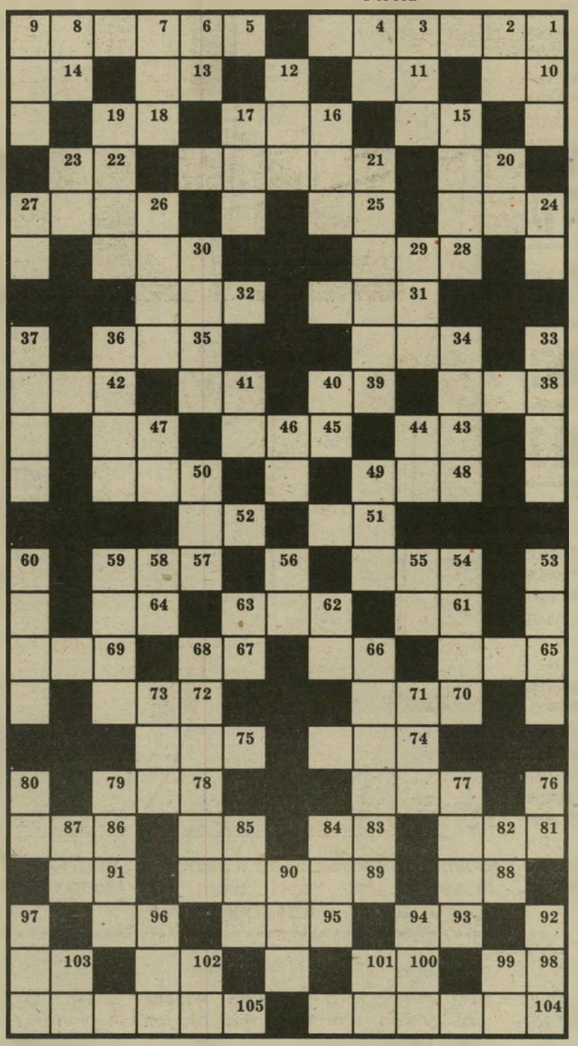
דגים

19 בפברואר – 20 במרס

תשבץ

2396

מאת אביגיל ינאי

מאוזן:

1) "יורשו" הישראלי של דמוסתנס (ש"פ, ש"מ); 5) מלכודת בדרכים; 10) צלע; 11) בעל חיים טורף; 13) נע ממקום למקום; 14) מרגיש; 15) כבש מפוטם; 16) פגם; 18) חג בעגול; 20) זועף; 21) עיר כלבנון; 22) רשע; 24) חור ומסביבו דבר מאפה; 25) צעיר; 26) נהר ש"שתי גדות לו"; 28) שאלה של זמן; 30) גדול משוררי גרמניה; 31) מצוקה; 32) תרנגול; 34) ענף רך ורטוב; 35) יאיר; 38) עיר חוף עתיקה בארץ; 39) הוגה דעות גרמני יהודי מחבר "רומי וירושלים"; 41) עטרה; 42) הגות, השתפכות הנפש; 43) אל מצרי; 45) מוסף; 47) קומפוזיטור ברוך צצאצים; 48) רעד; 50) נגמר,נשלם; 51) מים רבים; 52) מתארע; 54) מרחק יריה; 57) הפסק; 61) אות הנצחון; 62) נחל. קבל רכוש או תואר מפלוני; 64) בא בימים; 65) שנאה, ריב; 66) עצם, זיז; 67) חוזר; 69) זכות בטול החלטה; 70) אם ישמעאל; 72) שמן טוב; 74) קורה, מטה; 75) הצמח ממשל יותם; 77) עוף לילי טמא (ויקרא י"א י"ח); 78) הצינור שמאחורי קנה הגרגרת; 81) שיח או עץ בעל עלים דקים; 83) כעל חיים נושם בזימים; 85) כלי עבודה; 86) עיר עתיקה בארץ שניתנה לשלמה המלך כנרוניה ע"י בת מלך מצרים; 88) מתנפל; 89) משנה חיצונה; 91) תואר הולנדי; 93) נסתיים; 95) פיצוי על גרימת חרפה ע"פ התלמוד; 96) זז הצדה; 99) מזל; 100) מפרנס; 102) תפר; 103) שאינו תושב; 104) הקמצן של מולייר; 105) כינוי למי שמתלהב ומתרתח מכעס (4,2).

מאונך:

1) משורר זעם ישראלי (ר"ת); 2) אריג; 3) חומר כימי המשמש להרדמה; 4) צאצא; 6) בסיס; 7) מחקר שיטתי; 8) אחד השוואים; 9) טיפ; 12) צדדי, לא עיקרי; 15) ההר שעליו — יש אומרים — ניתנה התורה לישראל; 16) עומעם; 17) בהשאלה — חדגוני, משעמם; 19) מבנה גוף, תבנית; 20) צא עם רכבך לדרך; 21) חבית — מתרס — מחסום; 23) איבר הנקה; 24) מיכל; 26) שארית; 27) פלאי פלאים; 29) נרן; 30) עשיר, בעל בעמיו; 33) חברה, אהובה, וגם אשת־חזיק; 34) התעטש; 36) תא, משרד; 37) אחד מענפי הספורט; 40) עש לילה; 41) בעל גאווה; 44) כלי כתיבה; 46) אל היערות; 47) אליל כבלי; 49) שמה של תערובת טיט, מלט סיד וכד'; 50) לך ברח; 53) יצור זעיר ביותר; 54) כלי נגינה ממש' כלי הנשיפה; 55) קריאת צער; 56) אוייב; 58) שמח; 59) מה שיש ל"קוזבלן"; 60) כמות, מידה; 62) מטבע יפני; 63) אריג יקר; 66) מעשה שנעשה בכוונה טובה וגרם לרעה (2,4); 68) בבקשה (ארמית); 71) צמח הפפירוס; 73) עורף על המידה; 76) יהיר, 77) קסטה; 79) משורר הודי גדול; 80) נכרי; 82) אציל (כ"ח); 84) לבוש רגל שהיה גם לבוש ראש; 85) משרד למרחקים בסימנים מוסכמים; 87) מין; 90) עזרה בצרה, 92) סלנג; 94) טמפרמנט; 96) טיפש; 97) שמה של סופת טייפון שהתחוללה בסין; 99) אבן טובה; 101) מילת זירוז; 102) בצה"ל — תנאי שירות (ר"ת); 103) אחורי הגוף.

מכתבים

(המשך מעמוד 20)

ממוקש הטמון בבוץ הטובעני של לבנון. **שימעון רז**, רמת־גן

● ● ●

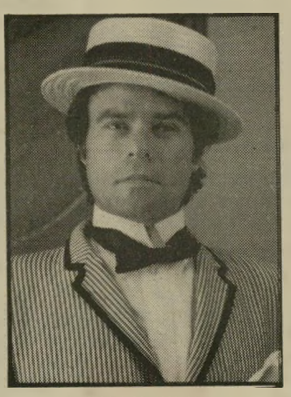
אין מה לחקור!

הקורא מגיב על מיכתבה של ציפורה קלופפר ("לחקור עכשיו!", "העולם הזה" 2389).

מדובר בסיכסוך בין שני צדדים ובפעולות של שני צדדים. העוברות המאושרות בכל המקורות הן: אחרי שהיהודים גירשו ב־1947 את האימפריאליזם האנגלי מארץ־ישראל, הם הסכימו אז להקמת מדינה פלסטינית והושיטו לערבים יד לשלום. בתגובה הם נענו בתוקפנות ערבית כוללת ומתמדת, שגרמה מאז, עד להקמת אש"ף עם האמנה שלו, לעשרות אלפי הרוגים ופצועים ולבעיית הפליטים.

אש"ף על כל פלגיו מסרב לשנות את האמנה הפלסטינית, הדוגלת בחיסולה של מדינת ישראל. כל מוסדות האו"ם וכל מדינות העולם, המכירים באש"ף כנציג היחיד של העם הפלסטיני, נותנים מראש אישור לאש"ף להגשים את אמנתו ולחסל את מדינת ישראל.

לטענה שהבעיה הפלסטינית היא לב הסיכסוך באיזורנו — ברור לחלוטין שבפסק־דינו יפסוק כל שופט־אובייקטיבי: חוסר הסכמתם של הערבים לשלום ותוקפנותם המתמדת כנגד היהודים — הם סיבה יחידה לבעיה הפלסטינית, לסיבלם של

קורא בירדמן
"שיחקתני"

הערבים והיהודים ולדמם שנשפך עד היום.

גברתי הנכבדה: אין כאן תוכנית כבקשתנו, מבחינה היסטורית הערבים שייכים לצד התוקפן, ומי שמאשים צד אחד בלבד ("לחקור עכשיו!") — מזדהה לחלוטין עם הצד השני.

ברנרד קובנו, רמת־גן

● ● ●

מה מקור הטעות?

בכתבה על תיאטרון "תבימה" ("העולם הזה" 2394) צויין, כאילו בעונת תשוטפת לא הופיע השחקן באף הצגה אחת.

אני לא יודע היכן מקור הטעות, אם במוסר האינפורמציה או במקבלה. העובדות הן:

● בעונת 83/82 שיחקתי בהצגת האחים קרמזוב מאת דוסטויבסקי.

● לצערי הרב, לא זכתה ההצגה לתהודה ביחס ישר לאיכויותיה הספרותיות והביצועיות, וירדה מן הבימה אחרי 33 הצגות, ולא כאן המקום (אף על פי שחובה עלינו) לדון בסיבות.

ישראל בירדמן, כפר שמריהו

● ● ●

טענות שירית

אלינור לא חיברה את השיר, אלא רק העתיקה אותו במיכתב.

כרגע סיימתי לקרוא את העולם הזה (2388). אומנם השבועון הגיע לידי באיחור מה, אך איני יכולה שלא להגיב, שנאמר: "מוטב מאוחר מאשר לעולם לא."

בכתבה של אלינור מעוז ז"ל מופיע שיר, שנכתב כביכול על־ידי אלינור. הוא נמסר לפירסום על־ידי חברה, שטען כי היא חיברה אותו למענו.

כשקראתי את השיר — נדהמתי. הוא מוכר לי היטב מבחרותי. אך מכיוון שעברו שנים (רבות) מאז, איני זוכרת בוודאות על־ידי מי נכתב.

אפרת סז, קיבוץ נען

● *מחברת השיר היא המשוררת אריאנה הרן, שאף העירה על הטעות במיכתב למערכת ("העולם הזה" 2391). אלינור מעוז בוודאי לא התכוונה להפקיע את השיר לעצמה. הטעות היא של שלום פנסטר, שסבר כי אלינור, שהעתיקה למענו את השיר בכתב ידה – היא גם זו שחיברה אותו.*

● ● ●

הגדי מזנב במתקוטטים

להלן הורסקופ של ראשי תנועת העבודה – פרס (מזל אריה), רבין (מזל דגים) ונבון (מזל גדי):

השבוע שבין ה־1 וה־8 ביולי:

מזל אריה — תקופה לא טובה לפירסום מאמרים בעיתונות, להבעת דיעה בנושאים מדיניים. שמי־הרגש זכים כרקיע.

מזל דגים — מערך הכוכבים טוב לריסון ולהימנעות מתגובה. ערנה ונועם בחוג המישפחה.

השבוע שבין ה־9 וה־15 ביולי:

מזל אריה — ככל שתריב עם בן מזל דגים, כן יגבר הספק היחס לשניכם. אל תגיב למעשיו ולהערותיו.

מזל דגים — חשבת שהנחת

קורבן תאונה מעוז
שיר

מוקש לבן מזל אריה, אך למעשה אתה כורת את הענף שעליו אתה עצמך יושב.

השבוע שבין ה־16 וה־22 ביולי:

לבן מזל אריה — השבוע נוח לעריכת סולחה עם בן מזל דגים, בפעם המי יודע כמה. הבעיה היא שאיש כבר לא לוקח זאת ברצינות.

לבן מזל דגים — הקפד על קורקטיות עם בן מזל אריה. הימנע מהצגת "התפייסות" שאיש לא יקבל עוד ברצינות.

לבן מזל גדי — מערך הכוכבים נוח למילוי שאיפותיך. הבעייה שאתה מצוי בעידן צינון, ואינך יכול לקצור את הפירות.

השבוע שבין 23 ל־29 ביולי:

לבני מזל דגים ואריה — מערך הכוכבים נוח למתינות, הימנעות מתגובה וממחלוקת, אך ספק אם תוכלו לעמוד בכך. נדרש מאמץ עילאי. הזמן פועל לטובת בן מזל גדי.

ענת גרינשטיין, פתח־תיקווה

● ● ●

דיפלומטים במרתף

על שתי מסיבות שהתקיימו ב־בית ליסין".

(המשך בעמוד 24)

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ קורסים
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ הכנת כלות
• מחירים עממיים • שרות מעולה

דיאנה

1983

ת"א, דיזנגוף 190 (יחפת 4) 226066, 229388

תן טרמפ לחייל

פתוח במוצ"ש

לרגל המבצע יהיו משרדינו ב-ת"א, ראשל"צ ופתח-תקוה פתוחים במוצ"ש החל מצאת השבת.

מלחמה באינפלציה: רק 100,000 ש' והדירה שלך

אברהם גינדי נרתם למלחמה באינפלציה ומוריד מחירים ל-13 דירות רק 100,000 שקל. היתרה והדירה שלך. במשכנתא והלוואות מכספי חברת אברהם גינדי בע"מ.

נתניה

גני ניצה הפרויקט היוקרתי ביותר הנבנה היום בנתניה 2 חדרים

מחיר מבצע **$54,000** ~~$63,000~~

3 חדרים

מחיר מבצע **$74,000** ~~$85,000~~

4 חדרים

מחיר מבצע **$99,000** ~~$115,000~~

פתח-תקוה

בכפר גנים ברח' בן-צבי 4 חדרים

מחיר מבצע **$64,000** ~~$75,000~~

4 חדרים + גג

מחיר מבצע **$78,000** ~~$95,000~~

רח' עין גנים — כרמלי 4½ חדרים

מחיר מבצע **$81,000** ~~$91,000~~

ברח' כץ בנין מפואר בן 9 דירות בלבד 3-קומות עם מעלית

4 חדרים

מחיר מבצע **$66,000** ~~$76,000~~

רמת-השרון

3 חדרים + גג + חדר

מחיר מבצע **$79,000** ~~$95,000~~

תל-אביב

ברח' אבלזורוב 166 בבנין מפואר בן 10 דירות בלבד דירת 4 חדרים וכן דירה + גג + חדר.

מחיר מבצע **$125,000** מ- ~~$140,000~~

ראשון-לציון

במרכז העיר 3 חדרים כולל מע"מ ופיתוח

מחיר מבצע **$44,000** ~~$50,000~~

ברח' הירשפלד 1+3 חדרים כולל מע"מ ופיתוח

מחיר מבצע **$55,000** ~~$70,000~~

בגן הברושים 5 חדרים 2 מפלסים צמודים ל-7 דונמים גן ציבורי

מחיר מבצע **$79,000** ~~$85,500~~

קוטג'ים בגני איתי, 5 חדרים 3 חצאי מפלסים

מחיר מבצע **$106,000** ~~$125,000~~

המחירים אינם כוללים מע"מ

משרדנו בלונדון
Morley house 320 Regent st.
London W1R-5AB Tel.6361748

אברהם גינדי

תל-אביב	פתח-תקוה	רמת-השרון	ראשון-לציון	נתניה
בכר המדינה ה' באייר 10	תיים עוזר 28	סוקולוב 84	הרצל 62 צמוד לתחנת הדלק סונול	הרצל 18

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

מכתבים

(המשך מעמוד 22)

הופתעתי לראות כי בגליון העולם הזה (2392) מצאתם לנכון להקדיש שני עמודים, מלווים בתמונות, לשתי מסיבות שהתקיימו במרתף העליון בבית ליסין, מבלי לציין היכן התקיימו ומי יזם אותן.

ברצוני לציין, כי את המסיבה לרחל מרכוס יזמו, ערכו והפיקו במשותף אנשי אמנות לעם, תיאטרון בית ליסין וגלי צה"ל, כמו כן, את הדיפלומטים המסייעים לנו בקישרי־תרבות הזמנו למרתף העליון כדי שיכירו את המקום ואת הפעילות האמנותית בו, מתוך כוונה לשתף פעולה בדרכים נוספות.

נעמי נבון, תל־אביב

● *הקוראה היא מנהלת יחסי הציבור של בית ליסין.*

● ● ●

תסביך אדיפוס

הפגנות החרדים – פרנסתם.

בהתקרב אלול מגיחה הסירנה השחורה ממאה שערחם לפרוע פרעות בישראל, השנה — בסיוע חנ"ח (חיל נשים חסודות).

לא הסיבה חשובה, אלא המטרה. לקראת החגים יש לפתוח את היד הנדיבה של שונאי־ציון, באשר הם שם. על תרומות אלה מתפרנסים גייסות השם כל השנה.

אילו היו מענישים אותם על כך כהוגן, היו אולי מחפשים פרנסה פחות מסוכנת, אבל זה לא יהיה.

המפד"ליים סבורים, תחת כיפתם הסרוגה, שנטורי־קרתא יהודים טובים מהם, ולא יתגברו על רגש־נחיתות זה. גם החילוניים זוכרים כל אחד סבא או אבא בזקן ופיאות, אשר אשד־דת בערה בו, ואילו היה מרביצים על אמת — היו דומים לאדיפוס־המלך.

נשאר רק דבר אחד: לא לפרסם את הדבר בראש חוצות. המפגינים יפגינו, ואמצעי־התיקשרת ישתיקו את המהומות, כדי שהחרדים יבקשו את נדבותיהם מבלי שנעשה עבורם תעמולה!

שלום ויינשטיין, הרצליה

● ● ●

על הצחוק ועל הבכי

בגין וטוב לו, בגין ורע לו.

כולם רשים במצב־רוחו, בפניו הנפולים. בריפרסיות שלו. מדוע לא מודדים גם את מצב־רוחה של האומה? אומנם, הרגשתם של עמך — גם אם הם מונים ארבעה מיליון — היא הרבה פחות חשובה מהרגשתו של פוליטיקאי בכיר, אבל גם זה נושא הראוי לאיזכור, ולוא בשולי החדשות.

בעניין זה הבחנתי בתופעה עגומה: לפני שנה, כאשר מנחם בגין עלו ושמח, נשכנו כולנו את לשוננו בכאב על המילחמה והשכול. היה נראה כי קיים יחס הפוך בין רינשותיהם של ראש־הממשלה ושל עמו. אך מסתבר שלא. כעת, כאשר את מקום האופוריה של בגין תפס הדיכאון הקשה, מצב־רוחנו לא השתפר, אלא הידרדר עוד יותר.

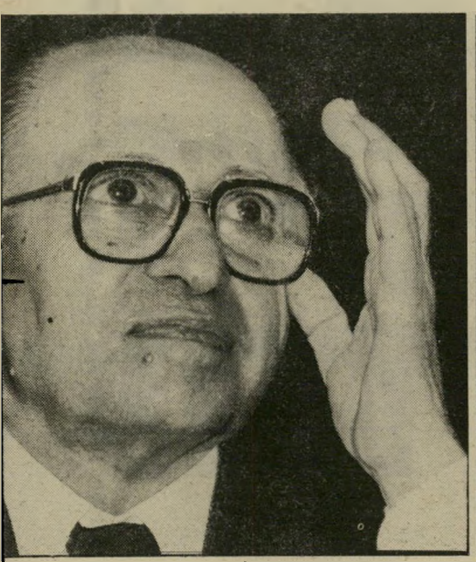
כנראה שמצב־הרוח הלאומי נמצא תמיד בכמה דרגות נמוך יותר מזה של המנהיג.

יוסי וידר, חיפה

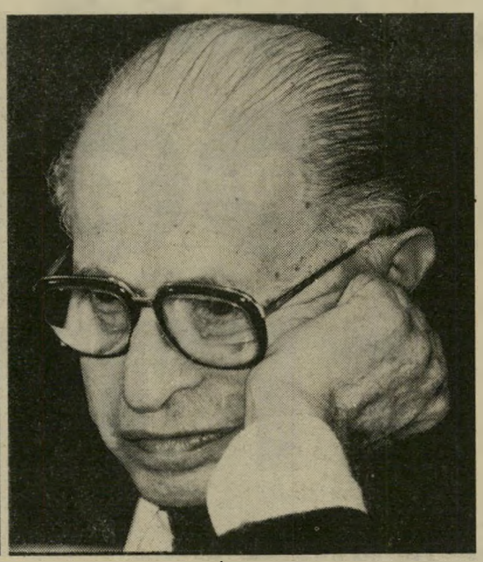
● ● ●

קרן לשיקום הפליטים

התנחלויות קונסטרוקטיביות.

בגין וטוב לו

בגין ורע לו

לא יחס הפוך

כריתת איברים פרימיטיווית

כשהאזנתי ברדיו למערכון על ברית־מילה מאוחרת לגדי יגיל, חשבתי, שזהו בעצם המחסום השורשי להפרדת הדת מהמדינה. כריתת העורלות היא מינהג פרימיטיווי ואכזרי של עובדי־אלילים, שלמרבה הפלא החזיק מעמד עד ימינו בגלל הפחד של האדם המודרני לקום ולצעוק לפקידי־הדת: די!

המינהג האידיוטי הזה הפך למסורת מאובנת. אבל גם מסורת זקוקה לשיפוץ, כאשר היא בלתי־מוסרית. רופאים קבעו בפירוש, שמבחינה בריאותית אין צורך לחתוך את העורלה, כשם שאין צורך לחתוך את האוזניים או לכרות את האף. לצורכי הנקיון, די אם רוחצים במים ובסבון.

את טקס הברית ניתן לבצע באופן סימלי בלבד. בורא העולם לא התכוון שנחתוך ממש את איברי גופנו, כשם שלא התכוון שנקריב לו את בכורינו, או שנעקור עין תחת עין – למרות שכך כתוב בתורה.

אני מקווה שהמיפלגות, אשר שואפות באמת לשיחרור מהכפיה הדתית, יהיו אמיצות דיין להזכיר עניין זה באופן גלוי במצע הבחירות שלהן.

שירית בקטי, יפו העתיקה

בעיית הפליטים הערביים הפכה לבעית מזג־האוויר, לפי ניסוחו של מרק טוויין: הכל מדברים עליה ואיש אינו עושה דבר לפיתרונה.

גזל של גוי נחשב על־ידי רבי מאיר לעבירה חמורה של ייהרג ואל יעבור. ואם כי עיקר נטל־האשמה במצב הפליטים מוטל על מדינות־ערב, אין אנו יכולים לפתור את עצמנו — ולוא מאחריות חלקית.

אני מציע להקים קרן יהודית־ערבית, שתאסוף כספים בכל העולם, ובעיקר במדינות־הנפט העשירות. הכספים ישמשו לייישוב מחדש של פליטים בהתנחלויות מיוחדות — כמובן, הכל על־פי חוק ותוך קבלת האישורים הדרושים מהשילטונות השונים.

ברור שניתן להגיע רק להישגים צנועים, נוכח מימדי־הענק של הבעייה, אך נראה שבמקום שהממשלה אינה יכולה לפעול מטעמים שונים, חובה על האזרחים לנסות לעשות את שלהם.

כל מי שמוכן להשתתף בעצה, בהצעה, בתרומה או להיות פעיל בעניין, מוזמן לכתוב לת"ד 6930, ירושלים.

ד"ר ראובן סלג, ירושלים

לידיעת הקוראים

קוראים השולחים מיכתביהם מתבקשים לנסח אותם בקצרה, לכתוב אותם במכונת־כתיבה ברווח כפול ועל צידו האחד בלבד של הנייר. עדיפות תינתן למצרפים תמונות למיכתביהם.

הופיע
במהדורת סטימצקי
לוח תשמ"ד
CALENDAR 1984
(ספטמבר 83 עד דצמבר 84)

עם 6 תמונות צבע מרהיבות
(44x57 ס"מ) של הצייר –
יוסל ברגנר
YOSL BERGNER
ספרים זה סטימצקי

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת
DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD
ויזה
ישראכרט
שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום
פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף
03-227117/8

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים
(ג'וקים), תולעי עץ, חרקי
ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
שמירת על בריאותך ורכושך
איתן עמיחי הדברת מזיקים

תן טרמפ לחייל

הנדי-7 HANDY PHONE

מי שקנה אותו בניו־יורק פשוט לא ידע שהטלפון המבוקש הזה מיוצר בישראל...

היצוא הוא דבר טוב, במיוחד כאשר ה־HANDY 7 מתוצרתנו נחשב לאחד ממכשירי הטלפון המבוקשים באנגליה, גרמניה, שוויץ וארה"ב. אך כישראלי/ת באפשרותך לקנות "כחול לבן" ולהנות מיתרונותיו הבלעדיים של ה־HANDY 7.

- קטן וקל משקל מטלפון אחר.
- מערכת לחיצים אמינה ונוחה.
- מיוצר מרכיבים מהטובים בעולם.
- גוף A.B.S. בלתי שביר — במבחר צבעים.
- שני דגמים: עם זכרון אחד או 11 זכרונות.
- נמוך במחירו מטלפון עם חוגה.
- משווק באישור משרד התקשורת (אישורים 288, 228).
- אחריות מלאה לשנה והתחייבות לשרות משך 7 שנים לפחות.

הנדי-7 HANDY PHONE בחנויות המובחרות בארץ ובעולם!

בחנויות רשת השקם: תל־אביב, ירושלים, חיפה, גבעתיים, ק. מוצקין, עפולה, ראשון־לציון, באר־שבע, רחובות, פתח־תקוה ונתניה. **מ.ת.מ. אולמי תצוגה:** תל־אביב, חיפה, באר־שבע, קרית־גת **חנויות: חיפה** — אביזרי ישראל, רח' ת"א 3, **נתניה** — עט וספר, דיזנגוף 27, סוכנות זוהר, החלוצים 2, ברק, הנציב 9. **נצרת** — רדיו חדאד, רח' פאולוס השישי 83, 065-74006. **קרית־גת** קרביץ, מרכז מסחרי. **מפיצים אזוריים: תל־אביב,** פונוטרוניקס, בן־יהודה 27, טל. 03-658748. **נוש דן,** הרשקוביץ. הרצליה, 052-84360 **אזור הדרום,** קונדור — באר־שבע, 057-73120. **אזור הצפון,** אשוול — יוקנעם, 04-9913333.

פיתוח וייצור: אלקטל הנדסה בע"מ, 03-656586 ET

מקבוצת מאגרי טכנולוגיה בע"מ

כל מילה נוספת מיותרת

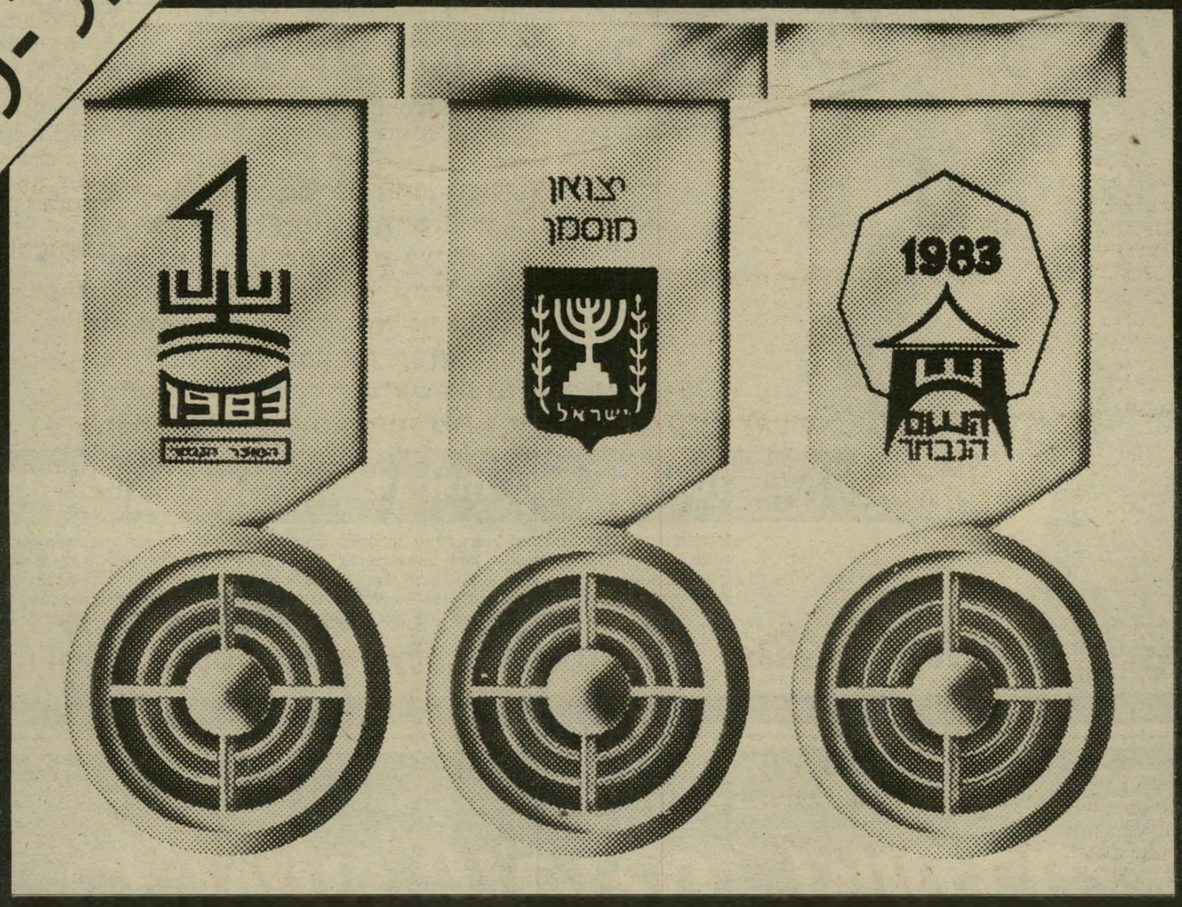
אפרופו

שירים אחד

פתוח מ־9 בבוקר עד אחרי חצות

Venta

האנחנו בנחול-נט

הציבור בישראל בחר Venta!
המאוורר הנמכר בכל רחבי העולם.

שרון תעשיות מיזוג אויר בע"מ רמת-גן, רח' גלעד 2 (פינת אבא הלל 12) טל. 737626, 733251.

תן טרמפ לחייל

אכלתי אותה ונהנתי

ארוחת בקר של עשירים בדיונות ה 110

הפרשן הצבאי של „העולם הזה" קובע: „ההיערכות החדשה" מבוססת על כרעי התרנגולת

הנסיגה החלקית:

אשליה!

אחרי **חודשים** של תהיות והתלבטויות, החליטה סוף־סוף ממשלת־ישראל, על־פי המלצת צה"ל, לסגת לקו האוואלי. החלטה זו נובעת מתיקוותיהם ומציפיותיהם של מקבליה להשיג כמה יעדים צבאיים ומדיניים מצד אחד, מבלי לשלם מחיר רב מדי מצד שני.

היעדים הצבאיים, העומדים מאחורי קבלת החלטה זו, הם:

- צימצום האבידות של צה"ל.
- ייעול הלחימה במערכת־הגרילה, המתנהלת נגד צה"ל בלבנון.
- יציאה ממוקד העימות הדרוזי־נוצרי.
- חיסכון בכוחות ובאמצעים, והקלת נטל־המילואים.

מורכבת ממוסלמים־שיעים, המהווים את העדה המפגרת והנחשלת ביותר בלבנון. כמו העדות האחרות, מפוצלת גם זו בין פלגים יריבים שונים, ובהם יסודות חומייניסטיים ופרו־סוריים מובהקים. המיליציה המוויינת השיעית — אירגון „אל־אמל" — אף כי לחמה לעיתים באירגונים פלסטיניים לפני הפלישה הישראלית, ולא נטלה חלק בהתנגדות לה, שיתפה פעולה עם סוריה ואש"ף, ויש להניח שחבריה נטלו חלק בפיגועים נגד צה"ל.

ספק רב אם אכן תשיג הנסיגה את היעדים הללו, ולוא גם חלקית.

● הגרילה תימשך

בחינת **התקריות** שבהם הותקפו כוחות צה"ל בלבנון מעלה כי חלק ניכר מן התקריות והנפגעים היו באיזורים שיישארו בשליטת צה"ל גם לאחר הנסיגה. רוב ההרוגים שהיו לצה"ל בחודשים האחרונים בלבנון היו בשטחים אלה.

הנסיגה לא תביא בהכרח לצימצום התקריות והנפגעים, שכן יש להניח כי האירגונים הפלסטיניים והגורמים המקומיים הפועלים נגד צה"ל ירכזו את מאמציהם באיזורים שבהם יהיה זה פרוס.

מידת ההצלחה של מילחמת־הגרילה תלויה במידת התמיכה של האוכלוסיה האזרחית בלוחמי־הגרילה. כדיברי מאו צה־טונג, על אויש־הגרילה לנוע בקרב האוכלוסיה כדג במים.

אין זה סוד כי האוכלוסיה בדרום־לבנון, ברובה, אינה אוהדת את צה"ל. בחינת הרכב האוכלוסיה בדרום מעלה כי רבים הגורמים העויינים את ישראל, לא רק על רקע הכיבוש אלא גם מסיבות פוליטיות ואידאולוגיות רחבות יותר.

רוב האוכלוסיה בדרום־לבנון מהווה לכאורה קרקע פורייה לפעולות־גרילה. אך בפועל, מתנגדת רוב האוכלוסיה לפעולות־גרילה נגד צה"ל, מחשש שהן יביאו לתגובה ישראלית, תמשיך להיות, ללא ספק, מוקד לפיגועים בצה"ל. מחצית אוכלוסיית העיר היא מוסלמית־סונית, ויש בה מיעוט שיעי גדול לצד נוצרים ודרוזים מעטים. בזמן מילחמת־האזרחים פעלה בצידון מיליציה נאצרית בשם „האירגון העממי הנאצרי", בפיקודו של מוצטפא סעד, בנו של ציר־הפרלמנט מערוף סעד, שנהרג בתקריות שהיו בצידון ערב מילחמת־האזרחים.

אין ספק שריכוז כה גדול של אוכלוסיה סונית, מיליטנטית בחלקה, ימשיך להוות בסיס ללוחמת־גרילה עירונית, כפי שהיה עד כה.

לאלה יש להוסיף, כמובן, גם את האוכלוסיה הפלסטינית בדרום־לבנון. רובה של אוכלוסיה זו מרוכז במחנות־הפליטים, וחלק מן הפלס־טינים בדרום חי בערים מחוץ למחנות. אין ספק כי פעילות־הגרילה נגד צה"ל זוכה ותיזכה בסיוע מצידה של אוכלוסיה זו.

גורם נוסף, שיש להביאו בחשבון, הוא האוכלוסיה הדרוזית בדרום, המתרכזת בעיקר בנפות חאציבא ורשיא. אמנם, מישקלם של תומכי־ג'ונבלאט באיזורים אלה קטן, יחסית למישקלם בשוף, אולם אף הם עשויים לקחת חלק בפיגועים, וייתכן שהשתתפו בפיגועים שהיו לאחרונה בבקאע.

על כל אלה יש להוסיף את הפלאנגות, אשר מתוך שאיפתם להיות הגורם המוביל בקרב הנוצרים בלבנון ריואות בעין רעה את התחזקותו של סעד חדד, ועלולות לנסות לשבש אותה. (לאחרונה אירעו כמה תקריות בין כוחות חדד לפלאנגות.)

מן האמור לעיל עולה חזות קשה לגבי יכולתו של צה"ל להיאבק בסיגועים, שכן אין לו סיכוי לזכות בקרב על אהדתה של האוכלוסיה האזרחית.

קיומם של גורמים מקומיים המשתפים פעולה עם צה"ל, והמאורגנים במיליציות מקומיות („אנצאר") לא ישנה הרבה. עד כה היתה עיקר התועלת בקיומן במסירת מידע לגבי הנעשה בסביבותיהם (לשם כך לא צריך מיליציות — די ברשת של מודיעים), וכפי שמלמד נסיון ויאט־נאם, כושר־העמידה של גורמים מקומיים כאלה נגד הגרילה אינו רב ביותר. אותם גורמים נוטים לקחת בחשבון כי שהייתו של צה"ל בלבנון היא זמנית, וכי יש להימנע מהסתבכויות עם מי שעלול לבוא במקומו.

מאת

רוני שפיגל

● הגדר לא תעזור

אחד **האמצעים** שבהם תולים מצדדי הנסיגה החלקית את תיקוותיהם לצימצום פעילות־הגרילה בדרום הוא הקמתה של גדר־מערכת.

גדר כזו תאפשר, לדעתם, למנוע העברה של אנשים ואמצעי־לחימה לדרום.

מאחר שצה"ל לא יוכל לנתק את החלק שבשליטתו משאר חלקי לבנון, יש להניח כי זרימת האוכלוסיה מחלק אחד לחלק אחר תאפשר החדרת אנשים ואמצעי־לחימה, שכן יהיה קשה לפקח על התנועה הגדולה, כך שהדבר יקטין את יעילות הגדר.

אולם גם בלי זאת, גדר מערכת אינה פיתרון פלא. זוהי מערכת שכל תפקידה הוא להתריע על קיומה של חדירה, ומידת־יעילותה תלויה בסביבה הגיאוגרפית והאנושית שבה היא פועלת.

ככל שהשטח קשה יותר לתנועת כוחות, ובעל תכסית סבוכה יותר, וככל שהאוכ־לוסיה משני עברי הגדר אוהדת יותר את החודרים, כך קלה יותר מלאכת־החדירה.

לישראל נסיון רב ביותר בהפעלת גדר־מערכת על כל מה שמתלווה לה (מוצבים, סיורים, ציר־טישטוש, כוחות למירדפים וכו'), הן בביקעת־הירדן, הן בגבול לבנון, במידה שונה של יעילות. אולם יש לזכור את התנאים שבהם פעלו הגדרות בשתי הזירות הללו.

על פי תורת „המילחמה העממית" של מאו, ניתן לחלק את המרחב הקשור ללוחמת הגרילה לשלושה חלקים:

- **בסיס האויב** — השטח שבשליטת הכוחות הלוחמים בגרילה.
- **איזור הגרילה** — השטח שבו מתנהלת הלחימה.
- **בסיס הגרילה** — שבו נהנים אנשי־הגרילה מביטחון יחסי, ושממנו הם יוצאים לאיזור הגרילה.

בגיזרת ירדן היוותה הגדה המערבית (לפחות) את איזור הגרילה, הגדה המיזרחית את בסיס הגרילה וגדר המערכת נועדה להפריד בין שניהם. האיזור שממערב לגדר הוא מישורי ורחב למדי, וההרים הגובלים בו חשופים מצמחיה. האוכלוסיה, לעומת זאת, סייעה לגרילה, אולם המרחק שהיה על מי שפרץ את הגדר לעבור, כדי להגיע לאוכלוסיה ולהיטמע בה, היה רב למדי. מן הצד הירדני של הגבול נהנה אש"ף מסיועו של הצבא הירדני עד ספטמבר 1970, ומאז פועל הצבא הירדני למניעת חדירות משיטחו.

בגבול הצפון היקשו התנאים הטופוגרפיים — שטח הררי קשה והתכסית של צמחיה — על מניעת חדירות. אולם, לעומת זאת, האוכלוסיה שמעברו הישראלי של הגבול היתה חמושה ומאורגנת במיסגרת ההגנה המרחבית לסיכול חדירות. מן הצד הלבנוני של הגבול שלט אש"ף בשטח עד מיבצע ליטאני, שהפך את החדירה למשימה קשה ביותר.

פליטים פלסטינים ליד ראשידיה מסתכלים בטנק של צה"ל
כמו דגים במים

המשך מעמוד 27)

בקן האוואלי יהנו המנסים לחדור משני יתרונות. השטח הוא הרי בעל תכסית של במחיה עבותה, והאוכלוסיה שמדרום וממזרח לאוואלי מוהדת ברובה את הגרילה.

אמנם מצויים מדרום לאוואלי כמה פרים נוצריים, אולם רוב האוכלוסיה מדרום לו היא שיעית, ומצויים בה רמים אנטי־ישראליים. ממיזרח לאוואלי, באיזור השוף, יש אוכלוסיה דרוזית, התומכת ברובה בג'ונבלאט, סכרת לאחרונה ברית עם הסורים.

אשר למה שיקרה מצפון

במילחמת האזרחים, בעת הקרבות עם הסורים, לחמו באיזור השוף כוחות של אש"ף לצד המיליציה של ג'ונבלאט וגורמים לבנוניים אחרים. במיסגרת „הכוחות המשותפים". גם אם יתפרסו שם כוחות אחרים, כמו צבא לבנון (מה שמוטל בספק) או הכוח הרב־לאומי, ספק אם יהיו די יעילים למניעת פיגועים וחדירות.

דבר זה מעלה נקודה נוספת: שינוי באופיו של הקו הקידמי שלאורכו יהיה צה"ל פרוס.

כעת מצוי לאורך רובו המכריע של הקו הקידמי בלבנון הצבא הסורי, אשר מנע מאש"ף וגורמים אחרים לפעול באינטנסיביות נגד צה"ל.

בקן החדש (אם לא יתפסו הסורים את השטח שיפרנה) יוכלו כוחות פלסטיניים או גורמים אחרים לבצע פעולות לאורכו ביתר חופשיות, משום שכאן לא תכבד עליהם יד של הסורים, החוששים מהסתבכות.

פעולות אפשריות: ירי קטיושות ומרגמות על בסיסים ומוצבים של צה"ל מדרום לאוואלי, והנחת מארבים לסיורים, שינועו לאורך הכו.

נמצא אם כן, שהנסיגה החלקית עלולה לפתוח לגרילה פתח לפעולה נוספת נגד צה"ל, פעולה אשר נמנעה ממנה עד כה.

● לא יהיה ניחוק!

אחת האשליות שטופחו על־ידי מצדדי הנסיגה החלקית היא כי בכך יתנתק צה"ל מן העימות הדרוזי־נוצרי. אולם יש להניח כי גם אשליה זו תתנפץ.

בעבר כבר היו כמה תקריות בין דרוזים לנוצרים בגיזרה שבה יישאר לפני שבועות אחדים שידרה הטלוויזיה הישראלית כתבה על קו־האוואלי, ובה סופר כי איזור ג'זין היה שקט מאז המילחמה. וכי לא בוצעו שם פעולות נגד צה"ל. סמוך לזמן שידור הכתבה עלה ג'יפ של מג"ב על מארב באיזור ערב־סלים, בציר המוליך לג'זין. שוטר אחד נהרג ושלושה נפצעו. למחרת הונח באיזור מארב נוסף, שלא גרם לנפגעים.

אחת הבעיות שהתעוררו בהקשר לנסיגה החלקית קשורה לג'בל־ברוק. **התוכנית לביצוע נסיגה חלקית העמידה את צה"ל על שתי קצוות קרני הדילמה: האם לרדת מן הג'בל או לא?**

ירידה מן ההר, כאשר צה"ל נמצא בלבנון צמוד לסורים היתה שוללת ממנו את בסיס־המודיעין הנמצא עליו, על כל היתרונות הגלומים בו עבור צה"ל. אם היה ההר נתפס על־ידי הסורים, הם היו זוכים ביתרונות הללו, ומעמידים את צה"ל במצב של נחיתות.

ההחלטה להישאר על ההר יוצרת בליטה בקו, כך שקו־חזית יהיה בסופו של דבר, ארוך יותר מכפי שהוא ביום. קיומה של „מובלעת ברוק", עם הבסיסים הדבר כוחות נוספים, כך שהצימצום בכוחות יהיה קטן מן החזוי.

● לצאת! לצאת!

סיכום הדברים מעלה כי ספק רב אם תשיג הנסיגה החלקית את יעדיה.

לנסיגה זו קיימות שתי אלטרנטיבות נוספות: האחת: הישארות בלבנון בקווים הקיימים, והישנה — הסתלקות מכל לבנון.

ב־1966 סייר משה דיין בוויאט־נאם. הוא ביקר בחזיתות הלחימה השונות ובבסיסי צבא ארצות־הברית וממשלת דרום ויאט־נאם ונפגש עם הקצונה שניהלה את המילחמה. עם תום הסיור נשאל הגנרל הישראלי לדעתו ולעצותיו לניהול המילחמה בוויאט־נאם.

תשובתו של דיין היתה „רבותי, הכריזו שניצחתם וצאו מכאן!"

האמריקאים לא שעו לעצה זו. אילו יצאו מוויאט־נאם אז, היו עושים זאת, ללא ספק, כשזנבם בין רגליהם, אך בגו זקוף. כאשר יצאו משם, שבע שנים מאוחר יותר, עשו זאת על ארבע.

כדאי מאד ללמוד את הלקח הזה.

אימרה ידועה אומרת כי חכמים אינם נכנסים למצבים שפיקחים יודעים כיצד להיחלץ מהם. החוכמה היתה רחוקה מאוד ממי שהכניסו את ישראל לבוץ בלבנון. מה שדרוש לה עתה היא הפיקחות שתוציא אותנו משם.

הפריסה החדשה לא תחסוך בקורבנות, לא תקצר את תקופת־המילואים ולא תחסל את הגרילה

משה דיין בוויאט־נאם
„הכריזו שניצחתם. וצאו"

תמונה של ג'ונבלאט (האב) בחאצביה
אוכלוסיה אוהדת

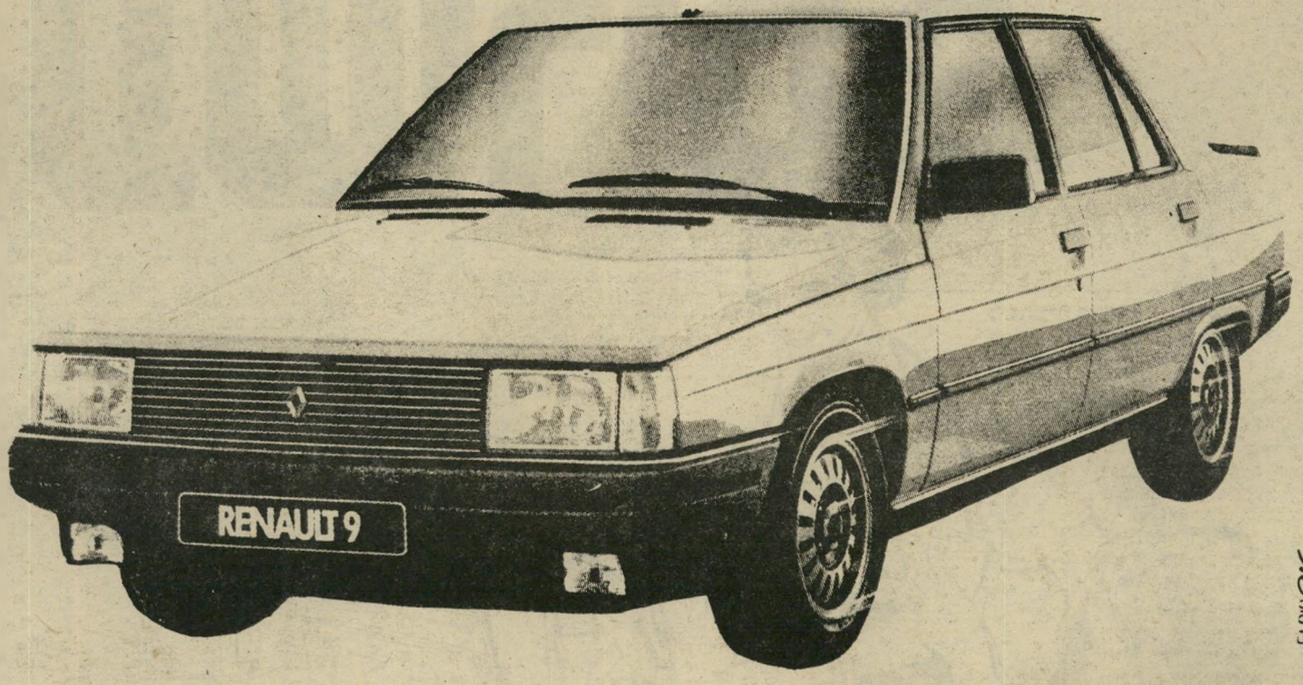
צה"ל אחרי הנסיגה (ביום שישי, ה־22 ביולי, הפגיזו הפלאנגות את הכפר מוח'תרה, כפרו של ג'ונבלאט, המצוי המצויים בה. תהווה הזמנה לכוחות־הגרילה לנסות ולהתנכל לצירים אל המוצב שבפיסגה אשר יהיו עתה פגיעים יותר.

במיקרה של מילחמה כוללת עם הסורים פותחת המובלעת אפשרויות חדשות לסורים, ועל כל פנים בפריסה כזאת יהיה להם קל יותר לבצע מחטף לתפיסת ההר, אם יחפצו בכך.

הנסיגה החלקית נצבעה, בין השאר, מן הרצון לצמצם את כמות הכוחות המוקצים ללבנון. אולם הארכת הקו תקזז במגמה זו, ואם יוחלט לבנות גדר־מערכת על כל הכרוך בכך, יספוג ממיזרח לאוואלי, בשטח הפריסה

הפרנק בוכה- אתה צוחק!

למה הפרנק בוכה? יש לו סיבה טובה, ערכו יורד בצורה משמעותית מדי יום ביומו.
למה אתה צוחק? יש לך סיבה טובה. ירידת ערך הפרנק נותנת לך הזדמנות לרכוש מכונית מעולה, חסכונית ויפה להפליא, מיצרן המכוניות מס' 1 באירופה, "רנו", במחירים מפתיעים במיוחד.

רנו 5 — מנוע 1108 סמ"ק או 1397 סמ"ק, תיבת הילוכים בעלת 5,4 הילוכים או אוטומט.
רנו 9 — מנוע 1108 סמ"ק או 1397 סמ"ק, תיבת הילוכים בעלת 5,4 הילוכים או אוטומט.
מכונית השנה 1982 באירופה, 1983 בארה"ב.
רנו 11 — החדשה של רנו. מנוע 1108 סמ"ק או 1397 סמ"ק, 5,4 הילוכים או אוטומט.
רנו 18 — היוקרתית והמהודרת. מנוע 1397 סמ"ק או 1647 סמ"ק, 5,4 הילוכים או אוטומט, מזגן מקורי מורכב בביח"ר במחיר מיוחד.

רנו עכשיו במחירים מפתיעים!

בני משה קרסו ת"א טל. 627151 ■ חיפה טל. 721751 ■
ירושלים טל. 226491 ■ באר-שבע טל. 36777 ■ חיפה טל. 510296 ■ נתניה טל. 23037

העולם אוהב RENAULT

ארוחת בוקר של עשירים?

רק באגדות ובדיזנגוף סוו

הארוחה כוללת שלוש ביצים בתוספת בצל, תפוחי־אדמה, ביקון הם, נקניקיות – הכל מטוגן בצורה החביבה עליך. סלט ירקות גדול, לחם או לחמניות או טוסט חמאה, ריבה ודבש, עוגה ועוגיות, מיץ אשכוליות או תפוזים וקפה או תה – חופשי חופשי

הכל במחיר המצחיק של —.145 שקל.
אז מה אתה עושה כשאתה קם בבוקר?
קפוץ לדיזנגוף 110 לארוחת בוקר של עשירים מגיע לך.
בין השעות 7:.00 ל־11:00 -
ארוחת־בקר של עשירים במחיר מגוחך
ב דיזנגוף 110.

ישראכרט אלא מה.

בריטניה: מוכרים בלבד

ממשלת בריטניה הודיעה השבוע, שהיא נחושה ברעתה לבצע את תוכניתה הכלכלית עד תום, בדיוק לפי כל פרטיו ודיקדוקיו של מצע הבחירות הימני־קיצוני ששטחה לפני האזרחים ערב הבחירות.

דה־הלאמה. הסעיף הראשון לביצוע הוא מכירה סיטונית של ניכסי המדינה לאזרחים פרטיים. הגל הראשון יכלול, כנראה, גם את מניות בריטיש פטרוליום, אחת מחברות־הנפט הגדולות בעולם. בסך הכל תמכור הממשלה ליזמים ולבעלי־נכסים רכוש בסך כולל של יותר מ־800 מיליון דולר.

העיתונות השמרנית בבריטניה, המעלה על נס את התוכנית, מדווחת שמכירת הנכסים איננה אלא שלב אחד בתהליך של

ראש־ממשלה תאצ'ר
החלום הגדול

דה־הלאמה כללית בבריטניה. גם התוכנית שהועלתה ערב־הבחירות, לפגוע בשירות הבריאות הלאומי (שהוא פרוייקט היוקרה של מיפלגת־העבודה הבריטית) תבוצע בהדרגה, למרות שמארגרט תאצ'ר הכחישה את עצם קיומה לפני הבחירות.

המכירה הכללית עלולה להגיע לסכום של כ־8 מיליארד דולר. היא נועדה לממן את הוצאות הממשלה, מבלי להטיל מיסים על בעלי היכולת. תאצ'ר מקווה להנציח בכך את המיבנה הנוכחי של הכלכלה והחברה בבריטניה. האבטלה הגדולה תבטיח, לדעתה, אינפלציה מינימאלית. מכירת־הנכסים תאפשר פיצוי למובטלים כדי קיום, ולא הרבה יותר. המרירות החברתית שנוצרת על־ידי המובטלים איננה מדאיגה את השמרנים. הם מזרימים תקציבים לחיזוק המישטרה...

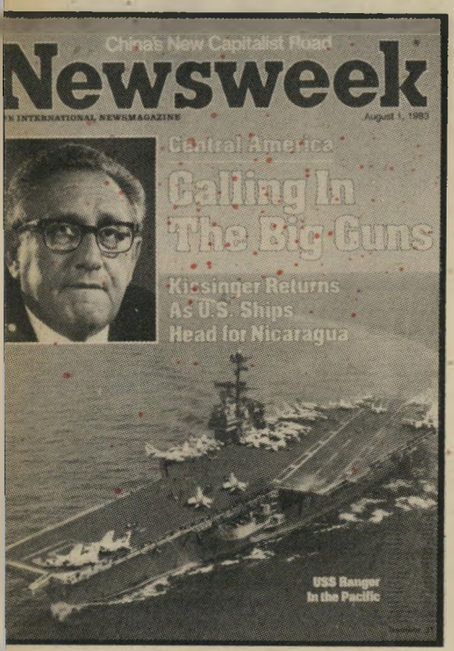
אין לתמוה שחסידי תאצ'ר ניסו להנהיג מחדש את עונש־המוות, וקשה לחזות כיום אם כישלונם עשוי לחזור על עצמו גם בנושאים אחרים, שכולם יחד מהווים את ביצוע חלומה הגדול של תאצ'ר, להחזיר את אנגליה לתקופה הוויקטוריאנית.

ארצות־הברית: מכינים את רעת־הקהל

כפי שניתן היה לצפות (העולם הזה 2394), החלו כלי־התיקשורת האמריקאיים להכין את רעת הקהל בארצות־הברית למכה צבאית קשה ומכאיבה, שתנחת בקרוב על אמריקה המרכזית.

מינויו של הנרי קיסינג'ר כיועץ בנושא הזה מנוצל להפחת אווירה של טירור נגד המורדים באל־סלבדור ובגוואטמאלה, ובעיקר נגד המישטר הסאנדיניסטי בניקראגואה. המסר הוא ברור: רונאלד רגן אינו מוכן לסבול שום תנועה פוליטית ביבשת אמריקה, שאינה משרתת באורח ישיר את האינטרס המעצמתי של ארצות־הברית. האיום הסובייטי (כמו הטירור הפלסטיני עבור ממשלת בגין) מהווה אמתלה להתערבות גסה, גם צבאית, במדינות זרות, תוך תמיכה במיעוט המדכא את הרוב.

הפצצת ריכוך. השבוע יצא השבועון ניוזוויק בכתבת

שער "ניוזוויק"
אחרי האיום – פעולה צבאית

שער, שכל תפקידה ליצור אווירת מילחמה נגד ניקראגואה. צילום השער אינו משאיר מקום לדמיון. תמונה של היועץ החדש, על רקע המשחתת האמריקאית ריינג'ר, וכותרת המבהירה היטב למי נועד הטיפול המשולב, מדיני־צבאי, שאותו רוקח הנרי קיסינג'ר. המאמר הראשי הוקצה לג'ורג' ויל, שגורש בשבוע שעבר מיומון ניו־יורקי רב תפוצה, בשל חלקו בסקנדלון דיבייטגייט, והפרת אתיקה עיתונאית. ויל לוחץ בגלוי להתערבות צבאית ישירה במרכז־אמריקה, מוקיע את היונים, משבח את קיסינג'ר, ורוחה בבוז את הטענה שיש שורשים חברתיים־כלכליים לתסיסה במרכז אמריקה. "הטיעון הזה הוא נכון, אבל אינו רלוונטי," גורס ויל. "יש לנו עניין עם מהפכנים, ורק אחרי ניצחון צבאי נוכל להתמודד עם הנושא הסוציאלי."

את הליבראלים המטיפים למעין תוכנית מארשל למרכז־אמריקה, הוא מבטל באורח רומה. "האירופים היו בנויים כדי להינות מסיוע כזה" — בכך מסתכם הטיעון הגזעני של ויל — "וגם לתוכנית מארשל קדם ניצחון צבאי (על היטלר)."

השילוב הזה של שחצנות, כוחניות וגזענות (המזכיר כל־כך את דוברי שרון לפני לבנון, מישעיהו בן־פורת ועד לאורי דן) מהווה, כמובן, הקדמה ללגיטימאציה של צעדים צבאיים, כולל הפצצות,

הרפס — המתיחה הגדולה בהיסטוריה

בחודשים האחרונים שומעים מעט מאוד על מחלת העור והמין הרפס, שביעתה את האמריקאים בשנתיים האחרונות. נראה, כאילו ירד הנושא הסופר־אופנתי הזה מעל הפרק, ופינה את מקומו לסכסוכים החדשה והטרדיה יותר, מחלת ההומו־סכסואלים הקרוייה אייד"ס (AIDS).

בשטף העליון והבהול הזה של סיקור תיקשורתי מפורט ומטיל אימה, אין איש מטריח את עצמו לתהות על חדשות האתמול, או לחקור מה קרה, בעצם, ל־20 מיליון חולי הרפס, שקורותיהם, תלאותיהם, קלסתרם הקולקטיבי ותחלת חייהם עמדו במרכז העניינים, ומילאו עמודים שלמים בטיים ובניוזוויק.

גם בארץ ענקית כמו ארצות־הברית מהווים 20 מיליון בני אדם חלק ניכר מאוד מכלל האוכלוסיה, כמעט חמישית מהאזרחים מעל גיל 18. היתכן שמצוקתם, שתפסה 10 עמודים בכתבת שער בטיים לפני פחות משנה, נעלמה כלא היתה — או שמא התרגלו האמריקאים לעובדה שכמעט כל בוגר חמישי לוקה במחלה נוראה, חשוכת־מרפא ובעיקר מדבקת? היכן כל הרופאים, המדענים, הסוציולוגים והעתידנים למיניהם, שניתחו בהרחבה את השינויים הצפויים באורח־החיים בארצות־הברית, ודיברו בוודאות שאין עליה עוררין על סוף עידן־המתירנות?

"לובי נגד זיונים." מסתבר שהם חיים וקיימים, ואין ספק שהם ישולחו שוב בקהל הצמא למרע בדיוני, בהזדמנות הקרובה ביותר. אלא שקשה לקיים בעיקביות עשן כלי אש. מומחים רציניים הגיעו למסקנה, שאין כלל בנמצא 20 מיליון חולי הרפס בארצות־הברית. אולי בקושי 200 אלף, ושכל הנושא נופח במכוון על־ידי השדולה הפוריטנית־דתית־שמרנית וסוכניה באמצעי־התיקשורת.

חברים ראדיקאליים מווישינגטון דיווחו לעולם קטן שבהלת ההרפס נוצרה על־ידי מה שהם מכנים THE ANTI-FUCK ESTABLISHMENT (המימסד האנטי־זיוני).

מרובר בקבוצה רצינית ודי מפתידה של אנשי־עסקים וראשי־כנסיות מהאגף הימני הקיצוני (רבים מהם תומכי בגין נלהבים), החולשים על אלפי עיתונים, כיתבי־עת, ובעיקר תחנות רדיו וטלוויזיה בכל רחבי ארצות־הברית. הם עשו כמיטב יכולתם לנפח את מימדי בהלת ההרפס, ואף הצליחו באורח ניכר בריסון המתירנות המינית, בעיקר בחוף המערבי, אבל אפילו בניו־יורק.

אין ספק שאותם אנשים עושים כמיטב יכולתם לטפל בצורה דומה בטרגדיית האיי"ד, והרעיון הפרימיטיווי שמחלה זו היא בעצם עונש מהשמיים ל"סוטים" מובע שוב ושוב בכלי־תיקשורת מרכזיים בארצות־הברית, והפך מוקד לדיון ציבורי, מיכתבים למערכת וכמובן הטפות בכנסיות.

נושא זה של הטפה בכנסיה עלול להראות שולי לקורא הישראלי, ולכן כדאי להזכיר שיותר ממחצית האמריקאים פוקדים את הכנסיות שלהם בכל יום ראשון, ושרק ששה מכלל מאות חברי הקונגרס האמריקאי הגדירו את עצמם כנטולי השתייכות דתית.

המתיחה הגדולה של ההרפס איננה קרב מאסף של שמרנים בנסיגה, אלא תגובה רבת־עוצמה של ציבור ענקי בארצות־הברית, הלוחם בהצלחה בלתי־מבוטלת לא רק על השילטון הפוליטי במדינה, ועל עיצוב מדיניות הפנים והחוץ, אלא גם על אורח־החיים האמריקאי. לא רק תיסמונת וויט־נאם, אלא גם היבטים מוכרים אחרים בארצות־הברית, שאייפיינו את שנות ה־60, עומדים לפני חיסול הדרגתי.

אנשים בעולם

ביאטריס מלכת הולנד: שוטרת ליום אחד

מישפחות המלוכה האירופיות, החפצות להראות את קירבתן לבני־העם, נוקטות לא פעם יוזמות מפתיעות ומשעשעות. כך למשל, **ביאטריס** מלכת הולנד, שלבשה ליום אחד את מדי מישטרת־התנועה של מולדתה, טיפסה לתוך מכונית פורשה לבנה, מהסוג שמשרת את המישטרה בסיוריה על כבישי הארץ, ודהרה במרץ רב, במהירות המקובלת על ניידות אלה — 200 קמ"ש — כדי לחוש את החוויה שעוברת על שומר־החוק מדי יום. אומנם, היא לא רשמה לאיש דוח־תנועה ביום־השיטור היחיד שלה, אבל יתכן שנזכרה באותה תאונה קטלנית, שבה היתה מעורבת לפני 19 שנה, והעריכה עוד יותר את תנאי העבודה של שוטריה.

בודואן ופאביולה: יובל ה־23

לפני 23 שנים התכנסו בכנסיה העתיקה סנטה גונדולה שבבריסל 60 מן הנכבדים והאצילים שבבני־מישפחות המלוכה האירופיות, כדי לחגוג את טקס־הנישואין של הזוג הצעיר **בודואן**, שהיה אז כבר מלך הבלגים ורעייתו, **פאביולה**, לבית אראגון הספרדית (בתמונה הקטנה למטה נראים השניים ביום כלולותיהם ולמעלה — כפי שצילמו לאחרונה).

כמו זוגות רבים אחרים, ידעו גם שניים אלה בשנים שחלפו מאז עליות וירידות, אידיליות וסערות. אבל נרמה כי היום הם קשורים זה לזה לא פחות מכפי שהיו קשורים אז. כך התרשמו הבלגים, אשר חזו בזוג המלכותי אשר ביקר באיזור לוכסמבורג, לפני כמה ימים, כדי לראות מה קרה בחבל ארץ זה שנפגע קשות, בשנה שעברה, בסופות טורנאדו.

רוד סטיוארט עולה באש, הנסיכה מארגרט לועסת צימחי־מרפא

וקירק דאגלאס נודד כשגריר

שעה שרוד **סטיוארט** שיגע מעריצות בישראל, עלה בלהבות בית־מלון בהוליווד, השייך לו. המלון, שערכו נאמד בכ־1.5 מיליון דולר, הושמד כליל. למרבה המזל הוא היה ריק כאשר פרצה הדליקה. הבדרן השחור **ריצ'ארד פראיור**, שהופיע בקירבת מקום, נאלץ להפסיק את הופעתו באמצע ולהימלט מהמקום יחד עם כל קהל מעריציו ●●● דליקה אחרת, שפרצה במעגרסיות במדינת מיין, השמידה שש מן היאכטות שעגנו במקום. בין הקורבנות שרכושם עלה באש גם הסופר **נורמן מיילר**, המעריך את הנזק ב־680 אלף דולר ●●● יש הסבורים שהנסיכה **מארגרט** הפכה טיבעונית, לכל הפחות במה שקשור לריפוי עצמי של המיגרנות המפורסמות שלה. היא הצטרפה למאמינים בהומיאופתיה, ונוהגת ללעוס עלי צמח מסויים, השייך למישפחת הכריזנטמות. ארמון באקינגהם אינו מגיב. סוף־סוף, יש לו כאב־ראש אחד פחות ●●● עוד מסידרת מעלליה של אמא **טרי שילדס**, האיומה והנוראה: עכשיו נודע, שלפני שנה הביעה הגברת שילדס הצעירה, כלומר **ברוק**, את רצונה ללמוד בהארווארד. כדי לשמור על התדמית, פנתה האם אל האוניברסיטה והתנתה את הצטרפות בתה לקהל הסטודנטים הלומדים שם, בקבלתה המובטחת מראש, ללא בחינות־כניסה. שילטונות הארווארד לא התרגשו מכך ולא הבטיחו דבר, וברוק לא נרשמה לבחינות־הכניסה. בינתיים היא התקבלה לאוניברסיטת פרינסטון, שם סיימה גם את בית הספר־התיכון. מיכתב אלמוני שהגיע למזכירות פרינסטון הציג את השאלה: „מעניין לדעת מי הוא אותו סטודנט מוכשר ובעל עתיד מזהיר, שאת מקומו תופסת הכוכבת באוניברסיטה. אולי הוא הצליח להתקבל בהארווארד?" אולי בשל הפרשה הזו הופיעו לאחרונה בעיתונות העולם ידיעות על כך, שלברוק יש מנת־מישכל של 155 — שהארווארד וכל השונאים האחרים יתפוצצו מקינאה ●●● מלכת הדיסקו **גריס ג'ונס** ומחזרת הצמוד ממוצא שוודי **האנס לאנדגרן** דהרו ברחובות מאנהאטן, רכובים על הצעצוע החדש שלהם — אופנוע שמחירו 6000 דולר, כאשר הבחינו בלימוזינה העוקבת אחריהם. מתוכה בקע קול מוכר: חברתה של ג'ונס — **דיאנה רוס**. באותו יום היה פקק־תנועה אדיר בפינת פארק אווניו ורחוב 42, כי השתיים עצרו את כלי־הרכב שלהן, כדי להחליף רשמים בניחותא ●●● השחקנית **קארול ברנט** כבר שמחה על שהצליחה להעניש את עיתון השערוריות האמריקאי נשיונל אנקווירר, שכתב עליה לפני שבע שנים, שהופיעה במסעדת יוקרה בוושינגטון כשהיא שתויה לחלוטין. בית־משפט שבפניו תבעה את העיתון על הוצאת דיבה, גזר על העיתון קנס של 750 אלף דולר, והעיתון כמובן הגיש עירעור. בימים אלה קבע בית־הדין לעירעורים שאומנם העיתון התנהג בצורה נלוזה, ושאין שום ספק שהידיעה פורסמה בכוונת זדון. אבל לדעת השופטים, ידיעה מסולפת על שיכרות אינה שווה יותר מ־150 אלף דולר. ואם הגברת ברנט אינה מרוצה, היא יכולה להתחיל את כל ההליכים מהתחלה. וכך, במחי יד, הפסידה הכוכבת 600 אלף דולר ●●● המכון האמריקאי לשרותי ציבור, מוסד שהוקם בין היתר על־ידי **ז'אקלין קנדי** וסנטור **רוברט טאפט ג'וניור**, כדי לעודד פעולה ציבורית של אנשי־שם מוכרים, חילק השנה פרסים מיוחדים לשניים מן השחקנים הידועים של אמריקה, **קירק דאגלס** ו**הלן היים**. דאגלס, הנושא תואר של שגריר נודד מטעם האו"ם לענייני פליטים, זכה בפרס על פעילותו בשטח זה, ואילו הלן היים, הנחשבת לגברת הראשונה של הבימה האמריקאית, עוטרה בשל פעילותה הציבורית למען קשישים.

הארי האמלין: חזרה לבני גילו

אחרי הרומן המפורסם וארוך־הנגן שלו עם **אורסלה אנדרס**, המבוגרת מנו ב־15 שנים, שילדה לו אפילו בן, החליט השחקן **הארי האמלין** שבני גילו תאימים לו יותר. „אני רוצה להיות איתו." מקוננת הכוכבת. אבל הוא זנח אחרונה את הקולנוע, מעדיף לעסוק בתיאטרון, ובעיקר מעדיף צעירות פחות תלטניות מן הגברת אנדרס, למשל את **איילין ליברמן** (בתמונה לצידו), מתלווה אליו בהצגה בכורה.

ל״ד ד׳: הבהלה לזהב

לא תמה עדיין

עוד זוג מלכותי נודד ברחבי האימפריה שלו, או ליתר דיוק, באזורי ההשפעה שהיו פעם האימפריה. הנסיך **צ׳ארלס** ורעייתו, **ליידי די**, סיירו בקנדה. במסגרת סיור זה הגיעו למדינת אלברטה ולבירתה אדמונטון, שאינה רחוקה מאיזור קלונדייק — האיזור שמשך במאה הקודמת את כל הרפתקני המערב שחיפשו שם זהב. בני העיר ערכו לכבוד בני־הזוג המלכותי נשף מיוחד במינו, שבו הכל התלבשו לפני אופנת 1900, כלומר אופנת הבהלה לזהב, כאשר הכסף התגלגל ברחובות העיר ובחבו באותה הקלות שבה הושג.

צ׳ארלס ודיאנה הצטרפו לרוח החגיגה, התלבשו לפי צורה־אופנה ראו, והשתלבו להפליא בתוך התמונה. כאילו התכוננו ככל הרצינות להופיע באחד מאותם המערבונים הקלאסיים של הוליווד, כמו צפונית לאלסקה. כל מה שהיה חסר הוא, שג׳ון ויין יופיע לפתע ויזמין את הגברת לצאת עימו במחול. ואולי, מי יודע, גם רוחו של צ׳ארלי צ׳אפלין, שהנציח את התקופה בסירטו המפורסם הבהלה לזהב הסתתרה איפשהו בתוך המסיבה, כאשר הייתפן הנצחי עורך על אחד השולחנות את מחול הלחמניות הבלתי־נשכח שלו.

כמו בכל הזדמנות חגיגית, עטו הצלמים על המעמד הפיקאנטי: הנסיכה מפשילה חצאית עליונה ומגלה חצאית תחתונה, ומתחתיה זוג מגפיים שלא היו מביישות גם את החתולות במגפיים של המערב הפרוע. מימין נראית הגברת כשהיא נעזרת בנסיך צ׳ארלס בעלותה על כירכרה, ובשני שרתים שנחלצו לעזרה כאשר ירדה ממנה.

שילה: מלכת הפופ זוכה בחופשה

בפעם הראשונה מזה שבע שנים, זכתה הזמרת הצרפתית הפופולרית **שילה** ליהנות מחופשה קצרה על שפת־הים. הזמרת, שעברה לאחרונה משבר מסויים בקריירה שלה, חזרה בכל התנופה לכותרות, לתקליטים ולתוכניות־טלוויזיה, העיתונות שוב מתמקדת בכל מילה היוצאת מפיה — במיוחד כשמדובר במילות־אהבה, המופנות לצעיר שחום וכחול־עיניים בשם **קארלוס**.

כל זה מתרחש בסן־טרופה. אין צורך לומר, שהזוג הזה אינו מתכוון להסתיר את אושרו.

הנסיכה קארולין:

סוד האושר

תלוי בוואתיקן

הזעם שבו מגיב לאחרונה הנסיך **רניה** ממונאקו לכל הידיעות על הנישואין הקרובים של בתו הבכירה, **קארולין**, ל**רוברטינו רוסליני**, בנם של **אינגריד ברגמן** ו**רוברטו רוסליני** מובן למדי. „זהו חוסר־טעם משווע לדבר היום על נישואין, כאשר המישפחה עדיין שרויה באבל ככד,״ הוא אומר. חוץ מזה, מאז מות אמה, קארולין נטלה על עצמה את כל ההתחייבויות היצוגיות הנופלות בחלקה של הגברת הראשונה במדינה, ולכן יש לה אחריות כפולה ומכופלת. ולבסוף, החלק הפחות נוח שבכל הפרשה, וזה שעליו ממעיטים משום כך לדבר, הוא האספקט הדתי. קארולין היתה נשואה נישואין קאתוליים ל**פיליפ דנו**, שממנו התגרשה אחרי זמן קצר בגירושין אזרחיים.

כל זה טוב ויפה, אלא שמונאקו היא מדינה קאתולית. בעיניה הכנסיה מוסד הגירושין אינו קיים. ועל־פי ההלכה קארולין היא עדיין רעייתו של ז׳נו. ההליכים להתרת הקשר מובילים הישר אל הוואתיקן — רק שם אפשר להוציא פסק־דין המתיר את ברית־הנישואין גם בעיני הכס הקדוש. אבל מה שקורה בהליכים אלה, לא ברור כל־כך. נודע למשל, שהתיק הגיע עתה לערכאה הגבוהה ביותר, ומזה אפשר להסיק אולי שהערכאות הנמוכות יותר דחו את בקשת הנסיכה. אבל, יש האומרים, שהאפיפיור בכבודו ובעצמו ביקש להעביר אליו את התיק, כדי לזרז את הטיפול בו.

...וגם זה...וגם זה...וגם זה...וגם זה...וגם זה...וגם זה...וגם זה...וגם זה

מרק קר כקרח

אוף, איזה חום! הראש כבד והמוח כמעט מבושל. למי יש כוח עכשיו לחשוב על אוכל ועל מתכונים? איך בכלל אפשר לאכול משהו בקיץ ההיסטרי הזה?

אבל אם נפסיק לגמרי לאכול, יגידו עלינו שאנחנו שובתים רעב ורוצים תוספות יוקר וכל מיני דברים כאלה — אז לא כדאי לרעוב ממש. הדבר היחידי שנראה לי הגיוני להכין ולהגיש ולאכול בימים האלה הם מרקים קרים. הנה העצה לשני מרקים קרים, שהם פתוח ידועים מהגספצ'ו והטארטור, אבל לא פחות טעימים ואפילו יותר קלים להכנה.

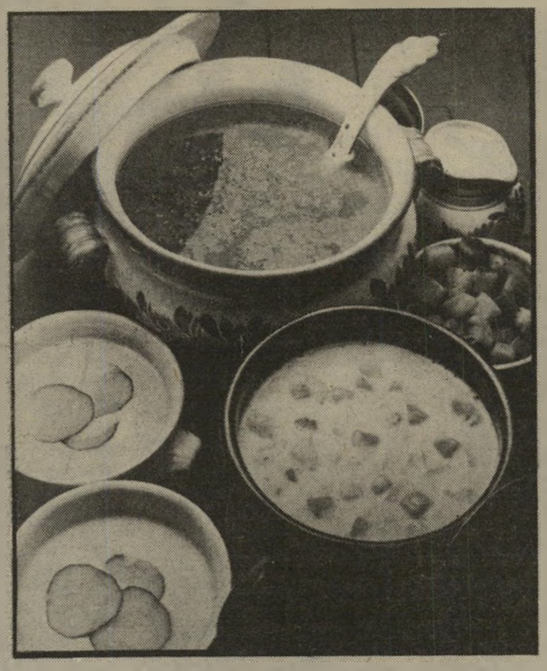
מרק תפוחי אדמה קר.

לתוך סיר עם 5־6 כוסות מים מכניסים 2 תפוחי־אדמה ותתוכים לקוביות. מביאים לרתיחה את כל העסק ומוסיפים כמה כפיות אבקת מרק־עוף. מבשלים על אש קטנה כ־10 דקות, או עד שתפוחי־האדמה רכים. מורידים מהאש, מוסיפים הרבה מאוד שמיר קצוץ ומקררים. כדאי לקרר לפחות כמה שעות במקרר. כשמוזגים לצלחות האישיות, מוסיפים לכל צלחת כפית גדושה של שמנת חמוצה ומערבבים.

מרק ביצים קר

זה מרק שעושים אותו כשממש אין שום דבר בבית. כי כשאין כלום עדיין לכל אחד יש שתי ביצים ומים מהברז.

מרתיחים 4־5 כוסות מים. כשהמים רותחים מוסיפים להם כמה כפיות של אבקת מרק־עוף. בצלוחית מערבבים 2 ביצים כמו לחביתה ומוזגים אותן לתוך המרק הרותח. לאט לאט ותך כדי בחישה. מבשלים עוד 2־3 דקות ומורידים מהאש. מוסיפים הרבה פטרוזיליה קצוצה ומקררים במקרר כמה שעות. בזמן ההגשה כל אחד סוחט לתוך הצלחת שלו מיץ מלימון טרי.

אל תתעצלו. קומו מכסא־הנוח שאתם שוכבים עליו כבר שבוע ותעשו משהו קר לארוחת־הצהריים. תאמינו לי, זה ממש טוב.

אבטיח נגד ארידור

תמיד אכלנו פירות במישפחה שלנו. תמיד איזה 2־3 קילו לשבוע. אבל מאז שהאדון ארידור יצא נגד אלברט פירות, בנימוק הגאוני שתשדיר השרות של אלברט פירות מגדיל את הצריכה של תושבי ישראל, אנחנו ממש משתוללים בעניין הפירות. קונים כל שבוע כמויות עצומות של פירות מכל הסוגים, אלה שאנחנו אוהבים ואפילו אלה שאנחנו לא כל־כך אוהבים. אנחנו אוכלים פירות. שותים פירות, מבשלים פירות, עושים ריבות — הכל! חבל שאי אפשר לעשות גם רהיטים ובגדים מפירות.

וכל זה מהכעס. הוא יגיד לי כמה פירות לקנות בכסף שאני הרווחתי? קודם הוא נכנס לי לכיס, אחר־כך הוא נכנס לי לפה, מעניין לאן עוד הוא רוצה להיכנס. איזה חוצפה!

כל היום אנחנו אוכלים פירות וממציאים איך לבזבז עוד כמה קילוגרמים כלי להתפוצץ. והנה פגשתי בעיתון צרפתי רעיון נפלא המתאים בדיוק לתוכניות שלי, ואפילו מתאים לעונה.

אם במיקרה יש לכם איזו ארוחה חגיגית בזמן הקרוב (אם אין לכם, תעשו כי זה מגביר את הצריכה) תקחו אבטיח גדול ויפה, תחצו אותו לשניים, ותתקעו בו הרבה פרחים לבנים, כמו בתמונה. אבטיח כזה במרכז השולחן הוא באמת חגיגי ומפאר את השולחן של עקרת־הבית.

ארידור חביבי, הפעם באמת הגזמת. דרך אגב, המישפחה שלי צורכת כל יום לחם קימל אחד. זה בסדר, או שכדאי להוריד כמה פרוסות?

ילדים בעולם

כל העיתונים מלאים החודש בכתבות־ענק מצולמות בשלל צבעים, אודות הבעיה החשובה של האם לקחת את הילדים לטיול לחו"ל או לא לקחת. אתם מבינים שאני לא יכולה שלא להצטרף לעמיתיי יודעי־הדבר, וגם לא ניראה לי בסדר שרווקא להעולם הזה לא תהיה דעה בעניין.

אלא שאני, כידוע, לא נותנת עצות מהפחד של לקבל את האחריות עליהן, ולכן אני רק מספרת לכם סיפורים שקרו לי או לחברותי או לאנשים שהם חברים של הבני־דודים של השכנה של אסתר.

הסיפור הפעם הוא על חברתי חווה, שלפני שנים אחדות הגיע בנה יחידה לגיל החשוב 8. חווה החליטה שילד בן 8 ממש צריך לראות את העולם. צריך לראות מוסיאונים והצגות־תיאטרון וגני־חיות תוצרת חוץ, ובכלל — ילד בגילו צריך כבר לדעת שישראל זה לא העולם, אלא רק ההבלה שלו.

קודם כל היא לקחה כמה הלוואות ושברה כמה תוכניות־חיסכון, כדי לקנות זוג כרטיסים לניו־יורק לה ולבנה יחידה. הם קנו ספרים וקראו כל מה שאפשר על העיר הגדולה, שאלו אנשים מביני־דבר מה כדאי להראות לילדים והתעניינו אצל המורה מה הילדים ילמדו בשנה הבאה, כדי שאולי הטיול יוכל לעזור לו.

ערב אחד הם הגיעו לניו־יורק והשתכנו להם במלון טוב באמצע. כי הרי עם ילד אי־אפשר לגור במקום לא הגון. לפי שיעורי־הבית שהם עשו בארץ, היתה להם תוכנית מוכנה מראש: כל יום מוסיאון אחד, לטבע או לגיאוגרפיה או לאמנות, טיול אחד בתוך העיר, כמה חנויות מעניינות (במיוחד לילדים) ובערב תיאטרון או קולנוע או מופע תרבותי מסוג אחר.

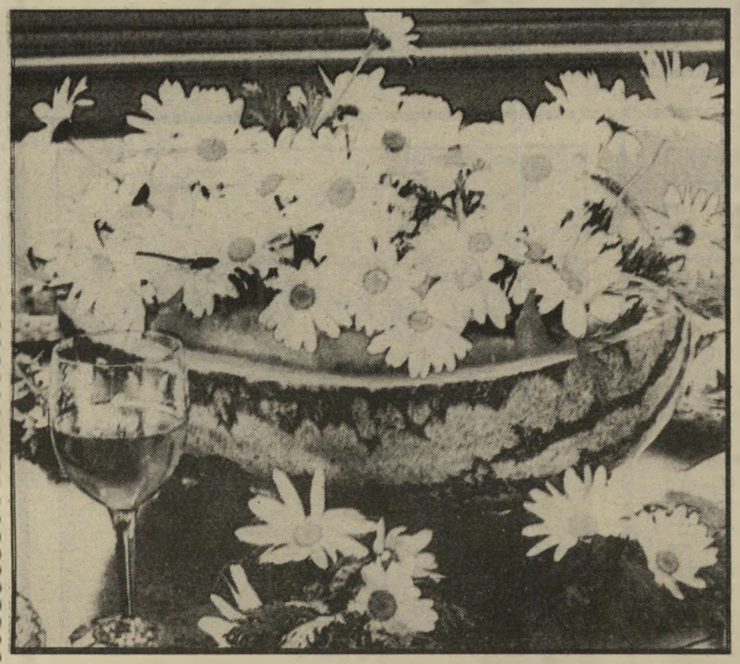
לא אלאה אתכם בפרטים על שלושת השבועות שהם בילו שם. גם לא אומר כמה זה עלה לה, סידרת־החינוך נוסח אמריקה, רק אספר שכאשר הם חזרו הביתה, עייפים אך מאושרים, שאלה הסבתא את הילד של העולם הגדול: „נו, מותק, ומה היה הכי יפה?"

„הסרטים המצויירים בטלוויזיה," ענה לה.

„לא, אני מתכוונת למשהו לא בטלוויזיה, למשהו שאתה ואמא עשיתם."

„אה..." ענה הילד, „הכי כיף היה שפעם, כשאמא ישבה בחדר של המלון, תפשתי על החלון של החדר שמונה זבובים חיים. את שומעת סבתא, שמונה זבובים!"

סוף סיפור. אם אתם רוצים לקחת את הילדים שלכם לחו"ל, תיקחו. למה לא? יש מספיק זבובים לכולם.

שיחות סלון

אני מגיחה שלכולם יש לפעמים רצון כזה חזק להיות בקראדם עשיר. יש כאלה שהרצון הזה תמידי ועקשני, ואז הם מקדישים את עצמם לעניין. עובדים קשה, מרמים קצת, קונים בזול ומוכרים ביוקר, ובדרך־כלל זה מצליח להם נהיים עשירים. אבל אצל האחרים הרצון הזה הוא חולף, והוא מופיע פתאום כששומעים שהסכום העומד להגרלה בטוטו או בלוטו או בפיס הוא משהו כמו 30 מיליון שקל, כמו שקרה בשבוע שעבר.

אז, בפעמים האלה אנחנו מתישבים (בעלי ואני) על הספה שלנו עם כוס קפה קר על קוביות קרח ועושים תוכניות של ה־30 מיליון האמורים. דרך אגב, זה בכלל לא קשור לעניין אם אנחנו ממלאים טוטו, לוטו או את אחיזו. בדרך־כלל אנחנו לא ממלאים כלום.

ככה ישבנו לנו אתמול על הספה, וכשהסכום המסויים נזרק לחלל החדר, הוחלט פה אחד, ללא שום ספקות, שאנחנו קונים אוטו יותר טוב מהעגלה שיש לנו. מה זה יותר טוב? פשוט אוטו חדש, מבית־חרושת. אנשים עם 30 מיליון יכולים להרשות לעצמם. לא? לרגע אפילו חשבנו לקנות מכונית שנייה, אבל שיכנענו האחד את השני ששתי מכוניות לאנשים הגרים במרכז תל־אביב זה טיפשי.

אחר־כך היתה הפסקה של חמש דקות בשכל אחד מאיתנו אומר לשני: נו... נו... אז מה עוד ניקנה? לי קשה לעמוד בלחצים ונשברתי. הבטחתי לו שאקנה לעצמי אולי איזה חמש שמלות והוא אמר שאני פשוט משוגעת, כי במילא הארון שלי מלא סמרטוטים. בעלי, כמובן, לא תרם שום דבר לשיחה החשובה הזאת, רק אמר איזה שלושים פעם: „מה לעשות שאני לא צריך כלום?" כדי להציל את הערב האבוד הצעתי שאולי נחליף דירה למשהו יותר גדול ומרווח מה־60 מ"ר שיש לנו. הוא הסתכל עלי בתמהון מוחלט ואמר: „אל תהיה מטומטמת. בחיים לא תשיגי דירה יותר נחמדה מזאת." אז נשארים כאן.

כשראינו שהזמן עובר ואנחנו לא מסוגלים להמציא כלום, חשבנו מה אנשים אחרים היו עושים ותיכף אמרנו בקול אחד: „אפשר להפסיק לעבוד?" אבל מייד נעשינו שנינו־עצובים ומדוכאים, כי למרות שלא נעים להודות, אנחנו דווקא אוהבים את העבודות שלנו.

אחר־כך עלה העניין של תוץ־לארץ, אלא שממילא התכוונו לנסוע קצת וכבר יש לנו כרטיסים. הוא אמר שאפשר הפעם פשוט לגור בבתי־מלון 10 כוכבים במקום אצל חברים, אבל אני לא יכולה לעשות דבר כזה לחברים שלנו. שלוקחים חופש כדי להיות איתנו ורוצים אותנו אצלם, וגם אנחנו בעצם מעדיפים לגור אצלם מאשר באיזה מלון־פאר. גם זה נפל.

אחר־כך נזכרנו, שני אגואיסטים שכמונו, שיש לנו גם ילדים ושאפשר לקנות להם המון דברים. למשל אפשר לקנות להם מישחק אלקטרוני שישי, כי חמישה כבר יש להם. לגדול גם נקנה מייד אופניים ולקטן נקנה מכונית עם שלט־רחוק, יותר מזה אי־אפשר לקנות כי זה לא חינוכי.

זהו, הלך הערב על שטויות, מתוך ה־30 מיליון הצלחנו בקושי לבזבז מיליון אחד. הנגי להודיע בזאת להנהלת מיפעל הפיס שהם יכולים להפסיק לחשוב עלינו. הכסף פשוט לא מגיע לנו. שיתנו את זה לאנשים שלא מרגישים עשירים כמונו.

דניאלה שמי

פולארויד מפתח רעיונות מדהים בפחות מחצי מחיר

בפולארויד פיתחו עבורך את "ויוה" — מושג חדש בצילום. מצלמה קומפקטית העולה פחות מארזחת ערב לשניים. לחיצה על הכפתור ותוך 60 שניות יוצאת תמונת צבע מרהיבה בגוון משיי מיוחד וכל זאת בפחות מ-1/2 מחיר.
הוסף לכך 5 שנות אחריות והרי לך "ויוה" — **רעיון מצוין! מצלמה מצוינת**

מחיר להיום: (בצמוד לשער הדולר)
מצלמה — 1,470.- ש' (לא כולל מע"מ)
פילם — 294.- ש' (לא כולל מע"מ)

Polaroid

"Polaroid" and "Viva" are trademarks of Polaroid Corporation Cambridge, Mass U.S.A. © Polaroid Corporation 1983

ליאון דגון
צרכי צילום בע"מ
רח' טשרניחובסקי 21 ת"א, טל. 650977-8.
on Dagon
to Distributors Ltd.

שתי זיפ זוכים בתהילה

ועוד כל מיני דברים יפים!

גם זוכים בפרס המיידי ומשתתפים בהגרלה הגדולה. איך?

כמו תמיד שותים הרבה זיפ. עכשיו אוספים, בכל פעם, 5 שקיות ריקות של זיפ (אפשר מכל הטעמים) או את כפית המדידה המצורפת בפנים

קופסת זיפ, ממלאים את התלוש במודעה, מכניסים את הכל למעטפה ובוחרים אחת משתי הדרכים הבאות:– א. שולחים בדואר לת.ד. 1223 ת"א מיקוד 61012 עבור „מבצע זיפ"; ב. אם רוצים לבחור ולקבל במקום את הפרס המיידי, מביאים את המעטפה לאחד ממרכזי המבצע:

חיפה – בית הקרנות, ע"י קפה פריז

ירושלים – מרכז כלל

תל־אביב – דיזינגוף סנטר

בימים א'–ה' 10^{00} – 13^{00}, 16^{00} – 19^{00}

בימי ו' 9^{00} – 13^{00}

פרס מיידי כל אחד זוכה!

זוכים! זוכים! זוכים! אפילו כמה פעמים
בפוסטר משגע של תהילה או במשחק מחשבה נהדר „עושים חושבים"

ומגרילים מחשבים עליה

1 בנוסף, כולם משתתפים ב-4 הגרלות גדולות שיתקיימו ב־7.15, 31.7, 15.8 ו־1.9 ובהן יוגרלו:

12 מערכות מחשבים אישיים APPLE II E, כל מערכת כוללת כונן תקליטונים, מוניטור (צג) וספרי הדרכה (ערכה – 3,730. $);
48 מחשבי סינקלר ספקטרום 48 K/SINCLAIR SPECTRUM;
400 תקליטי תהילה;
400 חולצות תהילה.

כמו תמיד יש גם אותיות קטנות וחשובות

ההגרלות תתקיימנה בנוכחות רואה חשבון, נציג „עלית" ונציג משרד הפרסום וימר יעקבסון טמיר.
הודעות על הזכיה תישלחנה לבתי הזוכים.
את תקנון ההגרלה ניתן לקבל במשרד הפרסום.
ההשתתפות בהגרלה אסורה על עובדי „עלית",
עובדי משרד הפרסום ובני משפחותיהם.

חולצות תהילה

משחק מחשבה

תקליטי תהילה

פוסטרים משוגעים של תהילה

תלוש ההגרלה והפרס

לכבוד
מבצע „זיפ" ת.ד. 1223 ת"א מיקוד 61012

1. אני משלים את הסיסמה איזה _____ שותים היום?
2. אני בוחר בפרס המיידי ☐ פוסטר תהילה או ☐ „עושים חושבים"
3. שמי _____
4. כתובתי _____ מיקוד _____

רשות ומבקרת הצגות

וורדו

זה מה שמודרני היום

הישר מארצות הקור — ל"וורדו":
הרהיטים החמים ביותר באירופה — מערכות
הקיר, חדרי השינה, פינות הישיבה ופינות
האוכל המבוקשות ביותר מתוצרת אוסטריה
וארצות סקנדינביה.
עכשיו תוכל לקנות אותם ב"וורדו"
במחירים תחרותיים.
... "וורדו" זה מה שמודרני היום.

אדמון

רמת־גן, רחוב ז'בוטינסקי 22.
שעות פתיחה: 9.00-13.00, 16.00-20.00
בימים שלישי ורישי: 9.00-13.00, במרצ"ש: 18.30-21.30

ג'אז של יבוא

אחרי **ההופעה** של הגיטריסטים לארי קוריאל ובריאל קין בנווה־צדק, הגיעו בהמוניהם מעריצים ישראלים אל מלון הילטון בתל־אביב.

קהל מאזיני פסטיבל הג'אז הצטופף לפני הכניסה למלון, שבו מתארחים כוכבי הפסטיבל, ובמעט ששבר את דלת־הכניסה.

הקהל היה ברובו צעירים ישראלים ומוסיקאים מתחילים. היו גם אורחי־המלון — הבלט מסן־פרנסיסקו, תיירים חובבי מוסיקת הג'אז.

בין המתגודדים נראו גם דמויות מפורסמות: יוהנתן גפן, המתארח במלון יחד עם דויד ברוזה. שניהם עובדים על תקליט חדש, אחרי ההצלחה המסחררת של האשה שאיתי.

היו גם המתופף אהרל'ה קמינסקי, הזמר והמוסיקאי יצחק (,,צרציל") קלפטר והזמרת מזי כהן.

צ'ארלי פישמן, ממארגני הפסטיבל, צעק לכל עבר: „לאט־לאט, כולם יכנסו!" ואומנם כולם נכנסו לבר־המלון, תפסו מקומות ליד השולחנות וישבו בשקט.

השעה היתה קצת אחרי חצות, המאזינים התחילו להזמין משקאות והסתכלו על רחבת־הריקודים, שהפכה כל הבימה לאורחיהם. הם קצרו תשואות אדירות. הקהל התנער מהשיעמום, ושוב נשמעו צלילים מיקצועיים משובחים.

ציפי מנשה ■

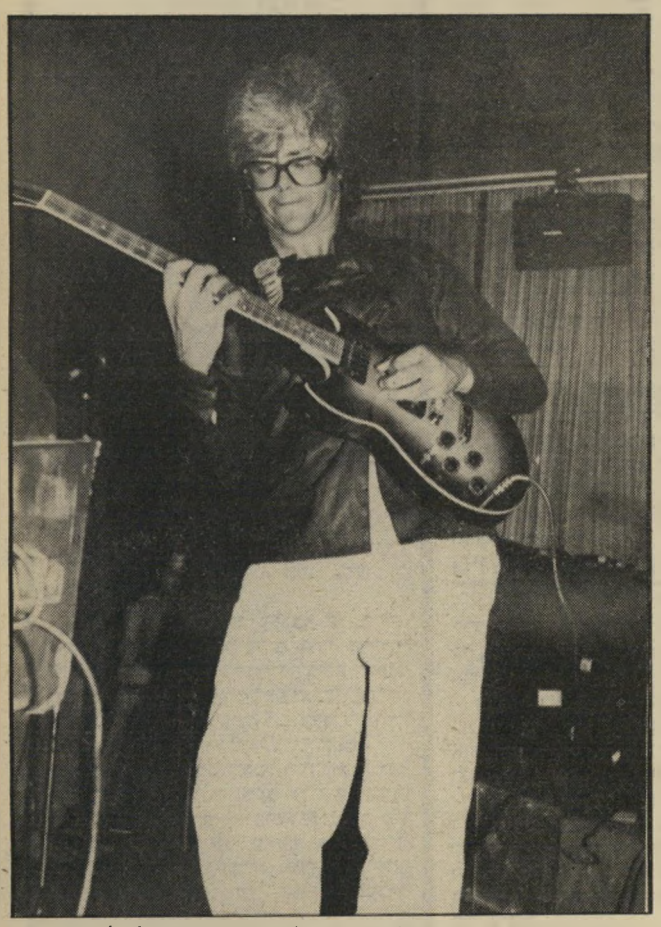

שיעמום האורחים הישראלים, שעלו לבימה המאולתרת, הישרו שיעמום על האורחים האמריקאיים. נגינתם של הישראלים לא מצא חן בעיני המיקצוענים מארצות־הברית. וללא בושה הם ישבו מסביב לבימה. לפעמים אפילו נראה היה שהם נרדמים. מימין: גנן־הסקסופון המשועמם ברנפורד מארסליס. בתמונה משמאל: אחיו, החצוצרן וינטון. אחרי הופעת הישאלים הם ניגנו ג'אז להנאת הקהל.

הישראלים ניגנו והאמריקאים השתעממו, כאשר התכנסו משתתפי פסטיבל הג'אז באופן ספונטאני בבר אחרי חצות

הקשבה לחברים הזמר הווירטואוזי בובי מקפרין בחברת בנו, בן ה־3. בכל פעם שהאב גמר לשיר, קפץ עליו בנו וחיבק אותו. הילד גם ניסה כוחו בשירה.

המארגן הגיטריסט לארי קוריאל היה הראשון שעלה לבימה וקרא לחבריו המוסיקאים להיענות לבקשות הקהל המריע. הוא ניגן במשך כל הערב. והיה המוביל באירוע יוצא־הדופן.

באותו ערב באופן ספונטני לבימה.

בשעה 1 אחרי־חצות נשמע לפתע קולו של צ'ארלי פישמן. „או־קי", הכריז, „תאזינו עכשיו ללארי קוריאל. מי שרוצה להצטרף לנגינה, יוכל לבוא לכאן ולתת קטע. הישראלים — אני מבקש ממכם לא להחזיק יותר מדי בכלים. רק קטעים קצרים — ומהר."

לארי קוריאל ניגש לבימה והגיש קטעים של רוק. הצטרף אליו גיטריסט ישראלי בשם מיכה מיכאלי.

קוריאל פרט על גיטרה חשמלית. ההופעה שלו הקפיצה את הקהל מהכיסאות. וחיממה את האוירה שהיתה ממילא כבר מחושמלת.

אל איש הגיטרה הצטרף הסקסופוניסט בראנפורד מרסאליס.

בעוד הם מנגנים דואט, הגיע אחיו של בראנפורד, החצוצרן ויינטון.

השלישיה המוסיקאלית אילתרה במיומנות תלת־שיח מוסיקלי, כשכל אחד מהכלים קורץ בממזריות לעבר האחרים.

אחר־כך הצטרף לשלישיה כוכב רביעי — הזמר בובי מקפרין, שבן־רגע גנב את ההצגה.

גם הישראלים רצו להרשים. המתופף אהרל'ה קמינסקי התיישב ליד התופים, הצטרפו אליו כמה מוסיקאים צעירים הנמצאים בראשית דרכם, וכל החבורה ניסתה את כוחה באילתורים. אך האמריקאים ישבו לצידי הבימה ולא הצליחו להסתיר את השיעמום, שהישרו עליהם הצלילים של הישראלים.

אורחי פסטיבל הג'אז השלישי העניקו באותו ערב הרבה הזדמנויות למוסיקאים הישראליים, אבל הקהל המוסיקאלי נשאר מוקסם מהנגינה המיובאת. הכישרונות הצעירים של הישראלים פשוט איכזבו אותו.

מפעם לפעם ניסו האמריקאים להפיח רוח־חיים במארחיהם, בעזרת קטע אילתור נועז — אך לשווא. כשהישראלים ויתרו לבסוף ופינו את

מאחורי הקלעים

פורום חברון

פורום החדשות האחרון של רשות־השידור בחן את סיקרי כלי־התיקשורת, על הטבח במיכללה האיסלאמית בחברון. משתתפי הפורום העירו את הערותיהם על אופני הדיווח וניסוחיו.

התייחסות יוצאת־דופן באה מפי מנהל־הטלוויזיה, **טוביה סער**, שהקדיש את דבריו לביקורת נוקבת על דיווח העולם הזה מישיבות הפורום, ובעיקר הדיווח על המשבר שבין הטלוויזיה ובין רובר־צה"ל והצנזורה הצבאית, שהופיע במדור זה בשבוע שעבר.

ישיבה בלתי־חוקית

הישיבה של מליאת רשות־השידור, שנערכה בשבוע שעבר לאישור התיכנון החדש של הטלוויזיה, העידה על האדישות של חברי־המליאה, נציגי ציבור, אשר נועדו לפקח על שידורי הטלוויזיה והרדיו.

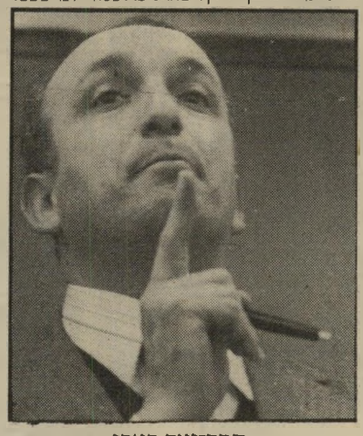
התיכנון החדש, שנמסר לחברי המליאה, אחרי שהוחזר פעם אחת אל מנהלי־הטלוויזיה (לצורך „תיקונים ושיפוצים"), פרש לפניהם את המדיניות החדשה של המנהל הנוכחי, **טוביה סער**. זוהי „מדיניות־מישדרים פופליסטית", המיועדים לרובדים הנמוכים ביותר של החברה הישראלית.

כאשר החל הדיון במליאה הבחין כתב העולם הזה, שישב לידי בשולחן־העיתונאים, כי מיספר הנוכחים בישיבה הוא מתחת למיספר הנדרש. הכתב ביקש מדוברת רשות־השידור, **אריאלה רבדי**, עותק מחוק רשות השידור, שבו כתוב:

„16 חברי המליאה, כשביניהם היושב־ראש או מישנהו, יהוו מניין חוקי בישיבות המליאה; לא היה מניין חוקי בישיבת המליאה, יכנס היושב־ראש את המליאה לישיבה שניה תוך 10 ימים מן התאריך שנקבע לישיבה הקודמת; ישיבה זאת תהיה כדין בכל מיספר של נוכחים."

כתב העולם הזה מנה באולם־הישיבות של רשות־השידור רק 12 חברי מליאה, וביכללם היו"ר וסגנו, ומסר את המידע לידי חבר־המליאה, **לוי־יצחק הירושלמי** (יו"ר עיתונאי־ישראל). הירושלמי קם מיד ועירער על קיום הישיבה בניגוד לכתוב בחוק.

בתגובה על מחאתו של הירושלמי אמר יו"ר הרשות, **ראובן ירון**, שהוא פרופסור למישפט:

חבר־יועד פאסו
שקט בחו"ל

„מליאת רשות־השידור יצרה לעצמה תקנון־התנהגות, המנסה מחד לעמוד ברוח החוק, ומאידך להתחשב במציאות הקיימת. לכן, מדי התכנסות מליאה, ממתינים לפורום, ורק כעבור מחצית השעה, מקיימים את הישיבה בכל קורום."

תשובתו של ירון לא שיכנעה את הירושלמי. הוא עשוי לפנות אל היועץ־המישפטי לממשלה לבדיקת חוקיות של ישיבת־המליאה, שאישרה את תיכנון־הטלוויזיה החדש. טענתו: ישיבה זו התנהלה בניגוד לחוק.

חקירה בשעריים

בעיקבות תלונה שהועלתה בוועדת־החינוך של הכנסת נגד צוות־הטלוויזיה שסיקר את התפרעותם של אוהדי קבוצת מכבי־שעריים, לפני כמה שבועות, מונה קצין־הביטחון של רשות־השידור, **סינחם** („פיני") **נוסבויים**, לבדוק את הנושא.

מסתבר כי האשמות מופנות כלפי כתב הספורט וכולבוטק, **בני עזרי**, שלפי עדויות שהובאו מפי הנוכחים במקום ביקש מהם להשתולל מול מצלמות־הטלוויזיה.

חקירת המיקרה טרם נסתיימה.

חאלטורות: סוף

בישיבת מליאת רשות־השידור לעבור, הבטיח מנכ"ל הרשות, **יוסף לפיד**, בתשובה לשאלות של חברי־המליאה, על חיסול המצב שבו ממשיכים עובדי רשות־השידור לעבוד עבודות עיתונאיות בעיתונות המודפסת.

לפיד הבהיר חד־משמעית לחברי המליאה, שתוך תקופה קצרה יחדלו לראות את שמותיהם של כתבי הרדיו והטלוויזיה בעיתונות.

רוב הכתבים האלה מחזיקים בחצאי־מישרות במקומונים או מפרסמים רשימות בשבועונים שונים. ביניהם בולטים **ירון לונדון, יצחק רועה, עמיקם רוטמן, גדי סוקניק, יגאל לוסין, רסיק חלבי, אהוד יערי, חנן עזרן** ואחרים.

פיחות מישרדים זוחל

בשבוע הבא של שידורי הטלוויזיה עומדת לרדת מעל המירקע הסידרה דאלאס, ששודרה כה בחצי השנה דאלאס האחרונה. אחרי הפסקה ארוכה.

סידרת דאלאס, המוקרנת בישראל באיחור של יותר משנת־שידורים, לעומת ארצות רבות אחרות, מורדת במיסגרת פעולות־החיסכון של הנהלת־הטלוויזיה הנוכחית.

בדיקת הלוח החדש מישדרי־הטלוויזיה, העומד להיכנס לתוקפו בחגים, ממחישה את מגמת פיחות המישדרים. מרבית המישדרים החדשים הם תוכניות־טלוויזיה קנויות, המשודרות בארצות־הברית שלא בשעות־שיא של שידור.

הורדת דאלאס מצטרפת להורדת התוכנית הפופולרית בועות, שמנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, הבטיח ברבים להחזירה למסך. הבטחתו נשכחה משום־מה.

„כבלי צה"ל"

מיפקדת קצין־חינוך־ראשי קיבלה על עצמה, באחרונה, להקים מרכז להפקת סיטי־זיודאו בצה"ל. פקחי מישרד־התיקשורת, המנהלים מאבק נרחב בכל ניסיון להקמת רשת טלוויזיית־כבלים בישראל, לא יכריזו מילחמה על רשת־הכבלים הצה"לית, שאותה עומד לשכלל קצין־החינוך־הראשי, תת־אלוף **יום אלדר**.

רשת הכבלים הצה"לית, תאפשר לקצין לשדר מישדרים מגמתיים, מבלי שיהיו כפופים לביקורתה של מליאת רשות־השידור. היא עשוייה להיות למכשיר תעמולתי לשטיפת מוחות החיילים המשרתים בצה"ל, כתחליף לשידורי הטלוויזיה הכללית, המשודרים כיום בכבסיס צה"ל.

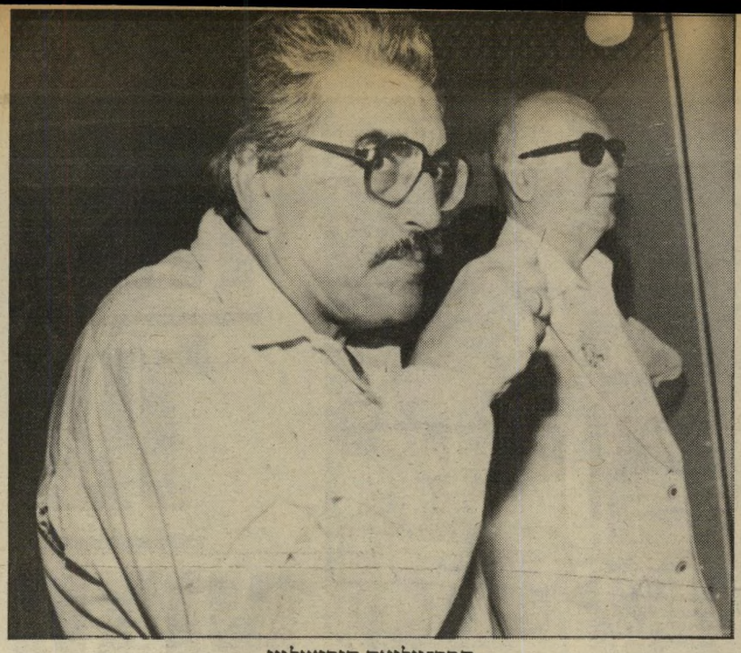
גל"צ
האתיקה של פאר

הימים שבהם עבדה סגנית מפקד גלי־צה"ל, סגן־אלוף **עדנה פאר**, בקול ישראל, רחוקים ונשכחים. אלא שימים אלה מביאים מפעם לפעם תיזכורות לא־נעימות.

תיזכורת כואבת נמצאה באחרונה במדור התשלומים של גל"ץ, בשם **רות אקראי**. עבור עובדי גל"ץ, זהו שם בלתי־מובן. רות אקראי ביצעה כמה עבודות עבור ערנה פאר, במיסגרת הפקותיה בתחנה הצבאית, ועבורן קיבלה תשלום של שכר־סופרים. עובדי מינהלת־התחנה לא הבינו במה עדיפים כישוריה של רות אקראי על כישורי החיילים והחיילות הסדירים בתחנה.

באחרונה נפתרה תעלומת־העסקתה של רות אקראי. אקראי, החסרה כל השכלה רדיופונית, היתה מזכירתה של עדנה פאר בקול ישראל. היתה זאת היא שנטלה על עצמה את האחריות לרישום הנוכחות של פאר בפנקס רישום־העובדים של קול ישראל. אקראי היא שחסכה מפאר את הפיטורים מקול־ישראל, בהתאם לתקשי"ר. בעוד שפאר יצאה בעקבות אותה חקירה לחופשה־ללא־תשלום מקול ישראל, פוטרה רות אקראי מהתחנה, בלא פיצויים.

את הפיצויים היא מקבלת באחרונה מעדנה פאר בגלי צה"ל.

חבר־מליאה הירושלמי
חוק הוא חוק

כתב כיתל
בוקר טוב

פסקול
לרצוח את לפיד

●● מנהל קול ישראל **גדעון לב־ארי** יוצא השבוע לחופשה פרטית בארצות־הברית. את מקומו כמנהל קול ישראל ימלא מנכ"ל רשות השידור **יוסף לפיד** ●● בישיבת מליאת רשות־השידור קבעה **אהובה מרזן**: „תקציב מחלקת הילדים והנוער של הטלוויזיה הוא פחות מאשר תקציב המוניות של הטלוויזיה..." ●● אגב, על מינוייה של אהובה מרזן כיו"ר ועדת־הדראמה של הטלוויזיה, אחרי התפטרותו של היו"ר הקודם, המשורר **יהושע טן־פי**, העיר אחד מבימאי הדראמה של הטלוויזיה: „מדוע לאז היא הרי שחקנית ראשית בישיבות הוועד־המנהל, ובימאית של מיני־דראמות באותן ישיבות. היא ראוייה לתפקידי" ●● חבר אחר של המליאה, **ישעיהו אברך**, התייחס לתוכנית האחרונה של חיים שכאלה, ואמר: „**יעקב חזן** היה, עד כה, היחיד בקרב המשתתפים שהצליח להתגבר על מנחה התוכנית, **עמוס אטינגר**" ●● באותה ישיבה הציע חבר־המליאה, **יהושע טן־פי**, לרכוש את האופרה ייבגני אונייגין, שאותה ראה מוקרנת בטלוויזיה הצרפתית. הגיב על כך מנכ"ל הרשות, **יוסף לפיד**: „אילו הייתי מקרין את האופרה הזאת, היו רוצחים אותי?" מאוחר יותר התייחס לכך משתתף אחר של המליאה, הפרופ' **יוסף בן־שלמה**, שזילזל ברמת־המישדרים של הטלוויזיה הישראלית בהשוואה למישדרי הטלוויזיה הירדנית ואמר: „איך קרה שעדיין לא נרצח מנהל הטלוויזיה הירדנית, המביא מחזות של שיקספיר ודומים לו?" ●● **שלום כיתל**, מי ששימש בשנים האחרונות ככתב רשות השידור בוושינגטון, שב ארצה, ובימים אלה הוא מתחיל לשמש כעורך־עצמי ביומן־הבוקר של קול ישראל, ביחד עם **יורם אבגר** ●● בעוד שבמדינת־ישראל מצוי רק ערוץ־טלוויזיה אחד, התחיל באחרונה באנגליה היומון דיילי מייל להעביר, באמצעות מכשירי־טלטקסט המחוברים למכשירי־טלוויזיה, חדשות עדכניות למינוייו. מתי תופעל בישראל מערכת דומה, שהיא אפשרית באמצעות רבבות המחשבים הביתיים, שכבר מצויים כאן?

מכה ל„כלכלת החשדירים"

מאבקו של חבר הוועד־המנהל, ד"ר ישראל סלב, להודרת תשדירי־השירות של עיריית תל־אביב ועיריות אחרות מהמסך, בטענה כי אלה תשדירי־בחירות סמויים, הנחית מכה על כלכלת־התשדירים של רשות־השידור.

מחירה של חצי דקה, המשודרת בתשדיר שירות, הוא 70 אלף שקל, ואילו מחיר דקת־שידור שלמה הוא 110 אלף שקל.

תשדירי הערים בטלוויזיה הביאו לרשות־השידור מדי ערב סכום של יותר משני מיליון לירות ישראליות. וביטלם של תשדירים אלה עשוי להראות בקרוב את אותותיו, במאזנה של הרשות.

הבלשנית ואלברט פירות

יש אויבים רבים להפקה הישראלית הטובה ביותר, המשודרת בקיץ זה בטלוויזיה הישראלית: הפקת אלברט פירות. שר־האוצר, יורם ארידור, המנסה למנוע את שידורה במגמה של הקטנת הצריכה, אינו יחידי.

בין אויבי אלברט פירות בולטת בלשנית־ הטלוויזיה, **רות אלמגור**, המקפידה על לשונו הרהוטה של השחקן **חיים בנאי**, המגלם את אלברט.

בלשנית אלמגור
מערבל או בלנדר?

אלמגור היא הסיבה לכך שחיים בנאי אומר בסרטיו כפלי־לשון, כמו: „מערבל, כלומר בלנדר".

רות אלמגור עומדת על כך שתשדירי אלברט פירות, המופקים בידי סירטי קסטל בירושלים, יימסרו לידה לפני הצילומים. אלמגור עורכת את הנוסח שהכינו ה„קופירייטרים" שבשרות המועצה לשיווק פרות, והופכת אותו למסר עברי רהוט.

העיר אחד מעובדי־הטלוויזיה הבכירים: „ביום שבו יופעל בישראל ערוץ־טלוויזיה שני, יקרה לטלויזיה הישראלית בדיוק מה שקרה לקול־ישראל כאשר גלי צה"ל התחילו לשדר בעברית מדוברת, ולא בעברית אקדמית. כל הצופים יעברו למישדרי הערוץ השני."

תוכניות מועדפות בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי
3.8

● **סרט קולנוע. נס בעיירה — חלק א' (5.30 — מדבר עברית).** חלקו הראשון של הסרט, המבוסס על סיפורו של שלום עליכם טופלה טוטריטו. בסרט מככבים: גדי יגיל, יעקב בודו, רחל אטאס, שלמה בר־שביט, אברהם רונאי ואחרים.

● **דת: מה הקשר (8.03 — מדבר עברית).** חידון מיסינורי דתי, במסווה בידורי, שבו מככבים הבדרנים דובי גל וטוביה צפיר מניקוי ראש ז"ל.

● **ג'יאוגרפיה: סאפא־רי בנהר־האדום (8.30 — מדבר אנגלית).** סרט תעודה של בי־בי־סי, על טיול לאורכו של הנהר החוצה את קניה, לאורך יערות־עד, ערבות מדבריות וביצות. תחילתו של הטיול בראש הר־קניה וסופו בשפך הנהר באוקיאנוס ההודי.

● **סרט קולנוע: לוחמי הג'יהנום (10.05 — מדבר אנגלית).** מנהל־חברה העוסקת בכיבוי שריפות בשדות־נפט מסור מאוד לעבודתו — מסירות המביאה להרס חייהמישפחה שלו. בתפקיד מנהל־החברה משחק ג'ון ויין, הנפגע באחת מפעולות הכיבוי. ג'ים האטון מופיע בתור סגנו, וקתרין רוס כבתו. הסרט הופק־1969.

יום חמישי
4.8

● **סרט קולנוע: נס בעיירה — חלק ב' (5.30 — מדבר עברית).**

● **מדע: גופו של עניין (9.30 — מדבר אנגלית).** פרק 13 ואחרון בסידרה המעולה על רפואה וגוף האדם. בפרק בני חלוף: על חשיבותם של ניתוחים לאחר־המוות. בתיקווה שסרט זה לא יגרום למשבר קואליציוני.

● **תעודרמה: סרשת ג'ימי הוסה (10.20 — מדבר אנגלית).** פרק שלישי בסידרה, המתארת את מאבק־הענקים בין ג'ימי הופה, ראש איגוד פועלי התובלה האמריקאים, הקשור בפשע המאורגן, ובין בובי קנדי, התובע הכללי האמריקאי בשנות השישים. רוברט בליק מגלם את תפקידו של הופר. וקוטר סמיט הוא קנדי.

● **בידור: שלושה בדירה אחת (11.05 — מדבר אנגלית).** הפרק סי־רטי חובבים. בהשפעת חבר חדש מתחילה קרייסי לעסוק בצילום סרטים כתחביב.

יום שישי
5.8

● **סרט קולנוע. מארני**

בירדן ובריקם: פרשיות מישרד
מוצאי שבת, שעה 10.30

(9.15 — מדבר אנגלית). סרט קולנוע של הבימאי אלפרד היצ'קוק. אשה צעירה, שהיא גננת כפיתית, נתפסת בשעת מעשה אצל מיליונר, והוא סוחט ממנה הסכמה שתינשא לו. אחרי שהתחתנו הוא מתחיל לחקור את הסיבה לחולניותה, ובאותה עת הוא נקלע לניסיון סחיטה מצד מעסיק שלה בעבר, המאיים לפרסם את סיפורה ולהכפיש את שמה. היצ'קוק אינו עוסק בסרט זה רק בתעלומה פסיכולוגית.

שבת
6.8

● **סידרה קלילה: בנסון (8.30 — מדבר אנגלית).**

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 3.8.83

● **סידרת טבע: החלל הסנימי (6.40 — ערוץ 3 — 20 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת־טבע מרהיבה ביופיה ובצילומיה. המצלמה עוקבת במשך 20 דקות אחרי שני אמודאים הצוללים למעמקי הימים, ומצלמים את החיים תחת פני המים — שוניות ובעלי־חיים ימיים בסביבתם הטיבעית, בשלל צבעים.

● **סידרה קומית: אימהות (8.30 — ערוץ 3 — 20 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה קומית קלילה לימי־הסיץ החמים.

יום חמישי 4.8.83

● **בידור: אולפן לאמנות (7.20 — ערוץ 3 — 40 דקות — מדבר ומזמר ערבית).** תוכנית־בידור בהפקה עצמית, המביאה לאולפן הטלוויזיה אמנים בתחילת דרכם, המציגים מיבחר מרשים של שירה וריקודים, מישחק, פרודיות וחיקויים.

● **סידרה קומית: שלושה בדירה אחת (8.30 — ערוץ 3 — 40 דקות — מדבר אנגלית).** הסידרה הקומית המוצלחת על שתי הנערות והגבר הגרים בדירת־סטודנטים. מוקרנת בעת ובעונה אחת בישראל ובירדן.

יום ששי 5.8.83

● **סידרה לילדים: לאסי (1.25 — בשני הערוצים — 25 דקות — מדבר אנגלית).** פרקים חדשים בסידרת הילדים המפורסמת ביותר על הכלבה לאסי. הממשיכה לשעשע ולהקסים את צופי הטלוויזיה בכל העולם בהרפתקותיה החדשות.

● **בידור: שבועון הטלוויזיה (10.10 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר ערבית).** מגזין בשידור ישיר, המארח מפיקים, בימאים, אנשי טלוויזיה, תיאטרון וקולנוע, המספרים על עבודתם ואף מציגים קטעים מתוך התוכניות המתבשלות באולפנים ועל קרשי־הבימה.

● **סידרה הומוריסטית: לא יאומן (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה קלילה עם שחקנים המתחלפים בכל פרק. בסידרה סיפורים סאטיריים־הומוריסטיים בעלי סוף מפתיע.

יום שבת 6.8.83

● **בידור: תוכנית־הבידור של מוצ"ש (9.30 — ערוץ 6 — 30 דקות — מזמר אנגלית).** זמרים ולהקות מפורסמות בתוכנית הבידור השבועית של הטלוויזיה הירדנית. מומלצת לאותם שאינם מתעניינים בתוכנית־הספורט, המוקרנת באותה השעה בטלוויזיה הישראלית.

● **סרט קולנוע ערבי (10.00 — ערוץ 3 — מדבר ומזמר ערבית).** לאוהבי סירטי הקולנוע הערביים מגישה הטלוויזיה הירדנית בערוץ הראשי סרט קולנוע חדש יחסית מאולפני הקולנוע של בירת מצריים.

יום ראשון 7.8.83

● **משדר דוקומנטרי: עולם החיות (5.50 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר ערבית).** סידרה דוקומנטרית על חיות בטבע. בכל פרק סיפורה של חיה מיערות אפריקה, אסיה או אמריקה.

● **סידרה קומית: הנוודת (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה בריטית המביאה את סיפורם של חבורת קבצנים הנודדים ממקום למקום, ומנסים להשתלב בחברה. בכיכובם של פטריסיה הייז, פאט קומבס, ג'רלד סיים ואנטוני שארפ.

יום שני 8.8.83

● **ספורט: ספורט־היום (7.15 — ערוץ 6 — 15 דקות — מדבר צרפתית).** תוכנית המגישה לצופה לקט מאירועי הספורט בשבוע החולף בצרפת ובעולם.

● **קומדיה בלשית: ברני מילר (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** פרקים חדשים של הסידרה, בכיכובו של האל לינדון, המגלם את תפקידו של ברני מילר, בלש ממישטרת ניו־יורק, הנתקל במיסגרת עבודתו בטיפוסים שונים ומוזרים.

יום שלישי 9.8.83

● **לילדים: עולם קטן (6.35 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר ערבית).** סידרה חדשה בהפקה מקומית, „המבקרת" בכל פעם בארץ כלשהי ומציגה משיריה, סיפוריה, ריקודיה ואגדותיה.

● **מתח וריגול: הצבא הסודי (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה בהפקת בי־בי־סי, המבוססת על מיקרים שהתרחשו בימי מילחמת העולם השנייה, בזמן הכיבוש הנאצי. הסידרה מביאה פירקי גבורה של אנשי המחתרת הצרפתית והבלגית, והעזרה והסיוע לקצינים ולחיילים של בעלות־הברית שמטוסיהם הופלו. כוכב הסידרה הוא ברנרד הפטון, ולצידו מופיעים ז'אן פרנסיס וסטפן יארדלי.

פרק שני בתת־הסידרה מוות בלב ים. על חופשת־מנוחה של המושל גטלינג וציוותו ביאכטה, שבה מסתבך בנסון בפיענוח של פרשיית רצח.

● **סידרה קומית חדשה: כן, אדוני השר (11.20 — מדבר אנגלית).** סידרה קומית בת 14 פרקים על הפקידות הממשלתית הקבועה בבריטניה. שר חדש, שעתה זה נבחר לתפקידו, מגיע למישרדו, כולו רצון לבצע רעיונות חדשים. עד מהרה מגלה השר שצוות פקידיו מעריף עימות עם השר. בפרק הראשון, מימשל גלוי, מקבל חבר־הפרלמנט ג'ים האקר הודעה על מינויו למישרת שר. השחקן פול אדינגטון מגלם את השר החדש.

מור: 25 שנה לג'יימס בונד
יום ראשון, שעה 8.30

יום ראשון
7.8

● **שיחזור: 25 שנה לג'יימס בונד (8.03 — מדבר אנגלית).** סרט הסוקר את 25 השנים הראשונות לדמותו של ג'יימס בונד, שאותו מגלמים השחקנים שון קונרי ורוג'ר מור.

● **סידרה: דאלאס (9.30 — מדבר אנגלית).** הפרק היה שלום קליף בארנס הוא הפרק האחרון בעונה זו של הסידרה האמריקאית הנודעת, שהטלוויזיה הישראלית מציגה אותה באיחור של יותר משנה, לעומת תחנות טלוויזיה אחרות ברחבי העולם (כולל הטלוויזיה הירדנית). את דאלאס תחליף סידרה בריטית בת שלושה פרקים בשם עקרב. סידרה על טירוריסטית במסווה של חברה באירגוני צדקה לפליטים, המחליטה לפרוש מפעילותה החבלנית.

● **דראמה: פילבי, בורג'ס ומקליין (20.20 — מדבר אנגלית).** דראמה בריטית על הגדולה בפרשיות־הריגול בתוככי שירות החוץ והביטחון הבריטי, בשנות הארבעים והחמישים, שהפכו לטראומה לאומית — הגירסה הבריטית של „המחדל". בתפקידים ראשיים אנטוני בייט (האנשים של סמיילי) דרק יעקובי (אני קלאודיוס) ומייקל קלאב.

יום שני
8.8

● **בידור: תהילה (8.03 — מדבר אנגלית).** הפרק רגשות ממשיך בסיפור המתרחש בבית־ספר ניו־יורקי לאמנויות.

● **מותחן: איישייד (9.30 — מדבר אנגלית).** הפרק קשר האו"ם מביא עוד אחת מהעלילות שבהן קשור איישייד, אחד ממפקדי מישטרת ניו־יורק.

● **סרט קצר: שני סרטים (11.05 — מדבר עברית).** שני סרטים יש־ראליים קצרים — חיזור עדין של סירטי רפי גינאי וברכה ראשונה של מודי קליינברוט.

יום שלישי
9.8

● **סידרה חדשה: מישהו מטפל בך? (8.03 — מדבר אנגלית).** סידרה קומית בריטית המתרחשת בקרמת ביגודי־נשים וביגודי גברים. הסידרה עוסקת ביחסים בין הלקוחות והמוכרים, בין המוכרים ובין עצמם.

● **בידור: דיאנה רוס (9.30 — מדבר ומזמר אנגלית).** הופעה חיה של הזמרת הנודעת שנערכה בלאס־וגס ב־1979.

● **מותחן: לא יאומן כי יסופר (11.00 — מדבר אנגלית).** הפרק ההתייפות מביא עוד אחת מאותן עלילות מופלאות, בעלות סיום יוצא־רופן.

מבוקש

הדמחזה הוא ישראלי טיפוסי. מפיק הצגות־עירום מרמה את שותפו וגונב את כספו; השותף המרומה פונה לבית־המישפט; בורר שמונה לצורך כך קובע, חד־משמעית, שהמפיק עשק את שותפו ומחייב אותו להשיב לשותפו 120 מיליון לירות; המפיק, בעל עבר של הסתבכויות עם החוק, נעלם כאילו בלעה אותו האדמה, והשותף האומלל מוכן להציע רבע ממה שמגיע לו — 30 מיליון לירות — למי שיביא את המפיק, חי או מת, עם כספו.

צ'קים בלנקו

מפיק מוסעי־העירום, ששון שבתאי, היה בוודאי קופץ על הטקסט וממהר להעלות את המחזה על הבימה. אך יש לו בעיה — גיבור המחזה, המפיק הגזלן, הוא ששון שבתאי עצמו.

הפרשה החלה לפני כשנתיים וחצי. ששון, שכבר הפיק בעבר הצגות־מין, עסק ביבוא משקאות מחו"ל וניהל מועדוני־לילה (העולם הזה 2039 ו־2287), החליט להעלות על הקרשים מחזה־מין על־פי סיפורי דקמרון של איש־הרנסאנס האיטלקי בוקצ'יו. הרעיון קרם עור וגידים כאשר שותפו לתא בכלא, שבו ישב, הבימאי אברהם ניניו, טען באוזניו שהמחזה יצליח מאוד.

ששון, יליד עדן ובעל דרכון בריטי, לא רצה לסכן את כספו בהשקעה. הוא נזכר בחברו הטוב, שימעון שגיא, ש־בביתו אף ישן תקופה מסויימת, כאשר לא היה לו בית משלו.

ששון הציע לחברו הצעה מפתה. השניים יהיו שותפים שווים בהפקת סיפורי דקמרון. שגיא יהיה קשור בחלק האמנותי של המחזה, ואילו ששון יטפל בצד המינהלי־ארגוני של ההפקה.

השניים מיהרו לפתוח חשבון־בנק משותף בסניף בנק דיסקונט בכיכר־יהלום ברמת־גן. שגיא הפקיד 5000 דולר במזומן לצורך ביטחונות החשבון המשותף, וכדי שתאפשר משיכת־יתר מהחשבון עד שיזרמו ההכנסות ה־ראשונות מהשותפות. משיכת הכספים הותנתה בחתימות של שניהם על ה־צ'קים.

שגיא כתב את המוסיקה למחזה. למעשה, הוא השתמש במוסיקה שכתב למהדורה הראשונה של ההצגה, והדריך את השחקנים בחזרות.

זמן קצר אחרי שהחלו המופעים ה־פומביים, נסעו שגיא ואשתו, הלן, לחו"ל, וחזרו אחרי חמישה שבועות. לפני נסיעתו השאיר שגיא בידי ששון פינקסי צ'קים חתומים בלנקו, כדי ששון יוכל להשתמש בהם.

כשחזר, חשכו עיניו. הצ'קים שמסר לשותפו, ששון, נוצלו למטרות שאינן קשורות בשותפות, ושגיא מיהר לבטל את הצ'קים שעדיין לא נפדו. ביניהם הורעו ׳היחסים בין שחקני המחזה והמפיק. אחד מהם, רפי טיילור, התמוטט ואושפז. ולבסוף הוריד ששון את ההצגה מקרשי־הבימה, כשהתברר שהשחקנים מסרבים להופיע.

המבוקש ששון שבתאי (באמצע) מביט בתחתוניו של השחקן נחום שליט, יחד עם השחקנית אביבה פז, ששיחקה אצל ששון. השניים ביקרו את שליט שהיה מאושפז בבית־החולים.

השחקנים הממורמרים היו חסרי־אונים. שגיא, לעומתם, פנה לבית־המישפט, באמצעות פרקליטו גידעון היכל. בהסכמת שני הצדדים מונה בורר, השופט המחוזי לשעבר מכס צ'רנובילסקי.

לפני ימים אחדים הוגש פסק הבוררות לאישורו של בית־המישפט המחוזי.

מפסק זה עולה פרשה מרתקת של המתרחש בשולי התיאטרון הישראלי. הגילויים המדהימים הם בעיקר על מתח־הרווחים העצום של ששון.

הבוס והעבדים

הנושא הראשון שאליו התייחס הבורר היה פרשת הנסיעה של שגיא לחו"ל. ששון טען, שזו היתה הפרת־הסכם. הבורר קיבל את גירסת שגיא. ומכאן היתה פתוחה הדרך לשאר טענותיו של השותף שרומה.

כך, למשל, משך ששון מהחשבון סכום של 50 אלף לירות כדי לרכוש מכונית אודי. אחר־כך הציע לבעל מכונית אופל את הזכות לקנות את האודי, תמורת הנחה במחירה של האופל המשומשת.

הבורר קבע, ששששון לא היה רשאי לבצע פעולה זו בהעדר שותפו. טענתו של ששון, שהוא החזיר את הכסף שלקח בכך ששילם לשחקנים, לא הוכחה על־ידו — מה גם ששון שכח מה עשה בצ'ק על סך 850 אלף לירות, שנועדו לרכישת המכונית השניה.

ששון העיד, שכאשר היה שגיא בחו"ל, הוא הכין תקליט מאסטר לזמרת־שחקנית אביבה פז, ששיחקה בהצגה. ומשך מחשבון השותפות סכום של 100 אלף לירות עבור הפרוייקט.

שגיא טען, שמעולם הוא לא נתן ידו להפקת ערב־יחיד של אביבה פז. עדותו זו, המתבססת על הסכם־השותפות בין השניים, התקבלה.

ששון שלח לארצות־הברית את השחקן ישראל גורין, כדי להכין את ההצגה הו כלכותא בנוסח עברי. לצורכי הנסיעה הוא משך מחשבון השותפות סכום השווה ל־50 אלף לירות. גם במיקרה זה לא קיבל הבורר את טענת ששון, שהפקת הו כלכותא היתה חלק מעיסקת ששון־שגיא.

ששון החליט לשפץ דירה במרכז תל־אביב, אשר שניים מחדריה שימשו כמישרד והחדר השלישי כחדר־מגורים לצרכיו של ששון. לפני־כן שכן מישרד־התיאטרון בדירתו של שגיא ברמת־השרון. ששון אפילו קנה ספה למישרד־דירה שלו. הכסף מהחשבון המשותף, ללא אישור שגיא.

הוא שילם מהחשבון המשותף עבור תיקון מכונית, שהשתמש בה לצרכיו הפרטיים.

במהלך דיוני הבורר הופיעו לפניו שחקני ההצגה, וכאלה שהיו קשורים בה. מעדויותהם מצטיירת תמונה מזעזעת של יחסי מפיק ושחקנים. השחקן ישראל טרייסטמן אמר: „זה התחיל כבר בזמן החזרות. הסתבר שכוונתו של המפיק (ששון) היתה לאו־דווקא לעשות הצגה טובה, אלא לעשות כסף."

טרייסטמן סיפר, שלפחות פעם אחת קיבלו הוא ואחרים בונוס משששון בצורת כסף מזומן, מבלי שיצטרכו לחתום על קבלה כלשהי. בדרך דומה הם קיבלו את משכורתם. הוא סיים את עדותו כך: „היחס מצד ששון לשחקנים היה כזה — ׳אני הבוס ואתם העבדים שלי׳ עכשיו אני רואה זאת, כי אז לא ראיתי את זה שהיתה שיטה מתוחכמת של הפרד ומשול, לקנות שחקנים מסוימים נגד אחרים."

השחקן והמפיק נחום שליט סיפר: „מבחינת ההשקעות ומבחינת התיפ־עול ההצגה הזאת היתה מן הזולות ביותר שאני מכיר. ההצגה הצליחה מעל ומעבר למה שציפינו. תיכננו את ההצגה לאולמות קטנים, של 200־350 מקומות, ולאור ההצלחה העבירו אותה לאולמות של עד 1000 מקומות.

„ברוב ההצגות התפוסה היתה מעל 75 אחוז, ולפעמים אפילו היו שתי הצגות באותו הערב... על רקע חוסר המיקצועיות של ששון בניהול ותיפעול ההצגה, הרגשנו, השחקנים, שאנו מושפלים על־ידו. הוא נידב אותנו להצגה לפני עובדי מלון אכדיה, ורק שני קטעי העירום הוצגו. דבר זה השפיל אותנו כשחקנים מיקצועיים.

„לקראת סוף ההצגות הוא גם הביא תאורן חדש, אשר לא ידע את תיזמון התאורה. לכן הרגשנו את עצמנו מושפלים בגלל הרמה הירודה של תיעול ההצגה.

„נוסף על כך היו התבטאויות מעליבות כלפי השחקנים כגון: ׳כל השחקנים זונות, אני אוציא אתכם מפה על אלונקה. אתם תזחלו אצלי על ארבע׳ וכ"ו."

השחקנית ענת קורן סיפרה: „השתתפתי בכל ההצגות, יותר מ־100. פעמים הוחלפו התילבושות שלי. גם התילבושות שהוחלפו היו ברמה נמוכה. התאורה לא היתה מספיקה, באולמות גדולים צריכים תאורה יותר חזקה. לפעמים לא היו רמקולים."

המשיך שליט: „אנחנו השחקנים החלטנו לסיים מהר ככל האפשר את ההתקשרות איתו, והודענו לו על כך באמצעות אמי׳, אירגון אמני ישראל. אבל לא הגענו לסיום החוזה, והפסקנו את ההצגות לפני המועד והפרנו את החוזה באופן חד־צדדי מצידנו, כתוצאה מהאלימות שהופעלה נגד השחקנים."

על אותה אלימות סיפר שליט: „יום אחד היה סיכסוך בין ששון ובין ניניו, שהוא הבימאי. הופיע אדם שהציג את עצמו כשותף או חבר או עוזר, והוציא את ניניו מהאולם. שמו היה ג'ינו. שמו האמיתי היה יוסף מימון. איש שרירים גבה־קומה. ג'ינו אמר לו, בנתחו את ההצגה שלו: ׳אתה בחוץ׳ הוא אסר עליו להתקרב לשחקנים, כאילו שהוא מפריע להם. בעינינו, הוא היה שומר־הראש של ששון וגם שלנו. מאז

המחפש הפרקליט התל־אביבי גידעון הי־כל, המייצג את המלחין שגיא.

הנושים ישלמו לך 30 מיליון לירות אם אתה תמצא איש זה — חי או מת!

האמרגן והסחורה ששון שבתאי עומד במיסדרון בית־המישפט המחוזי בתל־אביב (למעלה מימין). הוא צולם בסוף ספטמבר 1976, כאשר הואשם בהעלאת המחזימה „הו, היא והוא" (העולם הזה 2039). למעלה משמאל: השחקנים דליה עזר ורפי טיילור בקטע מההצגה סיפורי דקמרון. בתמונה מימין: דליה עזר בתנוחה נוספת מתוך ההצגה.

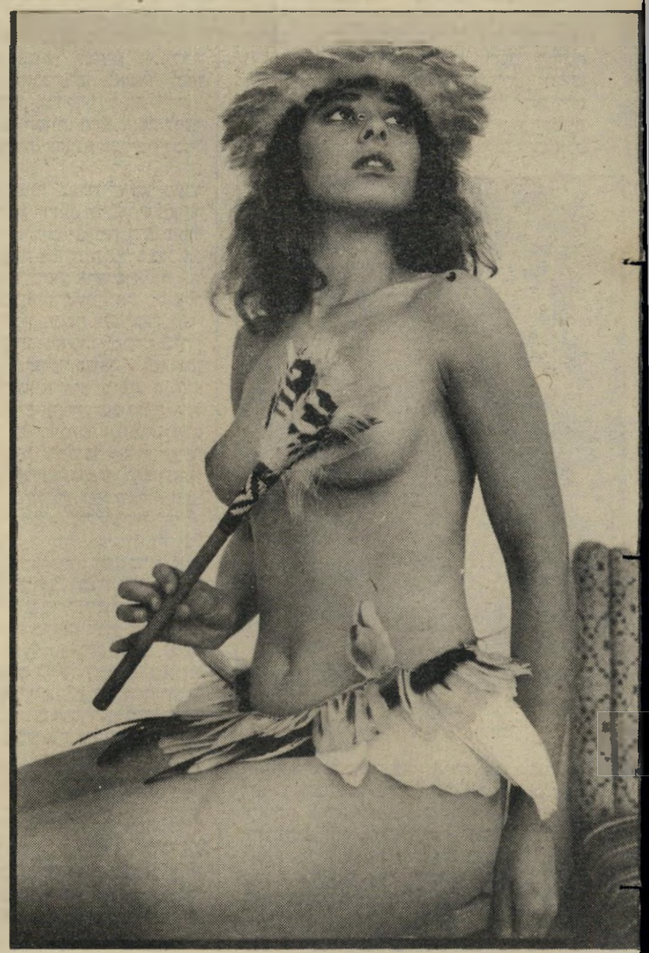
הופעתו הראשונה הוא הופיע בכל ההצגות."

תלונה במישטרה

ג'י הוא ג'ינו המסותרי? בעדותו לפני הבורר נשאל על כך ששון, ובפסק הבורר כותב צ'רנובילסקי: „ששון טוען, שכתוצאה מהפסקת התשלומים עקב ההוראה של שגיא שלא לכבד צ'קים, וכתוצאה מהעיקולים שהוטלו ביוזמתו של שגיא, לא היתה לו לששון כל דרך אחרת מאשר למכור את ההצגות לאדם המכונה ג'ינו, וששון גם הגיש את החוזה שנעשה בינו ובין ג'ינו... ג'ינו עצמו לא העיד לפני, כי לא הוזמן על־ידי ששון לעדות. בשל בתביעתו דרש שגיא פיצוי על הכנסה מאותה תקופה שבה הוא לא היה בארץ, כפיצוי על הפסד רווחים בשל הפסקתה הפיתאומית של ההצגה, דמי זכות יוצרים והחזר הסכומים שנלקחו מהחשבון המשותף בניגוד להסכם השותפות.

בעזרתו של מומחה, האמרגן שלמה צח, קיבל הבורר את ההנחה, שחלקו של שגיא ברווחים — אחרי ניכוי הוצאות לשחקנים — במשך חמשת השבועות שבהם לא היה בארץ ולא קיבל את חלקו — הוא יותר מ־12 מיליון לירות!

מכאן הרווח מכל הצגה היה 75 אחוז. הבורר פסק לו רווחים על עוד 50 הצגות לפחות מתוך 100, והסכום שנקבע עבורן היה יותר משש מיליון לירות.

אמרגן הרוויח על הצגה זו 200 אלף דולר תוך שלושה חודשים ומבלי לשלם את חובותיו, הסתלק

אי־מתן ערות של ג'ינו מחד, והסתירות והתמיהות מאידך, איננו מקבל את גירסת ששון בדבר מכירת ההצגות לג'ינו, או בכלל."

פרשה אחרת שנרונה בהרחבה היתה מכירת כרטיסים לבנים. כלומר, כרטיסים שעליהם לא שולם מס־עינוגים. והמוכר, ישראל אבני, אף הגיש לבורר שלושה כרטיסים לבנים שלמים, שכמוהם נמכרו בהצגות.

שגיא עצמו העיד, שלא אחת ישב ששון בעצמו בקופת הכרטיסים. הוא מצא כל דרך כדי להרחיק את שגיא מהסביבה, ושלח אותו לקנות אוכל לשחקנים.

יום אחד ביקר שגיא בצהריים באולם בית ארלוזורוב. שם היתה אמורה להתקיים הצגה באותו הלילה. מנהל הבית הזהיר אותו מפני מכירת הכרטיסים הלבנים ואמר לו: „אתה נכנס לבוץ."

בעניין זה התייחס הבורר לסיבות ירידת ההצגה מהבימה טרם זמנה: „הוכח ששגיא הוא שניסה להרגיע את הרוחות בין השחקנים ואף ראג בעצמו לכך שיינתנו להם ארוחות. ההצגה ירדה מעל הבימה לא בשל מעשיו של שגיא, אלא רווקא בשל התנהגותו וייחסו של ששון כלפי השחקנים, ובשל סיכסוכיו של ששון עם השחקנים על גובה שכרם. אלמלא מעשיו של ששון כלפי השחקנים, ההצגה היתה נמשכת, והוא שהביא להורדתה מעל הבימה."

באותו עניין סיפר שליט: „היגשתי תלונה במישטרה וביטלנו אותה, כי אמ'י הביא את העניין לידי סיום, על־ידי כך ששון לא יתבע אותנו על הפרת־חוזה ואנחנו לא נתבע אותו על איומים, השפלות ואלימות."

הבורר החליט שהסכום שינתן לשגיא הוא יותר מ־22 מיליון לירות, לפי מדד ספטמבר 1981. לכך יש להוסיף שכר טירחה לעורך־דינו וחלק מהוצאות הבורר, המגיעים לעוד מיליון לירות לפי מדד יוני השנה. הסכום הכולל, אחרי הצמדה, עומד כיום על כ־120 מיליון לירות.

מכאן יוצא, שהרווח של ששון באותה תקופה שבה הועלתה ההצגה הגיע בערך ל־200 אלף דולר.

עובדה זו היא מדהימה, על רקע הטענות שהעלו שחקני־המחזה, ערב הורדתה הפיתאומית מהבימה. הם התלוננו ששון מסרב להגדיל שכרם,

ההצגה פוסטר ההצגה סיפורי דקמרון. הם משתתפים בהצגה הפכו לחשפנים.

שהציוד והתילבושות הם מתחת לכל ביקורת, ושכל ההפקה היא חובבנית. ששון היה בתחילה פוזרן כלפי משתתפי המופע. הוא נהג לקחת אותם לארוחות ליליות בשכונת־התיקווה, שהסתיימו בחגיגות שיכרות לפנות־בוקר. אך אחר־כך, שהיחסים בין המפיק ועובדיו הורעו, הוא חדל גם מכך.

ששון לא הסתיר מעולם את דעתו, שההפקות הן עניין מיסחרי גרידא, שבו אפשר להרוויח הרבה מאוד כסף בפרק זמן קצר. כך הוא עשה גם בהצגות־המין הקודמות שלו, שחלקן הורדו אחרי התערבות המישטרה, משום שהיו נועזות מדי.

ששון דאג להחתים את שחקניו על חוזה, שהבטיח להם הכנסה מסויימת. אך גם הם לא העלו על דעתם שהם מעשירים את המפיק בהון־עתק.

פרקליטו של שגיא החל בחיפושיו אחרי ששון, כדי שזה ישלם את מה שפסק הבורר.

אך האיש נעלם. הוא לא נמצא בשתי הכתובות האחרונות שבהן התגורר, רחוב הירקון 134 ורחוב בוגרשוב 83 בתל־אביב. אנשים המקורבים לששון טענו, שהוא יצא לארצות־הברית. אחרי פרשת סיפורי דקמרון יצא ששון בשתי הפקות קטנות נוספות, אך עתה הוא נעלם מזירת השעשועים.

היכל, בהסכמת שולחו, החליט לזרז את הטיפול בתפיסת ששון. הוא נקט בצעדים שונים, גם מעבר לים, אך לשווא. לכן החליט להעניק פרס כספי, 25 אחוז מערך התביעה שזכתה — כלומר, כ־30 מיליון לירות — למי שיסגיר את ששון על רכושו וכספו לידי בית־המישפט.

בן־ציון ציטרין ■

תקליט אביבה פז זכתה ב־תקליט מאסטר. ש־אותו הפיק עבורה ששון שבתאי.

השפלה השחקנית ענת קורן סיפרה ש־בגדיה היו מאיכות גרועה ביותר.

נמר של עיר

אהבותיו ואומללויותיו של רובין ★

התעלות־הנפש של דב שילנסקי לעומת יפי־הנפש ★ עזבונו

השירי של דויד פוגל ★ מבקרת טובעת בריר־עצמה ★

מקור

מצבות

בעולם הסיפורת והביקורת הספרותית בישראל אין אפס. כאשר פרופסור־לספרות שר שיר־הלל לסופר זה או אחר — על קורא הביקורת לדעת, שסופר זה או אחר שימש כאשר הוא מתייחס לסופרים מתים, שהרי המתים אינם צועקים), לקטול את סיפרו השני של הסופר **יעקב בוצ'ן** מימים ימימה. פרופסור מירון פירסם את קטילתו בידיעות אחרונות (17.6) תחת הכותרת „על גבולות הכנות לשמה או: האדם המשעמם כנסיך־יגונות בעיני עצמו". פרופסור מירון קטל את סיפרו של בוצ'ן קטילה רבתי, קטילה שספר זה אינו ראוי לה כלל, שהרי ספר זה הוא מן המעולים שראו אור בעברית במהלך השנה האחרונה, ואטימותו של מירון שאינו רואה את מעלותיו של ספר זה, מעידה על ריחוקו המוחלט מהמתרחש בשנים האחרונות בסיפורת הישראלית, לשון־הכתיבה שלה ומיכלול הבעיות המטרידות את הכותבים כאן.

קטעים נכבדים מתוך קטילתו של פרופסור מירון מזכירים ללא הרף ביקורות שפורסמו לפני 25 שנה נגד ספר־ביכוריו של **פינחס שדה** החיים כמשל. למיקרא קטילתו של מירון, שאינה מחדשת במקוריותה דבר, לעומת הקטילות שהעניקו מבקרי הדור הקודם להחיים כמשל, הרי שזהו אות הצטיינות ספרותי ליעקב בוצ'ן.

לעומת פרופסור מירון הוכיח מבקר אחר, **יורם ברונובסקי** בהארץ (6.5), בביקורת תחת הכותרת האני שמעבר לעקרון את הבנתו ופתיחותו לרומן של בוצ'ן, ואת חשיבותו הספרותית העכשווית, וסיים את ביקורתו בקביעה „מימים ימימה' הוא וידוי, אך זהו **וידוי שיש בו כבר מימד אסי. אף שהספר עומד עדיין בצל הכבד של פינחס שדה, הוא כבר ספר עצמאי ונבון, אולי יותר מכל ספרי המחקים הרבים של שדה. אין ספק שזהו השג הראוי לתשומת־לב מיוחדת.**"

מי יודע, יתכן ששיר־ההלל של ברונובסקי לרומן של בוצ'ן היווה את המניע לקטילתו של פרופסור מירון, שיותר משהזיקה לבוצ'ן, הזיקה לאמינותו של פרופסור מירון בעיני קוראי הסיפורת הישראלית העכשווית.

כבר לפני חמש שנים, שר מדור זה שיר הלל לרומן הראשון של יעקב בוצ'ן שני חיי יעקב, תוך הצגתו כאחת מהתיקוות הגדולות של הסיפורת הישראלית. סיפרו השני של בוצ'ן, מימים ימימה ", כלל לא איכזב תיקוות אלה, ואף הגבירן. **חיים רובין**, הנפש־הפועלת למי יודע, יתכן ששיר־ההלל של ברונובסקי לרומן של בוצ'ן היווה את המניע לקטילתו של פרופסור מירון, שיותר משהזיקה לבוצ'ן, הזיקה לאמינותו של פרופסור מירון בעיני קוראי הסיפורת הישראלית העכשווית.

כבר לפני חמש שנים, שר מדור זה שיר הלל לרומן הראשון של יעקב בוצ'ן שני חיי יעקב, תוך הצגתו כאחת מהתיקוות הגדולות של הסיפורת הישראלית. סיפרו השני של בוצ'ן, מימים ימימה ", כלל לא איכזב תיקוות אלה, ואף הגבירן. **חיים רובין**, הנפש־הפועלת

(*) יעקב בוצ'ן — מימים ימימה; הוצאת ספריית הפועלים; 235 עמודים (כריכה רכה).

מבקר מירון
המניע לקטילה

למרגלותיו של פרופסור זה או אחר, הגיש לו את כתב־היד לעיון־שיפוץ־שיפוץ־מירוח־תיקון. אם פרופסור־לספרות זה או אחר קוטל ברבים יצירתו של סופר זה או אחר — על הקורא לדעת, כי הסופר הנקטל אינו נימנה עם חצרו של פרופסור זה או אחר, והסיבות המביאות את אותו פרופסור זה או אחר לקטול את אותו סופר — רחוקות מלהיות סיבות ספרותיות טהורות לשמן.

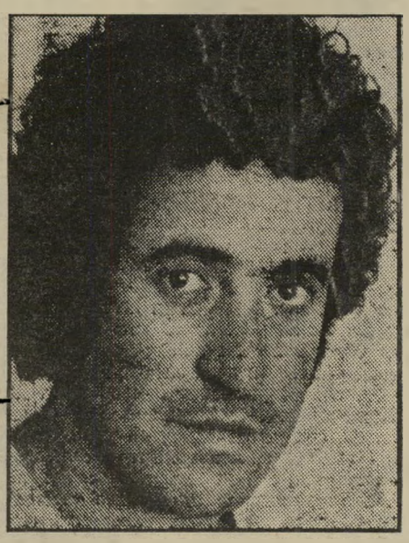
איני יודע את סיפור המעשה, שהביא את הפרופסור (בעיקר לספרות יידיש) **דן מירון**, שדעתו ברוב־המיקים מכובדת עלי (בעיקר המרכזיות במימים ימימה, בנם של ניצולי־שואה, העובר בחריטת מצבות למתים ולחללי־המילחמות, זר לכל הסובב אותו, לאשתו, לבתו העיוורת ולבנו הנולד במהלך לילית הרומן. רובין רדוף פחד מפני המוות, והוא מנסה לרכך את פחדיו בתאווה מינית, שאינה מצליחה לבטל את סיוטיו.

מימים ימימה נפתח בפרק שהוא מעבר למימד הזמן של עלילת הרומן, ומיתרחש מאוחר יותר מזמן עלילתו. מימים ימימה הוא סיפור מועקתו של רובין, מסה ספרותית על מצבו של האדם והדור, מעין אודיסיאה ארצישראלית של פרט. בצד נהר ההיסטוריה שעייף את כל אלה השוכנים לגדותיו. רובין, הנשוי ל**ימימה**, מצוי במליטה מתמדת מביתו, מאשתו ומבתם **סיוון** העיוורת, מהוריו ניצולי־השואה ומאחותו היורדת. רובין אוהב־שונא את ימימה. כשהוא מחפש אותה אצל נשים אחרות (בביקורתו של פרופסור דן מירון על מימים ימימה נעלם מעיניו של הפרופסור המכובד ש.המהפיכה המינית" הגיעה גם לארץ־הנביאים, והמין אינו ממלא כבר חלק ניכבד כל־כך, כפי שמילא בימי נעוריו של הפרופסור, לפני כמה עשרות שנים).

ימימה אינה מוכנה לוותר לשיגיונותיו של רובין, ונאבקת עליו בדרכה: „**לפעמים אני מרגישה שאין לי אותך, ובמקומך יש לי פגר, דחליל. ממה יש לך להיות עייף?**" אך רובין בשיגיונותיו, שב בדומה לרוב בני „הדור השני" ומתאר את מועקתו: „**הנאצים עשו באמא שלי מעשים ולא דיברו. ובאבא שלי. הוא בן שבעים. במחנה־הריכוז מצא קליפות של תפוחי־אדמה, והם תפשו אותו סועד בם את נפשו והיכו על ראשו בשוטים...**". רובין חי באי־הבנה בין הוריו, ימימה סיוון והארך הסוכבת אותו. אי־הבנה מובנת מאוד.

יש בתיאוריו של יעקב בוצ'ן מאותו הומור שחור של ילידי־הארץ: „**סיוון אומרת לנערה: מחבלים הרגו את אבא שלי ואת אמא שלי. משתתקת. אומרת עוד. ואני הרגתי אותם...**" הומור שחור זה לא נועד לכסות על מצוקת הארס של רובין, במידה שזיוניו לא נועדו לכסות על מצוקה זו. מצוקתו של רובין אמיתית ומתפרצת יותר ממיכלול המצוקות של כל גיבורי **עמוס עוז** ו**א"ב יהושע** — כי זו מצוקה של פרט אחד.

נאמנותה של ימימה לרובין מעניקה לרומן כמה מהקטעים המרגשים שלו, כמו הקטעים שבהם היא נכונה להתמסר לידידו האמריקאי **דון**. מאבקי־כאב אלה שבין רובין וימימה מתנהלים בתוך החוויה־הישראלית: תלוש המשכורת העלוב, הבית שהורי רובין רכשו להם מכספי־השילומים, וכל שאר המרכיבים הקטנים של החוויה שבאה במקומו של החלום הישראלי.

סופר בוצ'ן
אודיסיאה ארצישראלית

גם הריונה השני של ימימה אינו עוצר את רובין מאהבותיו ואומללויותיו, מאי־השקט שלו, ומאותה אודיסיאה ארצישראלית שממנה הוא אינו נרגע, תוך שהוא ממשיך לשלם את מחיר העתיד, מחיר החזקת מישפחתו, בעבודת המצבות שלו: „**מקלף את הניר וצובע את האותיות ואת סמל צבא־ההגנה־לישראל בצבע חום. אני את שלי עשיתי ושוב אין לי עניין לענות בו. לפעמים אני עובר תחת ידי שם מוכר. תוקפת אותי להרף־עין אימת־הקין...**"

במקום עבודתו קושר רובין מערכת יחסים סבוכה עם **חמוטל** („חמוטל, מתי אני אחבק אותך בפעם הראשונה?" מערכת העשוייה לרפא את רובין ממועקותיו, אך אינה עושה זאת. ואז נולד הבן: „**הזמן עובר. ריח־הבושם הנפלא של התינוק מעביר אותי על דעתי...**" אלא שבינתיים מעבירה אותו על דעתו הפרידה מחמוטל, והוא יוצא לטיול מטורף על אופניו, דרך חיפה לגליל, עמק יזרעאל, אל המוחרקה, שם הוא חושב לאבד עצמו לדעת („**מדאיג אותי שימצאו אחריי בתרמיל את השקית עם התחתונים המושתנים. מפריע לי צרור־הקריאה למילואים שקיבלתי לפני צאתי ואיך היא תדאג עכשיו לדווח להם על היעדרי...**")

רובין אינו קופץ, ויוצא לקראת סופה של האודיסיאה אל ביתו, שם הוא אינו מוצא את ימימה ואת ילדיו, אלא מיכתב: „**אני חושבת על עצמי שאני כבולה כאן לנרייה ולילדה, ובקושי יכולה לזוז ואתה ציפור דרור...**"

מימים ימימה הוא אחד מאותם רומנים של דור אבות הצומח בסיפורת הישראלית. דור אבות, שנבצר מהפרופסור דן מירון, מסיבות לא ברורות, להכיר בקיומו. דור הרואה את חייו בארץ, אם ליטול אחת מהגדרותיו של רובין: „**הממלכה שלי. ממלכת המצבות. היא רק כתם. אני רואה מלמעלה את נתיב גופי על־פני כדור־האדמה, על־פני אריץ־ישראל, במפלול הקבוע שאני עושה מדי יום. גופי אינו חוריץ שום זכר במינהרת־**

החוויה הישראלית

על „חונני רוצחים" וצבועי־רוח

תחת הכותרת „נידחתה בקשתו של אודי אריב ל.חופשת חתונה:" (ידיעות אחרונות) נכתב בין השאר: „**נציב שירות בתי־הסוהר, הד"ר מרדכי ורטהיימר, דחה השבוע את בקשתו של סגן־חשר דב שילנסקי, להעניק לאסיר אודי אריב חופשה בת יומיים, כדי שיוכל לשאת לאשה את חברתו לאה לשם ולהתייחד עימה.**"

ציפיתי שבועיים ימים לראות את תגובתם של „אנשי הרוח", אלה הדואגים לאסירים מדיניים. אי־פה ואי־שם בטימבוקטו, שירימו קול, ויתבעו מאותו ד"ר ורטהיימר שיעניק לילה אחד של חסד לאודי אריב, היושב בכלא זה יותר מעשר שנים.

אלא ש„אנשי־הרוח" הישראליים עסוקים מכדי לעמוד על מישמר המוסר והנקיון הציבורי של החברה הישראלית, לחתום על פטיציות נגד ובעד אידוע זה או אחר, תוך הצגת אטימות אנושית מן המעלה הראשונה.

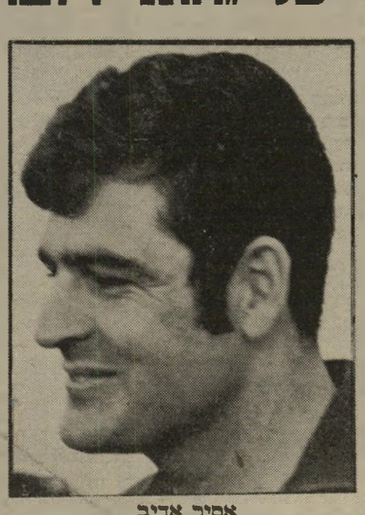
„אנשי הרוח", כל אלה שהרימו קול זעקה כאשר הרמטכ"ל לשעבר חגן רוצחים, וכאשר כל שאר הפינטואים שוחררו לחופשי בטרם עת, בלמו קולם כאשר מדובר באודי אריב.

מדוע אודי אריב נמצא מחוץ לאותה נוסחת־שקרים של „קונסנזוס לאומי". הוא „בגד" במדינה, „בגד" „בארץ־ישראל הטהורה", זימר זמירות שונות והוציא עצמו ממעגל ההתייחסות של כל אותם 'יפי נפש, המרימים קול צעקה גדולה כאשר רמטכ"ל זה או אחר משחרר רוצח־שבויים כלשהו.

אם להיות הוגן וכן, הרי שמאבקו הציבורי של סגן השר דב שילנסקי למען לאפשר לאודי אריב לשאת את בחירת ליבו ולהתייחד עימה, מעניקים לסגן־שר ימני זה, איש אלטלנה ו„המישפחה הלוחמת", אשראי מוסרי גבוה עשרת מונים מכל האשראי המבוזבז של אותם יפי נפש, העוצמים עיניהם ואינם מוכנים לצאת בקול זעקה למען לילה אחד של אודי אריב מחוץ לכלא.

יפי הנפש וצבועי־רוח אלה, חפרים, מן הסתם, את הפרט האחד שהיה עשוי להופכם ליפי נפש של אמת. את האומץ לצאת בגלוי כנגד דבר בלתי־מקובל ושנוא על הציבור. אודי אריב שנוא על הציבור. ואנשי־הרוח ויפי הנפש למיניהם פוחדים ממנו, כפי שבימי־קדם פחדו ממצורעים.

שילכו כל העמוס עוזים, א"ב יהושעים למיניהם אל סגן־השר דב שילנסקי, וילמדו אצלו מה פירוש להיות יפה נפש.

אסיר אדיב
מחוץ ל.קונסנזוס"

האוויר הסמוייה שבה הוא חולף..."

סיפורו השני של יעקב בוצ'ן הוא סימן־דרך בסיפורת הישראלית, סימן המעיד על זריחתו של דור סיפרותי חדש, שאמת־הכתיבה שלו עולה עשרת מונים על הדור הקודם. בנוסף לצער על רשימתו הלא־מבוקרת של פרופסור מירון על מימים ימימה, ליווה אותי בקריאה בספר זה צער נוסף, צער על שהספר לא ראה אור בהוצאה רבת־תפוצה כהספריה לעם של עם עובד, אלא בהוצאת ספרית הפועלים, שאיבדה את זימונה עם קהל קוראי הסיפורת המקורית.

שירה

לעבר הדממה

דומה שחשבונותיו של שר־השירה עושים צדק למשוררי־אמת, ומעמידים את מושכי־השיר האחרים במקום הראוי להם. באחרונה ראה אור קובץ שיריו של המשורר המנוח **דויד פוגל** *לעבר הדממה* •, במקביל לתהליך שקיעתה של שירת משתיקיו וברֹאשם **אברהם שלונסקי**. כיום, בפרספקטיבת הזמן, דומה ששירת דויד פוגל נמנית עם מיטב השירה העברית החדשה.

דויד פוגל, מהדמויות יוצאות־הדופן של השירה העברית, נולד ב־1891 בפודוליה. בגיל 19 הגיע לווילנה, אחרי כן עבר דרך גליציה לווינה, בירת הקיסרות האוסטרו־הונגרית, ושם השתקע. בווינה התפרנס ממתן שיעורים פרטיים בעברית, והפך לבקיא בספרות הגרמנית. במהלך מילחמת־העולם הראשונה נכלא בגלל היותו אזרח זר. ב־1918 הופיעו שיריו בגבולות (בעריכת **גרשום שופמן**) ואחר־כך בהעולם; הפועל הצעיר; דבר; הצפירה; הדים; הקונטרס וכתבי־עת נוספים. פוגל חיבר במשך שנים רבות יומן, הנחשב לאחד מהמעולים שביומני הסופרים. במאי 1929 עלה פוגל ארצה והתיישב בתל־אביב. הוא לא נקלט, ובאביב 1930 ירד לווינה, לברלין ומשם לצרפת, שבה השתקע. בפרוץ מילחמת־העולם השנייה נעצר בפאריס כנתין האוייב (אוסטריה) ושוחרר עם כניעת צרפת לגרמניה. הוא הסתתר זמן רב, נעצר שוב והוטל למחנה־ריכוז, ולפי הודעה רשמית, **"הועבר לגרמניה ב־7 בספטמבר**

משורר פוגל
בשבתך תהרי אותי

1944 בתוך גולה פוליטי", וניספה במחנה־ההשמדה.

לעבר הדממה, הוא תולדה של מחקר קפדני שאותו ערך **אהרון קמם** בארכיונים שונים. בדיבורי הקדמתו מביא קומם כמעט סיפור בלשי על הקורות שירי פוגל, עם רמזים כבדים לסיבות שמנעו את פירסומם עד כה.

מחזור השירים הראשון, השירים הגנוזים, מעיד על עוצמת שירתו, שהיא מאוד אישית: **"צעירה רכה הבת לאהבה, / האם הולכת ומזקינה: / אהבת זו עוד לא כבתה / וזו טרם התלבטה. ומוטל אני בין אישים שתים / אחת, אחת מאריכה לשון / זו מרשמת באודם תאוותה / וזו בלבנוניות תומה..."** שירי פוגל הינם שירים בעלי חריזה מעולה, שהיא בבחינת מסע לעולם אישי של משורר, מהמסעות הנדירים של השירה העברית בדורו, שלא מעט כוזב כיסה עליה. פוגל, שעולמו וחייו מהווים גירסה שירית ליהודי הנודד, כותב: **"טרם נימחו כל הדרכים, / אלכה בקש עוד גם דרכי..."**

יש בשירי דויד פוגל בדידות שירית, ובינות לברידיות תמונות של נוף, פסטורלה, מעין ציורי־מים שיריים, מהמעולים שידעה השירה העברית לדורותיה (**"בתמי הברק / ביריעות אוהל צחורות"**).

המחזור לעבר הדממה הוא הפתעה שירית, נכס צאן ברזל תרבותי. פוגל כותב באחד משירי לעבר הדממה שורות כמו: **"אלוהי, בינה שחננת לגיבנים ולסיפחים / ולכל מומיהם בם — / מה תסכון להם? / בנטות ימי קיץ יעמדו על פתח ביתם / וסניהם כואבים ונוגים, / כי ידעו ידוע: / הבל כל מישחק, כל מיפעל, — / אך הנה עולים כל הילדים מן הרחצה / ותשכון בעיניהם תכלת המים הרכים הפוחזים, — / וליבם הנבון ילך אחריהם..."** איזו עוצמה שירית, שקשה למצוא דומה לה בשירת משוררים אחרים בני דורו של פוגל.

פוגל מעניק בשיריו, שהינם שירים ארוכים, תמונות כימעט קולנועיות של מצבים, כמו: **"בעיר נוכריה מתפלשת אישה. / ברותה מן הבעל. / אולי הלילה כוס רעל / אל פיה עוד היא מגישה..."** חלק מהשירים הינם בעלי שתי גירסות — גירסה בהברה ספרדית וגירסה בהברה אשכנזית, ומעניין להשוות את בית־השיר שהבאתי בגירסתו הספרדית, לגירסה האשכנזית והמקורית שלו: **"בנבר מתפלשת אשה בוכיה", / ברותה מבעלה. / אולי בזה הלילה / עוד תריק כוס־רעל אל פיה..."**

שיריו של פוגל הופכים בהדרגה לשירה אורבאנית מובהקת, הממשיכה בתמונות־תמונות שהיא מציגה לפני הקורא: **"במרומי סימטה / תישלחנה נשים מן החלון / שדיהן הבצקים / מדי הערב יום..."** או: **"בבדי עליך החיים. / עד כי טורפו רחובותיך; / בני־אדם להב גדול ילהבו — אלה מאוריך, פרים..."**

אחד מהנושאים החוזרים ושבים בשירת פוגל, על תקופותיה השונות, היא דמות הבת, ובמחזור לחיי הבת, הוא פותח וכותב: **"דרך רבוא דזרות / נסעת לגור אצלי — / ואת כה זעירה / ורק נמה כל היום."** והוא ממשיך וכותב: **"בבשרך כבר תהרי אותי..."** תוך הצגת אותו קשר מופלא של אהבת אב תמימה לבתו.

שירה מודרנית בעלת עוצמה נדירה מצוייה במחזור לערב צפים הלאה כל הרחובות. שוב שיברי תמונות של אותו עולם אורבאני אירופי, של טרום המילחמה העולמית השנייה (**"הה, ימי הנירגשים, / אשר ניגרו עמם / תוך סימטות איזו קריה / בנהרי סתיו חרושים; / לנצח הן חמקו אי־אנה / ועל חומות סצועות עודם חקוקים..."**). ופוגל, כמו מנותק מעצמו, וכותב: **"שלג במקדם. / אני זוקף צווארון לבושי / והולך ממני, / הרחק ממני..."**

כיום אין ספק ששירת דויד פוגל היא ממיטב שירת דור האבות, ודומה, שכמו נבואה קדומה, עומד אחד מבתי שיריו, המתאר: **"אי־בזה אלבה בעולם. / לא מאין ולא אל אן. / אולי יפגוש בי ילד / במורד היום / ודימה ראות את אביו..."**

קובץ שירים זה משירת דויד פוגל חושף לא במעט את מיסתרי עולמו וריגשתו, ומעמיד אותו במקום הראוי לו בשירה העברית המודרנית. ספר שירה מומלץ ביותר לשוחרי ואוהבי השירה העברית.

קריאת־קיץ

המשימה: פקין

מתחרה לא־מבוטל לנפשות המודיעין הבריטי נוסח **ג'יימס בונד** מחד **וסמיילי** מאידך, שאותם יצרו **איאן פלמינג** ו**ג'ון להקארה**, היא דמותו הקשוחה של **קווילר**, שראשון ספריו תזכיר ברלין. הוסרט (והוקרן בארץ תחת השם משימה בברלין). החודש ראה אור בתרגום לעברית אחד מסיפרי הסוכן קווילר מאת מחבר המותחנים **אדם הול**, תחת הכותרת המשימה פקין •.

המשימה פקין הוא מותחן של ממש, שהקורא נסחף בעלילתו החל מן העמוד הראשון ועד לאחרון שבהם. זה סיפורו של סוכן בהמתנה, שאחד מעמיתיו למקצוע מחוסל בלונדון, והוא נקרא לתפקיד, שמקום עלילתו במיזרח הרחוק.

הסוכן קווילר יוצא לפקין, כמלווה למישלחת בריטית דיפלומאטית רמת־דרג, בראשית ימי ההפשרה הפוליטית בין סין והמערב. המישלחת מגיעה להלוויית אחד מראשי הממשל הסיני. ראש־המישלחת הבריטית נהרג בהתפוצצות מיסתורית במהלך ההלוויה, מוות המביא בעקבותיו סידרת רציחות פוליטיות.

קווילר חסר את קצה החוט שיוליך אותו לפתור את מניע הרצח ומבצעיו. אט אט, כאשר חייו בסכנה, תוך התחקות מתמדת מניסיונות התנקשות בו, מוליך אותו מסעו לדרום־קוריאה, דרך סידרת הרפתקות מסמרות שיער. הוא צונח לבסוף, עם צנחנית מנאט"ו, ליד מינזר בהרי קוריאה, מגיע לעימות עם יריבו, המופעל, כמסתבר, בידי סוכנים סובייטיים, החותרים לטרפר את ראשית התהוותה של ברית פוליטית בין המערב ויפאן וסין־העממית, ברית העשויה לסכן את ברית־המועצות.

המשימה פקין הוא סיפורו של הסוכן כואב בודד ורב־תושייה, העובר סידרת עימותים, המסתיימים רק בעמוד האחרון של הספר. מומלץ ביותר לקריאה בימים חמים אלה. גם תרגומה של **תירצה גרנות** מצליח להעביר לעברית את הנוסח האופייני לספרות המותחנים. ספר מומלץ ביותר.

• אדם הול – **המשימה פקין**; עברית: תירצה גרנות; הוצאת כדים; 213 עמודים (כריכה רכה).

(•) דויד פוגל – **לעבר הדממה**; ערך וצירף מבוא: אהרון קומם; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 264 עמודים (כריכה רכה).

מי מריבה

הבבל"ת האבוד של קרטון־בלום★ "המלט" כפול★ האנדרטה ההפוכה של שליו

■ איני יורע את משמעות הכבוד לזכות בפרס ואלנרוד. הנחשב בעיני לא פחות מאשר פרס שמצניק ופרס פוצניק. אבל **רות קרטון־בלום**, כלת פרס ואלנרוד לשנת 1983, נהגה כאילו העניקו לה את פרס נובל של הביקורת. קרטון־בלום נשאה קודם להענקת ההמחאה דברים, שבאמצעותם הצדיקה מן הסתם את קבלת אותה המחאה. אך לא די בדברים שנשאה קרטון־בלום בטקס עצמו. למען הנצח וההיסטוריה היא החליטה אף לפרסם את דבריה במשא (מוסף־הספרות של דבר) תחת הכותרת הירחורים על הביקורת. כדי להצדיק עצמה, לא בחלה קרטון־בלום להעזר **בחיים נחמן ביאליק, ליאונרדו דה־וינצ'י ויעקב אגם**. בנהר הבבל"ת המילולי של קרטון־בלום היא גם זיכתה את הביקורת. בתיאור: **"ראינו בימים אלה בטלוויזיה צילומים מופלאים: כיצד מנתבים ומתעלים את הלבה באטנה — הר־געש בסיציליה.**

הורס־תרבות שליו
אנדרטה לחוסר־מעש

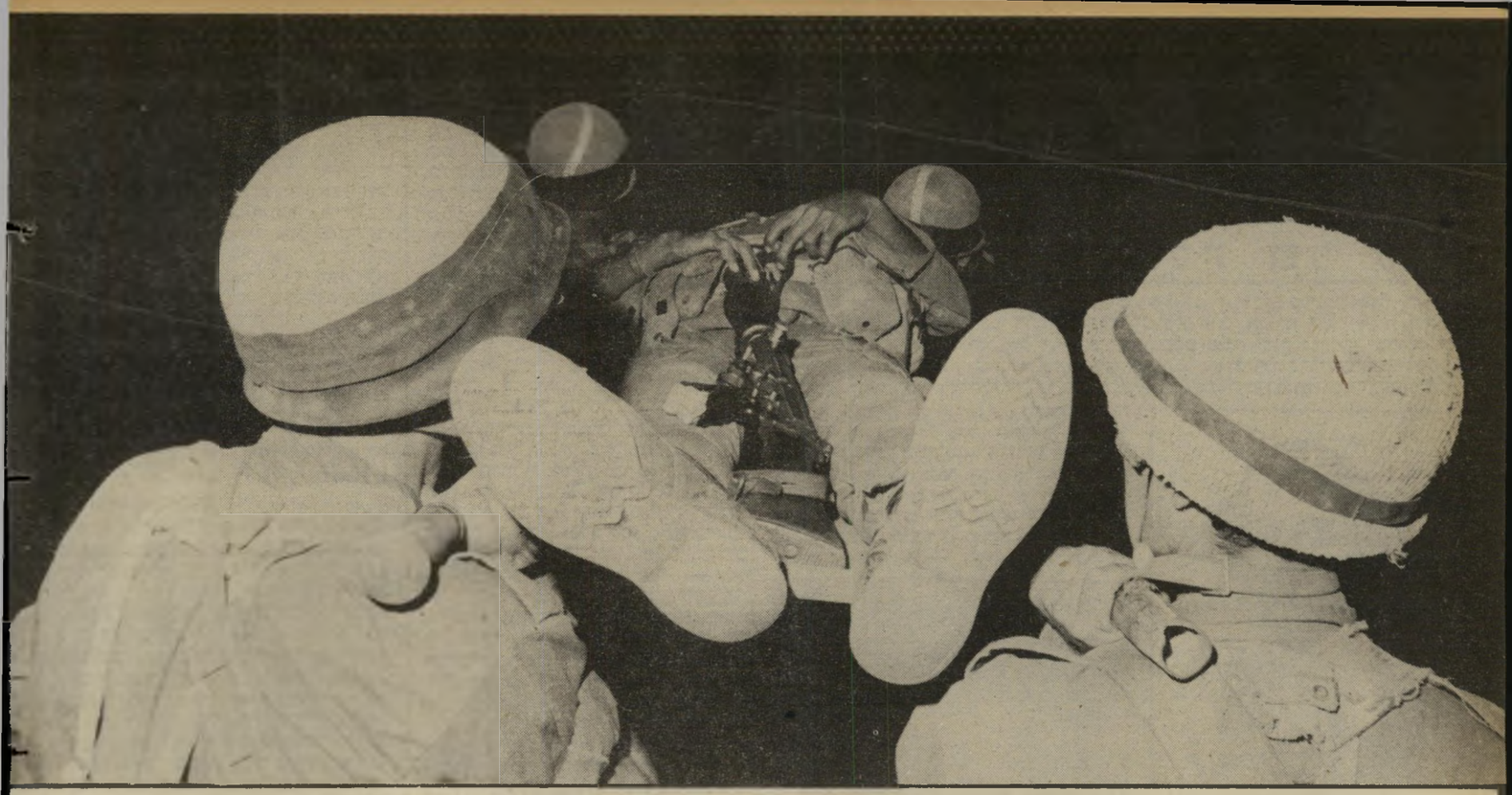
מחזאי שיקספיר
הכל רקוב

הניתוב הזה הזכיר לי במידת־מה את מלאכתנו. המבקר־החוקר הוא כמי שמנסה לנתב את זרמי היצירה באפיקים הממוסגרים של כללים ביקורתיים או מחקרים. לעיין אותה, להתוות את זרמיה כדי להביאה אל הקורא..." ועכשיו, אחרי שקרטון־בלום זכתה בפרס ואלנרוד, כל שנותר לקוראי דבר שקראו את רשימתה, הוא להמתין ולראות כיצד מנתבת קרטון־בלום את **א"ב יהושע, יצחק בן־נר, עמוס עוז, סיגלית שדה, עמוס קינן** ואחרים בדומה לאותם בולדוזרים, שניתבו את הלבה למרגלות הר האטנה. איזה בבל"ת ספרותי.

■ **ויליאם שקספיר** מתהפך בקיברו בסטראטפורד על נהר איבון לנוכח מאבק־האיתנים שמנהלים תיאטרון חיפה ותיאטרון באר־שבע על העלאת מחזהו חמלט על קרשי הבימה. ואפשר בכר לדמיין את נסיך דנמרק אומר מעל קרשי התיאטרון הישראלי: **"לא הכל רקוב בממלכת התיאטרון הישראלי!"**

■ שיא חדש באסורדים של התיאטרון הישראלי הצליח לחשוף התיאטרון המיסחרי הפרטי של **מרים עציוני**, תיאטרון יובל. האסורד היה בהעלאת מחזהו השנוי־במחלוקת **יוסף מנדי**, אנדרטה הפוכה. בלא כל תמיכה מטעם המועצה לתרבות ולאמנות, שאותה מנהל תת־אלוף (מיל') **אבנר שליו**. בעוד ששליו ומועצתו מזרימים מיליוני שקלים לתיאטרונים רפרטואריים ציבוריים, המעלים הפקות שהיו צריכות להיות מועלות על־ידי תיאטרונים פרטיים (שהרי מדובר בהפקות של מחזות בולבאריים) סירב שליו, בעצה עם מועצתו, להעניק אף לא אגורה אחת של תמיכה להעלאת אנדרטה הפוכה. בטענה שהמועצה לתרבות ולאמנות אינה תומכת בצורה כלשהי בתיאטרון מיסחרי. מישהו שכח לומר לתת־אלוף שליו שהבימה + תיאטרון חיפה + תיאטרון באר־שבע + התאן הירושלמי = תיאטראות מיסחריים לכל דבר. אכן, תת־אלוף שליו מקים בימי שרתו במועצה לתרבות ולאמנות אנדרטה על חורבות התיאטרון הישראלי, אנדרטה לחוסר־מעש.

מאת דן טומר

הלומי קרב? ישר לחזית!

„אמרי לי תלך לדוקטור/ תוציא את הסעיף/ תביץ לו קטע של פסיכי / שתיכף אותך יעיף / אני לא רוצה למות / לא רוצה למות ודי / לא למות בתור גיבור/ רוצה להיות פחדן שחי / אמרתי לדוקטור תשמע לי / כואב לי הראש גורא / בגלל זה שמתי סיר־לילה / שיהיה במקום כובע־פלדה / אמרתי לו אמא שלי באה/ בלילה זחלה למיטה / הכניסה לי טייפ בבטן / שאני לא אשכח אותה / הסתכל לי הדוקטור בעין / אמר לי תפתח ת'פה / תוציא בבקשה ת'זיין / בסוף אמר זה לא יפה."

אין זה אחד מחמשיריו של רפול. אלא קטע של שיר מתוך ההצגה הלם קרב, שתועלה בימים הקרובים בתיאטרון חיפה בבימויו של גדליה בסר. הלם קרב הוא המחזה הראשון בטרילוגיה של ד"ר יוסי הרר — פסיכיאטר ששירת ב־1972 כרופא גדודי ברמת־הגולן, ובמילחמת יום־הכיפורים שימש כרופא מרחבי של רמת־הגולן, ובו־זמנית טיפל גם באזרחים של יישוביה.

הרר בן ה־37 נולד בבלגיה להורים ילידי־פולין וניצולי־שואה, ששהו באותה עת במעין קיבוץ־הכשרה ליד בריסל. כשהיה בן שנה וחצי עלתה משפחתו ארצה והשתכנה בגיבעת שמואל. את לימודי התיכון עשה בתל־אביב, ואחר־כך עבר מסלול רגיל של בן־טובים — עתודה אקדמית. רפואה, התנוה וצבא. אחרי מילחמת יום־הכיפורים התמחה במשך שש שנים בפסיכיאטריה בבית־החולים לחולי־נפש שלוותה. וכיום הוא עובד כפסיכיאטר במירפאה לבריאות־הנפש ברמת־חן. במילחמת־ הלבנון שירת בחיל־אוויר, ועסק בפינוי נפגעים במסוקים.

מהו הלם־קרב?

אומר הדר:

בן־אדם הולך למלחמה, ומשהו מאוד בריא בתוכו אומר לו — אדוני, מילחמה זה לא בריא, תברח ממנה: להסתלק ככה סתם הוא לא יכול. יש לו מישפחה, ערכים, וחוץ מזה הוא צריך להגן על המולדת. לכן הוא צריך לעשות משהו, כדי שאיכשהו הוא לא יהיה אשם בזה. הו אגם צריך לברוח וגם אסור לו לברוח, ואז הוא מוצא לעצמו את הפיתרון — פיגוע נפשי.

ראו חייל הלום, שמו אותו על אלונקה, העלו אותו על מטוס והביאו אותו לבית־החולים. בבית־החולים התנפלו עליו האמהות הטובות והסבתות של הוועד־למען־החייל. הבחור הזה, השור־כב עם חולים פיסיים ואשר לא נפגע פיסית, יכול רק להציג את מסכנותו.

יכול להיות שאחרי יום בבית־החולים הוא יכול כבר להסתובב. הוא ניראה, כביכול, בריא לכל דבר, אבל בעצם הדפוסים של תלות ומסכנות מתחדרים ומתחזקים והוא הופך להיות הלום־קרב כרוני.

יש בארץ הרבה אנשים, ממיטב האומה, שבעקבות המילחמה נהרסו חיי המישפחה שלהם. הם חדלו להתעניין מחברים ובנושאים אחרים שעניינו אותם בעבר, והפכו, בעצם, למין מוכי־גורל לכל החיים.

כולנו בהלם־קרב

כל המילחמות, עד 73, היו מילחמות של תנופה. היתה הרגשה שהגיעחון הוא בכיס. לא היה חשש בסיסי של קטסטרופה לאומית ותופעת הלם־הקרב היתה בקנה־מידה קטן. מאז מילחמת־יום־הכיפורים היא קיבלה מימדים של מגיפה. לא אכנס לנתונים סטטיסטיים, שהם חסויים בצה"ל, אך נדמה לי שפגיעה זו היתה אחד הסוגים הנפוצים ביותר בין הפגיעות האחרות, אם לא הנפוץ ביותר.

אחרי המילחמה נבדקה התופעה לעומקה. מסתבר שהלם־הקרב אינו קורה מן השמיים. הסיבה העיקרית להתפתחותו היא חוסר ודאות. כשה־מציאות אינה ברורה — כשאינך יודע איפה אתה נלחם, למען מה ועם מי, אתה עלול להיכנס להלם.

ביום־הכיפורים הייתי ברמה כבר בשעות הראשונות של המילחמה. היה שלב של בלימה, שבו גייסו את המילואימניקים. כאן התחיל הבלגן. נשלחו לחזית יחידות לא אורגניות. לקחו ארבעה חבר'ה שלא הכירו האחד את השני ואמרו להם: אתם צוות טנק, סעו לרמה. הם נסעו ופתאום נכנס להם טיל בטנק. האינסטינקט הטיבעי שהנפגע, וככך הוא יוצר מצב חריף של תלות. הוא מיסכן, ממוקד כל הזמן בעצמו ובטראומה הגדולה שעברה עליו, וההברה חייבת לדאוג לו.

עד מילחמת יום־הכיפורים פונו מוכי־הלם לעורף, כמו על הנפגעים.

זוהי בעייה מוסרית לרופא: האם להחזיר את הלומי הקרב אל הקרב

ההלם יכול להתבטא בהינתקות מהמציאות, בשיתוק באחד מאברי־הגוף או באלם. התופעה המקובלת ביותר היא איבוד־ההכרה.

זוהי מעין מגיפה מדבקת. כשהוא מפונה לעורף או לבית־החולים, הוא השיג את מטרתו — הוא הפסיק להילחם. הבעייה היא מה קורה כשהוא מגיע לעורף. מכיוון שבדרך־כלל אין הפגיעה מלווה בנזק גופני, הוא בחזקת חולה מיוחד, שבעצם החריף את הקונפליקט שהיה לו.

הוא מפתח רגש־אשמה כבד שהוא בגד בחבריו, שחלקם נפצעו או מתו. הוא בגד במישפחתו ובארצו. את עצמו הוא לא יכול לרמות, ובעצם מרגע זה ועד להודעה חדשה. הוא יכול לשלם מחיר יקר מאוד על הבריחה שלו. הוא צריך לקבל אישור תמידי מהסביבה

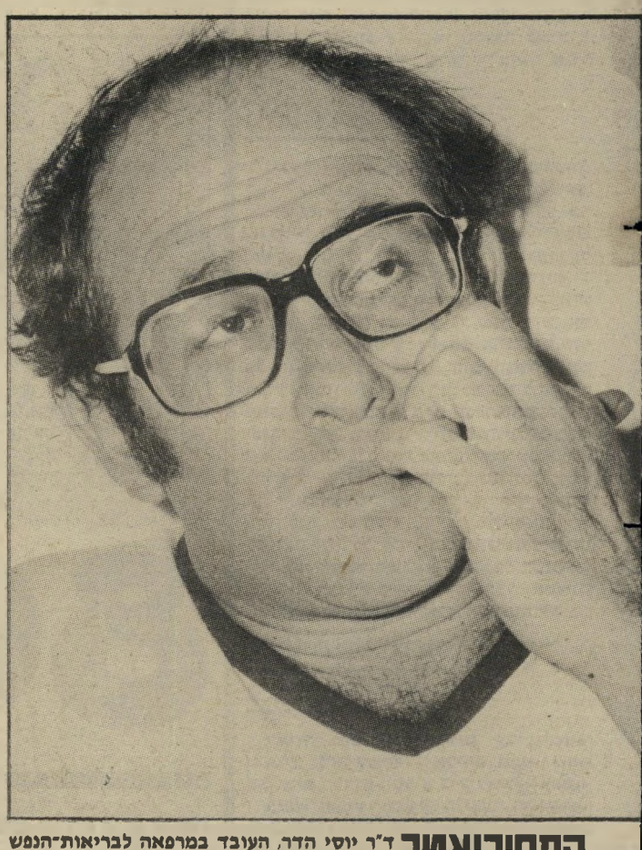

בתיאטרון חיפה יועלה בימים הקרובים **שכתב הדר. המחזה הלם קרב מתרחש במחנה רפואי לטיפול בהלומי־קרב. הנמצא קרוב לחזית. בתמונה: השחקנים מיקי כפיר, מכרם חורי, שמואל וולף ורקן ורד. כשחוזרים החיילים לחזית אומר אחד מהם לפסיכיאטר שטיפל בהם במחנה: „אולי זה יבריא אותי, אבל אני מרגיש שאתה מסמם אותי."**

זירת התיאטרון חופגז בימים הקרובים בכמה מחזות המטפלים בבעיות המוסריות של המילחמה. אחד מהם נוגע לחופעה ששמה הלם קרב

ביותר שלהם היה לברוח. מכיוון שלא הכירו זה את זה, ממילא רמת ההתחייבות או האחריות הקולקטיבית היתה ירודה. הם לא סמכו האחד על השני. היו מצבים שאנשים ברחו והשאירו מתים שלא ידעו אפילו את שמם.

המסקנה המעשית של המחקר היתה לטפל בהלם־קרב בדרך אחרת.

הפסיכיאטר ד"ר יוסי הדר, העובד במרפאה לבריאות־הנפש ברמת־חן, מתחבט בשאלה אם יש להחזיר אדם לסיטואציה שממנה ברח בעת שלקה בהלם, בידיעה שהוא עלול למות.

יבריא אותנו, אבל אני מרגיש שאתה מסמם אותי".

יש בלוף של ריפוי בתוך המילחמה. יכול מאוד להיות שיותר בריא לא להירפא לטווח הקצר, כי אם לסבול מהמילחמה, לדעת שמשלמים עבורה מחיר כבד מדי.

יית**כן** שיש תהליך יותר נכון מאשר שיקום הגאווה הלאומית שלנו. איני מסרה דרך מכשיר הקשר: „אין אישור לברוח, אנחנו איתכם."

היתה לי תחושת־השפלה איומה. פחד ברמה כזאת היא החוויה המשפילה ביותר שפגשתי בחיי. באמצעותה אני יכול להבין את הלום־הקרב העושה דברים העומדים בניגוד מוחלט לקוד המוסרי שלו. קשה לתאר את הנוראיות של המעמד הזה. אני חושב שזוהי חוויה שהתמודדו איתה רק בשואה.

התחושה של ההשפלה ליוותה אותי זמן רב. רק במילחמת־ההתשה עברתי במיקרה תהליך שיקומי. יום אחד נסעתי עם טרמפיסטית מקיבוץ מרום־גולן, כשפתאום נפתחה הפגזה. פתחתי את הדלת וצעקתי: „צביה, רוצי!" ורצתי לכיוון המקלטים. תוך כדי ריצה קלטתי שהיא לא איתי. הבטתי במכונית וראיתי שהיא תקועה בתוכה. הכל התרחש בחלקיקי שניות — אני עושה את זה או לא? ואז עצרתי והלכתי לעברה. בדיוק בשנייה זו היא הצליחה להשתחרר. אבל עמדתי לפני אותה בעייה של הלום־הקרב, ועשיתי החלטה שהיתה יכולה לעלות לי בחיי. ההחלטה הבריאה אותי. הייתי, אמנם, קצת משוגע, אך יחד עם זאת לא הרגשתי שמץ של השפלה. היתה כאן בחירה ביודעין.

אי אפשר לומר שהבחירה שלי בפסיכיאטריה לא היתה תגובה על המלחמות שעברתי. למדתי במקביל ספרות עברית באוניברסיטת ירושלים. הפסיכיאטריה, כמו הספרות, עוסקת גם היא בבני־אדם, בלבטיהם וביכולת ההתמודדות שלהם עם העולם. כל חיי עסקתי בכתיבת פרוזה תסריטים ובשירה.

עד כאן דבריו של יוסי הדר.

יצירת־המופת

המחזה **השני** בטרילוגיה נקרא טייסים, והוא עומד להעלות בתיאטרון נווה־צדק יומיים אחרי הלם קרב. את טייסים כתב הדר רק השנה. המחזה מתייחס לטיסת־קרב במהלך מילחמת־הלבנון.

הסיפור נסוב סביב חקירה הנערכת בגלל נפילתו של מטוס בטיסת. עד הסוף לא ברור על איזה רקע הוא נפל. החקירה היא מין קטליזטור להעלאת בעיות מוסריות, ערכיות וקיומיות בטייסת. „אין לי עניין לשחוט פרות קדושות," אומר הדר. „רווקא דרך הבחורים הטובים ביותר שיש לנו אני מנסה לבדוק את הבעיות שכל אחד מאיתנו מתמודד איתן. העלילה היא מומצאת, הטיפוסים הם אנחנו."

המחזה השלישי, יורים בחברה, יועלה בנווה צדק בעונה הבאה. זהו סיפור על קבוצה של שבויי־מילחמה ישראלים בשבי הסורי. ככל שהלחץ החיצוני בשבי הוא קשה יותר, האנשים קרובים יותר אחד לשני. ככל שמתארך השבי והתנאים נעשים קלים יותר, מתחילות בעיות אישיות בין השבויים. „המשל כאן הוא ברור. אני זוכר בתור ילד את הוויכוחים על שלום. לא הבנתי אז את הטיעון שאם יהיה שלום נאכל אחד את השני. היום אני מבין זה מעורר בי חלחלה," טוען הדר.

שלושת המחזות אינם קשורים זה בזה קשר סיבתי. אלה הם שלושה סיפורים, שנקודת המוצא שלהם היא משותפת: צה"ל. „אם צה"ל הוא היצירה המורכבת והמפוארת ביותר של מדינת ישראל, אני רוצה לבדוק מקרוב מה בדיוק קורה לעם דרך יצירת־המופת הזאת. אין ספק שדרכה באים לידי־ביטוי בצורה הברורה והנכונה ביותר הקונפליקטים והבעיות הבסיסיות של החיים שלנו."

אוריאלה וייט ■

לא על־ידי פינוי לעורף, כי אם לשמור עליו כמה שיותר קרוב לשדה־הקרב, להכניס אותו למיתקן צבאי ולומר לו: מה שקרה לך זה לא סוף העולם, צריך לחזור ליחידה. ובאמת, מבחינה רפואית ההתמודדות המחודשת בשדה־הקרב, עשוייה „להבריא" את הפגוע. הוא יכול להרגיש שוב שייכות וזהות לאומית.

בנקודה זאת, בדיוק, מתחילה הבע־יה שבגללה כתבתי את הלם קרב. אין ספק שמבחינה רפואית זוהי הדרך לשקם הלומי־קרב. אבל יוצא שהלם־הקרב הבריא עלול להיות הלום־הקרב המת. לגבי הרופא מתעוררת בעייה קשה: האם להחזיר בן־אדם לסיטואציה שממנה הוא ברח, בידיעה ברורה שהוא עלול למות?

זוהי בעצם בעייה קיומית שלנו בארץ. אנחנו מקבלים יותר מדי בקלות את הסיסמה „אין ברירה, מוכרחים להילחם" אולי יש ברירה אחרת? איפה באמת הנקודה של אין ברירה?

את הלם קרב כתבתי כבר ב־73, המחזה מדבר על מחנה רפואי לטיפול בהלומי קרב, הנמצא קרוב לחזית. זוהי מעין סדנה־אנושית, שלתוכה מכניסים את הנפגעים, משקמים אותם במשך שבוע ומחזירים אותם לחזית. כולם חוזרים, פרט לאחד שהתאבד. במקביל מופיעה להקה צבאית שהולכת וחוזרת אליהם, נקלעת לקרבות, ובעצם גם היא עוברת תהליך של דעיכה. לפני שחוזרים החיילים לחזית אומר אחד מהם לרופא: „אולי אתה צודק שזה יודע את התשובות. אני רואה את הסיטואציה כמטפורה לחיים שלנו במדינה הזאת. אין כאן אדם שחי ולא שילם מחיר נפשי בגלל במילחמות. במובן זה אני חושב שכולנו נמצאים בהלם קרב — חיים במילחמה למילחמה.

מעמד נורא

במילחמת **יום־הכיפורים** היתה פנטזיה שהניצחון הוא בטוח. היתה תחושה שאנחנו כל־יכולים. הייתי בנא־פח כשהפגיזו אותנו. הגיעו מסות עצו־מות של פצועים והרוגים. הבנו שזה לא צחוק, אבל עדיין היתה תחושה של „בקרב נשבור לערבים את השיניים," כמו שאמר דדו.

את הפצועים פינינו לאחור. בשלב מסויים הסתבר שהסורים מאוד קרובים לנאפח וירדנו לקריית־שמונה. כשהגי־עה השמועה ששברנו את הסורים, אירגנתי כמה אמבולנסים לעלות שוב לרמה ולהכין את הבונקר הטיפולי.

כשירדנו, פתאום שמעתי את המח"ט, צבי ברנזי, מפקד מישמר־הגבול בשעתו, צועק: „תברחו, סורים!" אנשים ברחו. הנהג ברכב שהוביל אותי, הסתובב ונסע. נשארנו כמה חבר'ה בבונקר ואז עברתי את החוויה הקשה ביותר. הייתי בטוח שכל רגע יכנסו הסורים ויקצרו אותנו. המיפקדה שלנו

במדינה

אירגונים

טעות בדרכון

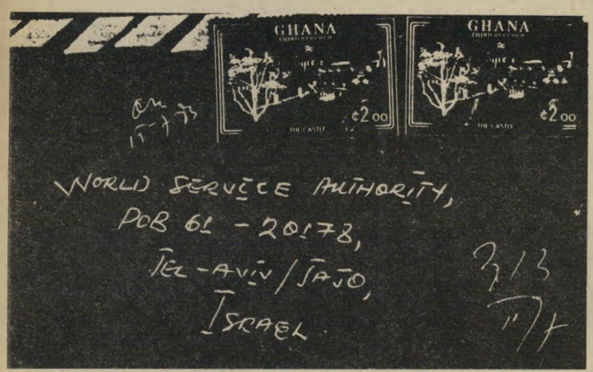
אזרח גאנה רצה לקבל דרכון ישראלי — אבל פנה לכתובת הבלתי־מתאימה ביותר.

קופי בוסום, תושב העיר אקרה, בגאנה שבאפריקה, לא ידע איזו טעות עשה. באורח מיקרי התגלגלה לידיו רשימת מרכזי מחוזות של רשות־שרות־תעבל, אירגון בינלאומי שנוסד במדינת מיין, ארצות־הברית, המנפיק דרכונים „בינלאומיים" לאנשים הרו־אים עצמם כאזרחי־העולם, ושאינם חפצים לזהות את עצמם כאזרחי מדינה זו או אחרת.

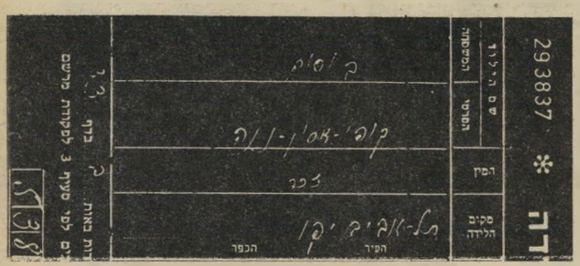
ברשימה הופיעה גם כתובתו של ישעיהו תומא־שי"ק מתל־אביב, שהוא המרכז־האזורי של־אזרחי־עולם־במי־זרח־הים־התיכון.

ששלח בנו, ופתח אותו במילה „שלום". הוא סיפר ששני ילדיו (יש לו בת שנולדה גם היא בארץ) הם „סברס." וגאים מאוד בארץ מולדתם (ישראל). הוא החליט להעניק להם חינוך ב־סיגנון ישראלי": בית־ספר — צבא — אוניברסיטה. „מי יודע," כותב האב. „אולי הם יגדלו להבין את העמדה הישראלית בבעיות המיזרח־התיכון כפי שאנחנו מבינים."

האב, שפרש לעת זיקנה מהשרות הדיפלומטי, שתל פרדס שבו 8000 עצי־תפוז, והוא מעוניין שבנו, אחרי שישתלם בישראל, ינהל את עיסקי פרי־ההדר של המישפחה. הוא מוכן לייצג בגאנה תעשיינים ישראליים העוסקים בעיסקי דייג, חקלאות ופיתוח־איזורי. מכיוון שבגלל ניתוק היחסים בסוף שנות ה־60 זה אינו אפשרי, הוא מציע שיעשה זאת בבוא העת המתאימה, ומציין בגאווה שלפני שנותקו היחסים סידר עבור הניספח לענייני־תרבות בשגרירות הישראלית

המעטפה של מיכתב בוסום
„סברס" –

תעודת־הלידה הישראלית של בוסום
– של דיפולטים

תומא־שי"ק כבר הנפיק תעודות רבות לאפריקאים, בעיקר מי שממשל־תם הלאומית ' אינה מנפיקה להם תעודות: פליטים וגולים פוליטיים.

„סיגנון ישראלי". הגנאי צעיר לא הבין במה המדובר, כשראה את הכתובת התל־אביבית. הוא חשב, שהכתובת בישראל המופיעה ברשימה שייכת למישרד ישראלי רישמי, המנפיק דרכוני כחול־לבן לכל דיכפין.

במיכתב נרגש ששלח הגנאי לתומא־שי"ק, הוא מבקש להעניק לו דרכון ישראלי, תעודת־זהות ישראלית, וכמו־כן להעניק לו מילגה ללימודי חקלאות במכון וייצמן או באחד הקיבוצים.

תומא־שי"ק נדהם, מכיוון שהשי־רות שהוא ואירגונו מעניקים בא דווקא לבטל את הצורך בדרכונים לאומיים.

הגנאי טוען שנולד ביהודי והוא גא בכך. (למרות שבתעודת־הלידה המצו־רפת רשום בפירוש: דת — נוצרית קתולית.)

הוא סיפר שנולד בבית החולים אסותא, ושם הרופא שיילד אותו הוא דוקטור סורפרמן. מסתבר, שהגנאי החביב הזה הוא בנו של דיפלומט לשעבר בשירות־החוץ של גאנה, ששירת בישראל בין השנים 1958־1962.

האב צירף מיכתב מטעמו לבקשה הקרנת סרט ישראלי באקרה הבירה.

ישעיהו תומא־שי"ק ענה לגנאי הצ־עיר. הוא הסביר לו מדוע הוא ואירגונו שוללים את הדרכונים הלאומיים, וה־ציע לו דרכון בינלאומי של אזרח־עולם. הוא כתב: „אילו לכל הבריות שבעולם היו דרכונים עולמיים, היתה האווירה בעולם משתנה לטובה, ואחד כמוך לא היה צריך להתחנף לשילטו־נות של מדינה זו או אחרת, ולא היית נזקק לתעלולים ולחיפוש אחר ייחוס־אבות."

תומא־שי"ק העביר, למרות זאת, את הבקשה אל מישרד־הפנים הישראלי. מסתבר, כי לבחור הצעיר אומנם ניתן מיספר־זהות ישראלי בעת לידתו, ולא מיספר של תושב זר. כך או כך — שילטונות מדינת־היהודים ישקלו בוודאי בכובד־ראש את הבקשה המוזרה, ואולי בקרוב נתבשר על עולה־חדש שיגיע מגאנה. ניתן רק לקוות שגורלו לא יהיה כגורלם של הכושים־העיבריים, או של העולים הפאלאשיים מאתיופיה. צבע־עורו הרי מכיל פיגמנטים בריכוז גבוה בהרבה מהמקובל במדינת־יישראל.

אומר ישעיהו תומא־שי"ק, בהסבירו מדוע העביר את הבקשה אל הרשויות: „למה שממשלת אזרחי־העולם תשבור לעצמה את הראש? שממשלת ישראל תשבור את הראש!"

להיות ילד בן 80

וליהנות מן החיים

בר־אל עם בנו ואשתו (1983)
עד 120! –

ד שבוע הוא חגג שימחה כפולה. ספר שיריו השני, חכמת חיים, ראה אור בהוצאת אלף, וכאילו דרך אגב הוא חגג גם את יום הולדתו ה־80.

אף פעם לא פגשתי אותו, אבל כמו כולם שמעתי עליו הרבה מאוד.

„אהרונצ'יק המציל" כבר הפך מזמן לאגדה.

בדרך לפגישה איתו קניתי לו פרח. לא בכל יום יוצא לי להיפגש עם איש בן 80. רק במיקרה הוא בבית בשעה 9 בבוקר, זה מפני שצריך היה כשהגיעו, הצטרף לקיבוץ שהקימו חברים שבאו לפניהם. הם רצו לבנות קיבוץ של דייגים, אבל זה לא הצליח והקיבוץ התפרק.

הוא עבר לתל־אביב והתחיל לעבוד, כמו כולם, בבניין. אבל הים, שתמיד היה אהבתו הגדולה, משך אותו. בשנים האלה היו שלושה מצילים בתל־אביב — אברשה, דויד ואריה כץ. אהרונצ'יק התגרד לעזור להם בשעות הפנאי, ורק טיבעי היה שכאשר ביקשו עוד מציל לחוף תל־אביב — בחרו בו.

המשכורת היתה נפלאה — 12 לירות לחודש. זה היה מספיק אפילו כדי להתחתן עם שולמית ולהקים איתה מישפחה.

38 שנים של אושר גדול עברו על אהרונצ'יק ועל שולמית. נולדו להם שני ילדים, יואב בר־אל, שלימים נעשה צייר ומבקר־אמנות ידוע, והבת מירנה, שהיום היא מורה לילדים נפגעים.

אלונים מתים זקופים

א חרי 38 שנות נישואין נפטרה שולמית ממחלת לב. אהרונצ'יק נשאר בודד.

אבל לא לאורך זמן. איש בעל שימחת־חיים והומור מצויין לא קמל מאסונות, הוא ממשיך לחיות. בגיל 64 הכיר בשפת־חים את יהודית בת ה־34, גרושה ואם לשתי בנות. התחיל ביניהם רומן יפה, אבל כל החברים והמכרים ניסו להפריע. „30 שנה הברל זה נורא," אמרו לו. „עוד חמש שנים תוכל לנהל חיי־אישות, ומה אחר כך?"

היום צוחק אהרונצ'יק על כולם, ואומר: „כבר 16 שנה אנחנו ביחד, והכל אני יכול, הכל יפה בינינו." הוא מדבר עליה באהבה גדולה. „היא אשה מקסימה והיא החברה הכי־טובה של בתי, מירנה."

כשהגיע לגיל 67 רצה נכדים, אבל יואב ומירנה לו נתנו לו להינות מכך. הוא קרא להם ואמר: „יש לכם שנה לעשות לי נכד. אם לא תעשו לי, אני אדאג לעצמי."

הם לא דאגו לו, וכך, בגיל 68, נולד לאהרונצ'יק בן־הזקונים, יואל.

עימו, בתו של אהרונצ'יק, ותמיד מצטרף עוד אורח או שניים.

לפני שיואב נפטר, הוא חי תקופה ארוכה עם שתי נשים, אסתר ומיכל. אהרונצ'יק שומר איתן על קשר, ומספר לי עם מי הן התחתנו ואיזה ילדים נולדו להן. „רק ליואב אין בנים", הוא אומר בעצב גדול.

בשנות העשרים והשלושים הוא היה אלוף הארץ בהיאבקות. במשך יותר מ־40 שנה היה מציל, והציל כ־7000 איש מטביעה. יש לו סיפורים נחמדים על כך, ועכשיו הוא כותב אותם לספרו הבא.

היום הוא מדריך ראשי בכל הקורסים להצלה בארץ. הוא מתעמל ושוחה בכל יום. בשבתות הוא לוקח את יהודית ואת יואל, והם הולכים לבלות על סיפון חסקה.

מעולם לא חשב להיות משורר, אבל יום אחד נסע במונית מחיפה לתל־אביב ושכח לקנות עיתון. כדי שלא להשתעמם, כתב שיר־אהבה לים. ככה זה התחיל. היום הוא מחזיק בידיו כבר שני קובצי־שירה. השירים תמימים מאוד. כי האיש, למרות 80 שנותיו, נשאר תמים מאוד. „אני יודע שכל האנשים הם טובים, ואני מאמין שהרשע שיש — יעלם מהעולם." תמיד־תמיד הוא רואה אור, והוא הולך בעיקבותיו.

כולם איחלו לו עד 120, אבל באינפלציה של היום הוא לא בטוח שזה יספיק לו. לא איכפת לו מתי יבוא יומו, למרות שיש לו עוד תוכניות רבות. כל מה שהוא מבקש זה שעל ערש־דווי יהיה לו כוח לספר כמה בדיחות טובות.

דניאלה שמי ■

החיים ניראו יפים וורודים, ואז לפתע נפטר יואב בגיל 44 מהתקף־לב. אהרונצ'יק לא בכה. הוא הסתגר בחדרו וכתב ליואב שיר פרידה:

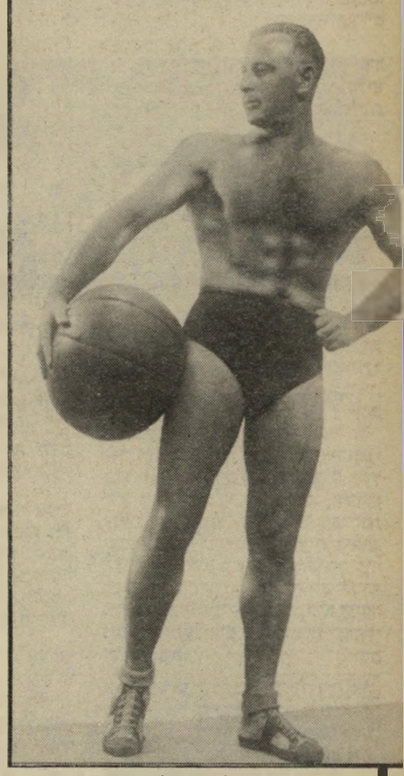
אל דאגה, בני, לא אבכה,
הרי הבטחנו זה לזה
גם כשהלב שותת דם
נתנהג כבני אדם

אך אספר לך בסוד
שזה קשה, קשה מאוד
לחשוב ששוב לא נפגש
זה כמו להישרף חיים באש

גם הפרידה האחרונה
היתה הולמת וגאה
כמו שנהגת בחיים
כי אלונים מתים זקופים.

מה שמחזיק אותו בחיים זו אהבת־האדם. הוא אוהב את כולם, לא מנסה לשנות איש. מבין את כולם. בשבת בצהריים מסובים סביב שולחן המישפחה בעלה לשעבר של יהודית מניישואיה

מציל בר־אל (1933)
– באינפלציה של היום זה לא מספיק!

לסדר את הבית אחרי הבלגן שהשאירו קרוב ל־90 אורחים שבאו ערב קודם לברך אותו ליום־הולדתו. אשתו עובדת בבוקר, אז אהרונצ'יק דואג לסידורים של הדירה.

הוא אמר שזה נחמד מאוד שהבאתי לו פרח, כי ככה הוא לא יחשוב עליי דברים רעים, שהוא חושב בדרך כלל על עיתונאים. בפעם האחרונה שראיינו אותו, סילפו את דבריו ומאז חברו הטוב, אמיל אבינרי, לא מדבר איתו.

אהרון („אהרונצ'יק") בר־אל נולד ב־1903 ברוסיה. בגיל 18 החליט לבוא ארצה עם קבוצה של חברים. הדרך ארצה ארכה שנה שלמה.

הורוסקופ

(המשך מעמוד 21)

האצבע האמצעית, האדם יהיה אימפולסיבי ובעל נטיה חזקה להימורים.

אצבע־שמש המתרחבת בקצה מעידה שכאן כישרון אמנותי בולט, לאו־דווקא היוצר והממציא, אך בעל יכולת ביצוע מעולה. אצבע שלישית קצרה מאוד מראה על אדם החושש להופיע בין אנשים והוא מעדיף להסתגר בדלת אמותיו.

אצבע־שמש מתחלקת לשלוש חלקיות, כשהחלקיה התחתונה היא הארוכה ביותר – זה מראה על אהבה לכסף ומותרות. זה מעיד על פחות יצירתיות ויותר על יכולת ליהנות הנאה אסתטית מכל דבר יפה. כשהחלק האמצעי הוא הארוך ביותר, האדם הוא יותר מעשי, והנאה האסתטית הופכת להיות מעשית. כשהחלק העליון שולט, הדבר מעיד על הערכה לאסתטיקה, וכן על הצד הרוחני בחיים – זה אדם הנהנה מאמנות ומקריאת ספר טוב באותה מידה.

כשלאצבע סיום מרובע הדבר מעיד על אדם בעל אבחנה טובה. אצבע שנגמרת בצורה חרוטית – הבנה ואהבה לאמנות, מראה על כישרון שקשור בקו, גזירה ושירטוט מודלים.

גיבעת השמש

גיבעת השמש נמצאת מתחת לאצבעות, בין האצבע השנייה והשלישית. גיבעת־שמש בגודל רגיל מלמדת על כך שבעליה יהיה בר־מזל. ואם גם קו השמש מופיע – גם מצליח. סוג גיבעה זה מצביע על אהבה ליופי, טעם טוב ויכולת אמנותית.

אנשים בעלי גיבעת־שמש מפותחת למדי (גבוהה ורחבה) הינם בעלי טעם טוב, אך מקלקלים לעצמם בכך שהם מושפעים יתר על המידה, ובכך שיש להם יומרות. הם חומדי ממון ותשומת־לב, מרבים להתפאר בתכונותיהם ולהתרברב במעשיהם, אינם יציבים בנפשם ומצב־רוחם משתנה עם מזג־האוויר; הם בזבזנים בצורה ראוותנית, הם להוטים אחר תצוגות ראוותניות של ביגדיהם ותכשיטיהם, ונהנים לחקיף עצמם במותרות. גיבעת שמש שטוחה מעידה, כי לבעליה אין כל עניין באמנות, תרבות או יופי, וכל טעמו מתבטא בהנאות בסיסיות גרידא. הוא מבטא בדרך־כלל אישיות חסרת־עניין ונטולת־תאות ומשאות־נפש.

סימנים קטנים על גיבעת השמש

כאשר מופיעים סימנים על גיבעת־השמש, כדאי לשים לב אליהם, מכיוון שהם מבטאים דברים נוספים פרט לגיבעה עצמה.

כאשר מופיע ריבוע על הגיבעה, הוא שומר מפני מעשי עוול, ומגן על כבודו ושמו הטוב של בעליו.

צלב על הגיבעה משאיר אפשרות שתיקוותיו של בעליו יתבדו, או שיגרם לו הפסד כספי, או נזק לשמו הטוב. אבל אם קו־השמש עולה כלפי מעלה, מעבר לצלב – הוא יתגבר על מיכשולים אלה במהלך החייו.

משולש על הגיבעה הוא סימן בר־מזל, המביא פירסום ושיגשוג. לזכות בעליו יאמר, שאושרו לא יגרום לו לאבד את שליטתו העצמית ואיזונו הנפשי. יש לצפות כי סימן זה יופיע אצל שחקנים, אמנים ואנשי־ציבור ידועים.

העיגול המסמל את השמש עצמה, יופיע אך לעיתים נדירות, והוא מבטיח לבעליו פירסום, כבוד גדול והצלחה מסחררת.

כוכב על הגבעה מציין חינוך טוב, עושר וכבוד. אך יתכן שכל זה יתאפשר הודות לכישרונות האדם, ובסיועם של אנשים בעלי השפעה ורצון־טוב.

קן־השמש

קו־השמש מופיע מול אצבע־ השמש, אם כי לא תמיד ניתן למצאו, לצערם של אלה שאצלם אינו נמצא.

אנשים בעלי קו־שמש ברור מבורכים באופי אופטימי ושופע ביטחון. יש להם מיצבור של קסם אישי. אלת המזל גרמה להם, כנראה, שיהיו שופעי יתרונות.

בכל מקום שבו מופיע קו זה הוא מעניק הבטחות להצלחה ולמזל טוב, לרוחים כלכליים ולתשורות. הוא גם בעל השפעה על קידום שמו הטוב וכבודו של בעליו.

כשאומרים שהקו מסמל הצלחה, הכוונה היא לכל עיסוק או תפקיד בחייו של אותו אדם. כך שביד של פושע משמעות הקו היא שהפשע ישתלם עבורו, ואילו לשוטר הגון יהיה הקו סימן להצלחה ולקידום בדרגה.

כבר בשבוע הראשון של מילחמת־לבנון סתח „העולם הזה" בביקורת נוקבת של כישלונותיה המדיניים והמוסריים. מאז נבתבו על כך אלפי מאמרים.

• בסידרה זו נעשה נסיון לנתח את הכישלונות הצבאיים המיקצועיים של מילחמה זו, בלי קשר לוויכוח על מהותה המוסרית והמדינית.

הביקורת על המהלכים הצבאיים של מילחמת־הלבנון נערכה, עד כה, בעיקר בחוגים מיקצועיים – וגם שלא בסידרה, ולרוב גם לא בסורזמים סגורים. אלא בשיחות סרטיות בלבד. בסידרה זו נעשה נסיון ראשון לנתח את המהלכים הצבאיים של המילחמה באופן שיטתי ואובייקטיבי, ולהשיב על השאלות הנוקבות: מדוע לא השיג צה"ל ניצחון מהיר וחותך במילחמה, למרות עליונותו הכבירה? מדוע איחר להגיע לביירות? מדוע לא הבים את הצבא הסורי?

היעד לא הושג!

דמרחב שבו ניהל צה"ל את הקרב העיקרי נגד הסורים במילחמת־הלבנון היה איזור דרום ביקעת־הלבנון ומורדות ההרים השולטים עליה משני עבריה, הר ברוק במערב והר החרמון במיזרח. הכוח הסורי, שהגן על הבקאע, היה הדיביזיה המשוריינת מס' 1 בסיוע כמה גדודי־קומנדו. כוח זה נערך להגנה בשלושה קווים, על פי כללי הדוקטרינה הסובייטית.

הקו הראשון — קו האבטחה וההתראה — כלל כוחות קטנים, שנועדו להתריע על התקדמות הכוחות הישראליים ולהשהותם, והוא כלל גם כוחות של אש"ף. כוחות אלה היו חטיבת הפת"ח „ירמוך", ובה כ־600 לוחמים, שהתפרסה באיזור עיישיה־ריחאן מדרום לג'זין, ו„כראמה",* ובה כ־1,500 לוחמים, מאורגנים בשלושה גדודים, שנפרסו בשטח ההררי מדרום לבקאע. (אין לייחס משמעות רבה למושגים חטיבה וגדוד בהקשר זה). יחד איתם היו עוד כמה מאות לוחמים מאורגנים אחרים.

קו־ההגנה הסורי העיקרי השתרע בין מורדותיו של הר־הלבנון למורדות החרמון,

במטרה „לפקוק" את הבקאע מפני האפשרות של התקדמות ישראלית לעבר דמשק או צפון־לבנון.

הוא כלל, במערב, את מיתחם ג'זין, שהשתרע על שטח של כ־15×7 ק"מ, מכפר חונה בדרום, דרך ג'זין, עד כפר ניחא בצפון. מיתחם זה הוחזק דרך־קבע על־ידי גדוד חי"ר וכוח טנקים טי־55. בבקאע הוחזק המיתחם המרכזי, באיזור אגם קרעון, על־ידי חטיבת שריון מס' 91, המצויידת בטנקי טי־62, ובהר מול־הלבנון ומרכז הבקאע נערכה חטיבת שריון נוספת, מס' 76, עם טנקי טי־62.

הקו השלישי השתרע לאורך כביש ביירות־דמשק ומרחב זחלה־דייק. ונתפס על־ידי חטיבת־שריון עצמאית מס' 51.

הכוח המיזרחי התעכב

דתובנית הישראלית היתה לתקוף את כוחות דיביזיה 1 בכוח רב.

הכוונה היתה ללחוץ את המערך הסורי באגפיו, ועל־ידי כך ללפות את המרכז ולמוטטו בהתקפות מן החזית והאגפים. לאחר מכן היה על הכוחות לנצל הצלחה, ולהגיע לכביש ביירות־דמשק.

הכוחות (אחד מהם אולתר תוך מהלך הקרבות) היו כלהלן:

● כוח, שיקרא להלן „המזרחי", היה אמור לתקוף את האגף השמאלי של המערך הסורי במורדותיו המערביים של החרמון, ובכך לתפוס את השטח השולט על הציר המרכזי.

● כוח שני, שיקרא להלן „כוח־המילואים", היה אמור להפעיל לחץ על המערך הסורי במרכז הבקאע, ולגלול אותו בתנועה מדרום לצפון, תוך הסתייעות כוחות שבאגפים.

● הכוח השלישי, שיקרא להלן „המאולתר", היה אמור לפורר את מיתחם ג'זין, ולתקוף את המערך הסורי בבקאע ממערב.

הכוח „המיזרחי", שהיה אמור לאגוף את מרכז המערך הסורי דרך מורדות החרמון, כלל חטיבת־שריון וחטיבת־חי"ר סדירות, וכן כוחות נוספים. הכוח תיכנן לנוע בשני צירים ולכן פוצל לשני כוחות עיקריים: כוח מיזרחי, שנועד לנוע על הציר מכפר שבעא צפונה, לאורך ואדי שבעא; וכוח מערבי, שנועד לנוע על הציר חצבייה־רשיא־אל־ואדי.

ביום הראשון ללחימה, ה־6 ביוני, נע הכוח המיזרחי מהר־דוב לכיוון חצבייה. ק"מ אחד אחרי כפר־שבעא נשבר הכביש, אחרי שעברו עליו חמישה נגמ"שים, והעיירה נתפסה ללא־קרב על־ידיהם ועל־ידי הכוח המערבי שבא מן הציר המרכזי של הבקאע דרך צומת בורעוז.

בצומת זה נתקל הכוח בטנקי טי־34 של אש"ף, וכוח נח"ל, שהיה איתו, השמידם בירי טילי נ"ט מסוג דראגון. כוחות אש"ף, שהיו בעיירה, העדיפו לסגת צפונה ומיזרחה, לתוך המערך הסורי.

ביום ג', ה־8 ביוני, החל הכוח המערבי להתקדם צפונה, והשתלט על הכפרים מימס ועין־קיניה, תוך לחימה עם הכוח הסורי, שהיה פרוס מדרום למערך העיקרי ברשיא. כוח זה כלל פלוגת־טנקים, פלוגת־קומנדו, פלוגת נ"ט ופלוגת הנדסה.

הכוח המיזרחי היה אמור להתקדם דרך וארי־שבעא, שהיה תפוס בידי פלוגת־קומנדו סורית וממוכשל על־ידי מוקשים וסוללות־עפר. פלוגת צנחני־מילואים, שתפסה תוואים שולטים בוואדי, הותקפה על־ידי גדוד־קומנדו סורי, שהיה רכוב על־גבי נגמ"שים.

הפלוגה, שהיתה מצויידת בנשק קל בלבד, הזעיקה סיוע ארטילרי, שפגע בנגמ"שים הסורים, וגרם לנסיגת הכוח הסורי, כשהוא משאיר מאחריו כ־40 גוויות.

בינתים הצליחו כוחות־ההנדסה להכשיר 12 ק"מ למעבר, והכוח התחיל להתקדם צפונה. ואולם אחרי שעבר כק"מ אחד, קיבל פקודה לעצור, עקב ידיעות על תפיסת מוצא הוואדי בידי גדוד־קומנדו סורי.

כתוצאה מכך בוטלה התנועה המתוכננת לאורך וארי־שבעא, וכל הכוח נועד להתקדם על הציר חצבייה־רשיא אל וארי.

ביום ב' נע הכוח לתפוס את הכפר אל־חלוה, שישב בשטח שולט על הציר, ובקרב קשה, שארך כל היום, ושבו איבד הכוח ארבעה הרוגים ועשרות פצועים, נכבש הכפר.

תנאי־השטח הקשים, יחד עם ההתנגדות הסורית הנוקשה, השחו את תנועת הכוח, וגרמו לכך שלא הצליח לעמוד בלוח־הזמנים שהוצב, כך שעד יום ד' בערב הצליח להתקדם מחצית הדרך לרשיא־אל־וארי, ולא הגיע לעיירה, כפי שתוכנן.

● ההערכות למיזקפה

ביתחם ג'זין שבימי־שיגרה היה תפוס על־ידי גדוד חי"ר בסיוע טנקים, תוגבר בלילה שבין יום א' לב', ה־6–7 ביוני, בגדוד־חי"ר נוסף ובכוח־קומנדו.

ביום ג' בבוקר נכנס למיתחם גדוד־טנקים מחטיבת־שריון 91, הערוכה באיזור קרעון, כנראה במטרה לנוע מערבה ולנתק את הציר העולה מנבטיה וג'בע צפונה, בעורפם של הכוחות שנעו לעין־זחלתא.

הקרב על המיתחם, שהחל בצהרי אותו יום, מנע את ביצועו של מהלך זה, אם אכן תובנן.

המיתחם הותקף משלושה עברים, כאשר חטיבת־שריון סדירה, תוקפת ממערב, גדוד של גולני תוקף מצפון באיזור ניחא, וגדוד־חי"ר תוקף מדרום, על הציר ג'מק־עיישיה־דיחן. עד שעות הערב החל המיתחם להתמוטט, והקרבות נגד חיילי־קומנדו סוריים נמשכו לתוך הלילה.

ביום ד' ה־9 ביוני, החל הכוח יורד מיזרחה, לכיוון הבקאע, כאשר חלקו נע על הציר מג'זין לעין־אל־תינה,

בדרך צפונה: צוות של תלמידי־ההסדר נח ליד הטנק שלו: מדוע לא הגיעו?

מאת
רוני שפיגל

וחלקו יורד דרומה לכפרים חונה ואל־קטרנה, ואחר־כך ממשיך צפונה לכיוון עין־אל־תינה.

ליד עין־אל־תינה השתבשה החבירה בין שני כוחות־השריון עקב מארב נ"ט סורי, שהונח במקום. ונוצר תיאום לקוי בין הכוחות.

במרכז הבקאע, בין הליטאני במערב לחצבאני במיזרח, פעל כוח־המילואים. הכוח התרכז בעמק־עיון, אחרי שחלק עשה את הדרך לשם על שרשראות מן הימ"חים.

ביום ד' מוקדם בבוקר, החל כוח חי"ר והנדסה מן הכוח לנוע לאורך הציר המרכזי, כדי לפתוח אותו לתנועה באיזור הפיתולים שמדרום לחוש־אל־דניבה. הכוח פעל בחיפוי טנקים והצליח, תחת אש, לפתוח את הציר עד יום ד' בערב, תוך שהוא מתגבר על בורות־ייקוש ומכשולים סוריים אחרים.

כוח טנקים (כוח א') התמקם ביום ד' בערב מדרום לחוש־אל־דניבה, וחיכה להמשך תנועה בבוקר יום ה'. כוח שיריון וחי"ר אחר של הכוח (כוח ב') התקדם במשך היום דרך ציר הרדי קשה על רכס ג'בל־אל־דהור, שבו לא היו ערוכים כוחות סוריים, ותפס את הכפר ליביא. חטיבת צנחני־מילואים, בסיוע כוחות־הנדסה, התקדמה במשך היום בציר מערבי יותר, המוביל לקרעון, לאורך נהר הליטאני וממיזרח לו, והגיע עד הכפר זליא.

בלילה שבין יום ד' לה' הכניסו הסורים ללבנון את חטיבת־השריון העצמאית מס' 47, שחנתה באיזור תומס. תפקידה של החטיבה היה

** על־שם הקרב על הירמוך, שבו הביס המצביא הערבי תאלד אבן־אל־וליד את הצבא הביזנטי באוגוסט 636, ובכך פתח את הדרך לכיבוש הארץ בידי הצבא המוסלמי.*

*** על־שם קרב כראמה, במארס 1968, שהפלסטינים רואים בו ניצחון לעצמם.*

איש שריון בנבטיה: מה התקלקל בדרך אל הכביש?

(המשך מעמוד 49)

להיערך במרחב זחלה־דייק, ובכך להחליף את חטיבת־השריון העצמאית 51, שהועברה ב־7 ביוני לאיזור צופר־שתורא, כדי לחסום את התקדמות הכוח שנע לעיד־זחלתא.

במהלך התנועה הלילית הזו התקפה חטיבה 47 על־ידי מטוסי חיל־האוויר, שגרמו לה עשרות אבדות. אולם למרוזאת הצליחה עם בוקר להגיע לאיזור ההיערכות שנקבע לה.

● כל הקודם זוכה

ביום ה' החלה המיתקפה על המערך הסורי העיקרי בבקאע.

המערך הסורי שהותקף היה מערכה של חטיבת־שריון 91, שהיתה פרוסה בשני צידי הליטאני, והיא הותקפה על־ידי הכוחות המאולתרים וכוחות־המילואים.

הכוחות המאולתרים התגברו על גדוד־טנקים מתוגבר מן החטיבה, ותפסו את משע'רה, כאשר חטיבת צנחני־מילואים, שנפרסה במורדות המיזרחיים של ג'בל־ברוק, תוקפת את כוחות־השריון הסוריים, הנעים על הציר משע'רה־קב־אליאס, בטילי נ"ט, וגורמת להם אבידות.

חטיבת־שריון סדירה, שנש־מרה בעתודה בשלב הראשון של הלחימה, נשלחה צפונה אל ציר ביירות־דמשק, כאשר בעיקבותיה באים כוחות־מילואים של שריון וצנחנים.

חטיבת שריון אחרת חצתה את הליטאני מיזרחה מדרום לאגם־קרעון, ונעה צפונה לעבר קרעון וג'ב־ג'נין. ממיזרח לליטאני השתתפו בהתקפה על מערך חטיבה 91 חטיבת צנחני־מילואים, שנעה על הציר המקביל לליטאני, וכוח ב' מהמילואים, שנע דרך ואדי חפופה.

לאחר מכן הוחדר כוח ב' בדרך עפר למרכז ג'בל־ערבה, והתקדם כימעט ללא התנגדות עד לכמד־אל־לוז.

בציר המרכזי התקדם כוח א' מהמילואים, תוך שהוא משמיד גדוד־טנקים מחטיבת שריון 76 של דיביזיה 1, ומגיע לאיזור כפר־משכי. התקדמותו של כוח א' הביאה להתמוטטות מערכה של חטיבה 76 וכוחות האבטחה הקידמיים שלה, שהישהו את התקדמות הכוח המיזרחי, ואיפשרו לו להתקדם צפונה לעבר רשיא־אל־וארי.

בינתיים ניסו הסורים לבנות מערך־הכלה מצפון לאיזור כמד־אל־לוד־ג'ב־ג'נין, על־ידי שרידי דיביזיה 1, כאשר בלילה שבין יום ה' ליום ו' נכנסה ללבנון דיביזית השריון מס' 3, במטרה לתפוס את קו ההגנה השני לאורך כביש ביירות־דמשק ומדרום לו, משתורא ועד דיר־אל־עשייר, כאשר חטיבת שריון מס' 47, שנערכה במרחב זחלה־דייק, מהווה חלק מן הקו השני. במורדות המיזרחים של החרמון, בשטח סוריה, נערכה חטיבת־שריון נוספת, כדי למנוע תנועה של צה"ל לכיוון קטנא.

למעשה נעו כוחות צה"ל וכוחות צבא־סוריה, אלה מול אלה, לכיוון כביש ביירות־דמשק, כאשר כל הקודם זוכה.

החטיבה הסדירה, שנעה לאורך הציר המערבי ביותר בבקאע, בין הליטאני לג'בל־ברוק, לא נתקלה בהתנגדות ונעה לכיוון כביש ביירות־דמשק, כאשר שום כוח סורי לא חצץ ביניהם.

בציר המרכזי נשלח גדוד טנקים של חיילי־מילואים אנשי ישיבות־הסדר מכוח א' צפונה, כאשר יערו להגיע למשולש הכבישים באיזור סולטן־יעקוב. בחלקה המיזרחי של הבקאע התקדם הכוח המיזרחי לכפר־קוק וכפר־דנים.

● אסון סולטאן־יעקוב

גדוד־ההסדר, שנע בציר המרכזי, היה אחרי יום של לחימה, ולכן היו לו כמויות מועטות של תחמושת ודלק. הגדוד הגיע לצומת של הציר המרכזי עם הציר הרוחבי, המגיע מכמד־אל־לוז וג'ב־ג'נין, ונכנס למיצר הררי, הנשלט על־ידי רכס סולטאן־יעקוב ממערב, ורכס חמרה ממיזרח.

המיצר היה תפוס על־ידי כוחות סורים, שפתחו באש על הגדוד משני עבריו, ולכדו אותו למעשה בלב המיצר, מבלי שזה יוכל לנוע קדימה או אחורה.

מזמן ההיתקלות (2 לשנות בוקר של ה־11 ביוני) ואילך התמקדה פעילות צה"ל בבקאע בנסיונות לחלץ את הגדוד. החטיבה הסדירה, שהגיעה למרחק של שני ק"מ מדרום לקב־אליאס (כ־4 ק"מ מדרום לכביש ביירות־דמשק) קיבלה פקודה לעצור, לחזור על עיקבותיה ולהיערך באיזור ביצות עמיק, כמה קילומטרים דרומית לנקודה שאליה הגיעה.

בציר המרכזי תוכנן לחלץ את גדוד־הסדר על־ידי כוחות מחטיבת שריון־מילואים, אשר גוייסו ביום ג' למילחמה ונכנסו ללבנון ביום ה'.

מפקד אחד הגדודים (שיקרא להלן גדוד־החילוץ) התנדב לצאת לחילוץ הכוח וקיבל לכך אישור. הגדוד נע בשבירה לאורך הציר המרכזי, הישר לתוך המארב הסורי. כוחות־הקומנדו הסוריים, אשר ירו טילי נ"ט, פגעו בכל הטנקים של הפלוגה המובילה ובכמה טנקים של הפלוגה שאחריה.

חלקו הקידמי של גדוד־החילוץ נותר תקוע בשטח, כאשר אנשיו מוקפים על־ידי הסורים וחולץ רק עם שחר על־ידי כוחות צה"ל.

במיבצע החילוץ הכושל איבד הגדוד שמונה הרוגים וכ־20 פצועים, וכ־15 מן הטנקים שלו נפגעו.

נותרה בעיית חילוץ גדוד־הסדר, שהיה תקוע בעומק המערך הסורי.

תוכנית לחלצם בעזרת כוח מוסס במסוקים לא יצאה אל הפועל.

בסופו של דבר חולץ הגדוד, כאשר הכלים שלא נפגעו נוסעים דרומה לאורך הציר, בעוד שהארטילריה יורה ארגזי־אש משני צידיו של הכביש. גדוד הסדר איבד עשרות הרוגים ופצועים, וחמישה מחייליו נעדרים עד עצם היום.

בבוקר היו כוחות צה"ל בבקאע ערוכים מאיזור עמיק במערב בקו מפותל דרך ג'ב־ג'נין וכמד־אל־לוז, עד כפר קוק במיזרח.

בינתיים הגיעה חטיבת שריון 81 מדיביזיה 3, המצויידת בטנקי ט־72, לכביש ביירות־דמשק, וירדה דרומה, כדי לתגבר את מערכי דיביזיה 1. כחמש דקות לפני הפסקת־האש נתקלו הטנקים של חטיבה 81 בכוח המאולתר, ובקרב שהחל, ושנמשך גם כרבע שעה אחרי כניסתה לתוקף של הפסקת־האש, נפגעו כ־13־14 טנקי ט־72.

גם הכוח המיזרחי נתקל בטנקי ט־72 מהחטיבה הממוכנת 21 מדיביזיה 3, והשמיד כמה מהם.

בכך נסתיימה המערכה על הבקאע. היעד האופרטיבי של כוחות צה"ל בבקאע — תפיסת כביש ביירות־דמשק — לא הושג.

● מה גרם לכישלון?

יתוך המערכה על הבקאע, ובעיקר בחינת יחסי־הכוחות, מעלים תמונה מתמיהה.

צה"ל הסעיל במערכה זו כוח שווה ערך לחטיבות רבות, עם מאות טנקים בתא שטח נורמלי, כעבור שתי יממות מפריצתה, וכי יעמדו לרשותה שלוש יממות עד הפסקת־האש.

אולם אין בהסבר זה לבדו כדי לתרץ את הכישלון בהשגת היעדים.

אין ספק כי אילו עמד לרשות צה"ל זמן נוסף יכול היה להשיג את יעדיו. אולם במילחמת ששת־הימים הביס צה"ל את הצבא המצרי כולו ב־4 יממות בלבד, את הצבא הירדני בגדה המערבית בשלוש יממות, ורמת־הגולן נכבשה בתוך פחות משתי יממות. אמנם, מאז חלו שינויים טכנו־טאקטיים בצבאות. אולם אין בהם לבדם כדי להסביר את הכישלון.

גורם חשוב נוסף, אשר היקשה על הפעולה, היו תנאי־השטח הקשים, שנוצלו על־ידי הסורים בפריסה אשר נשענה באגפיה על הרים. כך שלמעשה לא ניתן היה לבצע איגופים מקומיים.

עם זאת, לדעתי, ניתן היה להשיג את היעד האופרטיבי — הגעה לכביש ביירות־דמשק — על אף הקשיים האלה והכישלון נבע משני מחדלים עיקריים: תיכנון ותפיסה מוטעים של המיבצע וניהול לקוי של הקרב.

● איזולח במיצר

וכנית הסעולה גרסה התקפה חזיתית באגפים, כדי ללפות את המרכז.

הכוח המיזרחי והכוח המאולתר היו צריכים לפתוח בהתקדמות, למוטט את אגפי הדיביזיה מס' 1, כאשר אז מצטרף כוח־המילואים וגולל את המערך הסורי במרכז הבקאע בתנועה מדרום לצפון, כאשר ההנחה היא שהפעולות באגפים יביאו להתמוטטות מערך־ההגנה במרכז הבקאע.

אולם תוכנית זו היתה אופטימית מדי, בתיכנון זמן ומרחב, ולא הביאה בחשבון את ההתנגדות הסורית הנוקשה, המשולבת בתנאי־השטח הקשים.

ארבע פלוגות סוריות הצליחו להשהות את התקדמות האוגדה המיזרחית, כך שאוגדת־המילואים נאלצה לגבור על הכוחות הסוריים ללא סיוע מן האגף, ופעולתה זו הביאה להתמוטטות המערך הסורי שעמד מול הכוח המיזרחי — ההיפך מכפי שתוכנן.

תקיפת מערך ג'זין וכיבושו ארכו אף הם זמן, בשל תנאי־השטח ובעיות בפיקוד ובשליטה, אולם תנועת הכוח המאולתר באיזור זה לא הביאה אותו אלא מדרום למערכי־קרעון, ולא לאגפם. וכך הוא נאלץ, יחד עם כוחי־המילואים, לתקוף אותם בחזיתם.

בסופו של דבר ניתן לאמר כי המיתקפה על הכוחות הסוריים בבקאע היתה מיתקפה חזיתית, כאשר צה"ל מקיים לחץ לכל אורך הקו במטרה לגלול את מערך הסורי.

לא היה ניסיון לרכז כוחות קטן־יחסית, תוך שהוא נהנה מעליונות אווירית נגד כוח סורי שמנה שלוש חטיבות עם כ־250 טנקים, ולמרות זאת לא הצליח להשיג את מטרותיו.

לשם השוואה: עוצמת הטנקים שהפעיל צה"ל נגד הדיביזיה הסורית שווה לעוצמה שהפעיל נגד הצבא המצרי במלחמת ששת־הימים על שבע הדיביזיות ו־900 הטנקים שלו, אשר היו פרושים בסיני. זוהי בערך העוצמה שעמדה מול הצבא הסורי ברמת־הגולן, על חמש הדיביזיות שלו, במילחמת יום־הכיפורים.

חלק מן ההסבר לכשלון נובע מן הנסיבות הפוליטיות־פנימיות והביך לאומיות, שהטילו אילוצים על הפעלת הכוח. הסיבה המוצהרת לפלישה, הבטחת „שלום הגליל", ויחסי־הכוחות בממשלה ובציבור, מנעו אפשרות של התקפה על הסורים מיד עם פרוץ המילחמה.

זאת, יחד עם השיטה של הרחבת יעדי־המילחמה טיפין־טיפין, הביאו לכך שההתקפה על המערך הסורי בבקאע תחל רק ביום השלישי למילחמה, כעבור שתי יממות מפריצתה, וכי יעמדו לרשותה שלוש יממות עד הפסקת־האש.

אולם אין בהסבר זה לבדו כדי לתרץ את הכישלון בהשגת היעדים.

אין ספק כי אילו עמד לרשות צה"ל זמן נוסף יכול היה להשיג את יעדיו. אולם במילחמת ששת־הימים הביס צה"ל את הצבא המצרי כולו ב־4 יממות בלבד, את הצבא הירדני בגדה המערבית בשלוש יממות, ורמת־הגולן נכבשה בתוך פחות משתי יממות. אמנם, מאז חלו שינויים טכנו־טאקטיים בצבאות. אולם אין בהם לבדם כדי להסביר את הכישלון.

גורם חשוב נוסף, אשר היקשה על הפעולה, היו תנאי־השטח הקשים, שנוצלו על־ידי הסורים בפריסה אשר נשענה באגפיה על הרים. כך שלמעשה לא ניתן היה לבצע איגופים מקומיים.

עם זאת, לדעתי, ניתן היה להשיג את היעד האופרטיבי — הגעה לכביש ביירות־דמשק — על אף הקשיים האלה והכישלון נבע משני מחדלים עיקריים: תיכנון ותפיסה מוטעים של המיבצע וניהול לקוי של הקרב.

● איזולח במיצר

וכנית הסעולה גרסה התקפה חזיתית באגפים, כדי ללפות את המרכז.

הכוח המיזרחי והכוח המאולתר היו צריכים לפתוח בהתקדמות, למוטט את אגפי הדיביזיה מס' 1, כאשר אז מצטרף כוח־המילואים וגולל את המערך הסורי במרכז הבקאע בתנועה מדרום לצפון, כאשר ההנחה היא שהפעולות באגפים יביאו להתמוטטות מערך־ההגנה במרכז הבקאע.

אולם תוכנית זו היתה אופטימית

חצביה: לסורים ניתן זמן להתכונן מבחינה נפשית ומעשית

חיילים בחצביה בשבוע השני של המילחמה: הזמן אזל

בנקודות־כובד, ובמקום שבו היתה פירצה באיזור ג'בל־ערבי לא היתה משמעות אופרטיבית להתקדמות כוח ב' מכוח־המילואים שם.

ריכוז כוחות כה גדולים של צה"ל בתא־שטח קטן־יחסית, ובחלקו הגדול קשה לתנועה, גרם סירבול רב ופגם בגמישות ההפעלה.

אחד המחדלים החשובים בניהול הקרב היה כניסתו של גדוד־הסדר למארב, והמהלכים שבאו כתוצאה מכך.

אין ספק ששלישיית של גדוד־טנקים, אחרי יום של לחימה, באשר ריב תהמושתו אזלה, אל תוך מעבר הררי באמצע הלילה היא מעשה איוולת.

לא ברור אם למקבלי החלטה זו היו נתונים מודיעיניים על עוצמת הסורים במעבר, או אם עשו מאמץ לקבלם. אולם מחובתו של איש־צבא מיקצועי היתה להניח כי שטח־מפתח כזה עשוי להיות תפוס על־יד האוייב, ולאבטח את התנועה במעבר על־ידי ביצוע פעולה מתואמת של כוח משולב לתפיסת שני עבריו.

אולם המחדל העיקרי היה בעצירת הכוח שהתקדם לכבישביירות־דמשק והיה אך כמסע ממנו. לא היה בכך כדי לסייע בחילוצו של הכוח התקוע, שכן חטיבה סדירה היתה רחוקה משם, ולא יכלה להגיש סיוע — מה גם שבסופו של דבר חולץ הכוח על־ידי ארטילריה, בעוד החטיבה יושבת באיזור עמיק.

החשש שמא ההתקדמות תחשוף את אגפה הימיני לא היה לו על מה להתבסס, שכן היו באיזור די והותר כוחות כדי לחפות על אגפה ואף להמשיך בהתקדמות, לאגוף את המיצר ממערב ולהגיע לעורפו (אף כי ייתכן שפעולה זו היתה מתארכת אל מעבר למועד הפסקת־האש).

על כל פנים, צעד בלתי־מובן זה הוא שמנע את הגעתו של צה"ל לכביש ביירות־דמשק, ובכך חרץ את גורל המערכה.

● לקחים בסיסיים

בחינת פעולתו של צה"ל בגיזרה מעלה כי זו היתה פעולה של „גישה ישירה", המתבססת על הפעלת מסות עודפות.

גישה זו נועדה לשחוק ולפורר את יחידות האוייב, על־ידי מסות גדולות התוקפות מן החזית, בסיוע אווירי וארטילרי מסיבי, זאת בניגוד לגישה העקיפה, המכוונת להוצאת פיקוד האוייב משוויי־משקלו ובכך להביא להתמוטטותו.

ואכן, הסיקוד הסורי והצבא הסורי לא התמוטטו וניהלו נסיגה סדורה ומאורגנת, תוך הקמת מערך־הגלה, שנועד לעצור את צה"ל או לסחות להשהותו.

אמנם ניתן לאמר כי תנאי־השטח פעלו לטובת הסורים וחייבו התקפה חזיתית, מחוסר אפשרות לאיגופים מקומיים, אולם בחינת הזירה מעלה את השאלה האם לא ניתן היה לבצע איגופים עמוקים יותר, לעורפו של המערך הסורי.

אפשרות אחת לאיגוף עמוק היתה דרך מעבר ראהר־אל־ביידר, דבר שהיה מביא את צה"ל עמוק לעורפו של הצבא הסורי, מנתק את כביש ביירות־דמשק ומעמיד את הדיביזיה מס' 1 במצב שבו נמצא צה"ל הן מצפונה והן מדרומה.

איגוף עמוק פחות היה יכול להתבצע בציר מעצר־אל־שוף־כפריא לרוחבו של ג'בל־ברוק, כאשר מכפריא היו יכולים כוחות צה"ל לנוע דרומה — לעורפם של מערכי־קרעון, מיזרחה — להשלים את כיתורה של דיביזיה 1, וצפונה, באיזור ריק מכוחות סוריים, לאיזור שתורא, על כביש ביירות־דמשק.

אילו היה אחד מאיגופים אלה, או שילוב של שניהם, מצליח, היה הדבר מביא, לדעתי, להוצאת הסיקוד הסורי משיווי־מישקל ולהתמוטטות המערך הסורי בבקאע.

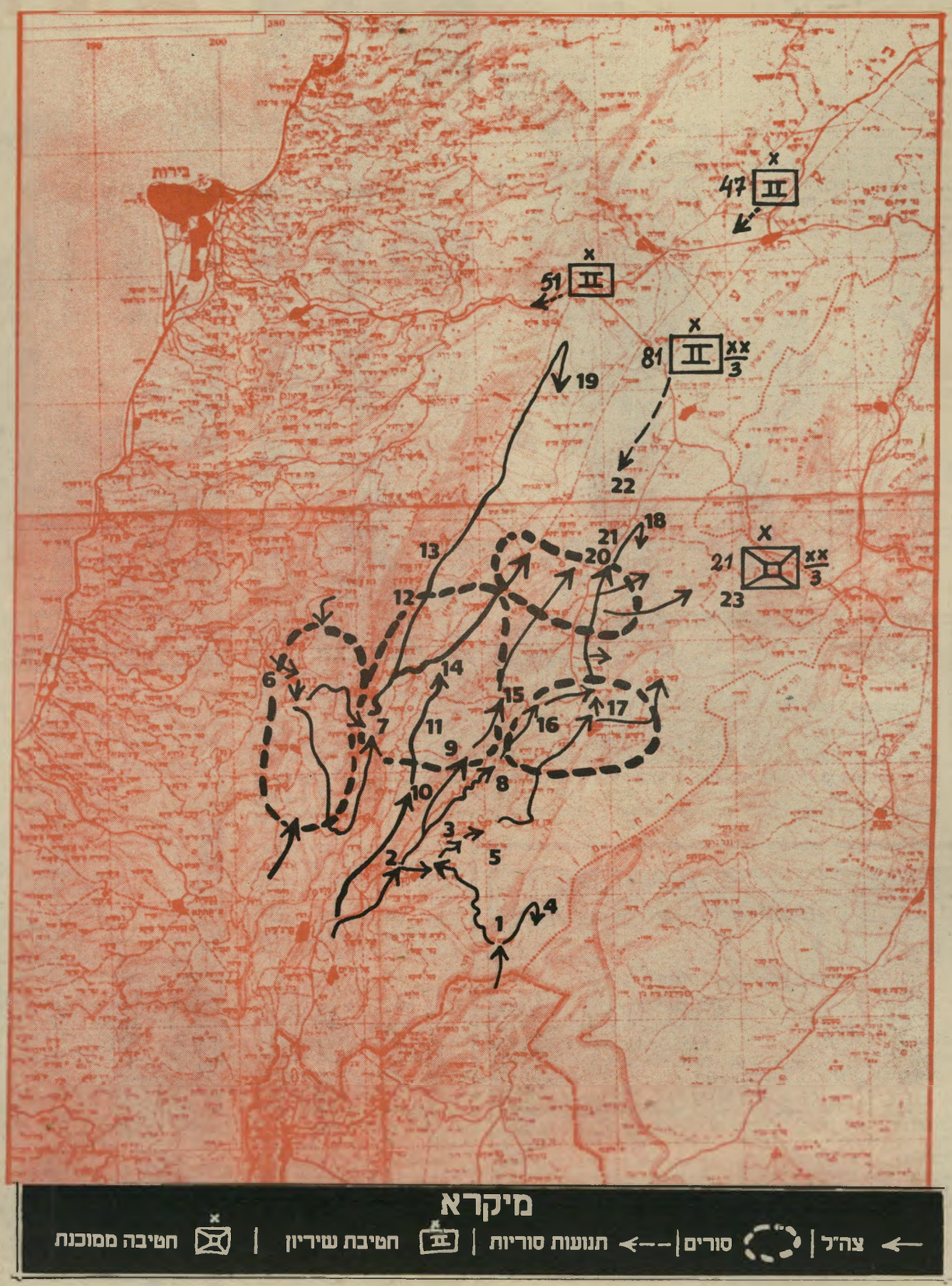
במציאות לא השיג צה"ל הפתעה, לא ברמה הטאקטית ולא ברמה האופרטיבית. ההתמהמהות בת־היומיים בהתקפה על הסורים (בשל השיקולים המדיניים) נתנו לכוחות הסורים בשטח אפשרות להיערך ולהתכונן להתקפה הצפויה. כדי לפצות על־כך היה על הפיקוד לתכנן פעולה אשר תצליח להפתיע את הסורים על־ידי קביעת מיתווה וכיוווני התקפה שלא נצפו על־ידי הסורים, ושלהם לא היו מוכנים.

אולם לא כך קרה.

צה"ל תקף בבקאע בצורה שהסורים נערכו לה — סיסית ומחשבתית — במשך שנים, ועל כן הם הצליחו לנהל קרב סדור ומבוקר על אף נחיתותם האווירית והכמותית.

סיכום הדברים מעלה שהכישלון בבקאע לא היה אך ורק פרי האילוצים המדינים שהופעלו על צה"ל, אלא גם תוצאה של תיכנון כושל, שאליו נלוותה שרשרת של מחדלים וליקויים בביצוע.

מערכה זו, על מרכיביה, יש בה כדי להצביע על ליקויים בסיסיים בחשיבה, במיבנה ובביצוע. ניתן רק לקוות שבצה"ל לומדים היטב את לקחי מערכה זו, ומסיקים את מלוא המסקנות.

המערכה על הבקאע

1. כוח של צה"ל נע מהר דב לעבר חצבית, דרך כפר שבעא; 2. כוח של נחל ת'פ האוגדה המיזרחית משמיד טנקים של אש"ף בצומת בורעז; 3. הכפר מימס נכבש ביום ג' אחה"צ; 4. ההתקדמות בוואדי שבעא מופסקת; 5. קרב על הכפר אל־חלוז'ה אורך כל יום ד'; 6. כוח שריון תוקף את מיתחם ג'זין. כוח של גולני תוקף מצפון וכוח אחר מדרום; 7. באיזור עין אל־תינה משתבשת החבירה בין שני כוחות של צה"ל. הכוח שבא מדרום יורה על הכוח שבא ממערב; 8. במשך יום ד' פותח כוח א' את ציר הפיתולים מדרום לחוש אל־דניבה; 9. כוח המתקדם על רכס ג'בל ביר אל־דהר מגיע לליביא; 10. כוח צנחנים תופס את זליא; 11. ביום ה' עם בוקר מותקף מערכה של חט' 91 משני עברי הליטאני; 12. כוח צנחנים מתפרס במורדות המיזרחיים של ג'בל ברוך ויורה טילי נ"ט בסורים; 13. חטיבה 7 נשלחת לניצול הצלחה; 14. כוח שריון חוצה את הליטאני ונע לעבר ג'נין; 15. כוח ב' חודר למרכז ג'בל עראבה ונע לכמד אל־לוז; 16. כוח א' מתקדם בבוקר יום ה' בציר המרכזי ומשמיד גדוד טנקים סורי; 17. עם התמוטטות המערך הסורי מתקדמים כוחות האוגדה המיזרחית לרשיא אל־וואדי; 18. גדוד־ההסדר נכנס למארב סורי; 19. חטיבה 7 מקבלת פקודה ולהיערך באיזור עמיק; 20. נסיון חילוץ של גדוד־ההסדר נכשל. חלק מכוח החילוץ תקוע תחת אש סורית; 21. גדוד ההסדר מחולץ ע"י ארטילריה; 22. בקרב בין צה"ל וחט' 81 מושמדים טנקי טי־72; 23. טנקי טי־72 של חט' ממוכנת 21 מושמדים ע"י הכוח המיזרחי.

המראה המקומט

שחור ולבן אומרת האופנאית נילי טופז, הם שני צבעים שתמיד אופנתיים. כשהיא מתבקשת להמליץ על בגד שיהיה גם אופנתי וגם מקורי בקיץ זה, היא בעד שני מקומטים שכאלה, כאשר האביזרים הם חלק לא פחות חשוב להשלמת המראה.

אוברול משי דחק את מקומם של ביגדי המשי האלגנטיים, ופינה את מקומו לכל בגדי המשי הזרוקים, המקומטים והמצעירים. מחירו של אוברול כזה אינו זול, כי הבד יקר – 4,900 שקל. אנשי האופנה אומרים כי בקרוב יתחילו לייצר בחודו דגמים דומים ואלה יהיו זולים.

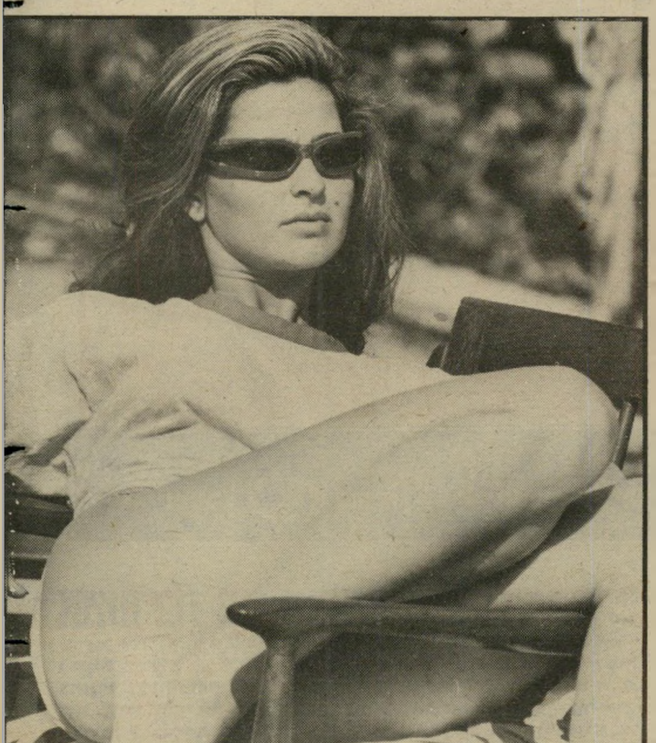
כותונת מקומטת בצבע אפור־כסף, ייבוא מפאריס שמחירו בשוק הישראלי 2800 שקל, מדגימה לימור הקרי, האומרת שלמי שיש העזה יכולה ללבשה ללא מכנס.

אמהות יקרות, בשורה טובה נוחתת עליכן. מעתה, חסל סדר גיהוצים. מהיום ואילך זורקים למכונת־הכביסה, מיבשים ומייד לובשים — יחי האופנה המקומטת, שהיא הטירוף האחרון והחדשני ביותר שהגיע מפאריס.

אלה בגדים מקומטים, עשויים בדיי משי סינתטי. בד המשי המקומט והמיוחד הזה הוא בד שעבר תהליך מיוחד של קימוט, ושאינו ניתן לגיהוץ גם אם מאוד רוצים ומשתדלים. לכן חבל על המאמץ. הבדים האלה הם דקים, קלים, רכים ומאוד נעימים על הגוף, וכאשר מכבסים אותם הם מתיבשים במהירות הבזק.

אורנה גלזר חלוץ ראווה

נילי טופז, האופנאית שהיתה הראשונה שייבאה את הבגדים המקומטים, מנבאת שלא ירחק היום והיפאנים וההודים יעלו על הרעיון ועל הגל ויחקו את הבד המקומט בחצי המחיר. לכל המודאגות בעניין המחיר, שימו לב: אין שום חוק המחייב ללבוש מקומט עם מקומט. אפשר בהחלט ללבוש חולצה מקומטת עם מיכנסי ג'ינס או עם מיכנסי סאטן קלאסיים.

בארץ נמצאת ליאורה אקוקה לפחות פעמיים בשנה. היא קשורה מאוד לבני מישפחתה. בעוד שנתיים־שלוש, כשתשבע מנפלאותיה של הונג־קונג ותעשה מספיק כסף, היא תחזור לכור מחצבתה.

צברית בהונג קונג

ליאורה אקוקה, מי שהיתה ב־1981 מלכת החן וייצגה את ישראל בהונג־קונג, עדיין שם. ליאורה האקזוטית והחטובה, שהיא בוגרת מכון־וינגייט ומורה לחינוך גופני, קיבלה הצעות עבודה רבות ומפתות שלהן לא סירבה.

בין עבודותיה כדוגמנית ובילוייה הרבים פגשה גבר סקוטי נאה, ששבה את ליבה ממבט ראשון. אותו הסקוטי, איש־עסקים החי בהונג־קונג מזה כמה שנים, ביקש את ידה של הישראלית בת ה־23, והיא נענתה לו ברצון.

היום, אחרי שנתיים בהונג־קונג, ליאורה היא דוגמנית מצליחה ומבוקשת ונמצאת ברשימת דוגמניות־הצמרת של שתי סוכנויות דוגמניות ידועות. פעמיים בשבוע היא גם מלמדת את נשות החברה הגבוהה מחול אירובי במכון מפואר ומהודר.

כך היא גם מרוויחה כסף וגם שומרת על הפיגורה הפרטית שלה. היא מגיעה לישראל לביקורי מולדת אחת לשישה חודשים.

שלם כמו בגד־ים שלם נראית חולצת הלייקרה הצמודה, שעיצבה ומדגימה דורין פרנקפורט. קשה לדעת אם זו חולצה או בגד־ים, כי המראה זהה לחלוטין. מי שרוצה יכולה לתקוע גם סיכה.

ביקיני חולצה או בגד־ים, אין לדעת, וזה גם אינו משנה. כל אשר עליכן לעשות הוא להתאים את בגד־הים ולשלבו עם חצאית קצרה או שורטס וחולצה הנקשרת בסיגנון מרושל, והרי את לבושה.

בגד־ים בשימוש חוזר

היום יש לכל אשה כמה ביגדי־ים. שלם, ביקיני, עם כתפיות, בלי כתפיות, בצבע אחד או מודפס. זה שעם בגד־הים הולכים לים כולנו יודעים, אבל אפשר בהחלט להשתמש בו גם בשעות הפנאי. אפשר למשל ללבוש את חזיית בגד־הים הצהובה ומעליו חליפת כותנה שחורה קיצית. או לרכוס מעל חזית בגד־ים אדום חולצה לבנה או ללבוש איתה חצאית מיני מרהימה.

דורין פרנקפורט לובשת חולצה עשוייה לייקרה, בסגנון בגד־ים סטרפלס, שהיא עיצבה. החולצה הרוקה ומחניפה, בצבע טורקיז, נלבשת על חליפת כותנה מפוספסת בצבעי לבן־טורקיז. אבל מי מונע ממנה או מאיתנו ללבוש את אותה חליפה עם בגד־ים סטרפלס לבן שלם מתחתיו? מי ידע אם זאת חולצה או בגד־ים?

כל אשה אוהבת להשתמש במוצר שקנתה במיטב כספה בצורה המכסימלית ובשינויים ווריאציות רבות ביותר, או למה לא?

על חוד התער — פואימה טרגית עם סוף טוב

בדרום הרחוק, לחופי ים־סוף,
מלך ביד רמה הולל זקן, בסוף.
חתיכה מימין וחתיכה משמאל
בירה צוננת, וציצים על החול.

— מצפון תיפתח הרעה, כבר נאמר,
משם ספר הגיע, את זקנו גמר.
חתיכות מימין וחתיכות משמאל —
בורחות ממנו, יסורי שאול.

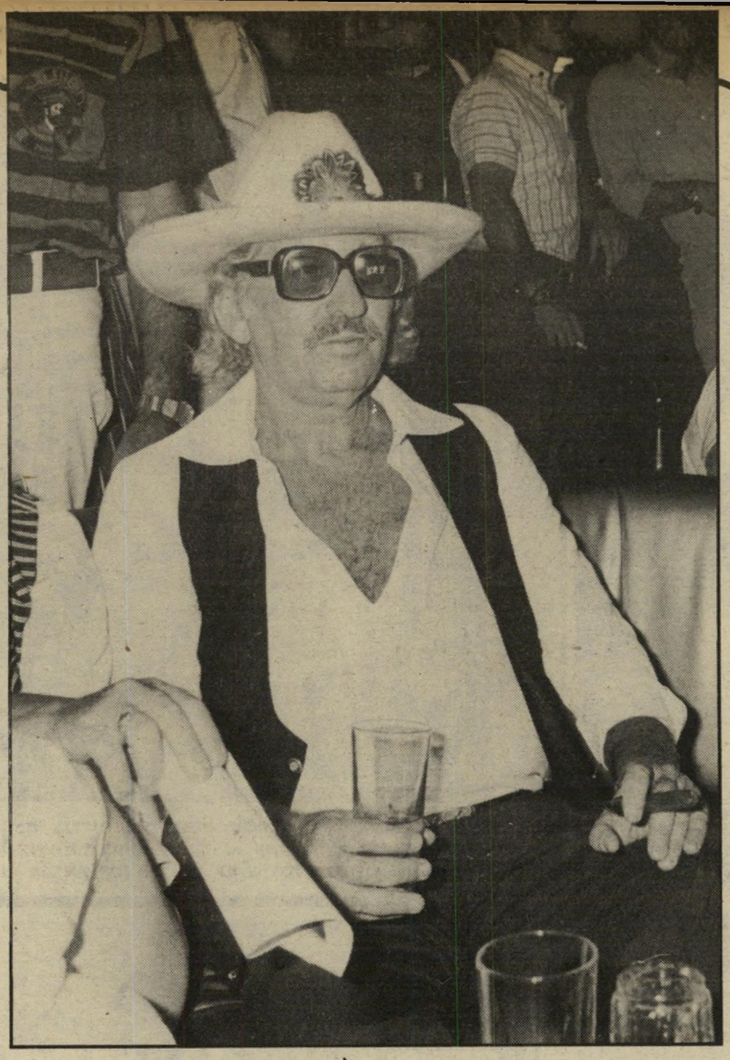
איך יסתיר את כאבו? איך יעמוד בעלבון?
לניו־יורק ברח, להסתיר הקלון.
עשרים אלף בביסי, ארוזים בצרור,
בוולדוף־אסטוריה חיפש מיסתור.

נעול מגפיים, במכנסיים קצרים
בלובי ישב, בין שועים ושרים.
כנס דוגמניות שם נערך
תריסר מאות חתיכות עברו בסך.

אך כולן ממנו התעלמו — אלליז
פריצופו החדש לא זכה באשראי.
להטביע את יגונו ביין ניסה
אוי לתוצאותיה של תגלחת ארורה!

עד שפאפו, חברו, למקום הגיע
את אביה סונסטה נטש, אותו להרגיע.
סירה מהירה, מצויידה בהלכה
את שניהם לאיים הקאריביים לקחה.

אל תבבינה בנות ציון וירושלים
אחרי שזקנו שם יגדל, יבסה לחיים —
בטאבה יישב, כשילשום ואתמול —
חתיכה מימין וחתיכה משמאל.

רפי נלסון
בלי

מרחק ביטחון

מה שמדהים את החברה' מהבלאט של סאן־פרנציסקו והבאלט של **אלווין איילי**, המבקרים בימים אלה בארץ, זה הפוריטאניות של החברה' בישראל.

בעולם ההומו־סכסואלי באמריקה מקובלים קשרים הנוצרים ברגע, ושאינם נמשכים יותר מכמה רגעים. איש אינו בודק בציציות ורקדני־באלט, הנודדים עם להקותיהם בעולם, אינם מתקשים ליצור קשר מיידי עם המקומיים, מה גם שזה ביקורה השני של להקת אלווין איילי בארץ.

אך כשהגיעו לכאן, החלו התלונות: „מה קרה בישראל? החברה' אינם נענים לחיזורים של

גפן עידן
מרחוק

הרקדנים. „האם הפכתם לחבורה של היפוכונדרים?"

מסתבר שמאז שהחלה תסמונת־ההומו־סקסואלים לתת אותותיה, ומותו של עידן גפן התעטפו המקומיים בשיריון. שוב אינם נוצרים קשרים של רגע עם זרים.

לפני שנה הופץ על־ידי אירגון ההומו־סכסואלים חוזר שהכיל הוראות מתאימות, ובית־חולים קפלן ברחובות מטפל בהתגדבות בייעוץ ובבדיקות בהם. מלבד מיקרה אחד, ושלושה חולים נוספים המאושפזים, לא היו מקרים.

ניו־יורק ניו־יורק

דאמון ראניון מת, ואיתו כל גיבוריו, ובעיר־הגברים שולטות עתה דווקא הגברות ולא סתם גברות — ציפי, ושושקה, ורוחקה וריקי. בקיצור, כבר מזמן הפכה ניו־יורק לפרבר תל־אביב נידח. אחת הנסיכות של השכונה היא

בתיה בנדיקט
רולטה

בתיה בנדיקט, ומכיוון שהויכרון שלכם זה כבר לא מה שהיה פעם, הינה פעולת ריענון: בתיה בנדיקט זכורה מתחרויות־יופי. בתיה נשואה ל**אלי בן־צבי**, יצרן נקניקיות, שהסתבך בכספים בארץ.

בחורה כארז

אינני חדלה להעריץ את **מנדי ריים־דייויים**. יפה, פיקחית, שופעת חוכמת־חיים. אשת־שיחה מעניינת, מארחת מצויינת, אם טובה לבת, שחקנית, זמרת, ומסתבר — כשזה דרוש היא גם מבשלת, ושוטפת־כלים.

היא עמדה לפתוח מיסעדה איטלקית ברחוב הירקון, ובאותו היום גם מיסעדה יפאנית בקומת־הקרקע של המיסעדה הסינית. כשהתברר שאין מי שירחץ את הכלים, הפשילה שרוולים והתחילה לשטוף כלים, וכשהתברר שהטבח מסיציליה נעלם, התחילה לבשל במקומו. העיקר: לא להיכנע. או איפה יש לה זמן לאהבה?

מנדי ריים דייויים
שוטפת הכלים

בתיה ואלי בניו־יורק, באותו הענף.
לבתיה יש כסף.
לבתיה יש הרבה כסף.
בתיה מחליפה חמש תלבושות ביום.
בתיה מחליפה חמישה כובעים ביום.
לבתיה שלושה ילדים יפים.
לבתיה ובעלה רשת מיסעדות של ארוחות זולות־זולות.
נזכרתם?

טוב, אז מה שלא ידעתם הוא שבתיה גם אוהבת להמר קצת, פה ושם. וידידנו צפה וראה כיצד מניחה הגברת ברולטה על קרן הצבי (הצבי הלא־נכון) 10 אלפים דולר, בלי להניד עפעף. כשכיעכע בגרונו הסבירה שזה לא נורא. כבר הספיקה השנה להפסיד חצי גדול־גדול, אתם יודעים מה זה לפי דאמון ראניון. מיליון.

כדי לאזן את התקציב, ולא להשתעמם בין סיבוב־גלגל אחד לשני, החלה מארגנת בהצלחה רבה בבתי־הקזינו של אטלנטיק־סיטי תצוגות־אופנה, ותחת להטריד את הבעלים, העוסקים ליד השולחנות, יושבות הנשים ונהנות ממיטב המעצבים בעולם.

בקרוב ינחתו היא וכל המישפחה בארץ כדי לחגוג בר־מיצווה לבן. עוד הופעה אחת.

רחל מרחלת על כל העולם

מרודיך באהבה

המוסיקאי **אריק רודיך** היה עסוק לאחרונה. כשמצלמת־וידיאו בידו, יצא וצילם ימים שלמים, נעלם ונעדר מביתו.

לפני שבוע, ביום השלישי, נפתרה התעלומה. את אישתו, הזמרת **לאה לופטין**, שלח למדוד שימלה, מתנת יום־הולדת, וכשחזרה — הפתיעה:

לאה לופטין
יום הולדת

עשרות חברים וידידים המתינו לה בבית, כשנרות דולקים בידיהם. **סטיבי וונדר** איחל לה מעל גבי תקליט יום־הולדת שמח. כשנרגעה מהנרות, האורחים והתקליט, שוב הפתעה!

מפעילים את הווידיאו, ועשרות אנשים מחייכים אליה מעל המירקע. „מזל טוב" וכו' כל אחד, בדרכו שלו, מברך אותה ליום־ההולדת. חברים, ידידים, וסתם אנשים וטיפוסים שפגש אריק ברחוב, וביקש שיברכו את לאה לופטין ליום־הולדתה. תוכנית מלאה בת חצי שעה.

בנות, רשמתן גם אתן את בעליכן לסמינר שמגיש אריק? בין השאר לומדים שם צילום־וידיאו.

עיסוק תרבותי

כולכם הבחנתם במודעות זעירות במדורים הנכונים, שבאמצעותם מבקשים בני־זוג לפגוש בזוג נוסף לצורך...

חקירה שלי העלתה שיש יהודי יקר העונה למודעות, כמעט לכולן. ואחרי תהייה קצרה על הזוג שפגש, הוא מזמין את הידידים החדשים לביתו בצפון תל־אביב.

כשמגיעים האורחים, הם מתבקשים לסור לחדר צדדי, ותחת הבגדים שבהם הופיעו ללבוש טוגות לבנות, ואחידות בצורתן. אז הם מוזמנים לסלון, ושם פוגשים את האורחים האחרים של אותו ערב, וההילולה מתחילה.

סוציולוג היה משתומם לגלות שדווקא זוגות מהמעמד הבינוני, פקידים ופקידות וכו' הם עיקר האורחים.

מסתבר שהמארח האריב דואג גם לכיבוד מתאים, בהפסקות, ולא גובה כסף עבור האירוח. בארצות־הברית קוראים להם „סווינגרס", ומאות אלפים עסוקים בספורט החביב הזה. כאן רק מעטים — אולי משום שעוד לא הומצא ונקלט שם חדש והולם לעיסוק תרבותי זה?

עליה צורך עליה

פנינה גינסבורג נוטה לעלות תמיד מעלה־מעלה. כשהתחילה לעשות את דרכה עבדה אצל **אייבי נתן** בקליפורניה, ואז הפכה לדיילת אל על, טסה טסה, והפוגה — למדרגה הבאה. פנינה נישאה **לאהרון כהן**, נווט באל על, בעל המיסעדה ההודית טאג' מאהל ביפו. אהרון הוא קרוב־משפחה של אייבי וכך הכירו זה את זה. הפוגה — ולמדרגה הבאה.

פנינה התגרשה מאהרון ונענתה לחיזוריו של הצייר **יענקלה גינסבורג**. יחד הם התגוררו בוושינגטון, שם התפרסם הבחור כצייר. עזר לו הסיפור שהוא קרוב־משפחה של אחד מראשי ברית־המועצות. הפוגה — ולמדרגה הבאה. פנינה נפרדה מיענקלה, באה לנוח בימים אלה בארץ ולהחליף קצת סיפורים בביתה של **רבקלה** (ריבקה מהציזבטרון) **קרמר**, שאף היא התגרשה לאחרונה. הפוגה — היא נוסעת לאיים הקאריביים, שם יש לה מחזר.

פנינה עומדת להגיע סוף־סוף לדרגה העליונה.

פנינה ויענקלה גינסבורג
לעלות למעלה

אדם מיושב

אני עוד לא הכרתי אנשים יותר מיושבים בדעתם מאשר סוכני־ביטוח. זהירים, מהססים, צעד אחרי צעד. וכשצועדים — מחשבים קודם את הפרמיה, את הריסק, ומה לא?

אך יש סוכני ביטוח שהם לא כל־כך סוכני־ביטוח. קחו למשל את **חנניה פוקס**.

יום אחד הופך הכושי את עורו ומשקיע כסף

אמנון ברנזון
שותפות

בהצגה, ולא סתם הצגה, אלא דאנס מארטון, וכמו במחזמר — מהמר על כל הקופה, יחד עם שותפו **אמנון ברנזון**. סיכון גרוע, רבותי, סיכון גרוע. הלכה ההשקעה, ומה נשאר?

נשארה משיכה וחיבה לבוהמה, ושותפות עם איש־הכדורגל **גיורא שפיגל** בסוכנות־ביטוח. מה שלא נשאר זה חיי־משפחה תקינים. לא נורא. מתגרשים אחרי 20 שנות נשואין, פלוס ילדים גדולים. אז מה נשאר?

נשאר בית בכפר־נטר, לא הרחק מביתו של **רלף קליין**, חברו, באבן־יהודה. פלוס פרמיה: **זהבה רספורט**, דיילת אל על בת 31, שאותה נשא לאשה. וגם בונוס: ירח־דבש בגרמניה, בחברת רלף קליין, ואשתו **רותי**.

ממבט שני — גירושין

שמעון טסלר
טיפוס אנגלי?

כתבנו לענייני בריטניה, המלכה, הנסיכים וכל השאר, **שימעון טסלר**, התגרש.

לאשתו **אביבה**, בת למשפחה מסורתית, לא קל היה להשלים עם השמועות, שעשו כנפיים, על שימעון ואחרות מבנות מינה.

כשהכיר באבהותו על ביתה של **רינה הרריט**, העובדת אף היא בטלוויזיה, כימעט כלו הקיצים, אך איכשהו התגלגלו העניינים, והם נסעו עם שני ילדיהם לאנגליה.

מכריו של שימעון טוענים שהוא טיפוס אנגלי. אני מכירה הרבה אנגלים, ואינני מבינה למה התכוונו. אולי למקטרת, שלא משה מפיו.

אחד מידידיו הגדיר את הרומן שלו עם רינה: „זה הזכיר לי את הסרט האשה ברחוב האחורי עם סוזן הייוורד." אחדים מהקוראים אולי זוכרים, מקנחים את האף ומוחים דימעה.

אך אביבה, במבט שני, החליטה שלא להתעקש. לאן יפנה שימעון מבטיו עכשיו?

אי התאמה

לעורכי־הדין העוסקים בענייני־גירושין יש הרבה עבודה בימים אלה. מרביתם של המיקרים צפויים. אחד מהם הוא עניין הגירושין של **רמי אילין**, המתגרש מאשתו, עורכת־הדין **גילי אילין**, אחרי 15 שנות נשואין.

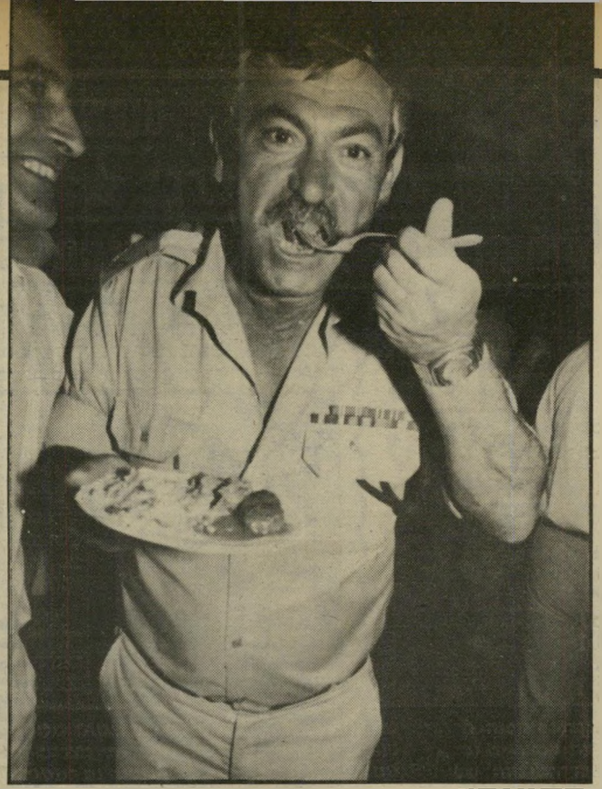
רמי וארנון הם שני בניו של איל־ההון **אפרים אילין** ואשתו **ציפי**.

ההורים עצמם עברו לא פעם משברים כלכליים ואישיים בחיי נשואיהם. אבל למרות הכל הנשואין מחזיקים מעמד עד היום.

במיקרה של הבן רמי, הבית על הצוק בהרצליה־פיתוח, בריכת־השחייה ושלושת הילדים לא עזרו. התבשרתי השבוע שהם מתגרשים.

שבט דין־וייצמן נפרד מדיפלומט ערבי ★ אלי כהן נעדר מחתונת בתו ★ הזוג הצעיר נעלם בין אח"מים

גאולת הגואל

בתיאבון מפקד מרחב ירושלים, תת־ניצב רחמים קומפורט, בא לחתונה במדים. הוא ניגש לשולחן העמוס בשפע מטעמים, ומילא את צלחתו אוכל מכל טוב, וסעד את ליבו בעמידה.

נשיקת כלולות שולי ועופר הגואל בנשיקה אמיתית, אחרי החופה. עופר הוא עורך־דין ושולי מסיימת בקרוב את לימודי המישחק שלה בבית־צבי. שולי הופיעה בעבר בהצגות, בסרטים ובסירטי־פירסומת, ויש מי שצופה לה עתיד גדול כשחקנית.

אין סלא שמליאת הכנסת היתה אריקה ביום שני בערב, ושחוק הארכיאולוגיה עבר בלי בעיות. מי שלא נסע לכינוס שורשים בתל־אביב, בא לחגוג את חתונתו של **עופר הגואל** באחד מבתי־המלון בירושלים.

עופר, בנו של **דויד** ("ג'וקי") **הגואל**, מי שהיה מנכ"ל מישרד־האנרגיה והיום משמש יושב־ראש מועצת המנהלים של חברת החשמל, התחתן סוף־סוף. עופר ו**שולי** יוצאים יחד כבר שנים רבות, ורבים מחבריהם היו בטוחים שהם נישאו מזמן.

המסיבה רבת־המשתתפים נערכה על שפת־הבריכה במלון לרום, כשמיזנון עמוס כל טוב מקיף את הבריכה. רחצת־לילה אי־אפשר היה לעשות שם, כי למי שלא יודע — בירושלים קר בערבים, אפילו בקיץ הכי־לוהט.

ההורים המאושרים, שחיתנו את בנם שהוא כבר עורך־דין, עמדו בכניסה ולחצו ידיים, הרבה ידיים. היה עליהם ללחוץ ידיים של שרים — בהווה ולשעבר — ידיים של חברי־כנסת — ליברלים ושאינם ליברלים. בינתיים חולל הזוג הצעיר והזיע על רחבת־הריקודים.

היו שם שר־הפנים **יוסף בורג** ואשתו **רבקה**, שהם שכנים רלת־מול־דלת של מישפחת הגואל. היה שם השר **יצחק מודעי**, שבא לברך, שתה משהו ועזב מוקדם. היה השר לשעבר **יצחק ברמן**, שבא לבד כי הוא רווק. היה השוטר הראשון של ירושלים, מפקד המרחב **רחמים קומפורט**, שאכל בתיאבון רב. היה השופט העליון **גבריאל בך**, שלא נראה בדרך־כלל באירועים נוצצים. היו גם חברי־הכנסת **מינחם גולדשטיין**, שהיה שמח וטוב־לב, **ואלי קרם** שבא עם אשתו, ועורך־הדין **אברהם ברדוגו**, שהוא בן־דודו של החתן, ועוד רבים אחרים.

אבל מי שנראתה כאילו היא כלת־השימחה היתה **גוגה רג'ואן**, בעלת חברת־נסיעות. גוגה היא חברת־מישפחה קרובה, ולכן עמדה זורחת ליד ההורים המאושרים וחילקה לכל הנשים קופסה קטנה של סוכריות ושקדים מסוכרים, כמו בחתונות של פעם.

חתונת בת הגיבור

לפני שנה במסיבה אצל חברה לפני שנה הכירה עירית כהן בת 20 את רביב פלג (25). השניים נישאו השבוע במלון רמת־אביב. את הזוג השיא בטקס מרשים הרב הראשי לצה"ל גד נבון.

אבי הכלה, לא זכה לראות את החופה. אלי כהן נמצא עדיין רחוק. עצמותיו של הלוחם האלמוני, שהתפרסם רק עם מותו, טמונות עדיין אי־שם בסוריה.

באחד מימי השבוע נישאה בתו בת ה־20 **עירית** עם **רביב פלג** בן ה־25.

עירית הכירה את רביב במסיבת ערב־שבת שנערכה אצל חברתה לפני שנה. רביב הוא פקיד־בנק, ועירית מחפשת עדיין עבודה. "דירה עדיין אין לנו," אמרה עירית, "אבל אנחנו רוצים לשכור דירה בתל־אביב."

האם **נדיה כהן** הסתובבה בין האורחים, שרובם היו בני־משפחה, וה־התרגשות ניכרה היטב על פניה.

אמא נדיה כהן, אמה של הכלה, אלמנתו של אלי כהן, היתה נרגשת ביותר.

מייד אחרי החופה נטל רביב את ידה של עירית ואמר לה: "בואי, נעבור בין המוזמנים, נגיד להם שלום." בני־הזוג עברו בין השולחנות, הודו לכל אורח והצטלמו איתו.

האורחים העמיסו את צלחותיהם מהמזון שהיה מצוי בשפע על השולחנות. גם מקומו של בר־המשקאות לא נפקד. חבורות של נערים ונערות, חבריהם של בני־הזוג, הצטופפו מסביב למשקאות האלכוהוליים.

כשנשאלה עירית מיהם האורחים החשובים, ענתה: "אני לא מכירה אף אחד מהם."

בצהרונים פורסם, שבין המוזמנים היו אנשי עולם הריגול. אבל הרושם הכללי היה, שזו חתונה סולידית־מישפחתית, עם מיזנון עשיר ומוסיקה ברקע.

הגפילטע־פיש לא נראה כלל־סודי, העוף והשניצלים לא עשו שום רושם מיסתורי, ומחבר מותחני־הריגול ג'ון לה־קארה לא היה מתפתה לחבר יצירה חדשה על הסלטים הקרים שאכלו גימלאי קהילת המודיעין.

אחרי החתונה יצאו בני הזוג הטרי לירח־דבש בכינרת.

נשיקת הורים דויד־ג'וקי" וחווה הגואל, הוריו המאושרים של עופר, בנשיקה של שימחה. ההורים עמדו בפתח ולחצו במשך שעה ארוכה את ידי האורחים הרבים שבאו לברכם. חבריהם של בני הזוג הצעיר נטמעו בין האח"מים שהסתובבו במקום.

השושבינה גוגה רג'ואן, חברה קרובה מאוד של מישפחת הגואל ובת־בית אצלם, היתה מאושרת. היא עמדה בצד וחילקה לכל הנשים קופסות קטנות של שקדים מסוכרים.

אחמד חוזר הביתה

ה**דיפלומט המצרי** הבכיר בתל־אביב אמר השבוע שלום לחבריו הישראלים.

ד"ר **אחמד גומעה**, המשרת בישראל מהיום הראשון שבו נפתחה השגרירות, חוזר הביתה. בשנים ששירת כאן הוא קנה לעצמו חברים רבים, בעיקר בזכות בקיאותו המפליאה בתולדות ישראל. לא פעם גם לימד את חבריו הישראלים את תולדות ארצם.

הוא שירת כאן בתקופת הנסיגה מסיני ועם פרוץ מילחמת הלבנון, היה עד לעליות ולירידות ביחסי ישראל־מצרים בשנים האחרונות.

אחמד אמר שלום לכל החבורה שליוותה אותו מהיום הראשון שכף רגלו דרכה בישראל. באו להיפרד ממנו **רות דיין, עזר וראומה וייצמן**, שבלטו בשטח. רות, שהשכירה לגומעה את דירתה בזמן שהותה

הממונים הממונה על השגרירות המצרית, מוחמד בסיוני ואשתו, נגאווה, ערכו את מסיבת הפרידה לד"ר אחמד גומעה בווילה שלהם בהרצליה־פיתוח. בסיוני ואשתו קיבלו את האורחים חיוכים ובלחיצות־ידיים. רוב המוזמנים היו חברים קרובים של גומעה.

הסבא צבי שוורץ, אביהן של רות דיין וראומה וייצמן זוכה בחיבוקו של גומעה. השניים היו שכנים כשרות השכירה את דירתה לגומעה, בזמן שהותה בוושינגטן. השכונות הטובה התפתחה לידידות.

צפון ודרום אנילי האלונן, הדיפלומטית הפנינית האחראית לענייני ברית־המועצות בישראל, שגם היא עוזבת את ישראל וחוזרת למולדתה הצפונית הקרה, הביאה ורד לאחמד גומעה, העוזב את ישראל בתום שרותו הדיפלומטי הממושך וחוזר לארצו הדרומית החמה.

הנכד שאול וייצמן, בנם של ראומה ועזר וייצמן, נפרד מגומעה. פציעתו של שאול במילחמת ההתשה היתה ההוכחה לחיוניותו של השלום עם מצריים. שאול פיתח קשרים עם אנשי הצוות הדיפלומטי.

בוושינגטון, עמדה ליד גיסה, עזר, שהיה ממשתתפי ועידת קמפ־דיוויד. עזר סיפר כל הערב בדיחות והצחיק את הקהל שהצטופף סביבו.

ראומה לא עמדה ליד בעלה, אלא הסתובבה ושוחחה ברצינות עם נשות הדיפלומטים.

באו גם אורחים מהשגרירות הבריטית, שלבשו מדים צבאיים, עטורים באותות. הצרפתים לעומתם, באו לבושים לפי האופנה האחרונה, כיאה למעמדה של ארצם, מעצמת־האופנה.

בין האורחים נראו גם האלוף שהחליף את מדי־הצבא בחליפה מחוייטת **אברהם** („אברשה") **טמיר**, ועיתונאים שליוו את ועידת קמפ־דייוויד ושביקרו במצריים.

גומעה, חביב הישראלים, התרגש ממסיבת־הפרידה שערכו לו הממונה על השגרירות **מוחמד בסיוני** ואשתו **נגוואה**.

בין פלאפל מצרי, כוסות משקה מערבי ובורקס ישראלי, עמדו המוזמנים, בחצר של הווילה סיפרו בדיחות וניסו לנחש מי יחליף את גומעה , תהו אם היחסים הצוננים בין ישראל ומצריים יפשירו מעט.

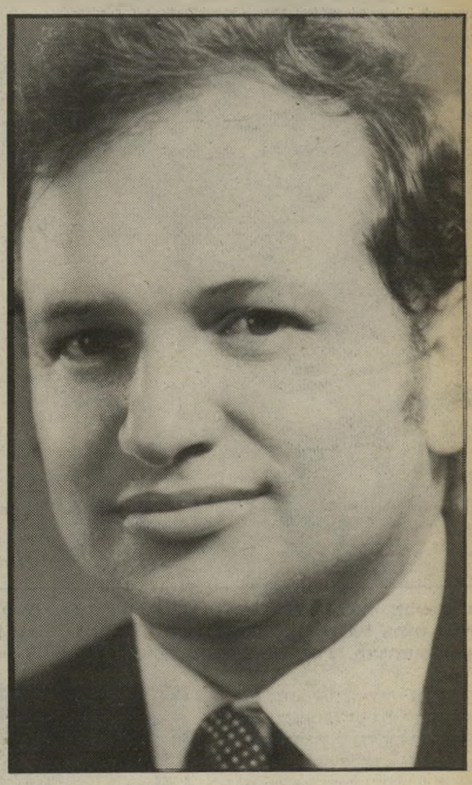
היו שניבאו כי הדיפלומט המשופשף יחזור למצריים, יפתור את כל הבעיות השנויות במחלוקת בין הישראלים והמצרים.

שחי בנות האם, רחל שוורץ, מביטה בחיבה על בתה, רות דיין, הנפרדת לשלום מגומעה. משמאל: הבת ראומה וייצמן משוחחת עם אמה. רחל היתה שכנתו של גומעה בזמן שבתה רות שהתה בוושינגטון. רחל שוורץ שוחחה עם הנשים

המצריות בערבית, ומדי פעם גם התפנתה אל בנותיה. כשרצתה לעזוב את המסיבה בחברת רות, התעכב האב, צבי שוורץ, ומיאן להפסיק את השיחה שבה שקע. הוא ביקש מהן לחכות עוד קצת ועוד קצת והתעקש להחליף מילים עם כל אחד מבאי מסיבת הפרידה.

אברהם גינדי:

„בשנה הקרובה אני לא נכנס לפוליטיקה!"

זה ש.אברהם גינדי בונה דירות באיזורים היפים' כבר כולם יודעים, כי שרים את זה ברדיו חמש פעמים ביום. היום נודע לי שלאברהם גינדי נשאר המון זמן פנוי אחרי שהוא בונה את הדירות, ולכן הוא מונה כיו"ר מועצת־המנהלים של חברת „תמ"ם" (החברה המספקת מזון למטוסים), וגם קיבל על עצמו תפקיד של דירקטור בחברת „פז". שאלתי את אברהם גינדי מי הציע לו את התפקידים האלה ולמה.

המנוי של יו"ר תמ"ם הוצע לי על־ידי שר־התחבורה, והמינוי של מנהל בפז הוצע לי על־ידי שר־האוצר.

● **אבל למה הם צריכים אותך, אתה חרי קבלן?**

אני איש־עסקים, עם נסיון עצום בעסקים ובשיווק, והם כנראה יכולים להיעזר בי.

● **כמה משלמים לך בתפקידים האלה?**

לא משלמים לי אף אגורה. זו תרומתי. יש לי עניין לתרום מנסיוני ומהידע שרכשתי בעבודתי הפרטית למיפעלים ציבוריים.

● **איך אתה מסתדר עם הזמן?**

העסק שלי מנוהל על־ידי מנהלים, אני למעשה רק קובע מדיניות. כך שבפועל יש לי זמן.

● **אתה איש־ליכוד?**

אני לא חבר מרכז חרות, אבל אני מזוהה כבעל דעות ימניות.

● **כשאדם במוך מקבל על עצמו תפקידים כאלה, מבלי לקבל שכר, מתעוררת השאלה: מה התועלת שלך מזה, מחוץ להנאה שלך — זה לא קרש קפיצה לפעילות פוליטית?**

לפי שעה, לא.

● **כמה זה לפי שעה — חודש, חודשיים, שנה?**

בואי נגיד, שבשנה הקרובה אני לא מתכנן שום פעילות פוליטית.

גאולה כהן:

„סבידור כבר פסל את החוק מבחינה מוסרית!"

אני לא מסכימה עם דרכה הפוליטית של גאולה כהן, אבל יש לי כבוד גדול אל האשה עצמה. היא נלחמת וצועקת ובוכה למען הדברים שהיא מאמינה בהם באמונה שלמה. אני סבורה שהיא ישרה עם עצמה עד הסוף. ויושר, כידוע, לא מתגלגל היום ברחובות. גם הפעם, כשבתחיה הרבה דתיים, היא מתייצבת בכנסת, טופחת על שכמו של סבידור ומודיעה שהיא רוצה להצביע נגד חוק הארכיאולוגיה. שאלתי אותה איך דעתה ודעתו של חברה, יובל נאמן, מתקבלת בתנועה שיש בה הרבה מאוד חברים דתיים.

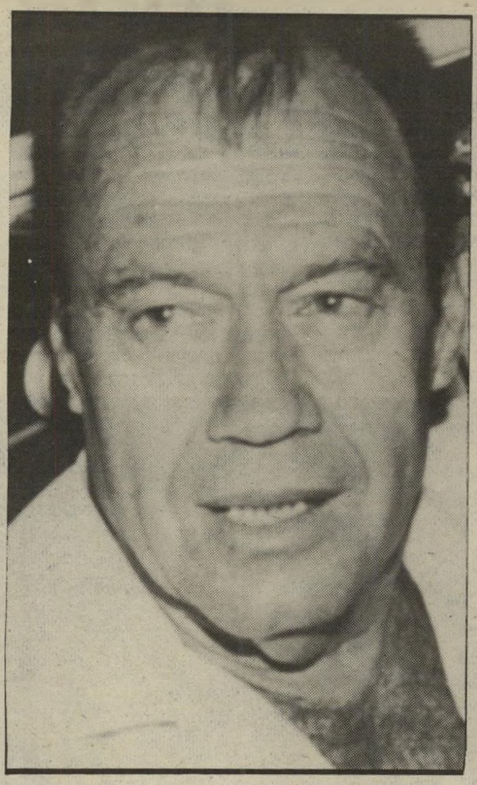
אני חושבת שזה לא חוק דתי. ורווקא התחיה מאפיינת את השילוב שבין הדת והמדינה. הדתיים שהולכים איתנו רואים את הבעיה מנקודת־ראות לאומית כוללת, אבל מאחר שבכל זאת יש בעניין נגיעה בדת, נתנו לחברים שלנו חופש הצבעה. הנה, חנן פורת, למשל, נמנע.

● **את תומכת בסבידור, הטוען שיש לבטל את תוצאות ההצבעה?**

נכון מאוד. הבעיה היא מוסרית. גם אם סבידור לא יצליח לפסול את החוק מבחינה מישפטית, הוא כבר הצליח לפסול אותו מבחינה מוסרית.

● **ומה יהיה אם מישפטנים יחליטו, בכל זאת, שהקנונית הזאת תופסת והחוק יעבור?**

זה יהיה אחרי החופש. ער אז, אלוהים גדול.

נימרוד אשל:

„השביתה שלנו דומה למה שקורה בפולין!"

בימים אלה נערכות החזרות האחרונות על מחזהו של יהושע סובול, העוסק במרד הימאים, שהתרחש ב־1951. לצעירים שבינינו השביתה המפורסמת היא רק היסטוריה, וכאשר שאלתי השבוע כמה בני־נוער מה הם יודעים על השביתה הגדולה, הסתבר לי שהם לא ידעו כלום – מלבד אחד, שידע שזה משהו הקשור בהצגה או בסרט טלוויזיה.

פניתי אל אחד ממנהיגי המרד דאז, רב־חובל נימרוד אשל, ושאלתי אותו האם הוא תרם בדרך כלשהי לכתיבת המחזה.

בכלל לא ידעתי על קיומו של המחזה עד לפני כמה ימים, כשמישהו בא ושאל אותי אם אני מוכן להצטלם עם השחקנים. אני גם לא חושב שמישהו אחר מחברי היה מעורב. כנראה, שסובול פשוט קרא את החומר.

● **אתה חושב שהנושא עשוי לעניין את הקהל הישראלי של 1983?**

אין לי מושג. אבל אני חושב שמחזה טוב הוא מחזה טוב, ומחזה רע הוא רע — בלי קשר לנושא.

● **אתה רואה דמיון כלשהו בין השביתה שלכם אז ובין שביתת־הרופאים, למשל?**

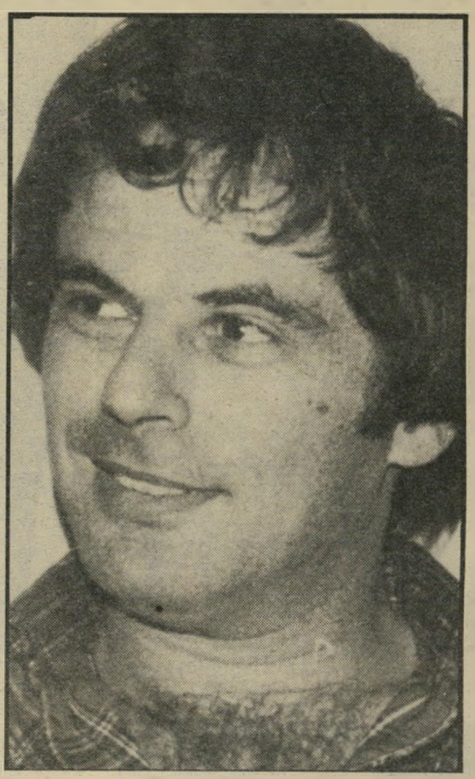
לגמרי לא. 30 שנה עברו בין שני האירועים. הכל השתנה: הרקע החברתי, המדיני, הטיפול בבעיה. אבל ההבדל העיקרי, כמובן, הוא ששביתת־הרופאים היתה בעיקרה על כסף, בעוד שהשביתה שלנו היתה על הקמת איגוד. איש לא העלה על דעתו שלא להכיר בנציגות הרופאים, ואנחנו נאלצנו לנהל מילחמה על עצם ההכרה באיגוד שלנו.

לכן, אם את מחפשת דימיון, הרי שיש דמיון בין השביתה שלנו ובין מה שקורה היום בפולין.

● **כן. אני מבינה שהבדל נוסף הוא, שהפעם הממשלה נכנעה לרופאים ואז בן־גוריון שבר אתכם.**

זה לא מדויק. נוצחנו אומנם בקרבות, אבל במילחמה זכינו. עובדה היא, שמאז מתקיימים איגודי ימאים והם הפכו לסמל של דמוקרטיה פנימית — מה שלא היה עד השביתה ההיא, ומה שהיה למעשה נושא השביתה. לכן זה לא היה כישלון.

ם אומרים... מה הן אומרות... מה הם אומרים... מה הן אומרות... מה הם

מאיר פלבסקי:

„המיפלגה עם שימעון לא תגיע לשום מקום!"

כמו שהבורסה עולה ויורדת, כמו שהחורף בא אחרי הסתיו, ככה, מדי תקופה, פורץ הסיכסוך בין פרס ורבין – ולהיפך. שמעתי כבר גם מתוכמי רבין וגם מתומכי פרס, בשיחות פרטיות ולא לציטוט, שהמצב הוא בלתי־נסבל, והם גורמים נזק למיפלגת העבודה. אף אחד מהדוברים לא היה מוכן להזדהות בשמו.

פניתי לבלש מאיר פלבסקי, שהיה ממקימי חוג „אורים" – חוג שהוקם לפני הבחירות האחרונות, במטרה להביא כוחות חדשים למיפלגת העבודה, בראשותו של יצחק רבין. שאלתי אותו אם גם לפי דעתו המריבות הורסות את המיפלגה.

לפי דעתי, המיפלגה עם שימעון פרס לא תגיע לשום מקום. הדבר נברק פעמים והוכח פעמיים, ואני בטוח שכך יהיה גם בפעם השלישית.

● **ועם רבין?**

עם רבין יש הרבה יותר סיכויים לנצח בבחירות, זה כבר מבלי להזכיר שלפי דעתי, רבין יהיה ראש־ממשלה יותר טוב.

● **והמריבות עצמן — הן לא גורמות נזק?**

יש במיפלגת העבודה אנשים עם דעות שונות ומשונות — זה גורם נזק? צריך שיהיו מריבות, זה יותר טוב מאשר לטאטא את הרברים מתחת לשטיח.

● **אומרים שהסיכוי היחידי למערך לנצח בבחירות הוא אם נבון יעמוד בראשו.**

נבון הוא יותר טוב מפרס.

נירה רבינוביץ:

„פתאום כולם עפים באוויר בסלטות אדירות!"

הדבר הכי־מצחיק ששמעתי השבוע הוא שהשחקנית הבלונדית ועדינת המראה נירה רבינוביץ עוברת קורס היאבקות. שאלתי את נירה, אם זה נגד מישהו מסויים.

זה לא נגד, זה בער. בתיאטרון בית לסין עומדים להציג את טנזי, הצגה שכבר מציגה הרבה זמן בניו־יורק ובלונדון, וכולה בנויה על היאבקות.

● **מחזה של גברים ועל גברים?**

ההיפך. מחזה קצת פמיניסטי, אפילו. כולם מתאבקים עם כולם, וכמובן — בסוף הבחורה מנצחת.

אגב, המתרגם, המעבד וביימאי ההצגה הוא דוני ענבר.

● **ובשביל ההצגה אתם צריכים לעבור קורס היאבקות קצר?**

למה קצר? כבר כמה חודשים שאנחנו — רליק וולניק, יעל שטרן, ענת טופול, ערי וייס, רוברט הניג, אריה מוסקונה ואני — נמצאים במישטר אימונים שלוש פעמים בשבוע, באולם הפועל לאטלטיקה כבדה, ביפו.

● **נו, וזה קשה?**

בהתחלה זה היה קשה מאוד. אבל פיתאום את מגלה שאפשר לעשות בגוף רברים שלפני חודש לא חלמנו עליהם. פיתאום כולם עפים באוויר בסלטות אדירות, משתחררים מאויקים על הידיים והרגליים. היום אנו חזקה ויודעת המון תכסיסים.

● **במצבכם הנוסני אף מבקר לא יעז לקטול את ההצגה.**

וכך אני מקווה.

חיים מרקוביץ:

„כדורסל מעולם אחר — אבל לא ישראלי!"

יותר מ־15 שחקני־כדורסל תוצרת־חוץ באים ארצה בתקופה זו, והם מצטרפים לקבוצות המקומיות. לפני שנה וחצי הכרתי שחקן־כדורסל ישראל צעיר, חיים מרקוביץ, שעמד ממש על סף הצלחה אדירה. הוא צורף למכבי תל־אביב, נסע איתם לכל תחרויות גביע־אירופה וזכה בשבחים אדירים מצד מאמנו, ראלף קליין, ומצד אנשים שראו אותו משחק. ואז בא ארצה השחקן האמריקאי ג'ק צימרמן וקטע את הקריירה של מרקוביץ, או לפחות דחה אותה בכמה שנים.

שאלתי את חיים מרקוביץ, אם לדעתו אנחנו צריכים כל־כך הרבה שחקנים זרים.

כל קבוצה רוצה לחזק את עצמה, והבאת שחקנים זרים — אם הם טובים, כמובן — מחזקת את הקבוצות ועוזרת להם במירוץ אחרי כתר האליפות. זה מבלי להזכיר את ההתעניינות העצומה של הקהל בשחקנים הזרים. וככל שקהל רב יותר מגיע למגרשים, כסף רב יותר נכנס לקופות של הקבוצות.

יחד עם זאת, אין שום ספק שהיבוא הגדול כל־כך של הזרים רוחק את רגליהם של שחקנים צעירים ומוכשרים תוצרת־בית.

● **אז אתה בעד או נגד?**

אני בער, אבל בהגבלה, בתבונה ובהבנה יותר עמוקה לבעיית השחקנים הישראליים. אם המצב יימשך כמו שהוא היום, כלומר עם כל־כך הרבה זרים, אולי זה יהיה כדורסל מעולם אחר — אבל זה לא יהיה כדורסל ישראלי.

בימאים

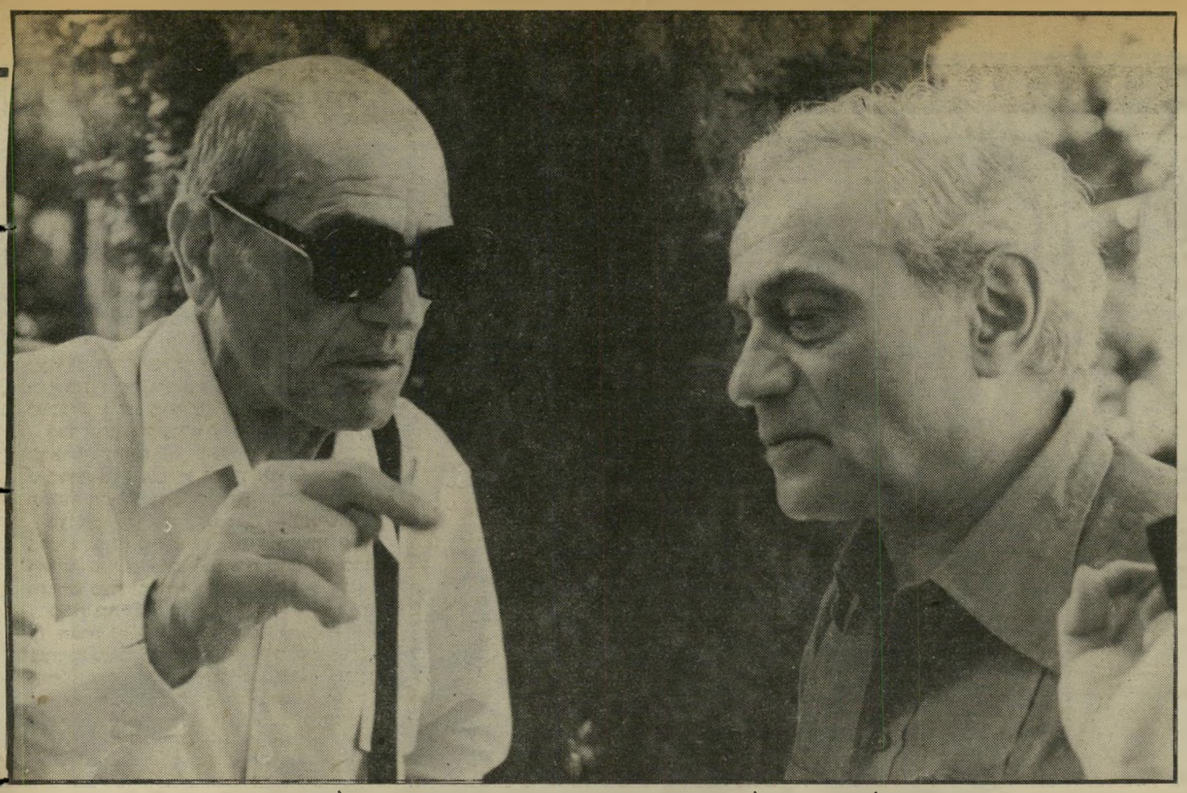
אנחתו האחרונה של אחרון הענקים

לואיס בוניואל, אחרון ענקי הקולנוע, ששורשיו בסרט האילם, הלך לעולמו בגיל 83. בוניואל, יליד ספרד, היה מן הסוריאליסטים העקשניים ביותר. עד יומו האחרון ראה במציאות הרבה דברים השייכים לאשלייה, ושילב בין השניים כך, שאמת ודימיון נראו שווים והגיוניים באותה המידה. הוא היה אוייב מושבע של מוסד הכנסייה הקאתולית, אבל לא של האמונה. היה יריב של הבורגנות ושל כל מה שהיא מסמלת, בעל מוח שנון, סארקסטי וחסר־רחמים בניתוח המין האנושי. איש שידע לעכל את כל שיגעונות הקולנוע, כדי להגיע לשפת הביטוי הפשוטה והשלמה ביותר.

הכין לתשוקות. תחת לסקור את כל סרטיו הגדולים, מכלב אנדלוסי ועד תשוקה אפילה, דרך תור הזהב אל לוס אולבידאדוס, וירידאנה, סוד הקסם הבורגני ועוד רבים־רבים אחרים, מלאכה שבוודאי תיעשה בהרחבה המקומות אחרים, נביא כאן קטעים מן הפרק האחרון של האוטוביוגרפיה שפירסם בשנה שעברה. שם הספר אנחתי האחרונה ושם הפרק שירת הברבור:

לפי החדשות האחרונות, יש בידינו פצצות גרעיניות שדי בהן כדי לחסל כל צורת־חיים על פני האדמה. ולשלוח את כדור־הארץ הרחק מן המסלול שלו, אל תוך מרחבים ריקים וקרים. זה נפלא – ויש לי חשק לצעוק: הידד!

בדבר אחד אין לי ספק, המדע הוא אוייב האדם. הוא מחניף לחוש העוצמה שבנו ומוביל אותנו אל ההרס. מחקר הוכיח לאחרונה – מתוך 700 אלף אנשי־מדע ברמה גבוהה בעולם, 520 אלף טוענים לשפר את אמצעי ההריגה, הרס האנושות. 180 אלף

הבימאי לואיס בוניואל (במשקפיים כהים) עם מפיק סרטיו, סרז' זילברמן
המדע הוא אוייב העם

בלבד מעוניינים להציל חיי־אדם.

בודד וזקן, כל מה שאני יכול להעלות על דעתי היום, זה אסון או תוהו־ובוהו הצפויים לאנושות. נדמה לי שאין מנוס מאחד מן השניים. אני יודע היטב שזקנים מאמינים שהשמש היתה חמה יותר בנעוריהם. אני גם מודע לעובדה, שבכל אלף שנים נוהגים לגנבא את הסוף הממשמש ובא. ובכל זאת, נדמה לי שכל המאה הזאת מובילה אל עברי־פי־פחת. כוח־הרשע ניצח במילחמה. רוח־האדם לא התקדמה כלל אל עבר ההבהירות, אולי אף התרחקה. חולשה אימה וחולניות מקיפים אותנו. מאין יבואו אוצרות של חסד ותבונה שיצילו אותנו?

דלפין סריג ב"שביל החלב"
מתיחה על ערש־דווי

אפילו הגורל נראה לי חסר־ישע.

עד גיל 75 לא שנאתי את הזיקנה. אפילו נהניתי ממנה, מבחינה מסוימת – מן השלווה החדשה, ששיחררה אותי מתשוקה מינית ומכל תשוקה אחרת. איני חושק במאומה. לא בבית על שפת הים, אף לא ברולס־רויס ובוודאי שלא ביצירות אמנות. אני אומר לעצמי, בניגוד לסיסמות נעוריי: בוז לאהבה המטורפת, יחי הידידות! אבל בחמש השנים האחרונות החלה הזיקנה. צרות שונות ירדו עליי. התחלתי לחוש ברגליי, שהיו פעם חזקות כל־כך, אחר כך בעיניי ואפילו בראשי. הזיכרון כשל ואפילו הקוואי־ רדינציה נפגמה. ב־1979 אושפזתי לשלושה ימים בגלל בעיות שלפוחית־השתן. ביום השלישי ניתקתי את החוטים ואת הצינורות שחיברו אותי למכשירים, ויצאתי את בית־החולים שהטיל עלי אימה, וחזרתי הביתה. ב־1980 עברתי ניתוח פרוסטטה. ב־1981 – שוב השלפוחית. כל אבריי מאיימים עליי, ואני מודע להתנוונות הפושטת בי.

שיניחו לנו למות! קל מאוד לקבוע דיאגנוזה. אני זקן, וזאת מחלתי העיקרית. איני מרגיש בנוח אלא אצלי בבית, נאמן לשיגרה היומית שלי. אני קם, אני שותה קפה, מתעמל חצי שעה, מתרחץ, שותה קפה נוסף ואוכל משהו. בשעה 9 וחצי 10 אני יוצא לטייל מסביב לגוש־ הבתים שליד, ומשתעמם עד הצהריים. העיניים חלשות, איני יכול לקרוא אלא בעזרת זכוכית מגדלת ובתאורה מיוחדת, וזה מעייף מהר. השמיעה שלי נחלשה כבר מזמן, ואיני יכול לשמוע

דייוויד ניבן: איני מאמין שהקולנוע עומד להיעלם!

בן 18½ מגויים ליחידת צבא סקוטית
גינטלמן אמיתי –

ד שמיים גדושי הכוכבים של הוליווד מסודרים מאוד. לכל כוכב פינה משלו, ורק מעטים הם המעיזים לזוז ממקומם. דייוויד ניבן, שנפטר בשבוע שעבר, לא ניסה לעשות זאת מעולם.

למען האמת, הוא אף פעם לא היה משוכנע במלוא מובן המילה כי הוא אכן שחקן. לכל אורך הקריירה שלו הלך בעיקבות העצה שקיבל בימיו הראשונים, בעיר הסרטים, מן הכימאי הוותיק ארמונד גולדינג: „היה עצמך". הוא התמיד בעניין, עלה בהדרגה למעמד של כוכב. הכל ידעו שניבן הוא אב־טיפוס הג'נטלמן הבריטי המנומס והחביב, בעל עיקבות של דם כחול בעורקיו, בעל חוש־הומור בריא אבל לא מזיק, זה שיכול להיות תמיד החבר הטוב של הגיבור או הגיבורה, האיש המפוקח עם העיניים הפתוחות לרווחה, בעל חיוך קטן מתחת לשפמו המטופח, שלא נסחף אף פעם בתאוות גדולות או בסערות־נפש — כי זה לא נאה לג'נטלמן אמיתי.

גם כאשר אמרו לו שהוא שחקן מוכשר, ואפילו כאשר קיבל פרס אוסקר על הופעתו בשולחנות נפרדים, הוא עדיין שמר על חוש־ההומור בקשר למיקצוע שכינה בעצמו „האנוכי ביותר בעולם". ולא לקח את עצמו אף פעם ברצינות גדולה מדי.

שלושת סיפורי זיכרונותיו הם רוגמה ומופת להתבוננות שלווה ונינוחה בתעשיית הסרטים, מבט מבפנים שאין בו אף שמץ מן השחצנות המקובלת של כוכב גדול, ושום קורטוב של רברבנות קינג־קונגית על הישגיו.

כך הוא מסכם, בפרק הראשון של זיכרונותיו, (הלבנה היא בלון) את 10 השנים האחרונות שלו במיקצוע, כשחקן חופשי, סיכום שבסופו הבעת אמון, למרות הכל, בעיסוק שלא נראה לו רציני כל חייו:

„בתקופה הזאת הובילו אותו רגליי, המדגדגות תמיד, לתנועה: בליווי אשתי ובנותיי. נדדתי לאתרי הסרטה ביוון, בספרד, באנגליה, בצרפת, בישראל, באירלנד, בארצות־הברית, במונאקו, בשוויץ, באוסטריה, במכסיקו, באיטליה ובלבנון — ולא פעם הופעתי ביותר מסרט אחד, באותה הארץ.

„בספרד נדקרתי בטעות. בישראל כמעט שנורתי למוות, כאשר רזבה של ניצב ברוואי פלט כדור. באנגליה איבדתי את ההכרה כאשר התמוטטה עליי התפאורה. במכסיקו התהפכה הסירה שבה שטתי בנהר, ונפלתי לתוך מים מזוהמים רוחשים חיות מבעיתות. בקיצור, אורח־חיים ממוצע של שחקן־קולנוע.

„גם התוצאות היו ממוצעות. כמה מן הסרטים מצאו חן בעיני הביקורת, אבל הקהל שנא אותם. אחרים נקטלו על־ידי המומחים. אבל כבשו את לב הצופים. סרט אחד זכה להיות בין אלופי־הקופה בכל הזמנים, סרט אחר שבר שיאי הכנסה ברדיו־סיטי, וסרט שלישי היה נורא כל־כך, שלא הוצג אפילו בטיסות טראנס־ אטלנטיות.

„שעה שאני כותב שורות אלה, שוב מדברים על המשכר הפוקד את תעשיית הקולנוע. יש אומרים שהפעם לא תתאושש יותר... אבל תעשיית הקולנוע כבר הוכיחה לא פעם בעבר את כוח עמידתה מול איתני־הטבע. ובימים אלה, של סופר־תיקשורת, איני מאמין שהאמצעי המוצלח ביותר לבידור המוני עומד פשוט להיעלם."

דייוויד ניבן עם אנג'לה לאנדסברי ב„מוות על הנילוס"
– שהיה בטעות שחקן

מוסיקה. מה שנותר לי הוא לחכות, להרהר, להיזכר, כולי אכול בחוסר־סבלנות, מתבונן ללא־הרף בשעון.

צהריים היא השעה המקודשת לאפריטיף שאותו אני לוגם באיטיות במישרדי. אחרי הארוחה אני מנמנם רגע בכורסא, עד השעה 3. בין 3 ו־ 5 אחרי הצהריים אני מגיע לשיא השיעמום. אני קורא כמה שורות, אני עונה למיכתב, אני נוגע בכמה חפצים. החל משעה 5 אני מתבונן שוב ושוב בשעון. כמה זמן נותר לי עד לאפריטיף השני, בשעה 6? לעיתים אני מרמה את עצמי ברבע שעה. לעיתים אני יוצא ב־5 לראות כמה חברים ולשוחח. ארוחת־הערב ב־7, עם אשתי, ואנו שוכבים לישון מוקדם.

כבר ארבע שנים לא הלכתי לקולנוע, בגלל הראייה והשמיעה הלקויות שלי, בגלל סלידתי מן התנועה ההומה ברחובות ומן ההמון, ולעולם איני מתבונן בטלוויזיה.

לעתים עובר שבוע מבלי לראות איש. אני מרגיש עצמי נעזב, ואז מגיע מישהו שלא ראיתי כבר זמן רב. ולמחרת מופיעים כמה חברים בעת ובעונה אחת.

בתוך החיים המכניים האלה, המתוכננים עד הפרט האחרון, היווה ספר זה שכתבתי בעזרתו של ז'אן־קלוד קארייר, גיוון מסויים, איני מתלונן, זה מאפשר לא לסגור לגמרי את הדלת.

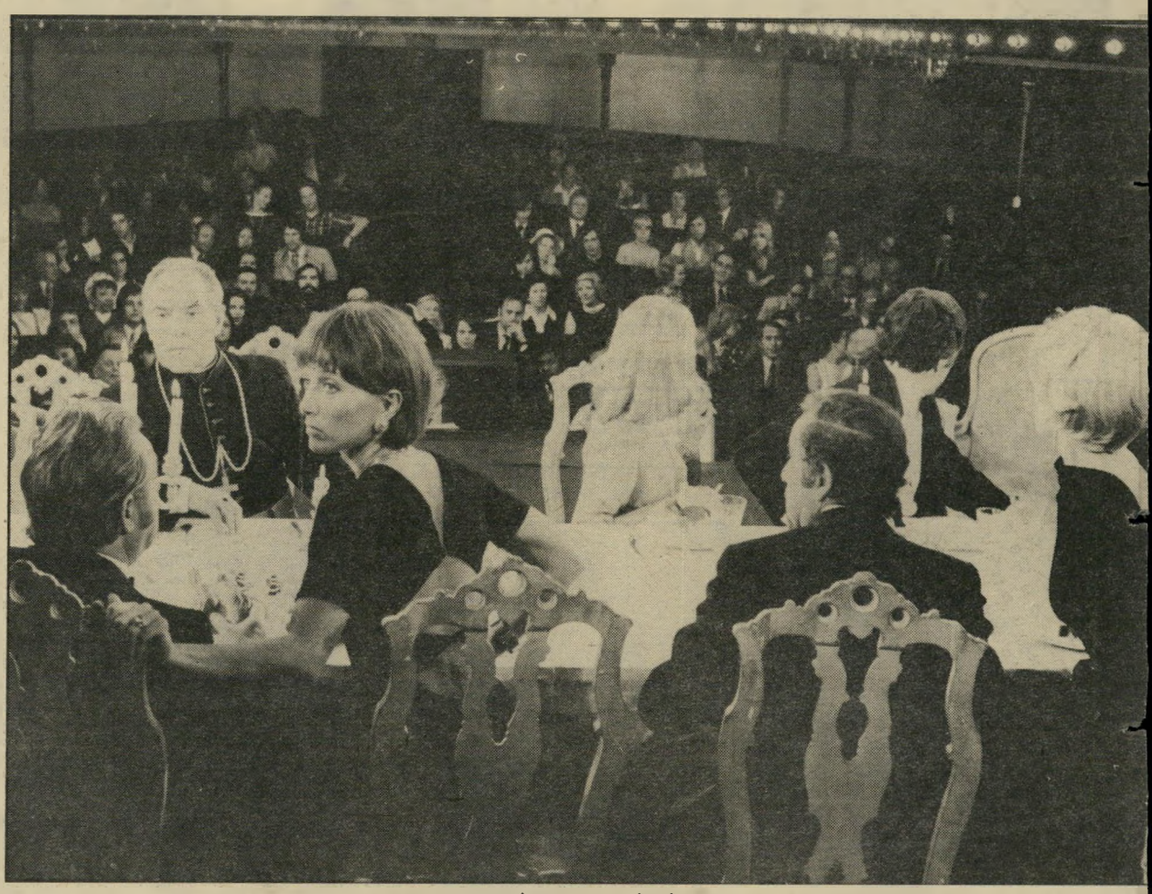
אין לי אשליות לגבי המוות, אבל אני שואל את עצמי לעיתים באיזו צורה הוא עשוי להופיע. לעיתים אני סבור שמוות פיתאומי הוא עדיף – כמו מותו של ידידי מקס אאוב, שנפח נשמתו תוך שנייה במישחק־קלפים. אבל ברוב הזמן אני מעדיף לחשוב על מוות איטי יותר, צפוי יותר, המאפשר לברך עוד פעם אחת את החיים שהיכרתי. מזה כמה שנים, בכל פעם שאני עוזב מקום שהיכרתי היטב, מקום שבו חייתי ועבדתי והוא כבר חלק ממני, כמו פאריס, מאדריד, ואחרים, אני נעצר לרגע כדי לומר שלום ולהיפרד ממנו. אני פונה אליו ואני אומר, למשל: שלום לך סן־חוזה; ידעתי כאן כמה רגעי אושר; בלעדיך חיי היו שונים; עתה אני הולך לדרכי, לא אראה אותך עוד; אתה תמשיך בלעדי, ואני מברך אותך לשלום.

אני נפרד מכל דבר. מן ההרים, מן המעיינות, מן העצים ומן הצפרדעים. כאשר שואלים אותי מזה כמה שנים, מדוע אני ממעיט לצאת למסעות ומדוע איני מרבה לבקר באירופה, אני עונה – משום שאני חושש מן המוות. מסבירים לי שאין סיכוי שהרופאים עוזרים לנו לעיתים, הרי רוב הזמן אינם אלא גורמי ממון, המשרתים את המדע ואת אימת הטכנולוגיה. שיניחו לנו למות בבוא הרגע, אולי אפילו יתנו לנו דחיפה קטנה כדי שנסתלק מהר יותר. אני מקווה שתוך זמן קצר יחוקקו חוק שירשה במיקרים מסויימים רצח־מתוך־רחמים. כבוד חיי־האדם הוא חסר־משמעות, כאשר הוא גורם לסבל ארוך לאותם שצריכים ללכת, ולאותם שנשארים אחריהם.

בהתקרב אנחתי האחרונה, אני משתעשע לא פעם ברעיון של מתיחה אחרונה. אני מזמין אליי כמה חברים ותיקים, שהם כופרים מובהקים כמוני. הם יישבו סביבי על המיטה עצובים, ואז ייכנס לחדר כומר. ידידיי יתקוממו לרעיון שאני עומד להתוודות, לקבל את מחילת הכנסייה על החטאים שעשיתי ואת בירכת הדרך האחרונה. אז אני מסתובב על צדי ואני מת. אבל האם יש לאדם עוד הכוח להתלוצץ ברגעים כאלה?

על דבר אחד אני מצטער. שלא אוכל עוד לדעת מה ייקרה בעתיד. שאצטרך לצאת את העולם כשהוא במלוא התנופה, כאילו נמנע ממני לקרוא את הפרק הבא ברומן בהמשכים. נדמה לי, שסקרנות מסוג זה לא היתה קיימת פעם, או אולי היתה קיימת במידה פחותה, משום שהעולם כמעט שלא השתנה מדור לדור.

ווידוי אחרון: למרות השינאה שאני רוחש לחדשות, הייתי רוצה לקום מקיברי כל 10 שנים, לגשת לקיוסק הקרוב ולקנות כמה עיתונים. איני מבקש יותר. כשהעיתונים מתחת לבית־השחי, חיוור, צועד ליד הקיר, אשוב לבית־הקברות ואעיין באסונות העולם הזה לפני שאירדם שוב מרוצה בצל החוסה של הקבר.

הארוחה שלעולם אינה נאכלת ב"סוד הקסם הבורגני"
המסך ניפתח וקהל מתבונן באוכלים

זה לא עובד
זה לא עובד

הפנימיה (לימור, תל־אביב, ישראל) – עוד פולחן גימנזיסטי של הקולנוע הישראלי, הסבור כנראה שזה גיל היעד המתאים ביותר לקולנוע. המדובר הפעם בסרט חוויות המתרחש כולו בכפר־נוער, ובו כל מה שנהוג לדחוס בסרט שכזה: עירוניים מול בני־כפר, עשירים מול עניים, אהבות ראשונות ובגידות ראשונות, קצת מין מרומז – שלא יהיו בעיות עם צנזורה – קצת התחצפות למורים ומעשי קונדס. בקיצור, קצת מכל דבר, ושום דבר של ממש. אפילו הצגת סוף־שנה יש כאן, שבה מתגהצים כל ההדורים למשעי, שלא יהיו לאף אחד טענות.

אלה שכל העניין ניראה חפוז וחסר־בסיס, כאילו הבימאי עשה את הסרט בלי תסריט, או שמא התסריט נכתב ללא מחשבה תחילה שיעשה לסרט. כל הדמויות הן בוסר שיגרתי, בין אם זה השחצן המספר על זיונים שלא היו, המלך הרברבן של הכיתה, שאין אפילו סיבה טובה אחת כדי להסביר את מלכותו, החתיכה המבועטת מן העיר, שנשכבת בלי בעיות תוך חיפושים אחרי אהבת־אמת, ועוד כיוצא באלה.

הדיאלוגים שמחליפים גיבורים אלה ביניהם מעורר מבוכה, כי אם אכן כך מדברים הברנשים, הרי אין שום סיבה לעשות עליהם סרט. ואם זה כל מה שרובץ על ליבם, או כל מה שהצליחה המצלמה להבחין, אז בוודאי שהמבט היה מפוזר מאוד.

אשר לשחקנים – יש לומר שלא פעם מתעורר הרושם כאילו אינם תופסים בדיוק מה נדרש מהם, או מה עליהם לעשות, והם מדקלמים את השורות בצייתנות, מתוך תיקווה שאולי זה יספיק.

מוזרה גם ההתעלמות המכוונת מכל אספקט חברתי של ממש, כאילו עמד מישהו עם שוט מאחרי המצלמה, ואיים שכל רמז להתייחסות כזאת עשוי להכשיל את הסרט בקופה. מוזר. משום שהבימאי יעוד לבנון דווקא הראה עניין בכיוון זה, בסרטיו הקודמים.

מעניין יהיה לראות אם השיקול המיסחרי אכן יצדיק את עצמו. כי מכל בחינה אחרת, זה לא עובד.

אלון אבוטבול ואורי ורדי – מבט מפוזר מאד

תדריך
חובה לראות

תל־אביב – יול, פאולין על החוף, טוטסי.
ירושלים – רוקמת התחרה, פישוטה.
חיפה – טוטסי.

תל אביב

★★★★ **יול** (מוסיאון, תורכיה) – חמישה אסירים יוצאים לחופשת שבוע ושמים פניהם אל בתיהם המרוחקים. סרט בעל עוצמה דרמאתית בלתי־רגילה, המגיש תמונה חסרת־פשרות אבל מלאת־הבנה של תורכיה של ימינו.

★★★★ **פאולין על חוף** (צפון צרפת) – חופשת־קיץ מאוחרת על שפת ימה של נורמנדי, כהזדמנות נאותה לבדוק את ההתנהגות של בני גילים שונים והפערים ביניהם. סרט מפוקח אינטליגנטי ומשעשע, בתנאי שמנסים להבין את מה שנאמר.

★★★ **טוטסי** (מוגרבי, ארצות־הברית) – שחקן מובטל מתחפש לשחקנית ומצליח לקבל תפקיד באופרת־סבון טלוויזיונית. קומדיה מבריקה של סידני פולאק, עם הופעה וירטואזית של דאסטין הופמן בתפקיד הראשי.

★★★ **לולו** (גורדון, צרפת) – אשת פירסומאי מעדיפה פרחח, החי לפי מושגים פרטיים משלו, על־פני בעלה המסודר והמרובע. תמונת־מצב של החברה הצרפתית.

ירושלים

★★★ **פישוטה** (מיצ'ל, ברזיל) – סיפורם של נערי־רחוב בכרך ברזילי הופך כתב־אישום לחברה היוצרת בעצמה את הסרטן האוכל אותה. סרט מוזעזע וחסר־פשרות של הקטור באבנקו.

האם זה מתמוטט?

את דרכם עשו בזהירות וללא הימורים מיותרים. הם יצקו את הדפוסים והקימו את האירגונים, שהלכו ותפחו וגדלו במשך השנים.

כללי ההצטרפות לבורסה היו תמיד נוקשים מאוד. ועדה ברקה בוקרקנות את המועמדים ואחרי שאישרה את מועמדותם, ניתלו תמונותיהם באולם הבורסה, וחברים יכלו להגיש התנגדות לקבלתם. מסיבה זו או אחרת. היושר והמיקצועיות היו סטנדרטים מחייבים ללא כל פשרה.

אך בעוד שהמסגנת פעלה כשורה ברוב המיקרים, החלו צצים החריגים. כשבבורסה חברים יותר מ־2000 חברים, אי־אפשר להימנע מטעויות בקבלת חברים.

כך נוצרה קבוצה לא קטנה של אנשים, שצברו את הונם והסתננו לבורסה בדרך מפוקפקת. אפשר לשמוע בסודי־סודות סיפורים ורכילויות על הדרך שבה השיגו את הונם הראשוני, ועם חלוף השנים הפכו ליהלומנים מכובדים בענף.

מטבע הדברים, נטו הוותיקים להפגין קצת הסתייגות והתבדלות מכל היתר — אומנם לא עד כדי פגיעה, או המנעות מעסק מזדמן, אך הקפידו שלא ליצור קשר חברתי עם בעלי העבר או ההווה המפוקפק יותר.

כך ניתן היה להבחין במסך בלתי־נראה המפריד ביניהם. העילית כוללת עשרות ואולי מאות יהלומנים ומתווכים שזה מקרוב באו, שנטמעו בין הוותיקים בזכות הסטנדרטים האישיים שלהם.

לא פלא איפוא, שהם מודאגים ממה שקרה לענף. גם הם ניזוקו באופן קשה, אך עד כה עמדו תמיד יפה, ואיש מהם לא פשט רגל או נמנע מלעמוד בהתחייבויותיו.

פשיטת־רגל עליזה

על הראיונות של חלק מהיהלומנים אפשר לכתוב ספרים. העמדת הפנים וניקור עיני הציבור הפכו מזמן לנושא שאינו יורד מעל הפרק. שום דבר לא היה יקר מדי או גדול מדי לצרכיהם — וילות ודירות־פאר, מכוניות, חברות במועדונים הנכונים, נסיעות־נופש ובידור לרוב, לבוש במיטב האופנה, שרשרות־זהב כבדות על הצוואר, תיסרוקות מעוצבות למישעי.

עד היום זכור סיפורו של ה„בוחש". היה זה בילוי משותף של יהלומן וחייט־צמרת במועדון הישן של מנדיס ברח' בן־יהודה בתל־אביב. בין השניים נערכה התערבות, אם היהלומן יעז לבחוש את השמפניה באמצעות אבר שאינו מיועד לכך. היהלומן זכה.

מאת

שולמית יריב

אפרים (פריץ') חוצ'נר וליאון קליינמן. הם דאגו להשתתף בכל האירועים, והיו מרכז ראוי לחיי הלילה של תל־אביב.

הדרן חופתי

על חתונות היהלומנים הילכו תמיד אגדות. באוצר הלשון לא היו די שמות־התואר כדי לתאר אותן. אפילו השנה — 1983 — לא כולם מלקקים את הפצעים. אחרי שלוש שנים משבר בענף יש המלקקים משהו אחר.

כך, למשל, נערכו שלוש חתונות בסיגנון מיוחד.

אחת החתונות נערכה במלון דן. היתה זו ברית־נישואין בין „הון־יהלומנים" ו„הון־ברזל" — מישפחות פלטק ופורר השיאו את ילדיהן. משום־מה החליטו, שהמוטו בחתונה זאת יהיה „חתונה־יהודית". לכן תיזמורות של כליזמרים הנעימו מנגינות בכל אולמות המלון, וצוות המלון אף הוא עטה את אופנת העיירה היהודית לפני 100 שנים.

לאלף המוזמנים הגישו 22 מנות שונות שהוכנו על־ידי חבר הטבחים. כל אורח קיבל הזמנה שבה צויין באיזה מהאולמות השונים של המלון עליו להתייצב — הכל לפי יחוסו ומעמדו. היחוס והמעמד היו חשובים, שכן בני־אצולה הגיעו מרחבי אירופה לקחת חלק באירוע. טקסים נוספים של החתונה — מעין הדרן — נערכו גם ביפאן ובבירות אירופה. בקיצור: חתונה כמו שצריך.

כשהשיא ניסים רחמינוב את בתו, הוא הפתיע

נשיא התעשיינים לגדיאל
מי יודע –

את אורחיו בצורה מקורית. לאולם בהילטון נכנסה בנסיעה איטית מכונית פורד מדגם 1934, לקול צלילי תיזמורת דרום אפריקאית. על המכונית היתה מונחת עוגת־החתונה ומלצרים מיוענים רצו לצידיה כשהם מחזיקים בחצוצרות מפלסטיק. כשעצרה המכונית בתחנה הסופית — אי־שם בין השולחנות — הורד מתיקרת האולם מיתקן מיוחד, שעליו עשרות בקבוקי שמפניה.

כשחגגו בני־מישפחת מזלדבסקי בהילטון הסיגנון היה שונה. הפעם היה לאורחים עניין עם חובבי כדורגל. צוות־המלון שבע־הפעולים הולבש ביגדי־אימון, ועוגת הכלה עוצבה בדמותו של מיגרש כדורגל — שיא הטעם הטוב. על העוגה עיצב האופה את דמות הכלה כשוערת.

ואילו החתן עוצב כמבקיע־שערים.

גם המשבר העמוק בענף־היהלומים לא קילקל את מצב־הרוח של רבים מן היהלומנים, שעדיין מרוויחים כסף רב, לעומת רבים יותר, אולי, שפושטים רגל ועסקיהם מתמוטטים.

ותיקים מול מפוקפקים

כ מעט מאז תחילתו של הענף בארץ, היתה בו מעין חלוקה סמויה בין היהלומנים. את הטון נתנה בעבר קבוצת „מייפלאור" —

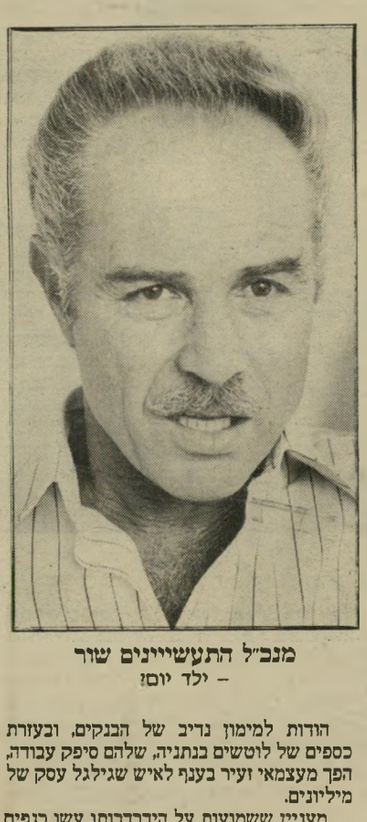

נשיא הבורסה שניצר
– מה –

היהלומנים הוותיקים בענף, ברובם יהודים מאנטוורפן, שבאו ארצה לפני מילחמת עולם השניה, יזמו והקימו כאן את התעשיה, שהתחילה לפרוח עם פרוץ המילחמה.

הסטנדרטים הנהוגים בין הוותיקים היו תמיד שם דבר. כבוד למילה הנאמרת היה להם לחוק.

מי שניזוק בצורה קשה ולא הצליח להתאושש. הוא היהלומן רמי רבש. על רמי דבש הלוטש מנתניה שעלה לגדולה, הוליכו הרבה סיפורים בבורסה. לא מעטים קינאו בבחור שעלה כמעט כמטאור בין היהלומנים.

מנכ"ל התעשיינים שור
– ילד יומז

הודות למימון נדיב של הבנקים, ובעזרת כספים של לוטשים בנתניה, שלהם סיפק עבודה, הפך מעצמאי זעיר בענף לאיש שגילגל עסק של מיליונים.

מעניין ששמועות על הידרדרותו עשו כנפים בבורסה שנים לפני שפשט את הרגל, אך הסיפורים כמעט שלא הרתיעו איש.

על רמי סופר, שכשנסע לקנות חומר־גלם באחת ממדינות החסות של דרום־אפריקה, ישב ימים ולילות ליד גלגל־הרוליטה בקזינו המקומי. שם אף קיבל את הטלפונים היומיים ממישרדו בארץ.

כשנסע לריגל עסקיו לאירופה, אפשר היה לפוגשו בקביעות כשהוא מהמר בקזינו זה או אחר. כשישב ליד שולחן־ההימורים, דולרים החליפו ידיים ותמיד בכיוון חד־סיטרי — מכיסו לכיסי אחרים.

רבש התרועע תקופה ארוכה עם פנינה רוזנבלום, שאותה נהג להכניס לבורסה, כדי לנקר את עיניהם של החבר'ה. כשנשאלה השבוע פנינה על קשריה עם רמי, השיבה: „אנחנו ידידים. יש לו לב של זהב."

כשהחלה ההידרדרות, לא היה מי שיוכל לעצור את המפולת. כשפשט את הרגל, נשאר רבש חייב הון־עתק לבנקים, וגרוע מכל — גם ליהלומנים קטנים בנתניה, שנתנו בו אמונם.

„פצע שנקרא יהלומים"

בימים הקרובים צפויות כנראה פשיטות־רגל נוספות בענף. שכן, לפני היציאה לחופשה השנתית באוגוסט, נדרשים היהלומנים להחזיר לבנקים את הסחורות שאותן קיבלו בנאמנות, או את תמורתן הכספית.

המתחים בכנייני הבורסה הלכו וגברו השבוע, והצפייה דרוכה. ברור לכל, כי היהלומנים שהסתבכו בשנה שעברה אך הצליחו איך שהוא להסתיר זאת, ייחשפו עתה, כאשר יתקשו להחזיר סחורות שאולי כבר אינן בידם, או כספים שאותם הפסידו.

עד שיתבררו הדברים סופית, ניתן לערוך סיכום־ביניים של מצב הענף. ראיינתי השבוע את ראשי הענף על גורמי המשבר, ועל סיכויו של הענף בעתיד.

משה שניצר נשיא בורסת היהלומנים, טוען:

אנחנו מוסד ציבורי, ואיננו אחראים למעשי חבירנו. בניגוד לטענת הבנקים, שלא הם שהביאו להכרזות על פשיטות־הרגל אני קובע: לא חברים בבורסה דרשו להכריז על חבריהם פושטי־רגל. דווקא הבנקים עשו זאת. החוב שהגיע ל־1,120 מיליארד דולר יכול היה למוטט את בנק ישראל. אך היהלומנים עמדו כללית יפה במעמסה, והורידו את חובותיהם לבנקים ל־180 מיליון דולר. זה הישג עצום; וזאת למרות שאין יהלומן שלא הפסיד הרבה כסף.

התעשיה סבלה קשות. רק המפעלים המעולים בענף נשארו, וכאלה המאמינים עוד בענף.

ציבור הלוטשים בארץ הוא הטוב שבעולם. אבל שרבים כל־כך עזבו. אני אופטימי. למרות המשבר העולמי, נמכרים היום בעולם יותר מ־18.5 מיליארד דולר של יהלומים ותכשיטים. אומנם, בעיקר נמכרות סחורות קטנות וזולות, ומכך נהנית בעיקר התעשיה ההודית, אך יש עכשיו התחלה של ביקוש לסחורות יותר טובות, וכאן אנחנו נכנסים לתמונה.

מהם תנאים לשיקום הענף? עד כה הממשלה לא רצתה לעזור לענף, כי לא היו בטוחים שנתאושש. אך אחרי שהתעשייה עמדה יחסית יפה במיבחן, הם חייבים לראות לשערי־המרה נוחים למטבע, או להאיץ את הפיחות. וכן לעזור לנו בביטוח־שערים. על ראשי האוצר לזכור, שבעוד שהתעשייה אצלנו עמדה יפה במשבר וצימצמה את החובות בצורה דראסטית, הרי לעומתה התעשייה הבלגית מסובכת בחובות כשני מיליארד דולר. אנחנו כאילו דקרנו וסחטנו את המוגלה מהפצע שנקרא יהלומים, והם בכלל לא התחילו לרפא את עצמם.

עד כאן דיברי שניצר.

שניצר מקווה שייעשה מאמץ לעזור ולחלץ ממצוקה את הענף, שהערך המוסף שלו הוא יותר מ־250 מיליון דולר לשנה.

גם רניאל לגדיאל, נשיא התאחדות תעשיית היהלומים, וצבי שור, מנהל ההתאחדות, הפגינו אופטימיות.

אמר לגדיאל:

כיום, כשהחובות הישנים לא עולים על 180 מיליון דולר, אנחנו מקווים שבשנה הבאה זה יקטן ל־84 מיליון, ותוך שנתיים יחוסל החוב כליל. הביקוש בעולם היום הוא לסחורות זולות, ומי שאינו מסובך בחובות יכול היום לייצר.

הבעיה היא, ששכר־העבודה אצלנו התייקר לעומת בלגיה, בגלל פיחות וחלש אצלנו ופיחות מואץ אצלם. רק פיחות ריאלי של הדולר וביטוח־שערים יציל את המצב. מה שקרה בסטאר דיאמונדס זו נורת־אזהרה לכולם. הם היו היצרנים הגדולים בענף. אם הם לא יכולים לייצר בתנאים כאלה, אף אחד לא יכול לייצר.

עד כאן דיברי היהלומן לגדיאל.

גם מנהלי הבנקים שעימם שוחחתי הפגינו אופטימיות. טוען אחד מהם: „התעשיה בישראל לא קמה על כרעי־תרנגולת. זאת תעשיה שהוכיחה את עצמה עשרות שנים. התעשיינים בארץ והלוטשים הם מהטובים בעולם." הבנקים ממשיכים לממן עיסקות: „בעיקר יש לבסס את העבודה על מלטשות קטנות, אצלם הסיכון קטן יותר."

מנהל אחר טוען, שהכל תלוי בהתאוששות של הכלכלה בארצות־הברית. „הם לא חדלו לקנות טבעות־אירוסין, אלא שטיב־הטבעות ירד. באמריקה לא יתחילו לקנות יהלומים כשאין להם כסף לקנות מכוניות."

האומנם יש מקום לאופטימיות המופגנת של ראשי הענף ומנהלי הבנקים? קשה מאוד לקבוע. ברור שאם יתגשמו התיקוות שהביעו, תואץ ההתאוששות בענף. אך לא רק הפיתרונות שהם מנו יועילו לענף.

על ראשי התעשייה לערוך שינוי דראסטי במיבנה ובדרכי פעולתו של הענף. בשיחות שלא לציטוט שערכתי עם יהלומנים, שמעתי את ההצעות והדרישות הבאות:

● יש לאחד את פעולות הבנקים „בפול", תחת גג אחד, דבר שימנע את הכפילויות במימון, ויתן דחיפה רצינית לפיתוח התעשייה מחדש.

● במיסגרת ה„פול" ימונו מנהלי תיקים לכל שלושה־ארבעה לקוחות. אלה יעמדו בקשר מתמיד ויפקחו עין על הנעשה במיפעליהם או במישרדיהם של הלקוחות שעליהם הם מופקדים.

● רוברי השומן בענף, שעליהם רובר במאמר הראשון בסידרה זו, יוסרו בצורה דראסטית. אלפים המתפרנסים בעקיפין על חשבון הענף, שאינם עוסקים ישירות בייצור — כפועלים, בעלי מיפעלים או יצואנים — יצטרכו לחפש מקורות־עסוקה חדשים.

● על הבורסה וראשי הענף למצוא דרך לצמצם את מספר חבריה (כ־2000, כמעט מחצית ממיספר הלוטשים בארץ) בצורה דראסטית, ולהימנע בעתיד הקרוב מקבלת חברים חדשים.

מה קורה באנטוורפן?

היריבה המסורתית לבורסה ברמת־גן היא הבורסה באנטוורפן. בעוד שעד למשבר הגדול היתה ישראל ללא ספק היצרנית החשובה בעולם, אנטוורפן התמודדה על תואר מרכז הסחר העולמי. לזכותה עמד לה היתרון של מיקומה המרכזי והנוח.

היהלומנים בישראל נהנו כל השנים מפיקוח מועט על מעשיהם מחוקי מיסוי גמישים, ובעיקר משיטת־מימון נוחה יותר. המימון על־ידי הבנקים נעשה באמצעות הלוואות רגילות. שניתנו ליהלומנים על־פי היקף העסקים שנהלו, שמם הטוב וכו'.

שיטת הנאמנות, המוכרת כל־כך לישראלים, לא נהגה כלל באנטוורפן. רוב העסקים שם נעשו במזומנים, כאשר יום השישי בשבוע הוא בדרך־כלל יום התשלום לעיסקות שנקשרו בין היהלומנים במשך השבוע.

המשבר העולמי נתן את אותותיו אף באנטוורפן. הירידה הדראסטית בערך היהלומים הגדולים, והדרישה הקטנה מאוד ליהלומים קטנים יותר, השפיעו קשות. אך פשיטות־רגל כמעט שלא היו. היהלומנים הישראלים הפכו לנושא לליגלוג בלתי־פוסק של עמיתיהם הבלגים.

אך לא לעולם חוסן, ולאחרונה נפלו לפחות שלוש מהפירמות הגדולות והנוערות ביותר לא רק באנטוורפן אלא בעולם כולו — פרטנברג שמיסו וקנלר. המרובר בסכומי־עתק ממש.

עתה הכל יראים באנטוורפן, שהרשימה תלך ותגדל בעתיד הקרוב, אם לא יחולו שינויים דרסאטיים בשוק.

החיים המחוקים

מימין: שולה ואמרים חוצ'נר יוצאים לבלות באחד הערבים הנוצצים בעיר. משמאל: עוגת־החתונה בחופה של מישפחת פורר. למטה: פושט־הרגל היהלומן רמי דבש עם פנינה רוזנבלום.

הדירה נגד סוויסה

תובעת איירון קרמרמן

להימנע מלהוציא או לקחת מהדירה מטלטלין, וגם להימנע מלהטריד אותה, לתקוף או להתקשר עימה טלפונית, לקלל ולעלוב אותה או לעשות כל פעולה שיש בה לפגוע בצינעת הפרט, ישירות או בעקיפין.

בתצהיר המלווה את בקשתה סיפרה איירון קרמרמן שהיא בעלת הדירה בכיכר־המדינה, וכי בהסכם שנערך בינה ובין בן־ציון סוויסה במארס 1983 הוסכם ביניהם, בין היתר, שיינשאו אחרי גירושין תוך שלושה־ארבעה חודשים מיום חתימת ההסכם.

סוויסה שינה את דמותו ותדמיתו לדבריה, והתחיל להתעמר בה, הוא תקף אותה פיסית, השפיל אותה בנוכחות אחרים. היא נמנעה מחמת כבוד בית־המישפט למנות את הקללות והגידופים שבהם השתמש. היא מאשי־מה את סוויסה בנסיון להשתלט על רכושה. היא גם מאשימה את אשתו, חווה סוויסה, שהצטרפה להטרדות ולאיומים. השניים חברו יחדיו לדבריה, כדי להתישה ולנשלה מרכושה.

יתגרש תוך כמה חודשים

איירון קרמרמן טוענת שהולכה בכחש. סוויסה ניצל את מצבה הנפשי על־ידי שימוש במילים חלקלקות ובהבטחות־שוא, כדי להחתימה על ההסכם שמטרתו להשתלט על רכושה ולהשאירה חסרת־כל.

בית המישפט נתן את הצו הזמני, ובמאי בשנה הבאה תישמע בקשתה לצו־המניעה הקבוע.

לכתב־התביעה צירפה התובעת את ההסכם שנערך בינה ובין הנתבע.

בהסכם נטען שאיירון קרמרמן היא גיורת, ומעמדה האישי כיום הוא של

אלף דולר שתירשם על שמות שני הצדדים בחלקים שווים. היא התחייבה גם לרכוש עבור סוויסה מכונית פרטית, לפי בחירתה, שמחירה לא יעלה על 300 אלף שקל, ואשר תירשם על שמו של בן־ציון סוויסה.

סוויסה מצידו התחייב לדאוג למזונותיה של איירון קרמרמן אחרי נשואיהם או חייהם המשותפים, בהתאם לאפשרויותיו.

השניים הסכימו שאם יתגרשו, תימכר הדירה המשותפת — לא לפני

היא היתה נשואה לחעשיין הנודע כאשר הכירה את הצלם מאשקלון — היא התגרשה והוא הבטיח להתגרש — השבוע האשימו זה את זה

ב־חודש אפריל ניתן בבית־מישפט השלום בתל־אביב, במעמד צד אחד בלבד, צו־מניעה זמני, בדרך המרצה, נגד בן־ציון סוויסה וחווה סוויסה, שניהם מרח' שפירא 745/15 באשקלון. הבקשה הוגשה על־ידי עורך־הדין משה זינגר מתל־אביב בשם מרשתו איירון קרמרמן.

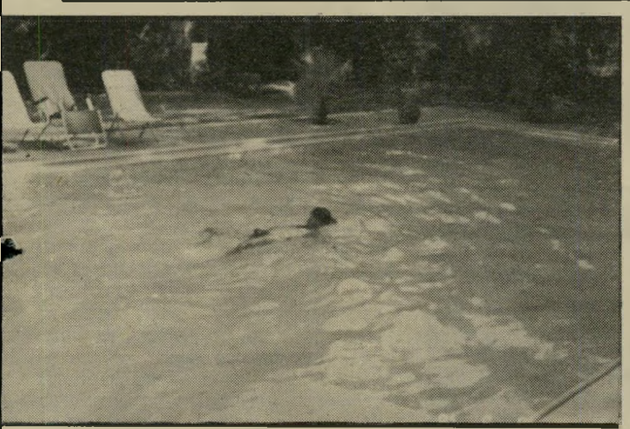
בקרוב ידון בית־המשפט בתיק 7870/83 בבקשתה של איירון קרמר־מן לצו־מניעה קבוע.

הפרשה, שתישמע בבית־המישפט, תעורר ודאי הדים רבים, שכן איירון קרמרמן היא גרושתו של דויד קרמרמן, מבעלי מיפעל עץ לבוד בפתח־תקווה. מיפעל הלבודים באשקלון, ועסקים מסועפים רבים אחרים בארץ. דויד הוא אחיו הצעיר של ח"כ יוסף קרמרמן, מראשי תנועת־החרות, שנפטר לפני שנתיים. בצאתו מאירוע בבת־ים.

השניים ירשו את חלקם במיפעל עץ לבוד, הגדילו ופיתחו אותו, והוא היום מרכז של אימפריה כלכלית ענפה. יוסף ואחיו היו חניכי בית"ר, אך בעוד שהאח יוסף היה פעיל גם בחיים הפוליטיים אין דויד קרמרמן מעורב בחיי־הציבור באורח פעיל.

דויד נשא את אשתו בעת לימודיו בחו"ל. כשחזרו ארצה, התגוררו בווילה בסביון, עד לגירושיהם.

בבקשה־בדרך־המרצה ביקשה איי־רון קרמרמן מבית־המישפט שיצווה זמנית על בן־ציון סוויסה ועל אשתו חווה להימנע מלהיכנס לדירתה ברח' ה' באייר 10, בכיכר המדינה בתל־אביב,

חיים מחוקים

בן־ציון מתרחץ ערום בבריכת הווילה של איירון קרמרמן בסביון. הוא טוען שהיא שברה לו שש מצלמות כדי למנוע ממנו לעבוד, וכל מה שרצתה הוא שיהיה לצדה.

גרושה. בעוד שבן־ציון סוויסה היה נשוי בעת חתימת ההסכם, אך היה מצוי בהליכי־גירושין מאשתו. לצדדים ילדים — לכל אחד בנפרד — מנשואיהם, ורכוש שנרכש לפני היכרותם, שמקורו בנשואין קודמים. ומאחר שהם מתעדתים להינשא, ובינתיים הם רוצים להסדיר את ענייני רכושם ורכוש ילדיהם מנשואין קודמים, „הותנה והוסכם שהרכוש של כל אחד מהם, עד לתאריך ההסכם, יהיה ויישאר רכושו וקניינו הפרטי גם בעתיד, וכי לצד השני וליורשיו אין ולא יהיה בעתיד כל זכות לגבי רכוש זה."

סוויסה הצהיר בהסכם כי למיטב ידיעתו, גירושיו מאשתו יירכו תוך שלושה־ארבעה חודשים מיום חתימת ההסכם.

התובעת והנתבע הסכימו שתוך שלושה־ארבעה חודשים ממועד גירושיו של סוויסה יינשאו בנשואין אזרחיים. מייד ובסמוך לנשואין התחייבה איירון קרמרמן לרכוש דירה בת שלושה חדרים בסכום השווה ל־50 תום שנה מיום גירושיהם — וכי תוך תקופה זאת יהיה רשאי בן־ציון להתגורר בה, אך יהיה עליו להימנע מלאורה, לשכן או לתת זכות בדירה לאשה אחרת.

הצדדים התנו והסכימו כי במיקרה שבן־ציון סוויסה לא יקיים את התחייבויותיו — כלומר לא יתגרש מאשתו תוך תקופה של שלושה־ארבעה חודשים מחתימת ההסכם, ייחשב ההסכם בטל ומבוטל.

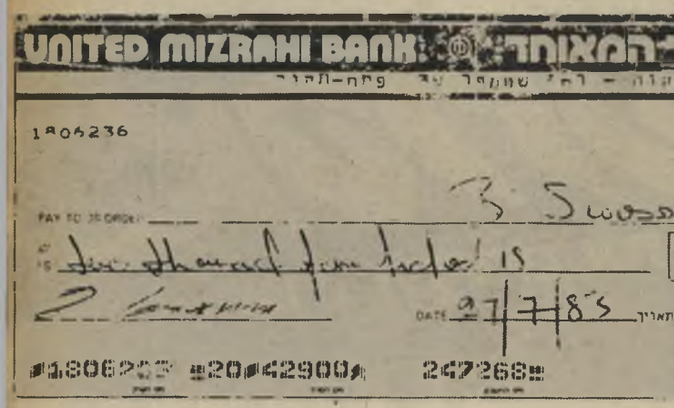
כן הסכימו הצדדים שמאחר שברצונם לבנות את חייהם המשותפים ללא כל הפרעה, מתחייב כל צד כלפי רעהו, כי ילדיו של כל צד לא יתגורר עימם יחדיו ולא יחזקו על־ידם במקום מגוריהם המשותף, וכי זהו תנאי עיקרי ושורשי של ההסכם ושל תנאי־חייהם. השניים הצהירו כי כל צד — אם יחפוץ — יתמוך בצאצאיו שלו, בהתאם לאפשרויותיו, ולא ישתף בכך את רעהו, ויעשה כל מאמץ „כדי לא לפגוע בחייהם של שני הצדדים."

בהסכם הסכימו השניים, כמובן, גם על פיצויים שיקבל הצד המקיים את

הווילה בסביון זו הווילה שבה התגוררו דויד קרמרמן ואשתו, איירון, עם שני ילדיהם, כשאיירון נסעה לאשקלון כדי לרזות. שם היא פגשה את הצלם המקומי, בן־ציון סוויסה. בן־ציון נשוי ואב לשלושה ילדים. איירון התגרשה, ובמשך שנים ניהלה רומן עם הצלם.

הבעל ואשתו חברו יחד כדי לסדר ולנשל אותי מרכושי — טוענת ידידתו־לשעבר, הגדושה העשירה

נתבע בן־ציון סוויסה

צ'ק אחרון תצלום של המחאה, שניתנה לבן־ציון סוויסה לפני שבוע בילבד. בן־ציון דאג לצלם את הצ'קים שניתנו לו, וכן חשבונות ממלונות־פאר שם בילו. הוא טוען שהיא הוציאה ממנו מיליונים, והם חיו במלונות־פאר בכל רחבי־הארץ. לפני גירושיה מסר לה 300 אלף שקל.

עקרת־בית איירון תיכננה להינשא לבן־ציון סוויסה, אחרי גירושיו. היא ידועה כאשת־חברה נאה וכשחקנית־ברידז' מובחרת, המשתתפת בחוג ברידז' קבוע.

ב־ציון וחווה סויסה מתגוררים באשקלון. הוא מתפרנס כצלם. הם מיוצגים על־ידי עורך־הדין גד גולן, אף הוא מאשקלון.

בפיהם גירסה אחרת. בכתב־ההגנה טענו:

תביעתה של איירון קרמרמן היא קנטרנית וטרדנית כאחת, ודינה להידחות, הואיל ואין הם מתנגדים לסעד המבוקש על־ידי התובעת, פרט להחזרת החפצים האישיים של בן־ציון הנמצאים בידיה.

השניים דוחים את טענת התובעת כי סמוך לחתימת ההסכם שינה בן־ציון את דמותו ותדמיתו, וכי התחיל להתעלל בה ולנהוג בה כבשיפחתו. הוא מכחיש כי תקף אותה גופנית וכי היה מרבה להשפילה — כטענתה — בנוכחות אחרים. אך הנתבע טוען שהיא, התובעת, רוצה לשלוט ולהרחיקו מבני־משפחתו. הוא טוען שהנתבעת היא המטרידה את מנוחת משפחתו בלי הרף באמצעות הטלפון, לרבות בשעות השינה, כשהיא מחרפת ומגדפת את ילדיהם ומשתמשת, בין היתר, בביטוי „חבל שנאצים לא גמרו אתכם," כשהיא מתכוונת לחווה שהיא אשכנזיה. לא אחת, כשבן־ציון החליט לחזור לאשתו, היתה נוהגת להתפרץ לביתם באשקלון ומסכימה לעזוב בתנאי שהנתבע יצטרף אליה.

הנתבע מכחיש שהשתמש בקללות ובחרפות, וכי הוא מנסה להשתלט על רכושה בצורה אלימה, או שהצהיר על רצון כזה.

סוויסה טוען שבעת שחיו כבעל ואשה לכל דבר — כידועים בציבור — מסר את כל הכנסותיו והתמורה שקיבל מעבודותיו השונות ומחנות־צילום שהחזיק במלון גני שולמית באשקלון לידי איירון קרמרמן, כדי שתרכוש מערכת־סטריאו, מכשיר־טלוויזיה, שטיחים ועוד.

סוויסה גם טוען שמסר לתובעת לפני שלוש שנים, לפני הגירושין שלה מבעלה, כשכספיה היו מעוקלים, סכום של 300 אלף שקל.

הוא אף טוען שאיירון קרמרמן מאיימת עליו שתשלח לו אנשים הידועים כאנשי־קאראטה מהעולם התחתו, כדי שיפגעו בו ובבני־משפחתו, וכי כבר מימשה את איומיה כששלחה אישי־קאראטה בשם עופר, שיאיים עליו.

הנתבעים מכחישים את טענת איירון קרמרמן, כי חווה הצטרפה למעשי־ההטרדה של בעלה. וכי חברו יחד, כשהיו כבר בהליכי־גירושין, כדי להתישה, לסחוט ממנה ולנשלה מרכושה. נהפוך הדבר, לטענתם: התובעת היא שמחזיקה שלא כדין ברכוש, לרבות חפצים אישיים, ומונעת ממנו ליטול אותם.

הנתבעים טוענים שהתובעת היא שסובבה את הנתבע בכחש, מנצלת את טוב־ליבו, מבטיחה הבטחות לשם פיתוי בלבד ולא כדי לקיימן, וכי היא נותנת לנתבע צ'קים ונוהגת אחר־כך להורות לבנק לבטלם.

בעוד שהנתבע אינו חולק על היות הדירה בכיכר־המדינה רכושה של התובעת הוא תובע שתמסור לידיו את חפציו האישיים והמטלטלין שנקנו בכספו, כגון אקווריומים, שטיחים, מראות ברוחב ושש מצלמות, שאותן שברה בכעסה, כדי להתנכל לו.

בעל ואשה חווה, אשה בלונדית יפה, היא אשתו של הצלם ואם חוזה שבו התחייב להתגרש ממנה ולשאת את איירון לאשה, היא עדיין נשואה לסוויסה, ואיירון מאשימה את הזוג שחברו יחד כדי לסחוט ממנה כספים. בן־ציון טוען שאיירון מאיימת שתשלח אליו אנשי עולם־התחתון המומחים בקאראטה וכבר מימשה את איומיה כששלחה איש־קאראטה.

אפרופו ישראל

מגלה לתיירים את ישראל.

התיירים מגלים אותך באפרופו ישראל.

אתה תגלה שכדאי לפרסם באפרופו ישראל.

אפרופו ישראל מגזין לתיירים ולישראלים מטיילים
טלפון: 7-224887,221146

לא רק לדוגמניות ולנולכות־יופי נויעד אולפן לאה פלטשר

בליבו של הכרך הסואן תל־אביב, ברחוב אבן־גבירול 50, מצוייה פינת חמד מטופחת להפליא ושקטה שבה שוכן האולפן של גב' לאה פלטשר, לטיפוח החן, נימוסים ויחסי אנוש, דוגמנות מקצועית ותרבות הגוף.

למרות הדימוי של ביה"ס כאילו הוא נועד רק לדוגמניות ולמלכות יופי, הרי ש־80% מתלמידותיה הן חתך ישראלי רגיל, כמו: מורות, פקידות, נשות חברה וכל אשה ונערה השואפת לשיפור עצמי מכף רגל ועד ראש.

אולם לא די בטיפוח החן החיצוני, כי על האשה ללמוד נימוסים, גינוני חברה ויחסי אנוש ומתוך כל אלה היא רוכשת בטחון עצמי המקנה לה הצלחה והערכה, בעבודה, בחברה ובמשפחה.

נוסף לכך מתקיימים במסגרת האולפן שיעורי התעמלות שמטרתם לעצב גמישות לגוף, חיזוק שרירים והרזייה במקומות הרצויים. תרגילים אלה מיועדים לבנות ולנשים בכל גיל.

לקביעת ראיון טלפון 267682, בשעות 09.00 — 12.00. הגב' לאה פלטשר הינה המורה המוסמכת היחידה בארץ ללמד את מקצועות טיפוח החן ודוגמנות מקצועית.

„תהילה" ל־„זיפ"

„הדואר אצלנו נסתם" זוהי קריאת יאוש שמשמיע מדי בוקר מנהל הדואר בסניף אלנבי בת"א.

„מבצע ‚זיפ' של ‚עלית' סתם לנו את הדואר", אומר נואשות המנהל, „מדי בוקר נערמים כ־5 שקים המכילים עשרות אלפי מכתבים של אוהדי חבורת ‚תהילה' שזו להם הזדמנות פז לקבל פוסטר צבעוני של לירוי, חולצה של ‚תהילה' או תקליט של החברה ה‚מדליקה'."

משרד הפרסום „וימר יעקבסון טמיר", האחראי למבצע, גם הוא נסתם. במשרד לא זוכרים הצפה כזו של מכתבים.

מי שנכנס בימים אלו למשרד „וימר יעקבסון טמיר" יחשוב לתומו שקייטנת ילדים מבקרת במשרד הפרסום. אך אלו הם 30 הילדים שהוזעקו בכדי להשתלט על הלחץ הבלתי צפוי שנגרם כתוצאה ממבצע „זיפ".

האיש שהורשע ברצח רחל הלר שוחרר.
האיש שהורשע ברצח ורד וינר ברח.

אל-טורי בעיקבות ברנס

קורבן ויינר
רצח בליל העלטה

חודש ימים אחרי ששוחרר בחנינה עמוס ברנס, ברח מכלאו בבאר־שבע עטווה אל־טורי. גורלם של השניים היה קשור בקשר מכיוון שליד הגופה של החיילת, שהיתה רב"טית, נמצאה דרגת טר"ש קרועה וישנה, ומכיוון שבמקום התנהלו באותה תקופה אימונים צבאיים, נחקרו בתחילה חיילים שונים. גם בקיבוץ נערכה חקירה שקטה, מכיוון שנמצאו שם כיתמי דם. נעצרו עשרות אנשים אולם כולם שוחררו מחוסר ראיות.

גופת ורד וינר במקום הפשע
נסיבות דומות להפליא

האם היה שיחרורו של ברנס הקש ששבר את גב הרועה?

הדוק מייד מהרגע שבו התגלתה גופתה של ורד וינר, חיילת צעירה שנרצחה בליל העלטה ב־10 באוקטובר 1979 (העולם הזה 2298).

כל מי שהכיר את נסיבות מותה של רחל הלר לא יכול היה להימנע מהשוואות ברגע שהתבררו נסיבות מותה של החיילת ורד וינר, בת קיבוץ מישמר־הנגב. בין מותן של שתי הנערות הפרידו שלוש שנים בלבד ושתיהן מצאו את מותן בנסיבות דומות להפליא. גופתה של ורד נתגלתה עם שחר ליד קיבוצה, על־ידי חייל, חבר קיבוץ שיצא לדרכו בחזרה למחנה. על פניה של הנערה היפה נמצאו חבלות וכתמי דם שנגרמו מאבנים שהיו מונחות בסביבה. היא מתה מחנק. על צווארה היתה כרוכה חזייתה, חצאיתה היתה מופשלת ותחתוניה היו שמוטים על שוקה הימני. בריקה שלאחר המוות גילתה תאי זרע באיבר מינה, והמישטרה חשדה כי היא נרצחה במהלך אונס.

ורד נאבקה קשה ברוצחה. היא היתה חבולה ותחת צפורניה נמצאו שרידי עור ודם, שהמישטרה הניחה כי הגיעו לשם במהלך המאבק עם הרוצח. רבים טענו מייד כי רוצחה האמיתי של רחל הלר היכה שנית, והוא שרצח גם את ורד וינר.

מימצא זה דירבן את המישטרה, ושיכנע אותה כי בידה נמצא הרוצח האמיתי.

"הייתי מזכה את הנאשם"

לתאו של אל־טורי העצור הוכנס בדווי אחר, בן־שבטו, שהיה עצור בגלל הריגת אדם בתאונת־דרכים. הוא הודרך היטב מה עליו לשאול, וצוייד במכשיר־הקלטה. מכיוון שאל־טורי רצה בראש ובראשונה לצאת מהתא לחפשי, הסביר לו שותפו לתא, כי עורך־דין ממולה יצליח להוציאו מהכלא. הוא הבטיח לו כי אם יודה לפני עורך־דינו בביצוע הרצח, יוסדר מייד עניין שיחרורו ממעצר.

השיחה המוקלטת הזו, שהיתה בניב של בדווי הנגב, היא אשר גרמה להרשעתו של אל־טורי. בעוד שסניגורו, עורך־הדין משה ישראל, טען כי היתה זו שיחה שבה ניסה אל־טורי את המילים שיאמר לעורך־דינו כדי לזכות בשיחרור ממעצר.

אסיר אל־טורי (באמצע) בשעת החקירה
שריטות במצח

שוכנעו השופטים כי היתה זו הודאה אמיתית.

את הסיוע להודאה זו מצאו השופטים בשקריו של אל־טורי. התגלה כי הוא נהג לרעות את צאנו לא רחוק מקיבוץ מישמר־הנגב, וידע היטב היכן נמצא הקיבוץ. גם מקורה של השריטה במצחו לא התאים לנפילה מאפניים, כפי שהעיד הד"ר בצלאל בלוך. הראיות שהרשיעו את אל־טורי, כמו אלה במישפט ברנס, היו ראיות נסיבתיות גרידא.

הרועה הבדווי, ששני פסיכיאטרים קבעו בבית־המישפט כי הוא סובל מפיגור שיכלי קל, נמצא אשם. בית־המישפט קבע כי הוא ערמומי וכי תיכנן תוכניות מתוחכמות כדי להרחיק עצמו מן הרצח.

אל־טורי נידון למאסר עולם, והמשיך לטעון כי הוא חף מפשע. סניגורו הגיש עירעור על ההרשעה לבית־המישפט העליון. למרות שהעירעור נדחה, היה משום הישג נדיר בכך כי העירעור נדחה רק בדעת רוב. השופט משה בייסקי חשב כי אין מקום להרשיע את אל־טורי. כתב השופט בייסקי: "בהודאה יש יותר מדי סתירות פנימיות כדי שיהיה בטוח להשתית עליה הרשעה... כל ספק חייב לפעול לטובת הנאשם. אני, אין ביכולתי להתעלם מהספק. לפיכך הייתי מזכה את הנאשם."

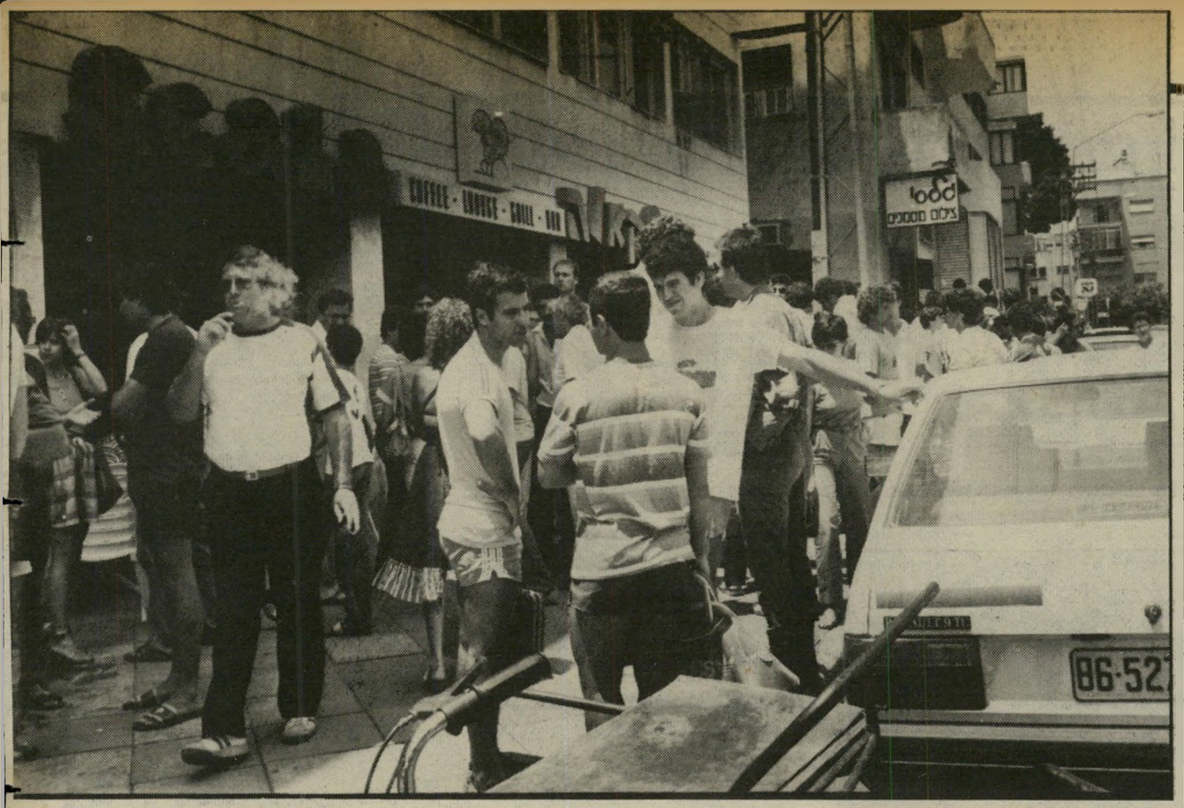
בעיקבות דעת מיעוט זו ביקש הסניגור חנינה מהנשיא, וגם פנה לבית־המישפט העליון כדי שידון במיקרה פעם נוספת בהרכב נרחב. אולם שתי הבקשות נדחו.

הסניגור סיפר כי מצבו של רועה הצאן שנכלא לפתע בין ארבעה קירות היה נואש. האיש שגדל בטבע וחי כל ימיו במרחבים, לא יכול היה לנשום בתא הצר. הוא חש גם כי כולם בגדו בו וכי אפילו אלוהים נגדו. מורה הנהיגה שלו הסגיר אותו לידי המישטרה, חברו, בן־שבטו, שישב איתו בתא בגד בו, "הקוסמים של הממשלה" אמרו כי דמו וזרעו נמצאו בבחורה המתה, כיצד יוכל הוא, בדווי דל אמצעים וחסר השכלה לעמוד בפני אלוהים והחברה?

לפני שנה וחצי היה אל־טורי מעורב בקטטה בכלא, הורשע ברצח אסיר אחר ונדון לעוד מאסר עולם. השבוע ברח יחד עם שני בדווים אחרים, שגם הם נידונו למאסר עולם, מן הכלא. האם היה שיחרורו של ברנס הקש ששבר את גב הרועה?

בפירסומי המישטרה נאמר כי אל־טורי וחבריו הבורחים מסוכנים, מכיוון שאין להם מה להפסיד. השאלה הגדולה היא אם אמנם היה הבדווי הצעיר והאנלפבית צריך מלכתחילה להיכנס לכלא, או שמא העוול הראשוני הוא שהוליד את כל יתר התוצאות?

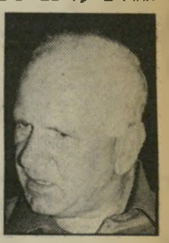
אילנה אלון

שוק העבדים של הכדורסל

חמרורים

נותח ♦ בליבו ביום הראשון סגן שר־החקלאות **מיכאל דקל**. אושפז בבית־החולים על־שם שיבא בתל־השומר, בתחילת שבוע שעבר, אחרי שחש ברע. חבר מושב נורדיה, נשוי ואב לשלושה. בעל תואר שני במדעי־המדינה באוניברסיטת תל־אביב. היה פעיל־אצ"ל באירופה וחניך־בית"ר. שירת בצבא הסובייטי ובצבא הפולני במילחמת העולם השנייה. נולד בפינסק, בא לישראל ב־1949. ביום שבו נותח על־ידי מנתח־הלב בעל השם הבין־לאומי הפרופסור **דני גור**, הוא חגג, לדיברי מישפחתו, את יום הולדתו ה־57.

דקל

חגג ♦ את יום הולדתו ה־45 דיקן הפאקולטה למדעי החברה באוניברסיטת תל־אביב, הפרופסור **אשר אריאן**. נולד בקליוולנד, אוהיו, ארצות־הברית. בא לישראל ב־1966. כתב ספרים בעברית ובאנגלית בנושאי סוציולוגיה ובחירות.

חגג ♦ את יום הולדתו ה־46 הצייר חבר מרכז תנועת החרות **אנדרי קלצ'ינסקי**. נולד בפולין, בא לישראל עם מישפחתו ב־1957. התגייר כעבור שנה, כאשר שירת בצה"ל. היה נשוי שלוש פעמים. אב **לסמדר** (20), דוגמנית־צילום ושחקנית קולנוע, **ושרון** (15), אשר עושה אף היא את צעדיה הראשונים על המסלול. השם ניתן לה על שמו של **אריאל שרון**, שאותו מעריץ קלצ'ינסקי. ב־1977 התחיל להטריד מוסדות גרמניים בארץ, כדי להזכיר לגרמנים את השואה. באחרונה היה בסיור רישמי בגרמניה, בהזמנת השילטונות שם.

חגג ♦ את יום הולדתו ה־57 שופט השלום לענייני מיסוי באיזור תל־אביב **יצחק ברא"ז**. נולד בתל־אביב. הוסמך למישפטים באוניברסיטת לונדון. חבר לישכת עורכי־הדין בישראל ובבריטניה. היה חבר הנהלת מכבי העולמית, חבר מרכז המיפלגה הליברלית ויושב־ראש סיעת הליכוד במועצת עיריית פתח־תיקווה. נשוי ואב לארבעה. התפרסם כעורך־הדין המגיש ראשון את התיקים לבית־המישפט בתל־אביב בתחילת כל שנה אזרחית.

שב ♦ לעבודתו אחרי העדרות של חודשיים, מפקד מישטרת מחוז תל־אביב **אברהם תורג'מן** (50), שעבר ניתוח מעקפים בליבו, בבית החולים איכילוב בתל־אביב.

נשלל ♦ לשנה רישיון הנהיגה של כוכב־הטלוויזיה הבריטי **דייוויד פרוסט**. הוא גם חוייב לשלם קנס של 225 דולר אחרי שנתפס בסוף 1982 כשהוא עובר עבירת תנועה בלונדון. כשנברק על־ידי שוטר, התברר שאחוז האלכוהול בדמו גבוה מהמותר.

תורג'מן

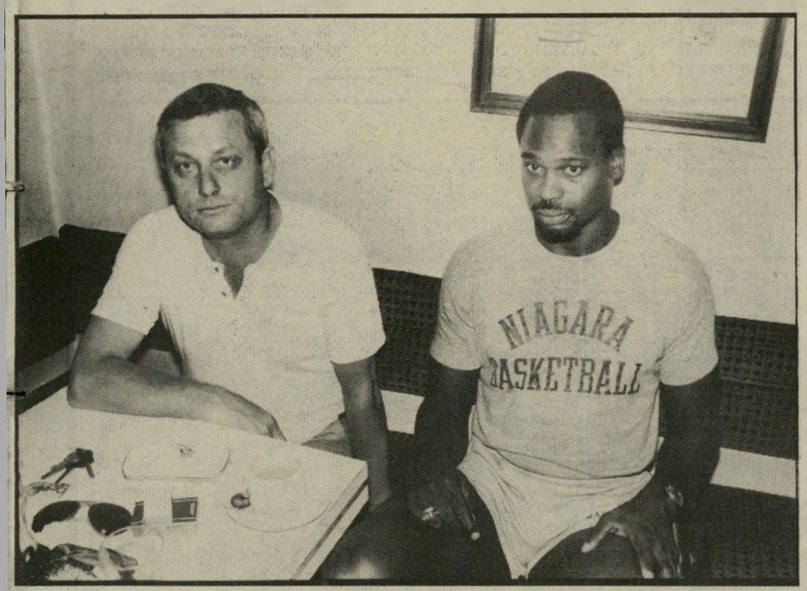
מונה ♦ כסגן־נשיא בכיר של חברת התמרוקים פאברזיה הישראלי **חיים אשל**, יליד תל־אביב. החל דרכו כפקיד זוטר בסניף הישראלי של חברת הסרטים מטרו גולדווין מאייר, ניהל את הסניפים באיראן, באפריקה ובאירופה ועבר אחר כך לפאברזיה. בתפקידו החדש הוא יפקח בין השאר גם על הפעילות באיי פוקלנד.

הודיע ♦ על הקמת רשימה עצמאית בראשותו בבחירות לעיריית חולון, **יחזקאל אדירם**, כתב בית־המישפט של הצהרון ידיעות אחרונות. העיתונאי המוכר כמתווך בין עצירים נמלטים והמישטרה. אדירם היה מועמד הליכוד לפני חמש שנים והובס על־ידי **סינחם איילון**, מועמד המערך. עתה גם הליכוד אינו רוצה בו עוד.

חלפו ♦ 25 שבועות מאז נרצח מפגין שלום עכשיו, **אמיל גריינצוויג**, בעת שהשתתף בהפגנה שקראה להתפטרות של אריאל שרון, אחרי פירסום מסקנות ועדת־כהן. עד היום לא עלתה המישטרה על עיקבות רוצחו.

חלפו ♦ 61 שבועות מאז פלש צה"ל ללבנון למיבצע שהיה אמור להימשך 48, 72 או 96 שעות לכל היותר.

חלפו ♦ 18 שבועות מאז התחייב ח"כ חרות **רוני מילוא** לתרום סכום של מיליון שקל ללב"י, הקרן לביטחון ישראל, אם לא יבחר מועמד הקואליציה, השופט העליון **מנחם אילון**, כנשיא המדינה. עד היום לא תרם מילוא, שהפסיד בהתערבות, אף לא אגורה אחת לקרן.

עבד למכירה הכדורסלן אנדי ווקר יושב עם מנהל קבוצתו, אברהם פלדה, בחדר אח"מים הפנימי של קפה "סקאלה". שניהם ממתינים להחלטה על ביצוע עיסקת מכירתו של ווקר לקבוצת הפועל ירושלים.

"לא תקבלי שיחרור," הודיעו עסקני קבוצת מכבי רמת־חן לשחקנית הכדורסל רוויטל ביטון בת ה־17. רוויטל היתה בין אותם שהקדימו לבוא בבוקרו של יום החמישי שעבר לקפה סקאלה שבמרכז תל־אביב. לבושה במיכנסי ג'ינס וחולצת טריקו מפוספסת עמדה הצעירה המתנשאת לגובה של 1.80 מטר מ־8 בבוקר על המידרכה שמול בית־הקפה והתווכחה בלהט. רוויטל באה לנסות ולהעביר את רוע הגזירה בדבר עתידה המיקצועי.

במשך שנתיים היא שיחקה במכבי רמת־חן, הנמצאת בליגה הלאומית. עכשיו היא רוצה לעבור ולשחק בקבוצת אליצור־סלע, שבליגה הארצית, אך עסקני מכבי רמת־חן רוצים שהיא תישאר אצלם. יום החמישי היה יום ההעברות האחרון לעונה הבאה.

רוויטל היא נערה צעירה אך למודת נסיון בכדורסל בארץ. היא יודעת שלא די לשחק כדורסל טוב, חשוב לדעת גם פרק בהילכות עסקנות, שהוא חלק בלתי־נפרד של הספורט בישראל.

רוויטל, כמו כדורסלנים רבים אחרים בארץ, היא שחקנית אגודה. עתידה הספורטיבי אינו נתון בידיה אלא בידי עסקני קבוצתה. חתימת העסקנים הבוחשים בקלחת היא שתכריע היכן מתי ואיפה תשחק.

אנשים במישחק־מזל

כמו רבים מחבריה, גם רוויטל באה לשוק ההעברות לעמוד על המקח. "אני רוצה לשחק באליצור־סלע. אם אתם מתעקשים שאשחק אי־תכם עוד שנה, אז תנו לי שיחרור בסופה."

כל עתידה עדיין לפניה. אם לא תפעיל לחץ ותקבל את השיחרור, כל שנה יחזור ויישנה אותו הסיפור. היא משאירה את ההכרעה לדקה התישעים. אין לה מה להפסיד. מכסימום תישאר בקבוצת־האם שלה. "הם בונים עלי, כי אני צעירה. אבל אני רוצה לשחק איפה שאני רוצה. להחליט בעצמי איפה אשחק. לא רוצה להיות כבולה כל החיים כמו בוכה על חוט ותלויה בהם. באליצור־סלע אני מרגישה כמו במישפחה. כולן שם צעירות כמוני. ברמת־חן השחקניות יותר מבוגרות, ואני לא נהנית לשחק שם. אני רוצה לשחק איפה שנוח לי."

כדורסלנים בארץ רשאים לעבור מקבוצה אחת לשנייה רק עד תאריך מסויים. השעה 1 בצהרי ה־27 ביולי, היא שעת השיא להעברות. כל העיסקות שנידחו מסיבות שונות ליום זה חייבות להיחתם ולהינעל, אחרת השחקן מאבד את מקומו במפת הליגה בעונה הבאה.

הסוחרים המגיעים לשוק־העברות, הם עסקני הקבוצות. הם באים להציע, למכור, לבדוק ולקנות. הכדורסלנים הם הסחורה. בדהר־כלל מדובר בשחקנים שלא הצליחו במשך שלושה חודשים להשיג חוזה מתאים לדרישותיהם. לעיתים רחוקות הכדורסלן הוא הסוחר של עצמו, כלומר שחקן חופשי, עם "חוזה ביד." גם הוא בא ומצפה להצעות.

שחקנים אלה נחשבים לבני מזל. הם הצליחו כבר ללחוץ על קבוצותיהם לשחררם.

שוק ההעברות הפך לחגיגה. קפה סקאלה. הצמוד לבניין איגוד הכדורסל, הוא המארח הבלתי־רישמי של מאות הצובאים על פיתחו. רובם סקרנים, אך לא כולם חוגגים. כ־20% מכלל הנוכחים עוסקים בעיסקות רכש ומכר, משא ומתן. בשבילם יכול המיפגש להפוך לקריטי.

לפעמים אף טראגי. לפתע יכול שחקן למצוא את עצמו רשום בקבוצה שאין לו אליה כל קשר.

רחיית ההעברות עד לרגע האחרון הופכת להימור. כמו בכל מישחק־מזל, לפעמים זה מצליח ולפעמים לא. ההסתכנות שברחיה הופכת את המיפגש לאירוע גדוש מתח והפתעות. קבוצה שלא הצליחה לגייס לשורותיה מלאי מספיק של שחקנים מוכנה לקחת ברגע האחרון כל מה שבא

קטינים בני סו מוחתמים על חוזים ומאז הם הופכים עבדים

ליד. לפעמים היא תשלם הרבה כסף לשחקן מליגה ג', בעיסקה שאין בה כל הגיון.

השחקן הוא עבד

המתמודדים האמיתיים במאבק ההעברות הם מרכזי־הספורט. שי שיטגליץ (40), מאמן־עסקן מאליצור־סלע, מנסה לעזור כדי לסגור את העברתה של רוויטל: „כבר חודשיים אני במשא־ומתן עם קבוצת רמת־חן, והם דוחים אותי בלך ושוב. עכשיו זו שעת האמת. אני מכיר את הליכלוך הזה כבר שנים. שחקן בארץ הוא כמו עבר. העברים הכושים בארצות־הברית לפני

כבולה רוויטל ביטון בת ה־17 ממכבי רמת־חן באה לקפה „סקאלה", וניסתה לשכנע את עסקניה לשחררה.

מילחמת האזרחים היו באותו מעמד של הכדורסלנים בארץ.

„כמו רוויטל יש רבים. כולם מוחתמים על כרטיס־שחקן, גם כשאין לחתימה שלהם עדיין תוקף. בגיל 10 או 13 הם עדיין קטינים ואינם יכולים לחתום. אבל מחתימים אותם ומאז הם הופכים לעבדים. הם תלויים בעסקנים בכל זאת. ללא זחתימתו של העסקן יכול שחקן ללכת ולתלות את נעליו, אין לו מה לעשות עם עצמו.

„רכז הפועל עמי שלף וחבריו העבירו החלטה, ששחקן אינו רשאי להיכנס להסגר עד גיל 21, ושחקנית עד גיל — 20. רק אחר־כך מותר לו להיכנס להסגר של שלוש שנים כדי להשתחרר מעול העבדות. הסגר פירושו לא לשחק שלוש שנים: כך איגוד הכדורסל בארץ קובר שחקנים צעירים וכישרוניים הרוצים לעבור מקבוצה אחת לשניה."

דני שלייפר (42), עסקן מכבי רמת־חן שעמד והתווכח כל הבוקר עם רוויטל, בא לקפה סקאלה כדי לדאוג לאינטרסים של קבוצתו: „רוויטל היא שחקנית בליגה לאומית, שהיא רמה בפני עצמה. לא ייתכן שבגלל אינטרס של מאמן, הרוצה להצליח בליגה השנייה, יורידו אותה אחרי שטיפת־מוח כמו שעשו לה."

שיקולים כספיים ואחרים

גם שירלי לב מהפועל חיפה נתקלה בגורל דומה לזה של רוויטל. השחקנית הבינלאומית לא היתה מוכנה לקבל את שגזרה עליה קבוצתה ולרדת לשחק בקבוצה בליגה הנמוכה. במישרדי האיגוד פרצה סערה, שבסופה הוחלט לאפשר לשירלי לשחק בכל קבוצת הפועל שתרצה.

קשה למצוא כוכבים בקנה־מידה רציני בשוק הכדורסלנים. את הטובים חוטפים בהתחלה. אך לעיתים מתעכבת ההחלטה בדבר עתידו של שחקן בגלל שיקולים שונים של מנהליו. כך קרה לאנדי ווקר. בחדר האח"מים הפנימי של סקאלה ישבו המנהלים של הפועל תל־אביב והתדיינו במשך שעות ארוכות. גורלם של שחקנם השחור היה בידיהם. קבוצות רבות, בעיקר מהליגה הנמוכה, קפצו על ווקר הפנוי. אחרי מאבק צמוד בין מכבי נתניה והפועל ירושלים זכתה בו ירושלים.

לא רק שיקולים כספיים מנחים את העסקנים. יש גם שיקולים טקטיים. גורל דומה לשל ווקר נפל בחלקו של חיים מרקוביץ', ששיחק בעונה שעברה בבית"ר תל־אביב שבלאומית. מכבי תל־אביב, קבוצת־האם שלו, העדיפה לשחררו למכבי ירושלים שבליגה הארצית הסיבה: מכבי לא רצתה לחזק את בית"ר תל־אביב, שעלולה להיאבק עם קבוצת־הבת, שלה מכבי־דרום, על הישארות בליגה הלאומית בעונה הבאה.

גם ליהודה לוי מהפועל רמת־גן, שנכנס לרשימת ההעברות, לא ניתן לשחק בכל קבוצה שבה חפץ. הוא הוגבל לשחק רק בקבוצות הפועל של הליגה הארצית.

מיקי גורנשטיין מהפועל תל־אביב הגיע לקפה סקאלה לחפש קבוצה. יש לו שיחרור ביד, אבל קופצים רבים על שירותיו לא היו.

הגדילה לעשות ענת דרייגור מאליצור תל־אביב. ענת לא באה כמו כולם לסקאלה, אלא פנתה ישר לבית־המישפט, שיפסוק האם בהיותה בת 14, כשחתמה על חוזה עם אגודתה היתה חתימתה כשרה. בפנייתה לבית־המישפט ביקשה דרייגור שקבוצתה תשחרר אותה, או לחילופין תמלא אחרי דרישותיה כספיות. „אם לא ימלאו אחרי דרישותיי, אעדיף לשבת בבית," הכריזה השבוע.

עסקני הקבוצה, שהגיבו על מעשיה אמרו: „לשחרר את ענת זה כמו לשחרר את מיקי ברקוביץ'."

גם האמריקאי ג'ון ארווין מאליצור תל־אביב יסיים את עניינו בין כותלי בית־המישפט. אחרי שעסקני קבוצתו העבירו אותו לא לבית"ר תל־אביב כפי שביקש, אלא לאליצור נתניה.

לפיני חוזן (26) מהפועל תל־אביב היתה סיבה טובה להגיע לסקאלה. אחיו, שאול בן ה־22, תקוע בהפועל נס־ציונה ורוצה לחזור לקבוצתו, הפועל צפון. פיני עזר לאחיו לקבל את מבוקשו.

יהושע רוזין, מאמן הפועל תל־אביב, שישב כל היום בקפה שברחוב מרמורק מסכם: „אני מקווה שבשנים הבאות כל העסק שיש פה עכשיו יהיה יותר רציני. שיהיו בו שחקנים ברמה יותר גבוהה ושישטת ההעברות תהיה אחרת. היום האגורות עצמן כבולות, ובסיכומו של דבר הן נתונות ללחציהם של שחקנים ברמה נמוכה. אילו היה העסק יותר פתוח ויותר חופשי, לא היו נאלצים לקנות שחקנים גרועים. שיטת העברות שחקני הכדורגל, למשל, פתוחה למקח ולמימכר עד למחצית הליגה. לדעתי זה יותר יעיל מאשר הלחץ שיש פה."

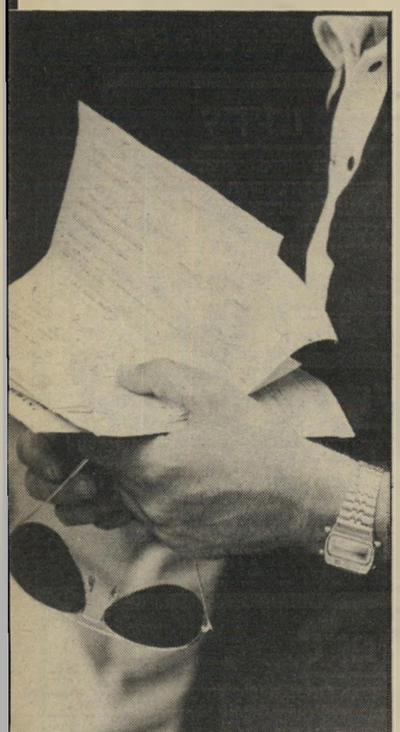
דינה ונון ■

ממתינים למיסחר המאמן פינחס („פיני") גרשון ממכבי חיפה וחבריו מסובים אל השולחן, ממתינים במתח לתוצאות העיסקות. לעיתים קרובות מתרחשות הפתעות ודראמות במכירה וקניית שחקנים.

סידור לאח הכדורסלן פינחס (פיני) חוזז הגיע עם אחיו הצעיר, שאול, כדי לסייע לו לעבור מקבוצת הפועל נס־ציונה להפועל צפון. משמאלם עומד השחקן הצעיר גילי ויטמן, שהיה אף הוא תלוי בחסדי קבוצתו, נס־ציונה.

מוכרים טופסי העברה שבהם נר־שמים הכדורסלנים עוב־רים מיד ליד. עם הטופס רצים לאיגוד.

הבורסה האנושית כל המי ומי של הכדורסל בארץ מתקבץ בבית־הקפה פעם בשנה, כדי לחגוג את תום עיסקות ההעברה של השחקנים. כל אנשי הכדורדסל מגיעים למיפגש, גם אם סיימו את עיסקותיהם.

אתה והשקל

מאת מאיר תדמור

כדי לעשות כסף צריך לעשות חשבון!

איך הופכים עופרת לזהב? או, בנושא הזה עסקו האלכימאים לפני מאות שנים. אנחנו נחייה את התורה הזו. נמצא את נוסחת הפלא כדי לשבור את קופת הבורסה. כל הפטנטים של רווחיות, מכפיל, נכסיות, וכל היתר, לא עובדים בבורסה של תל־אביב. עובדה. אני יכול להציג לפניכם רשימה ארוכה של מניות, שיש להן את כל התכונות היפות שהזכרנו למעלה, אבל המניות עצמן הן למטה. אז בעניין זה אי־אפשר למכור לי „לוקשים" עטופים בנייר של רוקטורטים. זה לא עובד.

אבל עכשיו יש המצאה חדשה שאומרים שהיא עובדת. אני לא רוצה בכוונה לספר מי הוא הממציא, וזה משני טעמים. אם העניין יעבוד, תרשמו את זה לזכותי. ואם העניין לא יעבוד, אני מתחייב לגלות את השם, תזרקו עליו אבנים וצמיגים.

עוד הקדמה קצרה: העניין הוא קצת מסובך ולכן אתם צריכים לעקוב אחרי הכתוב לאט. לעצור אחרי כל משפט. לעכל את הנאמר (איזו עבודית!) ולהתקדם צעד נוסף. מתחילים:

יש שני קריטריונים שלפיהם צריך לבחון כדאיות השקעה במניות. (קריטריון זה כמו, נגיד, כללים). הכלל הראשון אומר דבר פשוט: התשואה למשקיע (רווח, בעברית של יום יום) צריכה להיות מעל תשואת איגרות־החוב הצמודות („הצמודים"), כלומר יותר מ־4% ריאלית לשנה. עד כאן הכל ברור. מי שלא מבין, יתחיל מהתחלה.

הכלל השני הרבה יותר מסובך, ולכן, קודם נאמר מהו, ואחר־כך נסביר. הנה הוא: המחיר המשולם (הפרמייה) עבור המניה לא יהיה יותר מפי שניים משוויה.

עכשיו נתחיל ישר בדוגמה ונסביר כל צעד. נניח, שההון של חברה הוא 1000 מניות רגילות בנות 1 שקל ערך נקוב וכולן רשומות למיסחר בבורסה. ההון המתואם לאינפלציה של החברה הוא בסוף 1982, 2500 שקלים (נתפלאו, זה כתוב במאזן).

הרווח המתואם לאינפלציה היה בסוף 82', 215 שקלים (גם זה כתוב במאזן).

נברוך מה היתה התשואה על ההון המתואם. ואת זה עושים על־ידי חלוקת הרווח בהון, ואת התוצאה מכפילים במאה, כדי לקבל 8.6% כלומר, החברה היא רווחית.

עכשיו ניגש לשאלה השניה: האם המחיר של המניה בבורסה מצדיק את ההשקעה? נניח, ששער המניה באמצע ינואר היה 650 נקודות. שווי השוק של החברה היה אז 6.5 שקלים כפול 1000 מניות שהם 6500 שקלים. ברור? נו, אז נמשיך.

את הפרמיה נקבל אם נחלק את שווי השוק של המניה היום שהוא 6500 שקלים בהון המתואם לאותו יום שהוא 2500, נכפיל במאה כדי לקבל תוצאה באחוזים ונקבל 260%. וזה יותר מדי. פרמיה של 160%, היא גבוהה מ־100% שקבענו ככלל. כלומר: אנו נדרשים לשלם עבור המניה פי 2.6 משוויה. זה יותר מדי. אני עדיין מקווה שאתם עוקבים אחרי. לאט.

עכשיו יש עוד שאלה, מהי התשואה למשקיע. כאן נחלק את הרווח המתואם, על־פי המאזן, 215 בשווי השוק שהוא 6500 שקלים נכפיל ב־100 ונקבל 3.3% כלומר פחות מתשואת הצמודים. בקיצור ההשקעה במניה ברמת שערים של 650 נקודות לא כדאית.

אך מה יקרה אחרי כמה שבועות, כשהמניה ירדה לשער של 420 נקודות? נחזור על כל התרגילים במהירות. שווי השוק יהיה עכשיו 1000×4.2= 4200 שקל. שיעור הפרמיה שנשלם יהיה 4200 מחולק ב־2500 (ההון המתואם) והתוצאה מוכפלת במאה ואנחנו מקבלים 168%. פחות ממאה אחוז; העסק כראי. עוד צעד אחד: התשואה למשקיע תהיה הרווח המתואם שהוא 215 מחולק בשווי השוק שהוא 4200 כפול מאה והתוצאה 5.12%. יותר מהתשואה של הצמודים.

עד כאן. אני מציע לכם לעשות תרגילים. ולהשקיע לטווח ארוך. זה לא עובד על קצר ובעוד שנתיים, נברוך מה קרה להשקעה. חוץ מזה, מי שלא מאמין בנוסחות פלאים, ישקיע בירוקים. שם לא צריך להכפיל ולחלק, זה בא אוטומטית.

רק לעשירים:
מיסיונר על בול

אני לא ידעתי, אך עובדה, יש ירחון מיוחד לעשירים שגם עניים רשאים לקנות אותו, אם ירם משגת לשלם את דמי המנוי. הירחון קרוי לידר. מנהיג באנגלית, והכוונה היא למנהיגים פוליטיים ועסקיים כאחד. זהו כתב־עת מעניין, בעיקר בעיצוב המקורי שלו, ובמדור שכותרתו: דברים שאיש לא סיפר לך מעולם. ולמען הדיוק יש שם כמה וכמה דברים מענינים, שאותם נחלוק איתכם.

מאובנים שנתגלו באתיופיה מוכיחים כי האדם הזקוף חי כבר לפני ארבע מיליון שנים. אבל, מציין המקור, היה לו מוח קטן.

כל אלה שיכולים להרשות לעצמם לשחק טניס בלילה לאור ירח, יוכלו גם לרכוש מעתה כדורי טניס זוהרים, המיוצרים על־ידי חברה המתמחה בכספם של עשירים.

שום בלי ריח
המצאה יפאנית

איך מברך איש טיבט את מכרו לשלום? תחילה הוא מסיר את כובעו, מוציא את לשונו ומושך באוזנו השמאלית. זה נראה מוזר, אבל לא בטיבט. בסודאן, מתברר יש 500 שבטים הדוברים יותר ממאה שפות. ועוד יותר מעניין: ההיפופוטם (בהמות) המבוגר יכול לאכול 75 קילוגרם של עשב בלילה אחד. אם הוא רוצה.

היפאנים ממציאים הכל. לאחרונה המציאו במעבדות של חברת־הענק מיצובישי שום חסר ריח אבל בעל טעם. אפשר להתנשק מייד אחרי.

מדען אנגלי טוען שהאדם זקוק רק לשלוש שעות שינה בכל לילה, ואלה עשויים לספק את כל הצרכים הפיסיים. אנחנו ישנים יותר, הוא אומר, כדי לספק צרכים אחרים, כמו להרגיש בטוח ומוגן. התעוררו!

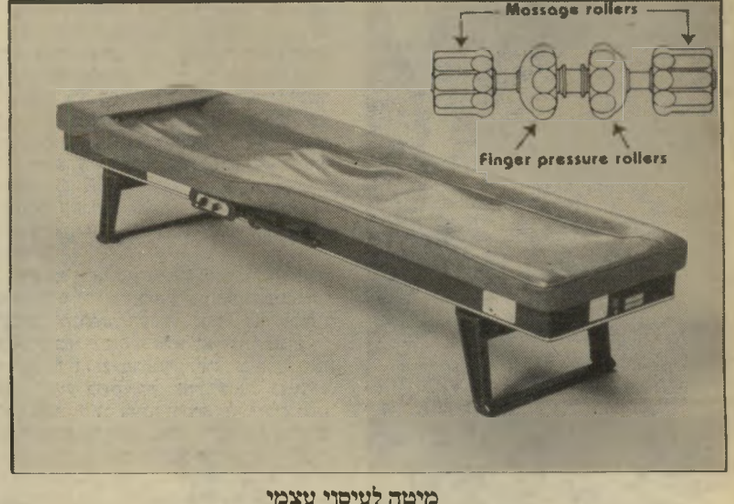
בשורה לנהגים: בשוודיה העונש על נהיגה תוך שיכרות הוא אובדן הרשיון לצמיתות. אבל זה כלום לעומת החוק באל־סלבדור. העונש שם הוא מוות בירייה.

והסיפור המעניין ביותר הוא של אחד ג'יימס צ'אלמרס, מיסיונר שרמותו מתנוססת על בול חדש של פפואה. המיליונר הסקוטי הונצח על בולי המדינה לא רק בשל פועלו שם, אלא גם בשל הערכתם הרבה של בני המקום אליו בראשית המאה. ב־1901 הם אכלו אותו.

קנאדי בשם קורטיס החליט שלא יגדל את מישפחתו במקום הולדתו, שכן הסיכוי למילחמת עולם שלישית שם גדול, למרבה חששותיו. ולכן לפני כמה שנים נרד למקום שם לא תשיגנו המילחמה. למקום הנידח והשקט ביותר בתבל: איי פוקלנד.

עיסוי אוטונומי

רק לעשירים באמת. גם לשכנים של עשירים. היכולים להרשות לעצמם להוציא סכום של 1895 דולר בייבוא אישי ולשלם מכס. מס־קניה, מס־בוא והפקדה ומס־ערך־מוסף, הכל כדי להתרפק על ההמצאה היאפנית האחרונה בשטח המסז' העצמאי. השם המלא: מכונת מסז' לכל הגוף של טאשיקאווה.

מיטה לעיסוי עצמי
גלגלי גומי בפעולה

זוהי, לדברי המוכרים בכולבו המפורסם של ניו־יורק, מערכת יחידה במינה של שמונה גלילים עשויים מגומי הנעים באיטיות. המכונה, שהיא בצורתה מיטה, תוכננה על־ידי מנתחים אורטופריים ופיסיותרפיסטים, עבור גדול משווקי ציוד מסז' בעולם.

אחרי כל זה באה רשימה ארוכה בשביל מה טובה המיטה עם הגלגלילות. אין חלק בגוף שהיא אינה יכולה לעסותו כדי לעורר שרירים, לעורר את מחזור הדם ועוד מעוררים למיניהם. כל העסק הזה גם מתקפל. מתנקה בקלות. בעיקר אם העוזרת עושה זאת. בקיצור — משהו חלומי, למי שיש כבר הכל ורוצה לתרום משהו נוסף לקופת האוצר.

רק הגנרלים נלחמים

עייפות, חוסר אונים, אדישות ו„מה אנחנו עושים פה", „שיסגרו את הבורסה לכמה שבועות", אלה ההתרשמויות של מי שנכנס בעיצומו של קיץ לבניין החדש של הבורסה בתל־אביב.

על המיסחר עצמו אין איש מדבר. הוא עוד לא נפטר. אחרת היו מדברים בו נכבדות, אך כבר מעולף ולכן מדברים בלחש. אולי, אולי, בכל זאת יתעורר, מי יודע. את הבריחה שהבורסה תתחיל לעלות, בטח כבר שמעתם. לא? אז ככה: אחד שואל את השני, בבורסה, מתי יתחיל השוק לעלות? מה זאת אומרת מתי, אחרי החגים! עונה המבין: בחיירך! מה פתאום, איזה חגים. איזה. איזה? זה גם אני לא יודע. וכל זה כדי להסביר שהבורסה תעלה אחרי החגים ואם תחשבו קצת, תמצאו שזה הדבר היחידי שהוא במאה אחוז נכון.

אתה מסתכל על אולמות המיסחר, ושואל את עצמך מה בעצם עושים פה כולם, ואז ניגש אליך החכם התורן ואומר לך: מה אתה רוצה, בורסה זה כמו מורסה, בסוף היא מתפוצצת ויש חגיגה. חוץ מזה, הוא אומר, תראה, הגנרלים ממשיכים

הבורסה

להילחם, הם לא יכולים בלי אבק שריפה. ובינתיים הבנקים גם העלו את העמלות. ואם יהיו הפסדים יהיה ממה לקזז בסוף השנה. וחוץ מזה, הבורסה זה כמו רפלקס, אם באים יש מיסחר, „מגלגלים", עד שיבואו. מי צריך לבוא? אלה שנסעו לחו"ל ועשו גשר עד אחרי החגים, והפעם לשם שינוי מתכוונים לראש־השנה ויום־הכיפורים.

תפסתי ברוקר רציני, ותאמינו שיש עוד כאלה, וישאלתי אותו, נו? תשמע הוא אומר, אני אוסף סחורה טובה. לטווח ארוך בשביל הקליינטים שלי. יש סחורה ואני קונה לאט. בעוד חודש, חודשיים שלושה, או אפילו חצי שנה ושנה. מה שאפשר היום לקנות ב־300 נקודות, אי־אפשר יהיה לקנות ב־800 או ב־1200 ויותר. היום, רק להשקיע לטווח ארוך. מי שיש לו סבלנות יבוא על שכרו. אני מסכים.

מהלכים אצל אריזור

בשבוע שעבר פירסם הבנק הבינלאומי את הדו"חות הכספיים שלו למחצית הראשונה של שנת 1983. הראשון שפירסם והרווחים גדולים. מה שמעניין הוא שהבנק הודיע על חלוקת מניות־הטבה בשיעור של 30% נוסף על 40% שחולקו במאי, ובסך הכל 82% הטבה לתקופה של תשעה חודשים מינואר עד סוף ספטמבר.

תשאלו למה? מנכ"ל הבנק בינו צדיק אומר שזה בדיוק יהיה שיעור עליית המדד בתשעה החודשים הראשונים של השנה. הוא צריך לדעת, יש לו מהלכים אצל יורם אריזור. הבעיה היא הלישבה לסטטיסטיקה.

חוץ מזה, מאיפה מקצצים 50 מיליארד שקלים כדי לעצור מעט את האינפלציה? מאיפה? יש לי הצעה מקורית! במקום להגיש תקציב נוסף של 100 מיליארד יוגש רק תקציב של 50 מיליארד שקלים. זה לא יפריע לאריזור להזרים למשק 10 מיליארד שקלים מדי חודש. התוכנית הבאה, או השלב הבא של תוכנית ד"ר יקיר פלסנר, תהיה מבוססת על איזון מאזן התשלומים. השיטה: פחות סובסידיות יותר איזון.

BROADWAY 80

בבדיקה של MONDE SELECTION, המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80 במדליית זהב לשנת 1982 על איכותה המעולה.

טעם אמריקאי. תערובת אמריקאית.

מתאים לי.

מוגד B16

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

72 עמודים

ב"ה, 3.8.83 | מיספר 2396 | שנה 47 | המחיר 80 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

גרושתו של התעשיין דויד קרמרמן טוענת בתביעה חסרת־תקדים נגד ידידה, הצלם מאשקלון:

„הוא נהג בי כמו בשיפחה!"

בן־ציון סוויסה

איירון קרמרמן